

XV -lecie Województwa Mazowieckiego

20 years of the Mazowieckie voivodship

XV -lecie Województwa Mazowieckiego

20 years of the Mazowieckie voivodship

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Warszawie, Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych

Statistical Office in Warsaw, Mazovian Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Iwona Cieciora, Teresa Kwiecień, Hanna Murawska, Iwona Sońta, Grzegorz Stępień, Dorota Sułkowska

Kierujący

Supervisor

Tomasz Zegar

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Daniel Koźmiński, Grzegorz Stępień, Łukasz Zieliński

Projekt okładki

Cover design

Agnieszka Szwed

Tłumaczenie

Translation

Agnieszka Gromek-Żukowska

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Peter, flickr.com, CC BY-NC-ND 2.0

ISBN 978-83-63246-51-8

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

<https://warszawa.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

W 2019 roku mija dwadzieścia lat od kiedy województwo mazowieckie razem z 15 innymi znalazło się na mapie Polski. Jest to dobry moment, aby spojrzeć jaką drogę w rozwoju społeczno-gospodarczym przebyło Mazowsze, gdzie znajdowało się w 1999 roku i gdzie jest teraz.

Z okazji tego jubileuszu, Urząd Statystyczny w Warszawie przygotował folder okolicznościowy, który w formie graficznej wraz z krótkimi komentarzami analitycznymi, prezentuje bogatą charakterystykę najważniejszych obszarów życia społecznego i gospodarczego oraz zaistniałych zmian.

Wynikami badań statystycznych statystyki publicznej oraz danymi pozyskanymi ze źródeł pozastatystycznych zilustrowano organizację terytorialną województwa, sytuację demograficzną, warunki materialne i bytowe ludności, infrastrukturę społeczną i techniczną, aktywność gospodarczą oraz finanse jednostek samorządu terytorialnego. W celu ukazania zróżnicowania wewnętrznego regionu, analizie poddano również wybrane dane na poziomie powiatów, gmin, miast i wsi. W publikacji nie mogło również zabraknąć porównania Mazowsza z innymi województwami, co pozwoliło wskazać jego pozycję w kraju.

Oddając do rąk Państwa niniejszy folder, wyrażam nadzieję, że stanie się on cennym i użytecznym źródłem wiedzy na temat zmian sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w jego dwudziestoletniej historii.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Warszawie

Zofia Kozłowska

Warszawa, wrzesień 2019 r.

Preface

In 2019, twenty years have passed since the Mazowieckie voivodship along with 15 others found themselves on the map of Poland. This is a good moment to look at the path in socio-economic development of Mazovia, where it was in 1999 and where it is now.

On the occasion of this jubilee, the Statistical Office in Warsaw prepared an occasional folder, which in graphic form, together with short analytical comments, presents the rich characteristics of the most important areas of social and economic life and the changes that have occurred.

The results of statistical surveys of official statistics and data obtained from non-statistical sources illustrate the voivodship's territorial organization, demographic situation, material and living conditions of the population, social and technical infrastructure, economic activity and finance of local government units. In order to show the region's internal diversity, selected data at the level of powiats, gminas, urban and rural areas was also analyzed. A comparison of Mazovia with other voivodships, which allowed to indicate its position in the country could not be missed in publication.

By presenting this folder, I hope that it will become a valuable and useful source of knowledge about changes in the socio-economic situation of the Mazowieckie voivodehip in its twenty-year history.

Director
of the Statistical Office
in Warszawa

Zofia Kozłowska

Warszawa, September 2019

Spis treści
Contents

Przedmowa..... 3
Preface

Objaśnienia znaków umownych..... 6
Symbols

Skróty..... 6
Main abbreviations

Położenie i podział..... 7
Location and division

Ludność. Jakość życia..... 21
Population. Quality of life

Gospodarka..... 79
Economy

Samorząd terytorialny. Finanse publiczne..... 125
Local government Public finance

Mazowieckie na tle innych województw..... 145
Mazowieckie on the background of the other voivodships

W publikacji ze względu na jej specyficzny charakter, pominięto szczegółowe wyjaśnienia metodyczne, które Czytelnik znajdzie w innych wydawnictwach Urzędu Statystycznego oraz na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego <https://www.stat.gov.pl/obszary-tematyczne>.

Due to its specific nature, detailed methodological explanations that the reader will find in other publications of the Statistical Office and on the website of the Statistics Poland <https://www.stat.gov.pl/en/topics/> are omitted in the publication.

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Kropka	(.)	zupelny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak	x	wypelnienie pozycji jest niemozliwe lub niecelowe. not applicable.
„W tym” “Of which”		oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Comma (,)		used in figures represents the decimal point.

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

tys.	tysiąc	p. proc.	punkt procentowy
mln	milion	pp	percentage point
mld	miliard	pkt	punkt
zł	złoty	m.st.	miasto stołeczne Capital City
PLN	Polish zloty	str.	strona
szt.	sztuka	0°1'1" {	E wschód East
wol.	wolumin		N północ North
kg	kilogram kilogram		S południe South
dt	decytona deciton		W zachód West
t	tona	m.in.	między innymi
km	kilometr kilometre	i.a.	among others
m²	metr kwadratowy square metre	np.	na przykład
ha	hektar hectare	e.g.	for example
km²	kilometr kwadratowy square kilometre	tj.	to jest
l	litr	i.e.	that is
m³	dekametr sześcienny cubic decametre	NUTS	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych Nomenclature of Territorial Units for Statistics
hm³	hektometr sześcienny cubic hectometre	Eurostat	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union
r.	rok	ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
t/r	ton rocznie	UN	United Nations
t/y	tonnes per year	UE	Unia Europejska
		EU	European Union

Położenie i podział

Location and division

Utworzenie województwa mazowieckiego – 1 stycznia 1999 r.

Setup of Mazowieckie voivodship – 1st January 1999

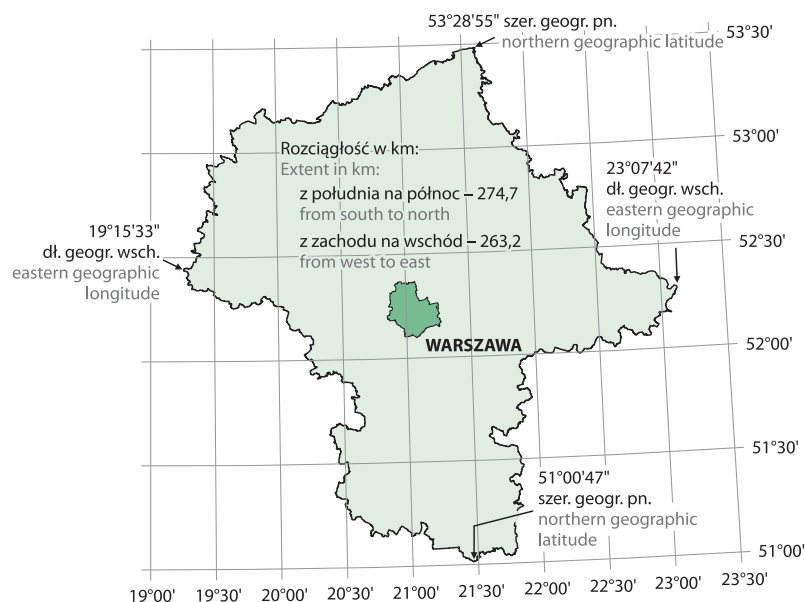

^a W granicach administracyjnych z dnia 1 stycznia 2018 r.

^a Administrative borders as of 1st January 2018.

Położenie geograficzne województwa mazowieckiego

Geographic location of Mazowieckie voivodship

Zgodnie z wprowadzonym z dniem 1 stycznia 1999 r. zasadniczym trójstopniowym podziałem administracyjnym kraju, Polska podzielona została na 16 województw, w których wyodrębniono 308 powiatów i 65 miast na prawach powiatu. Istniejące dotychczas miasta (875) i gminy (2489) weszły, bez naruszania ich granic, w skład nowo utworzonych powiatów lub uzyskały status miasta na prawach powiatu.

Województwo mazowieckie położone jest w środkowo-wschodniej części Polski i graniczy z 6 województwami: na zachodzie z łódzkim i kujawsko-pomorskim, na północy z warmińsko-mazurskim, na wschodzie z podlaskim i lubelskim, na południu ze świętokrzyskim. Jest największym województwem zarówno pod względem powierzchni, jak i liczby ludności. W momencie utworzenia jego powierzchnia wynosiła 35598 km² (co stanowiło 11,4% powierzchni kraju), a liczba ludności – 5112,7 tys. osób (udział w kraju – 13,4%). W skład nowego województwa weszło w całości terytorium jednego województwa, a we fragmentach tereny ośmiu. W województwie mazowieckim w 1999 r. znajdowało się 38 powiatów (najwięcej w kraju), 4 miasta na prawach powiatu i 325 gmin (najwięcej w kraju).

In accordance with the basic three-tier administrative division of the country introduced on 1st January 1999, Poland was divided into 16 voivodships, in which 308 powiats and 65 cities with powiat status were distinguished. The existing towns (875) and gminas (2489) have entered, without violating their borders, into the newly created powiats or became cities with powiat status.

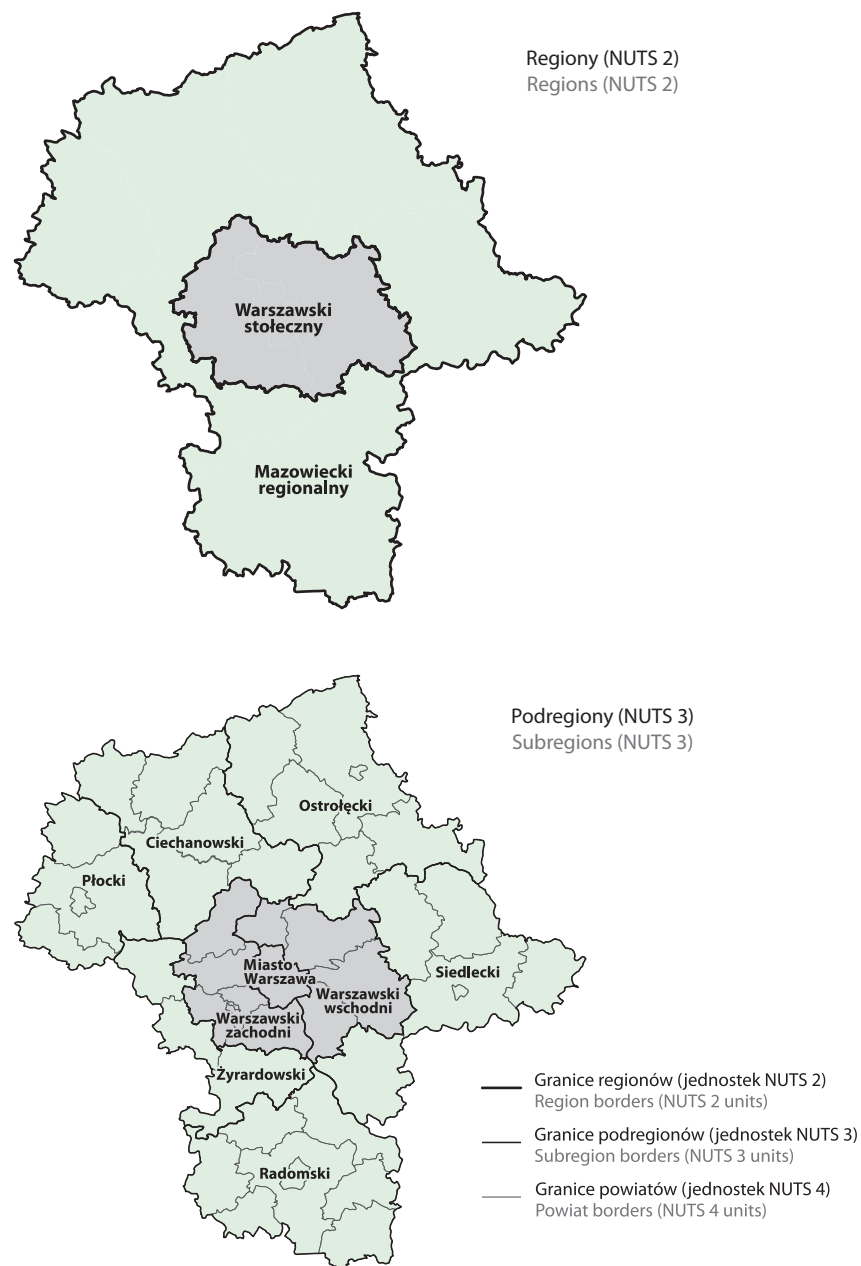
Mazowieckie voivodship is located in the central-eastern part of Poland and borders on 6 voivodships: in the west with Łódzkie and Kujawsko-Pomorskie, in the north with Warmińsko-Mazurskie, in the east with Podlaskie and Lubelskie, in the south with Świętokrzyskie. It is the largest voivodship in terms of both area and population. At the time of its creation, its area amounted to 35598 km² (which accounted for 11,4% of the country's area), and the population – 5112,7 thousand persons (share in the country – 13,4%). The territory of one voivodship has entirely entered the new voivodship, and in parts the areas of eight others. In Mazowieckie voivodship in 1999 there were 38 powiats (the largest number in the country), 4 cities with powiat status and 325 gminas (the largest number in the country).

Podział administracyjny województwa mazowieckiego w 2018 r.
Administrative division of Mazowieckie voivodship in 2018

Podział województwa mazowieckiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS 2016) w 2018 r.

Division of the Mazowieckie voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS 2016) in 2018

Obok zasadniczego trójstopniowego podziału administracyjnego kraju funkcjonują jednostki niemające wprost odpowiedników w obowiązującym podziale. Dla zapewnienia porównywalności danych dla określonych statystyk regionalnych państw członkowskich UE, w 2004 r. wprowadzono w Polsce Klasyfikację Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS). Zgodnie z obowiązującą od 1 stycznia 2018 r. nową klasyfikacją NUTS 2016, województwo mazowieckie (NUTS 1) zostało podzielone na dwie odrębne jednostki statystyczne poziomu NUTS 2. Pierwszą z nich stanowi region warszawski stołeczny, w skład którego wchodzi 10 powiatów: m.st. Warszawa, grodziski, legionowski, miński, nowodworski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, warszawski zachodni i wołomiński. Drugą jednostką jest region mazowiecki regionalny obejmujący pozostałą część województwa. Jednostki poziomu NUTS 3 – podregiony – powstały poprzez agregację powiatów w ramach każdego z regionów.

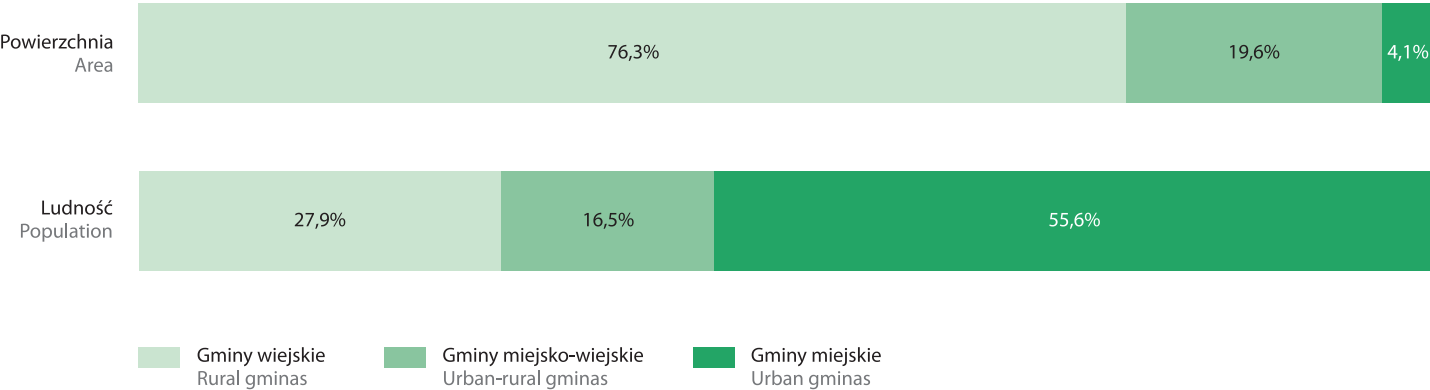
Apart from the basic three-tier administrative division of the country, there are units that do not have direct equivalents in the current division. To ensure comparability of data for specific regional statistics of EU Member States, in 2004 the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) was introduced in Poland. In accordance with the new NUTS 2016 classification in force since 1st January 2018, Mazowieckie voivodship (NUTS level 1) was divided into two separate statistical units of the NUTS level 2. The first of them is region Warszawski stołeczny ('Warsaw-capital'), which includes 10 powiats: Warsaw capital city, grodziski, legionowski, miński, nowodworski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, warszawski zachodni and wołomiński. The second unit is region Mazowiecki regionalny ('Mazowiecki-regional'), covering the rest of the voivodship. NUTS 3 level units – subregions – were created by aggregation of powiats within each of the regions.

Rodzaje gmin i powiatów
Types of gminas and powiats

	Liczba jednostek Number of units		Powierzchnia w ha Area in ha		Ludność Population		Ludność na 1 km² Population per 1 km²	
	1999	2018	1999	2018	1999	2018	1999	2018
Gminy Gminas	325	314	3 559 780	3 555 847	5 112 652	5 403 412	144	152
wiejskie rural	232	227	2 779 124	2 711 771	1 473 722	1 507 767	53	56
miejsko-wiejskie urban-rural	47	52	637 237	698 246	754 357	892 109	118	128
miejskie urban	46 ^a	35	143 419	145 830	2 884 573	3 003 536	2 011	2 060
Powiaty Powiats	38	37	3 533 716	3 477 607	4 623 230	3 162 277	131	91
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4	5	26 064	78 240	489 422	2 241 135	1 878	2 864

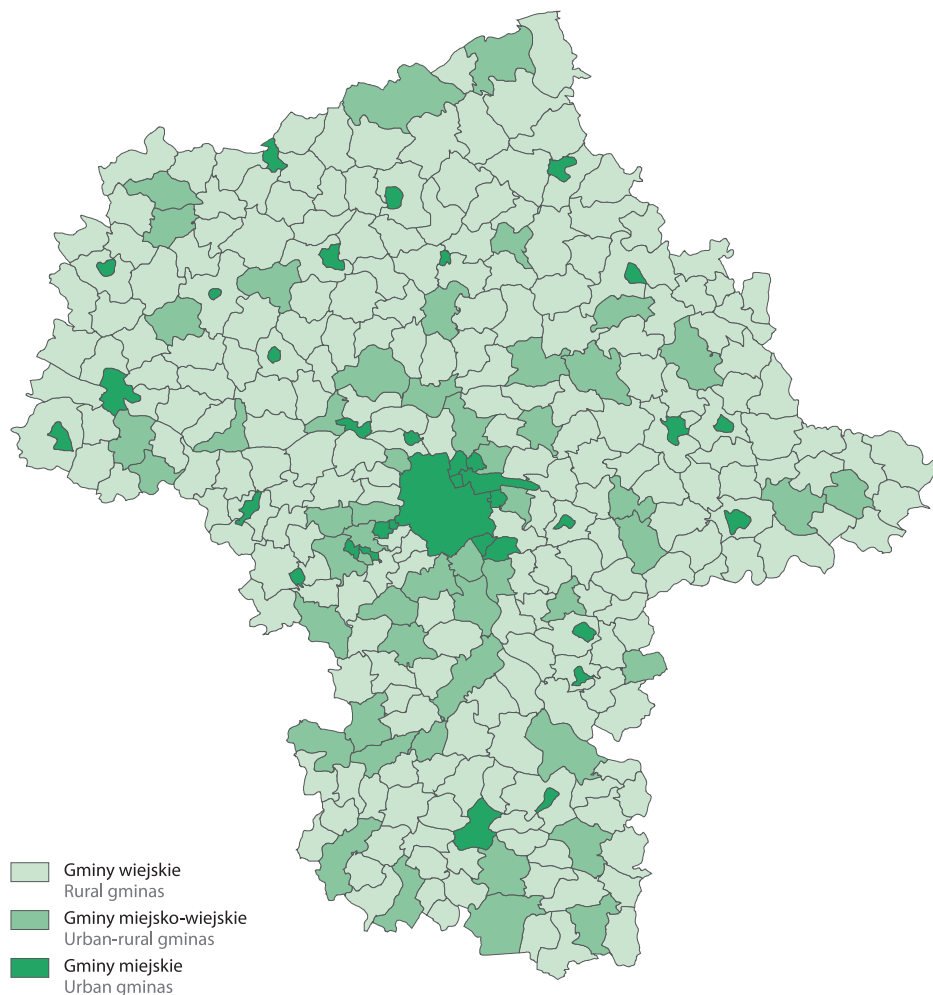
a W tym 11 gmin m.st. Warszawy.
a Of which 11 gminas of the Capital City of Warsaw.

Powierzchnia i ludność według rodzajów gmin w 2018 r.
Area nad population by types of gminas in 2018

Rodzaje gmin w 2018 r.

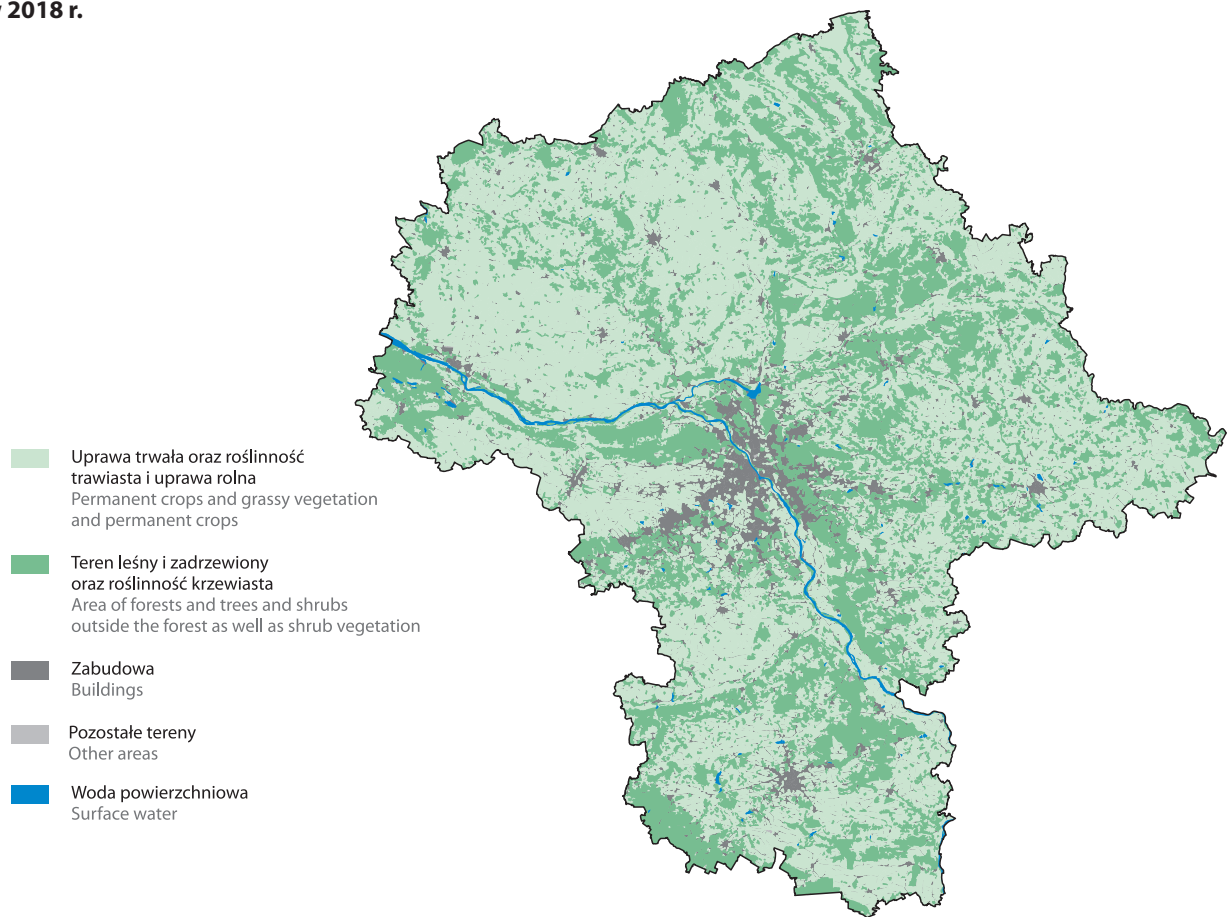
Types of gminas in 2018

W okresie od 1 stycznia 1999 r. do 1 stycznia 2018 r. liczba jednostek na wszystkich trzech poziomach podziału terytorialnego uległa zmianie: liczba powiatów zmniejszyła się o 1, liczba miast na prawach powiatu zwiększyła o 1, a liczba gmin zmniejszyła o 11. Na powyższe zmiany wpływ miała ustawa o ustroju miasta stołecznego Warszawy, na mocy której z dniem 27 października 2002 r. zniesiono dotychczasowy powiat warszawski oraz gminy warszawskie i dzielnice w gminie Warszawa-Centrum. M.st. Warszawa stanowi obecnie jedną gminę, mającą również status miasta na prawach powiatu. Ponadto w omawianym okresie dwie gminy zmieniły przynależność do powiatu – gmina miejska Wesoła wyłączona została z powiatu mińskiego i przyłączona do m.st. Warszawy, a gmina miejsko-wiejska Tarczyn wyłączona z powiatu grójeckiego i przyłączona do powiatu piaseczyńskiego. Wprowadzono również korekty granic gmin, co wpłynęło na zmiany granic województwa i powiatów. Pięć miejscowości uzyskało status miasta: Kosów Lacki, Halinów, Tarczyn, Mrozy i Sanniki, a jedna – Wesoła – status ten straciła.

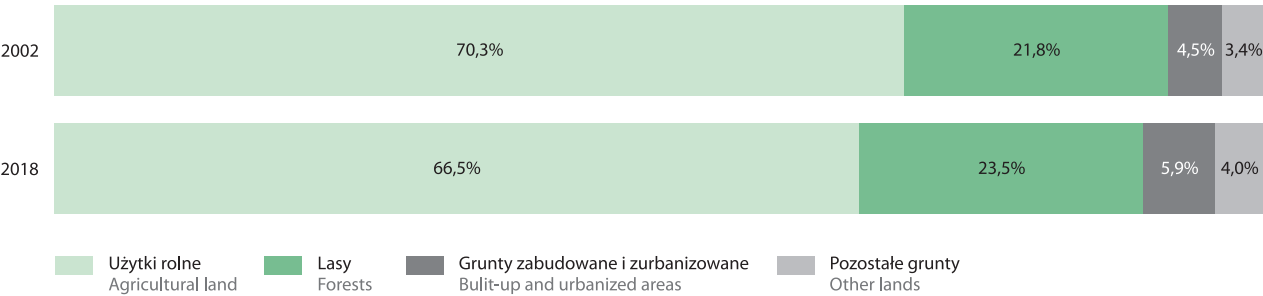
In the period from 1st January 1999 to 1st January 2018, the number of units at all three levels of territorial division changed: the number of powiats decreased by 1, the number of cities with powiat status increased by 1, and the number of gminas decreased by 11. The above changes were influenced by the Law on the system of Warsaw capital city, pursuant to which the existing Warsaw powiat and Warsaw gminas and districts in the gmina of Warszawa-Centrum were abolished as of 27th October 2002. Warsaw capital city is now one gmina, also being a city with powiat status. In addition, in the discussed period, two gminas changed their affiliation to the powiat – the urban gmina Wesoła was excluded from miński powiat and attached to Warsaw capital city, and the urban-rural gmina Tarczyn excluded from grójecki powiat and attached to piaseczyński powiat. Corrections of gmina boundaries were also introduced, which affected changes in voivodship and powiat borders. Five localities obtained the status of the city: Kosów Lacki, Halinów, Tarczyn, Mrozy and Sanniki, and one – Wesoła – lost this status.

Pokrycie terenu w 2018 r.
Land cover in 2018

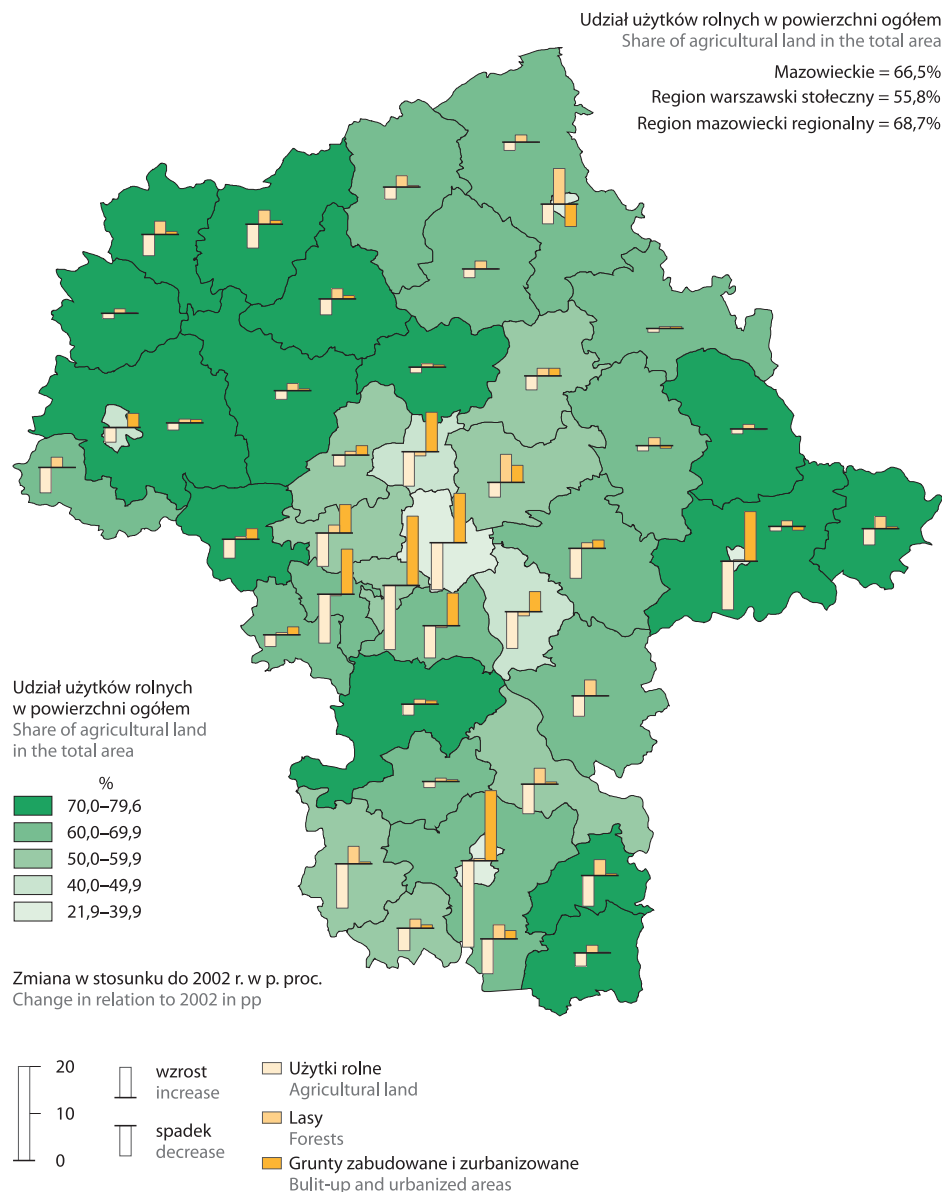
Ź r ó d ł o: opracowanie własne na podstawie: Baza danych obiektów ogólnogeograficznych (BDOO), Główny Urząd Geodezji i Kartografii (dostęp 11 kwietnia 2019 r.).
S o u r c e: own study based on: General Geographic Database (BDOO), Head Office of Geodesy and Cartography (access on 11th April 2019).

Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania
Geodesic areas by directions of use

Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania w 2018 r.

Geodesic areas by directions of use in 2018

Na podstawie ewidencji geodezyjnej prowadzonej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii wynika, że powierzchnia województwa mazowieckiego w dużej mierze jest wykorzystana pod produkcję rolną oraz zajęta przez lasy. W 2018 r. użytki rolne i leśne zajmowały 90% ogólnej powierzchni. Na przestrzeni ostatnich lat areał użytków rolnych zmniejszył się o 5,4%, przy jednoczesnym wzroście powierzchni gruntów leśnych o 7,8%. Duże zmiany odnotowano w przypadku gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, których powierzchnia od 2002 r. wzrosła o 48623 ha, tj. o 30,2%. Na początku 2018 r. zajmowały one 5,9% powierzchni województwa mazowieckiego.

On the basis of geodetic register, kept by the Main Office of Geodesy and Cartography, it appears that the area of Mazowieckie voivodship is largely used for agricultural production and occupied by forests. In 2018, arable and forest land occupied 90% of the total area. Over the past years, the area of agricultural land has decreased by 5,4%, with the simultaneous increase in the area of forest land by 7,8%. Large changes were recorded in the case of built-up and urbanized lands whose area since 2002 increased by 48623 ha, i.e. by 30,2%. At the beginning of 2018, it occupied 5,9% of Mazowieckie voivodship's area.

Powierzchnia i ludność miast i wsi

Area and population of towns and villages

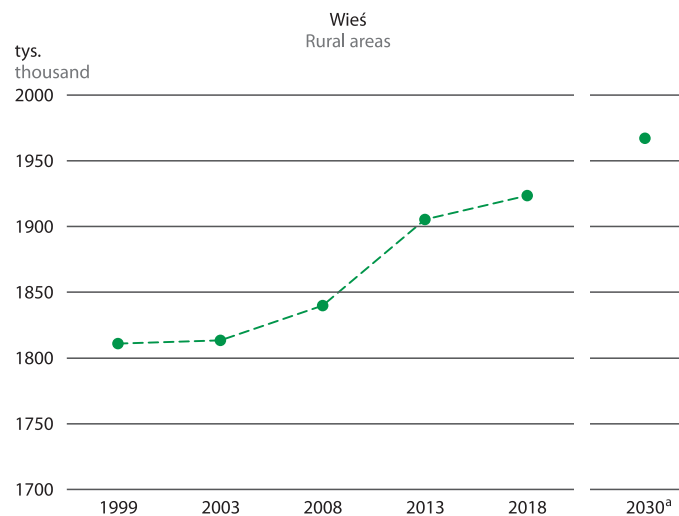
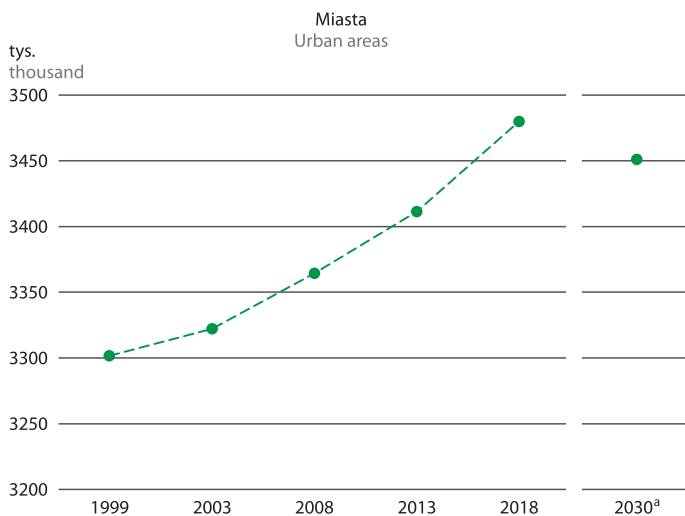
		1999	2003	2008	2013	2018
Miasta Urban areas	Liczba miast Number of towns	83	85	85	85	87
	Powierzchnia w ha Area in ha	211 454	213 927	215 708	215 728	218 462
	Ludność Population	3 301 703	3 322 188	3 364 505	3 411 493	3 479 928
	Ludność na 1 km ² Population per km ²	1 561	1 553	1 560	1 581	1 593
Wieś Rural areas	Liczba miejscowości wiejskich ^a Number of rural localities ^a	9 138	9 049	8 757	8 540	8 526
	Powierzchnia w ha Area in ha	3 348 326	3 343 982	3 340 106	3 340 119	3 337 385
	Ludność Population	1 810 949	1 813 544	1 839 990	1 905 347	1 923 484
	Ludność na 1 km ² Population per km ²	54	54	55	57	58

a Miejscowości wiejskie to wsie, kolonie, przysiółki, osady i osady leśne.

a Rural localities are villages, farmsteads, hamlets, settlements and forest settlements.

Ludność według miejsca zamieszkania

Population by place of residence

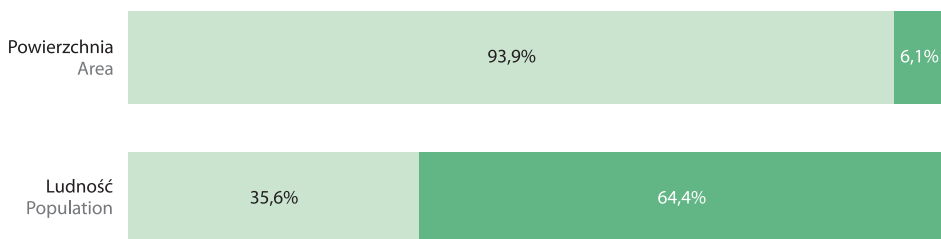
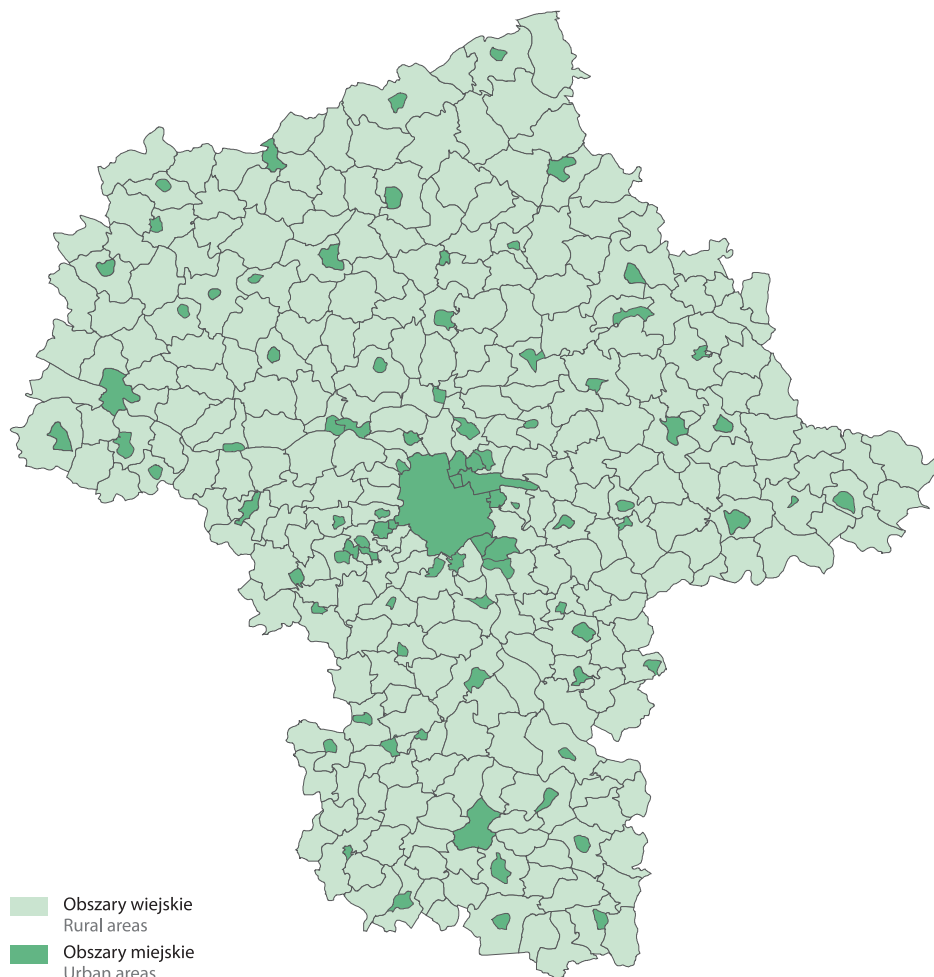

a Prognoza na podstawie stanu ludności w dniu 31 grudnia 2013 r., w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 stycznia 2014 r.

a Projection based on population as of 31st December 2013, in administrative division effective on 1st January 2014.

Obszary miejskie i wiejskie w 2018 r.

Urban and rural areas in 2018

Według stanu w dniu 1 stycznia 2018 r. sieć osadniczą województwa mazowieckiego tworzyło 87 miast i 8526 miejscowości wiejskich (tj. 7834 wsie oraz 692 kolonie i osady). Wszystkie te jednostki położone są w 42 powiatach, w granicach administracyjnych 314 gmin, z których 35 ma charakter wyłącznie miejski, 227 – wyłącznie wiejski, a 52 – miejsko-wiejski. Z ogółu miast 5 ma status miasta na prawach powiatu, a 33 – miasta powiatowego. W przestrzennej lokalizacji miast zwraca uwagę centralne położenie stolicy województwa, regularne rozmieszczenie miast na prawach powiatu oraz koncentracja większości pozostałych ośrodków w pobliżu Warszawy. W miastach województwa mieszkało 3,5 mln osób, a na wsi 1,9 mln. Według prognoz demograficznych liczba ludności miast do 2030 r. zmniejszy się o 29 tys. (o 0,8%), natomiast liczba ludności wsi zwiększy się o 43 tys. (o 2,3%).

Sieć miejska w województwie mazowieckim ulega przeobrażeniom zarówno pod względem liczby miast, jak i struktury według klas wielkości. Od 1999 r. przybyło 5 miast, w tym jedno liczące poniżej 2 tys. mieszkańców i cztery od 2 do 4 tys., a ubyło jedno miasto (Wesoła – licząca w 2001 r. 17,2 tys. mieszkańców), które obecnie stanowi jedną z dzielnic m.st. Warszawy.

As of 1st January 2018, the settlement network of Mazowieckie voivodship comprised 87 towns and 8526 rural localities (i.e. 7834 rural areas and 692 colonies and settlements). All these units are located in 42 powiats, within the administrative boundaries of 314 gminas, of which 35 are exclusively urban, 227 – only rural, and 52 – urban-rural. Out of all urban areas, 5 are cities with powiat status and 33 – powiat towns. In the spatial location of cities, the central location of the capital of the voivodship, regular distribution of cities with powiat status and the concentration of most other centers near Warsaw are noteworthy. 3.5 million persons lived in urban areas of the voivodship, and 1.9 million in rural areas. According to demographic projections, the population of towns by 2030 will decrease by 29 thousand (by 0.8%), while the population of the rural areas will increase by 43 thousand (2.3%).

The urban network in Mazowieckie voivodship undergoes transformations both in terms of the number of towns and structure by size classes. Since 1999, 5 cities were established, including one with less than two thousand inhabitants and four from 2 to 4 thousand, and there was one city less (Wesoła – 17.2 thousand inhabitants in 2001), which is now one of the districts of Warsaw capital city.

Miasta i gminy według liczby mieszkańców

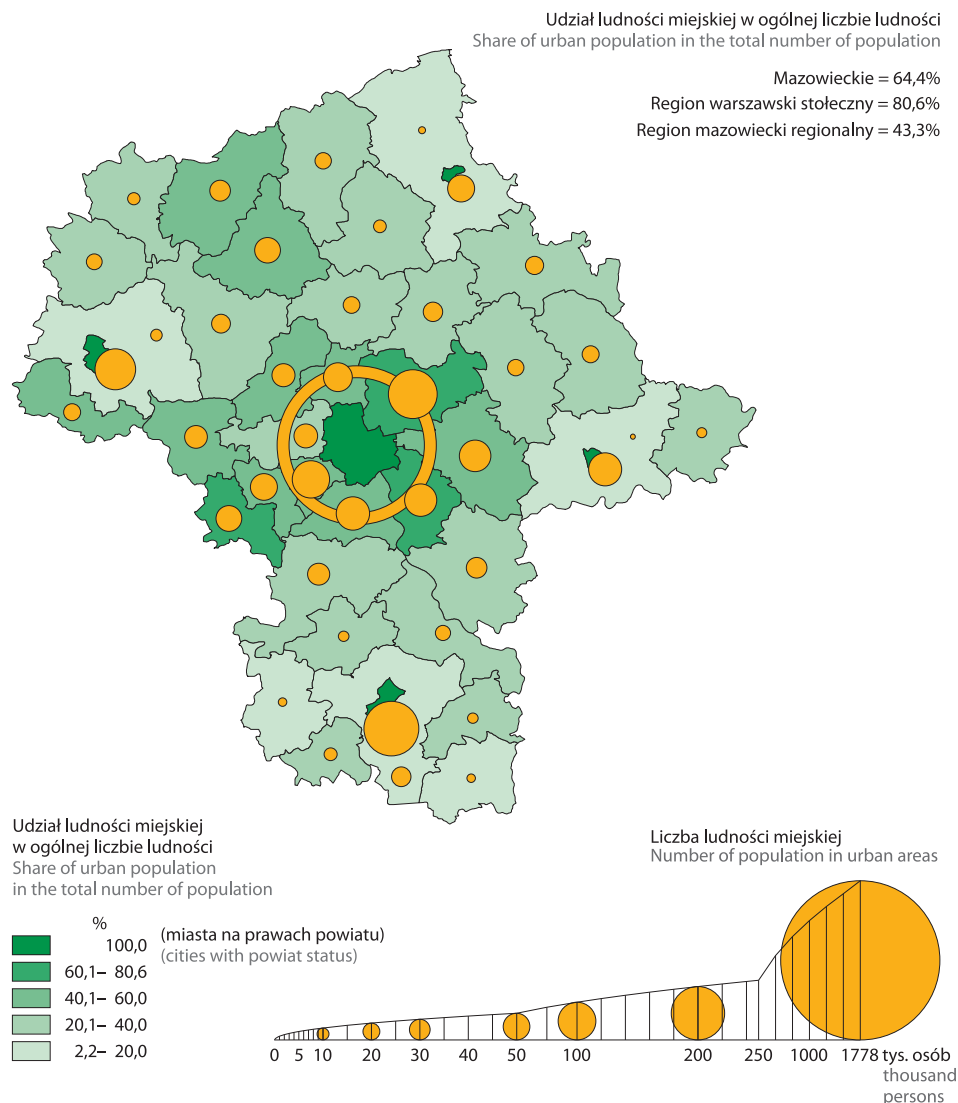
Towns and gminas by number of inhabitants

				1999	2018	1999	2018
		1999	2018	ludność population			
				w tys. in thousands		w odsetkach in percent	
Ogółem		x	x	5 112,7	5 403,4	100,0	100,0
		liczba miast number of towns		ludność miejska towns population			
Miasta		83	87	3 301,7	3 479,9	64,6	64,4
o liczbie ludności with number of population	poniżej 2000 less than 2000	3	5	4,5	8,5	0,1	0,2
	2000– 4999	19	23	65,3	82,8	1,3	1,5
	5000– 9999	14	12	100,8	90,8	2,0	1,7
	10000– 19999	24	22	371,4	348,7	7,3	6,5
	20000– 49999	17	18	538,8	592,2	10,5	11,0
	50000– 99999	3	4	184,3	246,0	3,6	4,6
	100000–499999	2	2	359,4	333,0	7,0	6,2
	500000 i więcej 500000 and more	1	1	1 677,3	1 778,0	32,8	32,9
		liczba gmin ^a number of gminas ^a		ludność wiejska rural population			
Gminy		279	279	1 810,9	1 923,5	35,4	35,6
o liczbie ludności with number of population	poniżej 2000 less than 2000	4	5	6,5	7,9	0,1	0,1
	2000–4999	92	100	372,5	388,0	7,3	7,2
	5000–6999	85	70	503,4	407,0	9,8	7,5
	7000–9999	66	56	541,5	456,6	10,6	8,5
	10000 i więcej 10000 and more	32	48	387,1	664,0	7,6	12,3

a Wiejskich i miejsko-wiejskich.
a Rural and urban-rural gminas.

Wskaźnik urbanizacji w 2018 r.

Urbanization rate in 2018

W latach 1999–2018 większą dynamikę przyrostu ludności odnotowano na wsi niż w miastach (wzrost o 6,2% wobec 5,4%). Poziom urbanizacji mierzonej udziałem ludności zamieszkałej w miastach zmniejszył się z 64,6% do 64,4%. Ubytek ludności wystąpił w dwóch dużych ośrodkach liczących powyżej 100 tys. mieszkańców, tj. w Płocku i Radomiu, oraz w ośrodkach od 5 do 20 tys. mieszkańców. Największy relatywny wzrost ludności (o 87,1%) odnotowano w grupie miast do 2 tys. mieszkańców, a następnie w grupie miast 50–100 tys. mieszkańców (o 33,5%). W miejscowościach wiejskich największy przyrost ludności dotyczył jednostek powyżej 10 tys. mieszkańców (o 71,5%).

W 2018 r. w strukturze sieci miast po 46% stanowiły miasta do 10 tys. mieszkańców i od 10 do 50 tys., skupiając odpowiednio 5,2% i 27,0% ludności miejskiej województwa. Największym miastem regionu, a zarazem stolicą kraju i ośrodkiem metropolitalnym rangi europejskiej jest Warszawa, gdzie zamieszkuje co drugi mieszkaniec mazowieckich miast.

In 1999–2018 a greater dynamics of population growth was recorded in rural areas than in urban areas (increase by 6,2% against 5,4%). The level of urbanization measured by the share of population living in urban areas decreased from 64,6% to 64,4%. The population decline occurred in two large centers of over 100 thousand inhabitants, i.e. in Płock and Radom, and in centers from 5 to 20 thousand residents. The largest relative increase in population (by 87,1%) was recorded in the group of cities up to 2 thousand inhabitants, and then in the group of cities with 50–100 thousand residents (by 33,5%). In rural areas, the highest population growth concerned units over 10 thousand residents (by 71,5%).

In 2018, in the structure of the city network, 46% each accounted for cities up to 10 thousand inhabitants and from 10 to 50 thousand with 5,2% and 27,0% of the urban population of the region respectively. The largest city in the region, and at the same time the capital of the country and a metropolitan center of European importance is Warsaw, where every second inhabitant of Mazovian urban areas resides.

Ludność. Jakość życia
Population. Quality of life

Ruch naturalny i migracje ludności na pobyt stały

Vital statistics and migration of population for permanent residence

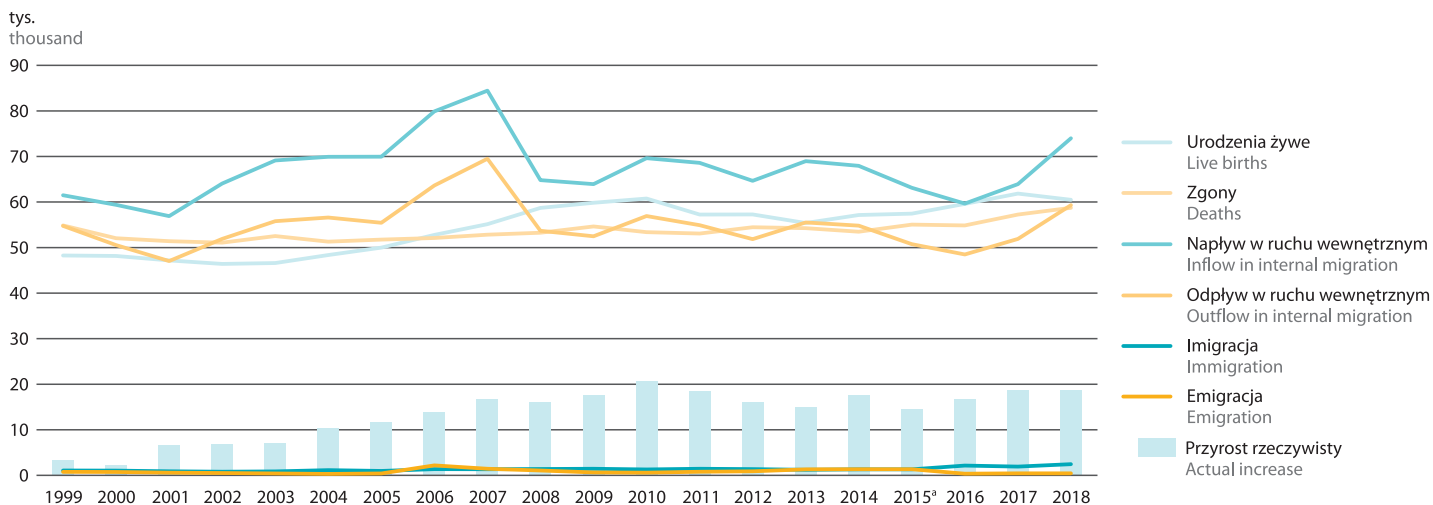
		1999	2003	2008	2013	2018
Urodzenia żywe Live births		48 258	46 600	58 714	55 400	60 485
Zgony Deaths		54 870	52 533	53 248	54 260	58 725
Przyrost naturalny Natural increase		-6 612	-5 933	5 466	1 140	1 760
Migracje wewnętrzne Internal migration	napiływ ^a inflow ^a	61 496	69 127	64 799	68 982	73 994
	odpływ ^b outflow ^b	54 769	55 799	53 680	55 525	59 308
	saldo net	6 727	13 328	11 119	13 457	14 686
Migracje zagraniczne International migration	imigracja immigration	1 069	858	1 394	1 220	2 455
	emigracja emigration	756	401	1 068	1 324	439
	saldo net	313	457	326	-104	2 016
Ogólne saldo migracji Total net migration		7 040	13 785	11 445	13 353	16 702

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

Ruch naturalny, migracje na pobyt stały i przyrost rzeczywisty ludności

Vital statistics, migration for permanent residence and actual increase of population

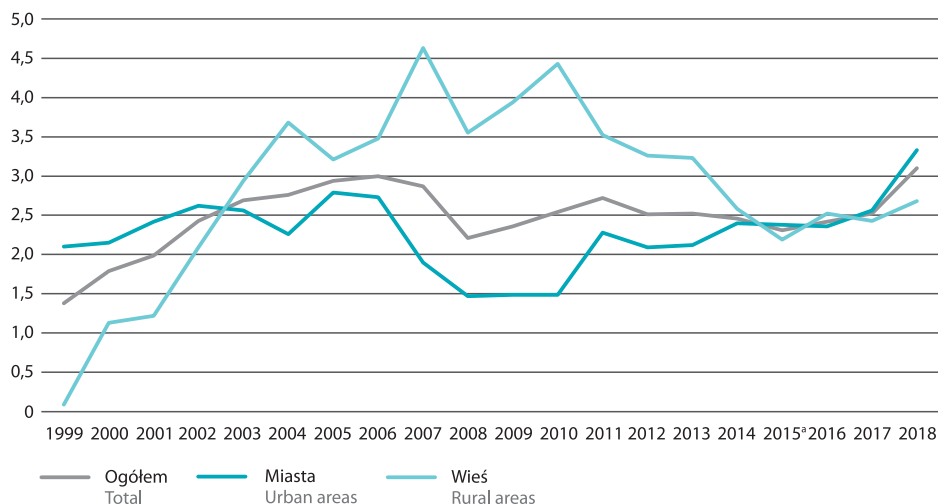

a Dla imigracji i emigracji dane za 2014 r.

a For immigration and emigration data for 2014.

Ogólne saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności

Total net migration for permanent residence per 1000 population

a Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.

a In calculating the total net migration in the case of the international migration data for 2014 was adopted.

Przyrost naturalny na 1000 ludności

Natural increase per 1000 population

Od momentu utworzenia województwa mazowieckiego obserwuje się systematyczny przyrost liczby jego mieszkańców. O ile w 1999 r. populacja województwa liczyła 5,1 mln osób, to w 2018 r. 5,4 mln (o 5,7% więcej). Roczne tempo przyrostu ludności kształtowało się od 0,05% do 0,35%. Było to wynikiem korzystnych tendencji zarówno w zakresie ruchu migracyjnego, jak i naturalnego. W każdym roku rejestrowano więcej zameldowań na pobyt stały niż wymeldowań, ponadto od 2006 r. liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów. Mieszkańców zyskały zarówno miasta, jak i wsie. Przybyło mieszkańców w obszarze metropolitalnym Warszawy i strefach podmiejskich dużych miast, a ubyło w miastach subregionalnych i powiatach usytuowanych na krańcach województwa. Niepokojącym zjawiskiem jest powiększanie się obszarów wyludniających się.

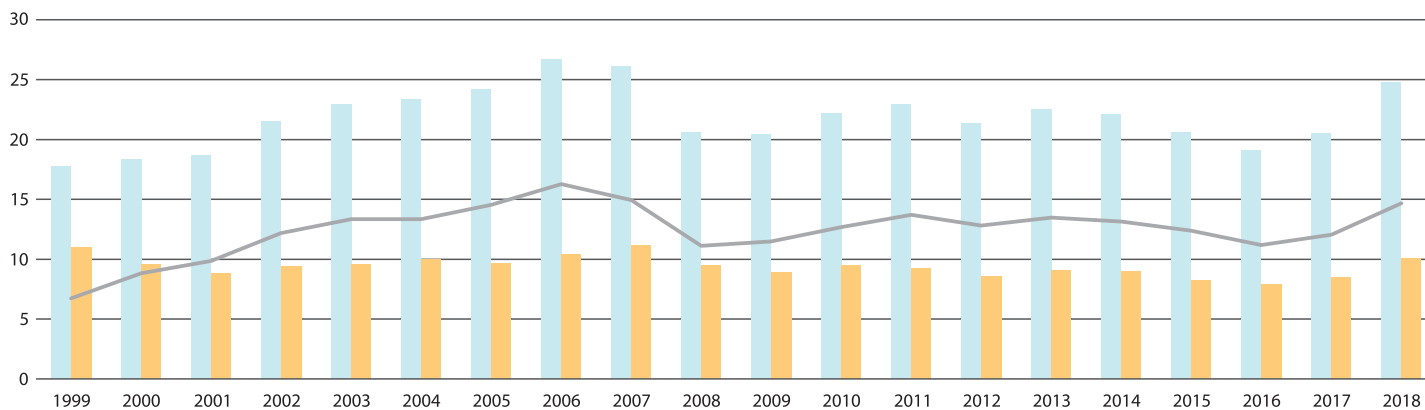
Decydującym czynnikiem przyrostu ludności województwa mazowieckiego jest dodatnie saldo migracji międzywojewódzkich na pobyt stały – sumarycznie w latach 1999–2018 populacja województwa z tego tytułu zwiększyła się o 248,6 tys. Zdecydowanie mniejszy wpływ na wzrost liczby ludności miał przyrost naturalny i saldo migracji zagranicznych (przyrost odpowiednio o 16,3 tys. i o 10,2 tys. osób).

Since the creation of Mazowieckie voivodship, a systematic increase in the number of its inhabitants has been observed. While in 1999 the population of the voivodship amounted to 5,1 million persons, in 2018 it was 5,4 million (by 5,7% more). The annual population growth rate ranged from 0,05% to 0,35%. This was the result of favorable tendencies both in terms of migration and vital statistics. More registrations for permanent residence than deregistrations were registered each year, and since 2006 the number of births exceeds the number of deaths. Both urban and rural areas gained residents. The number of residents in the Warsaw metropolitan area and suburban zones of large cities has increased, and it has decreased in subregional towns and powiats situated on the outskirts of the voivodship. A worrying phenomenon is the increase of depopulation areas.

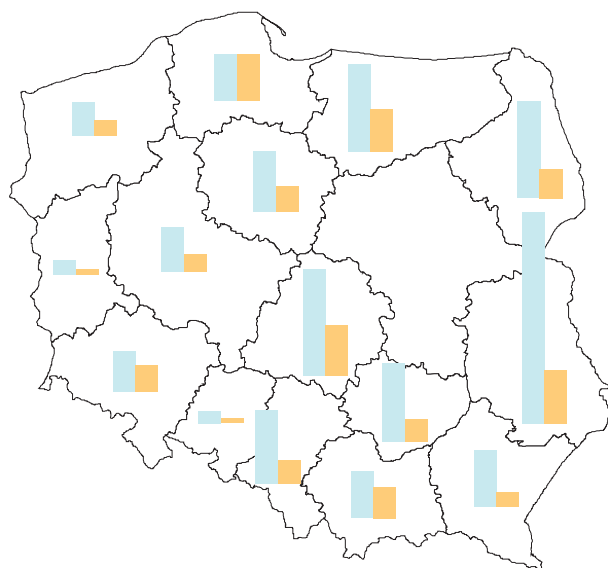
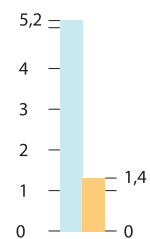
The decisive factor in the population growth in Mazowieckie voivodship is the positive inter-voivodship net migration for permanent residence – in total in the years 1999–2018, the population of the voivodship increased by 248,6 thousand. The population growth and the net international migration had a definitely smaller impact on the population growth (increase by 16,3 thousand and 10,2 thousand, respectively).

Migracje międzywojewódzkie ludności na pobyt stały

Inter-voivodship migration for permanent residence

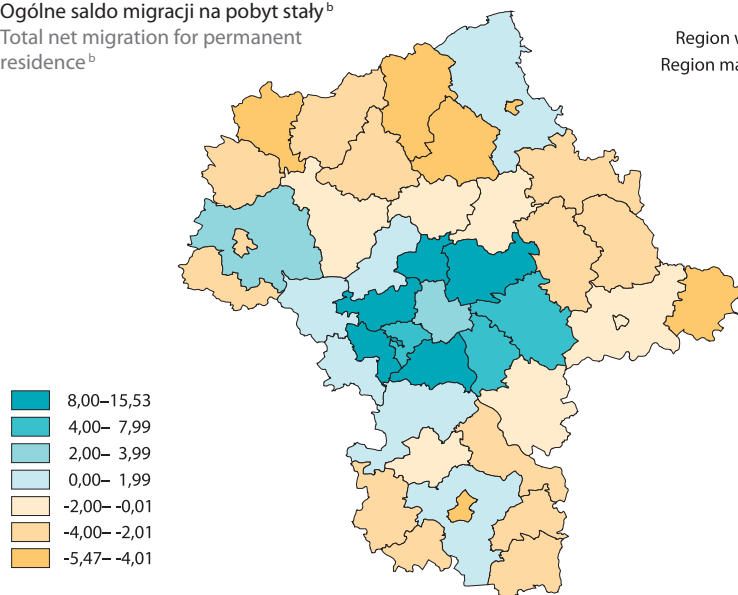
tys.
thousand

2018

Napływ do województwa mazowieckiego
Inflow to Mazowieckie voivodshipOdpływ z województwa mazowieckiego
Outflow from Mazowieckie voivodshipSaldo
Nettys.
thousand

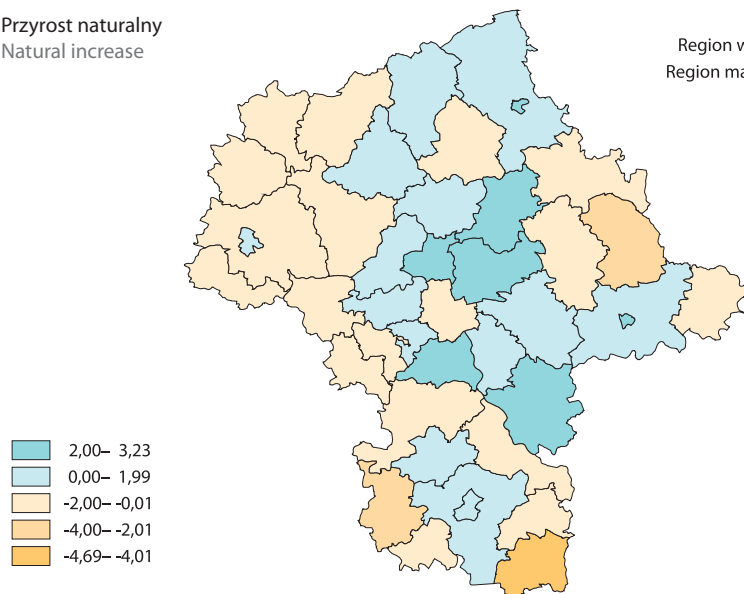
Średnioroczne saldo migracji i przyrost naturalny w latach 1999–2018 na 1000 ludności^aAnnual average net migration and natural increase in 1999–2018 per 1000 population^a**Ogólne saldo migracji na pobyt stały^b**Total net migration for permanent residence^b

Mazowieckie = 2,46
 Region warszawski stołeczny = 5,95
 Region mazowiecki regionalny = -1,76

Przyrost naturalny

Natural increase

Mazowieckie = 0,15
 Region warszawski stołeczny = 0,21
 Region mazowiecki regionalny = 0,09

a Do obliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia 2010 r. b Dla 2015 r. w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.

a In calculation number of population as of 31st December 2010 was taken. b For 2015 in the case of the international migration data for 2014 was adopted.

Województwo mazowieckie charakteryzuje się najwyższą w kraju aktywnością migracyjną. W latach 1999–2018 suma napływu i odpływu ludności w ruchu wewnętrznym dotyczyła tu blisko 2,5 mln osób; dla porównania kolejnym pod tym względem województwem jest śląskie z wartością 1,8 mln. Należy dodać, że większość migracji wewnętrznych odbywa się w ruchu wewnątrzwojewódzkim. W badanym okresie w ramach tego typu migracji przemieściło się 0,9 mln osób; miasta straciły a wieś zyskała 75,3 tys. mieszkańców.

W przepływach międzywojewódzkich co roku utrzymuje się znaczna przewaga napływu nad odpływem – od 2001 r. liczba zameldowań na pobyt stały dwukrotnie przewyższa liczbę wymeldowań. Najwięcej nowych mieszkańców napłynęło z sąsiednich województw, przy czym co piąty z lubelskiego, a co dziewiąty z łódzkiego. Głównym kierunkiem migracji mieszkańców Mazowsza również są te dwa województwa, z tym że relacja napływu do odpływu między mazowieckim a lubelskim wynosi 4:1, natomiast między mazowieckim a łódzkim 2:1.

Obszary najintensywniejszego napływu ludności to podlegające suburbanizacji gminy bezpośrednio sąsiadujące z Warszawą.

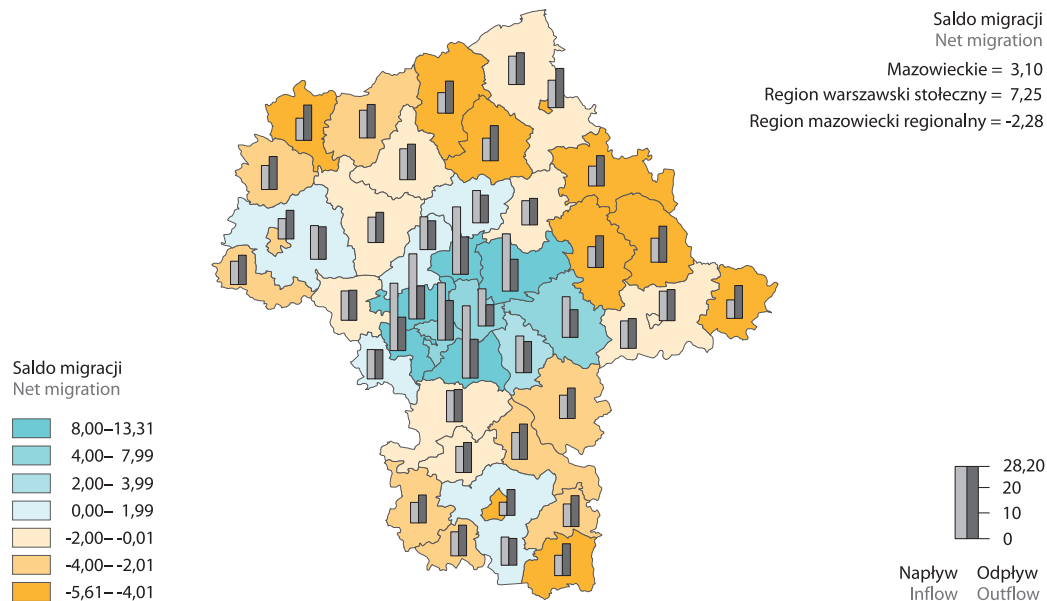
Mazowieckie voivodship is characterized by the highest migration activity in the country. In the years 1999–2018, the total inflow and outflow of persons in internal movement concerned nearly 2,5 million persons; for comparison, the next voivodship in this respect is Śląskie with a value of 1,8 million. It should be added that the majority of internal migration takes place in the intra-voivodship movement. In the analyzed period, 0,9 million persons migrated within this type of migration; urban areas lost and rural areas gained 75,3 thousand residents.

In inter-voivodeship flows, the inflow over the outflow continues to dominate every year – since 2001, the number of registrations for permanent residence has exceeded the number of deregistrations twice. The largest number of new residents came from neighbouring voivodships, with one in five from Lubelskie and every ninth from Łódzkie. The main direction of migration for Mazovia's inhabitants are also the two voivodships, however the relation of inflow to the outflow between Mazowieckie and Lubelskie is 4:1, while between Mazowieckie and Łódzkie 2:1.

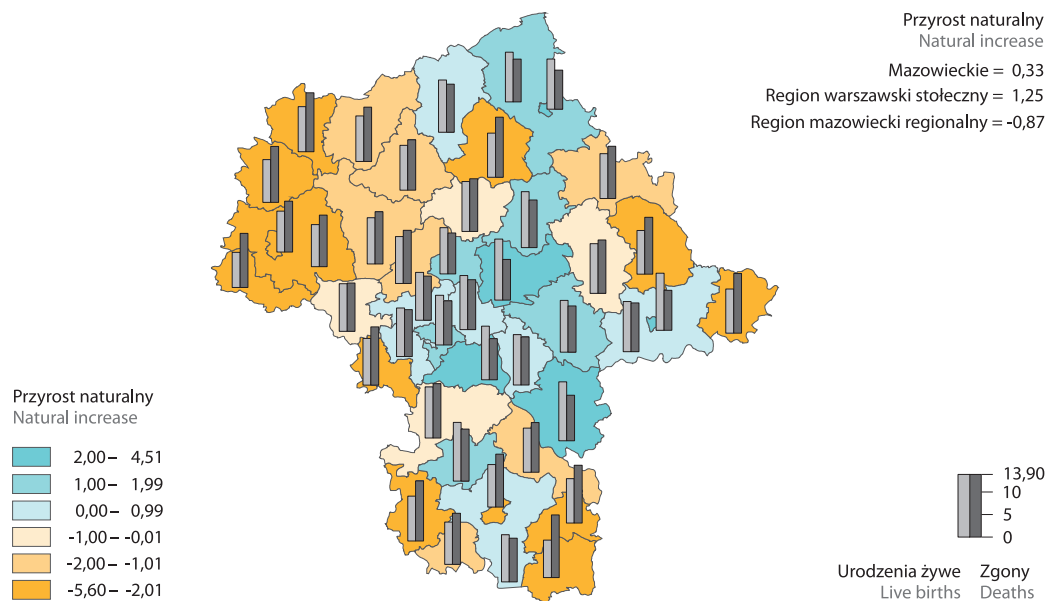
Areas of the most intense inflow of population are suburbanised gminas directly adjacent to Warsaw.

Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały na 1000 ludności w 2018 r.

Internal and international migration for permanent residence per 1000 population in 2018

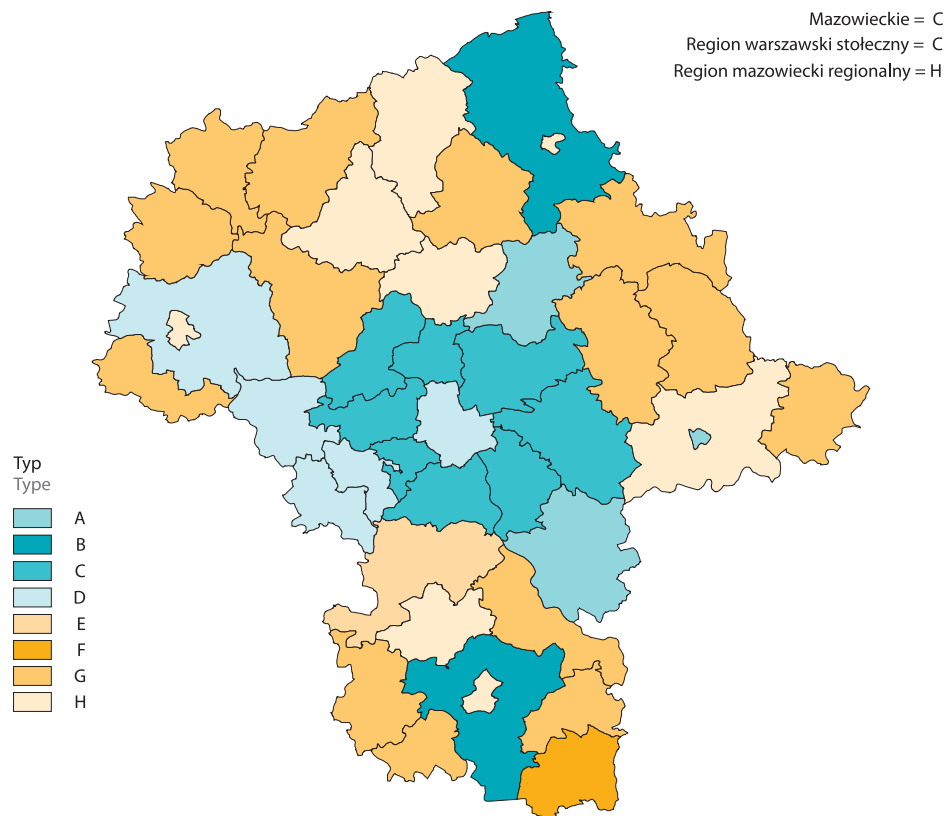
Ruch naturalny na 1000 ludności w 2018 r.

Vital statistics per 1000 population in 2018

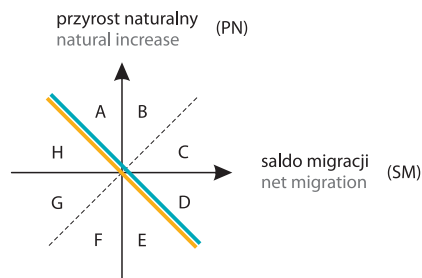

Typy rozwoju ludnościowego powiatów według metody Webba^a w latach 1999–2018

Type of population progress in powiats according to Webb's method^a in 1999–2018

Powiaty zaludniające się Powiats populating	A	+ PN	>	– SM
	B	+ PN	>	+ SM
	C	+ PN	<	+ SM
	D	– PN	<	+ SM
Powiaty wyludniające się Powiats depopulating	E	– PN	>	+ SM
	F	– PN	>	– SM
	G	– PN	<	– SM
	H	+ PN	<	– SM

^a Typy wyznaczone na podstawie skumulowanego przyrostu naturalnego i skumulowanego salda migracji z lat 1999–2018.

^a Types were calculated on the basis of accumulated natural increase and accumulated net migration from 1999–2018.

W powiatach okalających stolicę średnioroczny współczynnik natężenia salda migracji obliczony dla lat 1999–2018 zawierał się w przedziale od 4,54‰ w mińskim do 15,53‰ w piaseczyńskim, podczas gdy w województwie ogółem wyniósł 2,46‰.

Na obszarach najintensywniejszego napływu migracyjnego przyrost naturalny na ogół jest dodatni. Jest to wynikiem częstszego osiedlania się ludności w wieku reprodukcyjnym. Obserwowany od 2006 r. przyrost naturalny ludności zapewniany jest przede wszystkim przez ludność zamieszkującą w miastach; w latach 1999–2018 w jego wyniku miasta zyskały 23,0 tys. mieszkańców, a wieś straciły 6,7 tys. Przeciętny roczny współczynnik przyrostu/ubytku naturalnego wyniósł 0,15‰ (wśród powiatów od 3,23‰ w Siedlcach do minus 4,69‰ w lipskim). Ubytek naturalny odnotowano w połowie powiatów.

Na podstawie skumulowanego przyrostu naturalnego i skumulowanego salda migracji z lat 1999–2018 stwierdzono, że obszary o charakterze progresywnym koncentrują się w centralnej części województwa, tj. w obszarze metropolitalnym Warszawy. Istnieją trzy obszary depopulacyjne – na północy, wschodzie i południu województwa – w większości tworzone przez gminy typowo rolnicze. Ponadto charakterystyczne jest wyludnianie się dużych miast (Radomia, Płocka, Ostrołęki) i jednoczesny rozwój sąsiadujących z nimi jednostek.

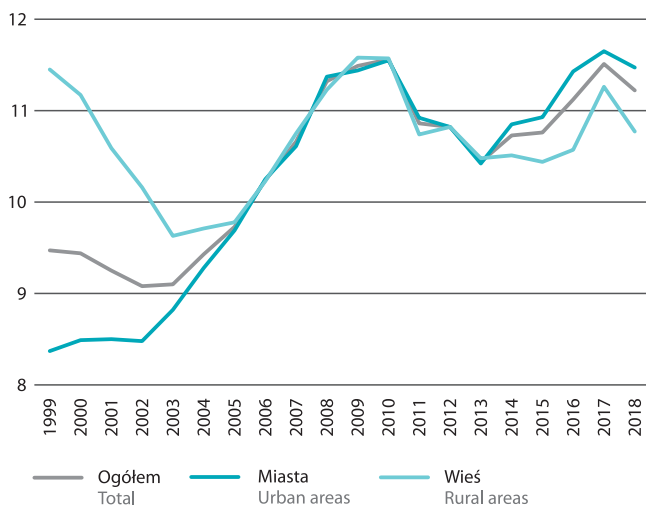
In powiats surrounding Warsaw, the average annual net migration rate calculated for the years 1999–2018 ranged from 4,54‰ in miński to 15,53‰ in piaseczyński, while in the voivodship in total amounted to 2,46‰.

In the areas of the most intense migration inflow, the natural increase is generally positive. This is the result of a more frequent settlement of the population in reproductive age. The population growth observed since 2006 is mainly provided by population living in urban areas; in the years 1999–2018, as a result, urban areas gained 23,0 thousand residents, and rural areas lost 6,7 thousand. The average annual natural increase/decrease rate was 0,15‰ (among powiats from 3,23‰ in Siedlce to minus 4,69‰ in lipski). Natural decrease was recorded in half of the powiats.

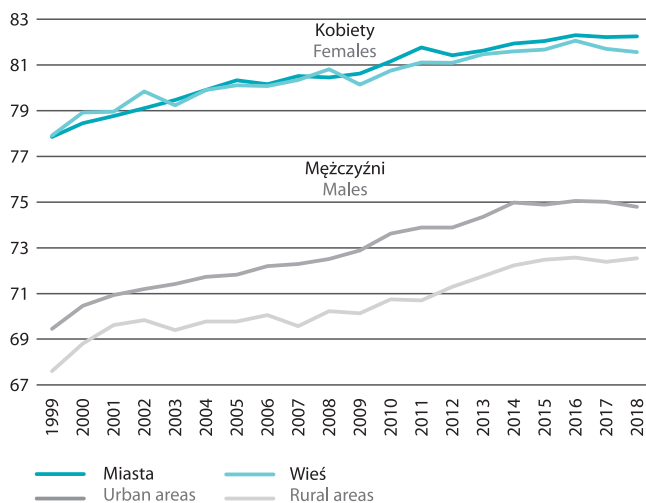
On the basis of the cumulated natural increase and cumulated net migration from 1999–2018, it was found that progressive areas are concentrated in the central part of the voivodship, i.e. in the Warsaw metropolitan area. There are three depopulation areas – in the north, east and south of the voivodship – mostly created by typically agricultural gminas. In addition, the depopulation of large cities (Radom, Płock, Ostrołęka) and a simultaneous development of neighbouring units is characteristic.

Urodzenia żywe na 1000 ludności

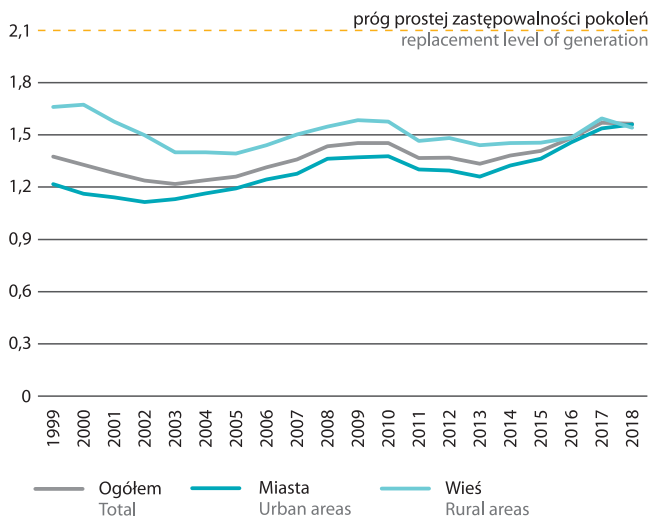
Live birth per 1000 population

Przeciętne trwanie życia osób urodzonych w latach 1999–2018

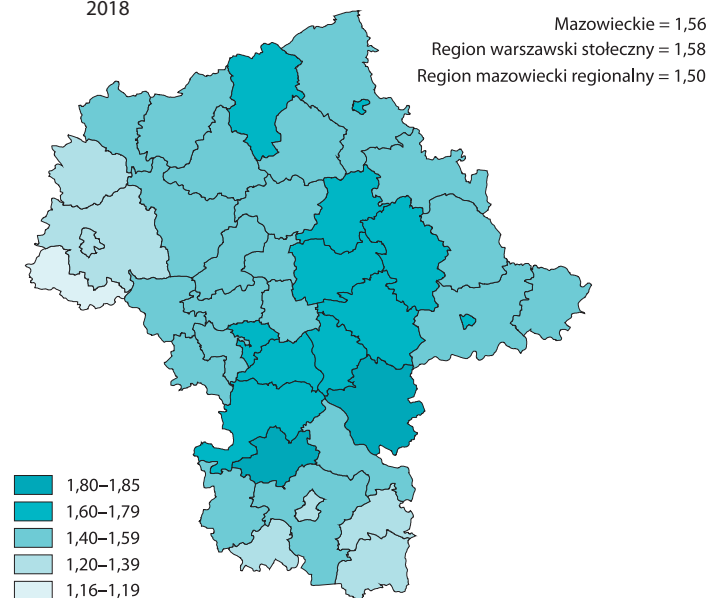
Life expectancy of persons born in 1999–2018

Współczynnik dzietności ogólnej

Total fertility rates

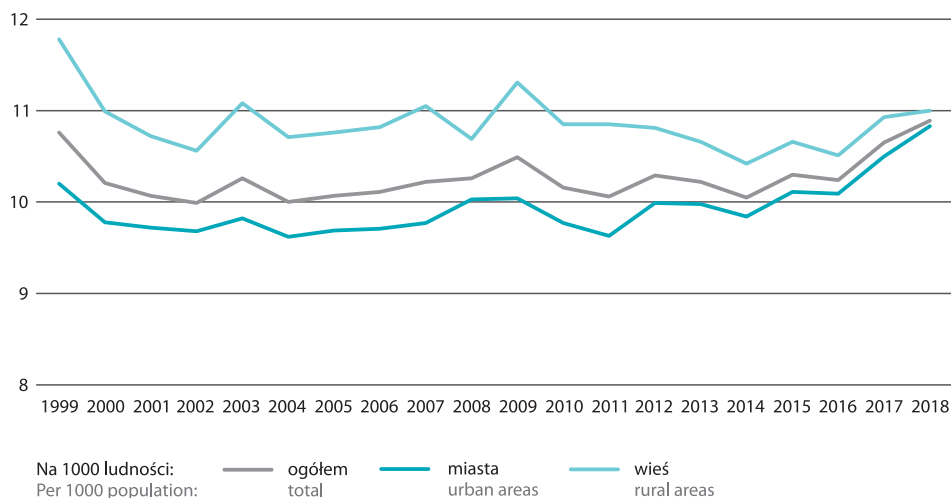

2018

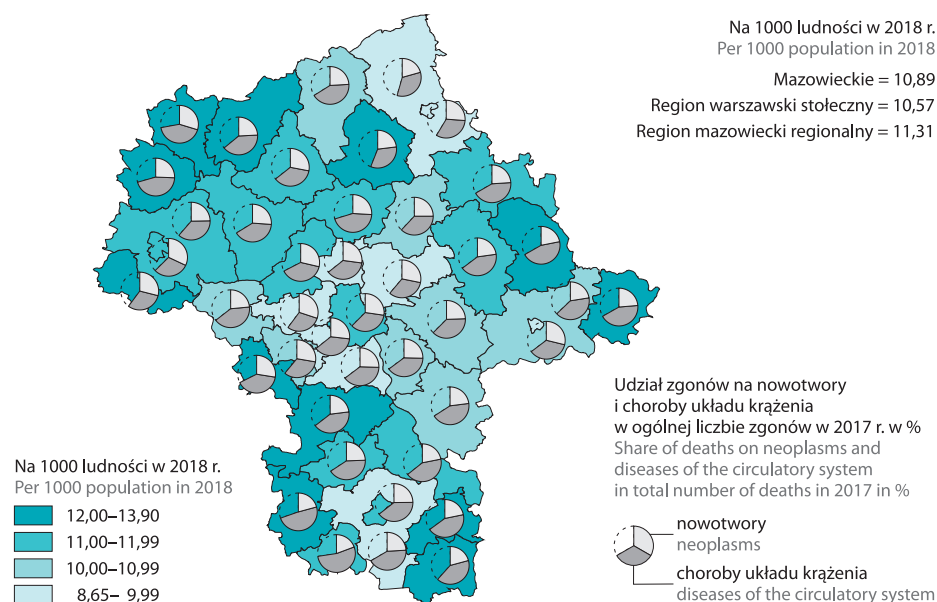
Zgony

Deaths

Sytuacja demograficzna Mazowsza na tle innych województw w kraju prezentuje się korzystnie. Wynika to z dodatniego salda migracji, a także relatywnie wysokiej dzietności. Poważnym problemem jest jednak silne zróżnicowanie przestrzenne procesów demograficznych – większość pozytywnych trendów dotyczy aglomeracji warszawskiej i okalających ją gmin, natomiast obszary peryferyjne charakteryzują się kumulacją negatywnych zjawisk demograficznych i społeczno-gospodarczych. Obserwowany nieprzerwanie od 20 lat odpływ ludności z obszarów peryferyjnych (na ogół w kierunku Warszawy i jej obszaru metropolitalnego) skutkuje przede wszystkim nasileniem zjawiska starzenia się ludności na tych terenach. Należy zauważyć, że proces starzenia się ludności dotyczy całego województwa (także kraju) i jest spowodowany m.in. trwającą od lat 90. XX wieku głęboką depresją urodzeniową, zasileniem w kolejnych latach grupy wieku 65 lat i więcej przez roczniki osób urodzonych w wyższym demograficznym lat 50. XX wieku oraz korzystnym zjawiskiem, jakim jest wydłużanie trwania życia.

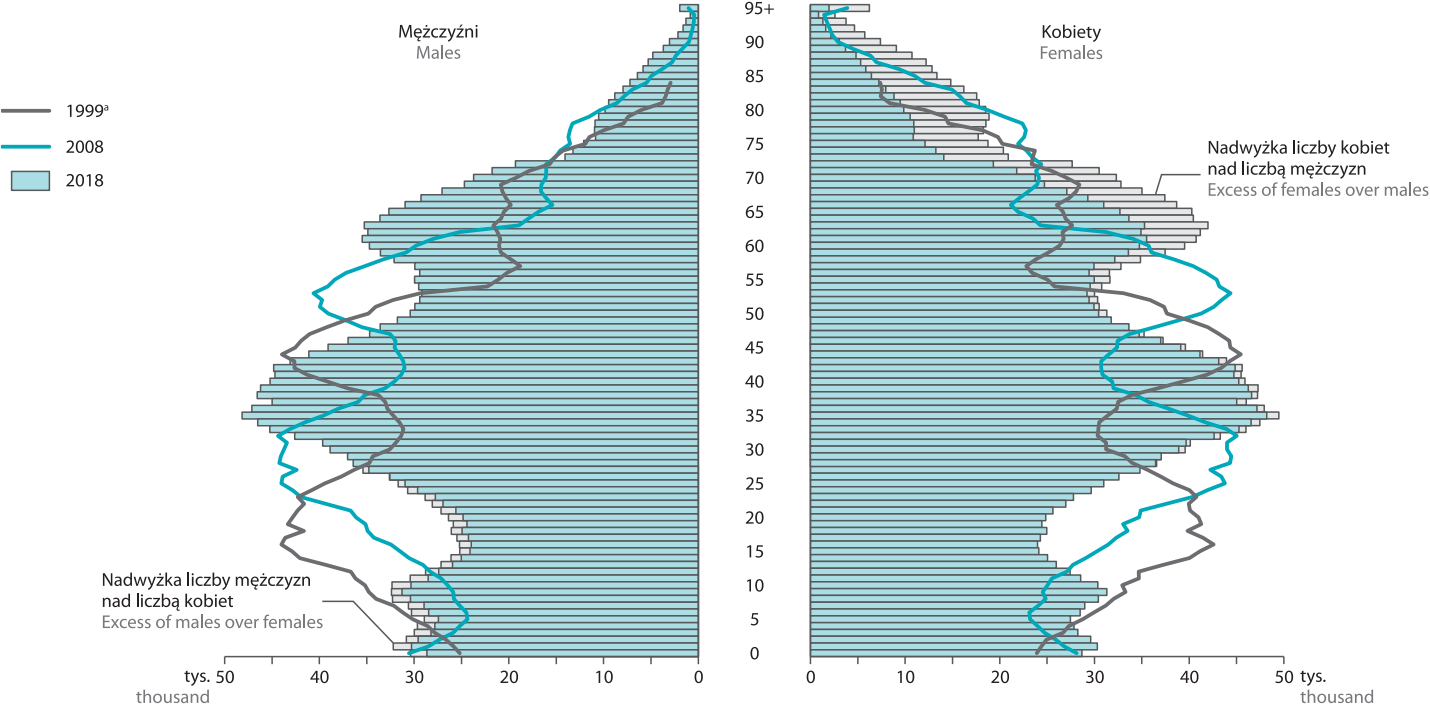
The demographic situation of Mazovia compared to other voivodships in the country is favourable. This is due to the positive net migration as well as the relatively high fertility rate. A serious problem, however, is the strong spatial differentiation of demographic processes – the majority of positive trends concern the Warsaw agglomeration and surrounding gminas, while the peripheral areas are characterized by the accumulation of negative demographic and socio-economic phenomena. The outflow of people from peripheral areas (usually towards Warsaw and its metropolitan area) that has been observed for 20 years has resulted, above all, in the intensification of the aging of population in these areas. It should be noted that the aging process affects the entire voivodship (including the country) and is caused, among others, by lasting from the 90s of the twentieth century, a deep decline in birth rate, supplying in subsequent years, the age group of 65 and more by the baby boomers of the 50s of the twentieth century and a beneficial phenomenon, which is the extension of life.

Ludność według biologicznych grup wieku
Population by biological age group

	Ogółem Total		Miasta Urban areas		Wieś Rural areas		Ogółem Total		Miasta Urban areas		Wieś Rural areas	
	1999	2018	1999	2018	1999	2018	1999	2018	1999	2018	1999	2018
	w tys. in thousands						w odsetkach in percent					
Ogółem Total	5 112,7	5 403,4	3 307,0	3 479,9	1 805,7	1 923,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0–14 lat years	947,8	880,9	539,5	556,5	408,2	324,5	18,5	16,3	16,3	16,0	22,6	16,9
15–64	3 464,9	3 568,3	2 332,0	2 265,6	1 133,0	1 302,7	67,8	66,0	70,5	65,1	62,7	67,7
65 lat i więcej years and more	700,0	954,1	435,5	657,8	264,5	296,3	13,7	17,7	13,2	18,9	14,6	15,4
w tym 80+ of which 80+	120,1	253,9	72,3	172,5	47,8	81,4	2,3	4,7	2,2	5,0	2,6	4,2

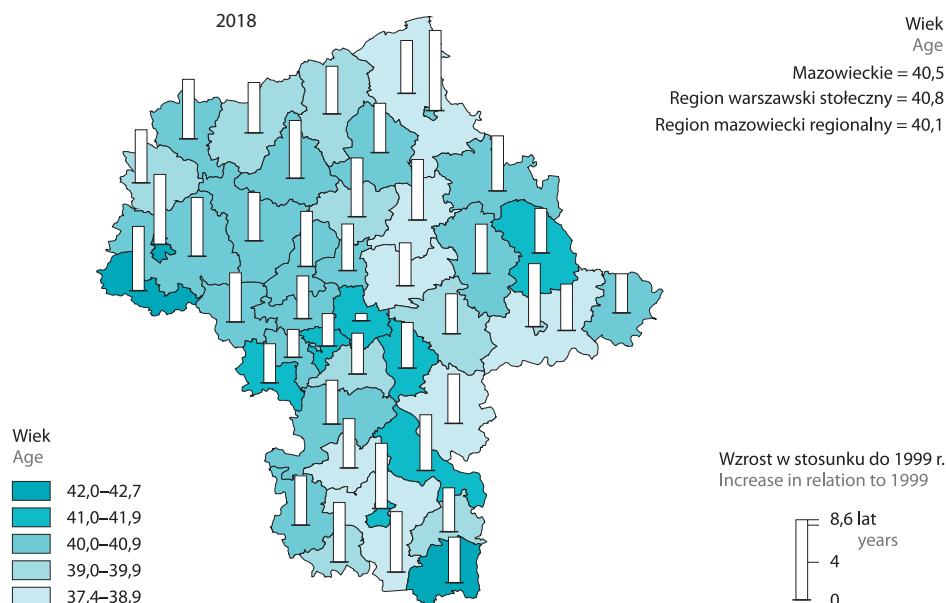
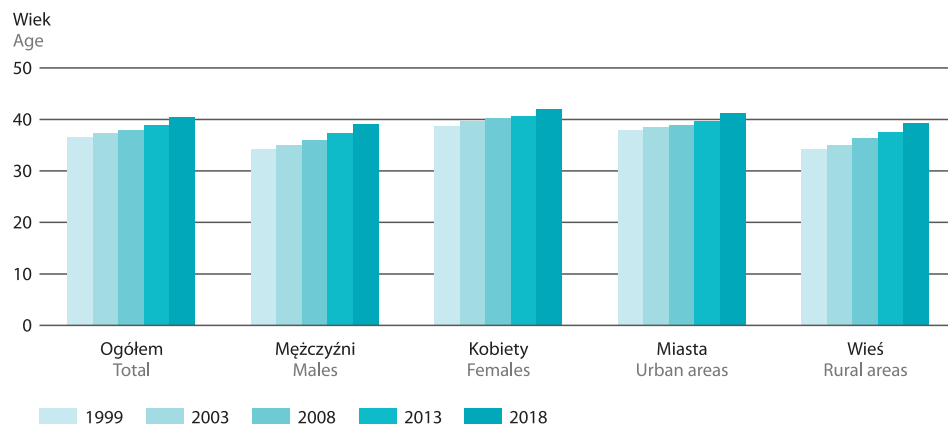
Ludność według płci i wieku w latach 1999, 2008 i 2018
Population by sex and age in 1999, 2008 and 2018

a W podziale według wieku nie uwzględniono osób w wieku powyżej 84 lat.
a Data by age exclude persons aged 84 and more.

Mediana wieku ludności

Median age of population

Mediana wieku ludności (wiek środkowy) – parametr wyznaczający granicę wieku, którą połowa populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Median age of population – is a parameter determining the exact age, which half of population already exceeded and second half – did not reach yet.

Jednym z mierników stopnia zaawansowania procesu starzenia się ludności jest mediana wieku populacji. Przyjęło się oznaczać społeczeństwa jako stare demograficznie, gdy wartość mediany jest w przedziale 30–34 lata. Można więc powiedzieć, że mieszkańcy województwa mazowieckiego (a także Polski i Europy) są społeczeństwem bardzo starym demograficznie, bowiem w całym analizowanym okresie mediana była wyższa – wynosiła od 36,6 lat w 1999 r. do 40,5 lat w 2018 r. Ludność zamieszkała w miastach jest starsza niż na wsi, przy czym większy wzrost mediany wystąpił na wsi (z 34,2 do 39,2 lat) niż w miastach (z 37,9 do 41,2 lat). Zarówno w początkowym, jak i końcowym roku analizy wyznaczony wiek środkowy kobiet (odpowiednio 38,8 i 42,1 lat) był wyższy niż wiek środkowy mężczyzn (34,3 i 39,0 lat), co jest niewątpliwie rezultatem dłuższego przeciętnego trwania życia kobiet niż mężczyzn.

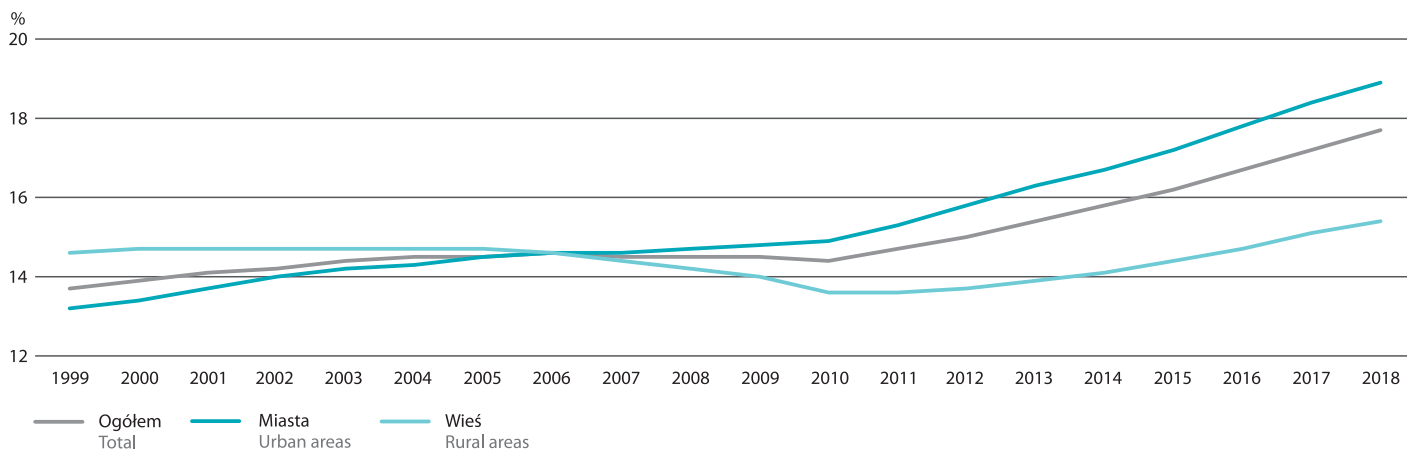
Najmłodszą społecznością charakteryzuje się powiat ostrołęcki (w 2018 r. mediana wieku 37,4 lat, w 1999 r. – 31,7 lat), a najstarszą lipski (odpowiednio 42,7 i 37,8 lat). Wartość mediany wieku wzrosła we wszystkich powiatach województwa; najmniejszy wzrost wystąpił w Warszawie (z 40,7 do 41,5 lat), a największy w Ostrołęce (z 32,3 do 40,9 lat).

One of the measures of the degree of the aging process is the median age of the population. The society is marked as demographically old, when the median value is between 30–34 years. It can therefore be said that the inhabitants of Mazowieckie voivodship (as well as Poland and Europe) are a very demographically old society, because in the whole analyzed period the median was higher – from 36,6 years in 1999 to 40,5 years in 2018. Urban population is older than rural population, with a larger increase in the median age in rural areas (from 34,2 to 39,2 years) than in urban areas (from 37,9 to 41,2 years). Both in the initial and final year of the analysis, the female median age (38,8 and 42,1 years, respectively) was higher than the male median age (34,3 and 39,0), which is undoubtedly the result of the longer average life expectancy of women than men.

The youngest population characterizes ostrołęcki powiat (in 2018 the median age was 37,4, in 1999 – 31,7), and the oldest lipski (42,7 and 37,8 respectively). The value of median age increased in all powiats of the voivodship; the smallest increase occurred in Warsaw (from 40,7 to 41,5 years), and the largest in Ostrołęka (from 32,3 to 40,9 years).

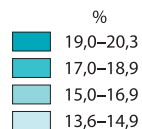
Wskaźnik starości demograficznej

Old age ratio

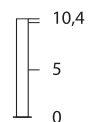

2018

Mazowieckie = 17,7%
 Region warszawski stołeczny = 18,3%
 Region mazowiecki regionalny = 16,8%

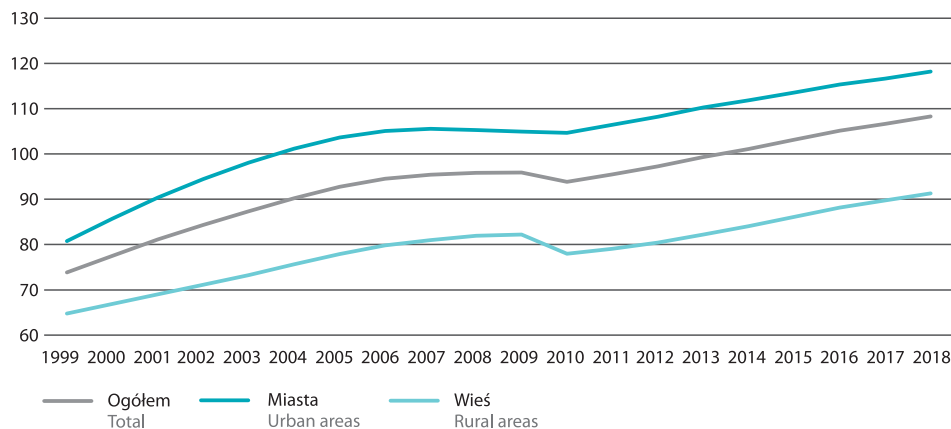
Wzrost w stosunku do 1999 r. w p. proc.
 Increase in relation to 1999 in pp

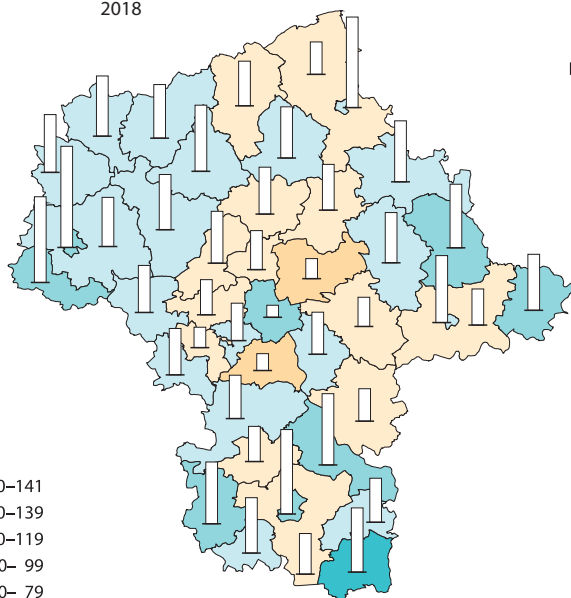
Wskaźnik starości demograficznej – udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności.
 Old age ratio – share of population at age 65 and more in the total population.

Indeks starości

Ageing index

2018

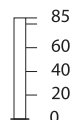

Mazowieckie = 108

Region warszawski stołeczny = 110

Region mazowiecki regionalny = 106

Wzrost w stosunku do 1999 r.
Increase in relation to 1999

Kolejnym miernikiem określającym wiek populacji jest wskaźnik starości demograficznej. Zgodnie z rekomendacjami ONZ społeczeństwo, w którym udział osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem przekracza 6% można nazwać starym. W województwie mazowieckim już w 1970 r. zanotowano wyższy odsetek (9,5%).

W 1999 r. wskaźnik starości wynosił 13,7% i w ciągu 20 lat zwiększył się do 17,7%, a liczebność tej grupy ludności wzrosła o 36,3% (do 954,1 tys. osób). W analizowanym okresie przyspieszenie procesu starzenia nastąpiło po 2010 r., wówczas odsetek osób starszych zwiększył się o 3 p. proc. Pogorszyły się proporcje między najmłodszymi a najstarszymi generacjami. Świadczy o tym wzrost wartości indeksu starości, który ilustruje liczbowe relacje między pokoleniem dziadków i wnuków. O ile w 1999 r. na 100 dzieci w wieku 0–14 lat przypadali 74 osoby w wieku 65 lat i więcej, to w 2018 r. było to już 108 osób.

The next measure of the age of the population is the old age ratio. According to the UN recommendations, the society in which the share of people aged 65 and more in the total population exceeds 6% can be called old. In Mazowieckie voivodship, as early as in 1970, a higher percentage (9,5%) was recorded.

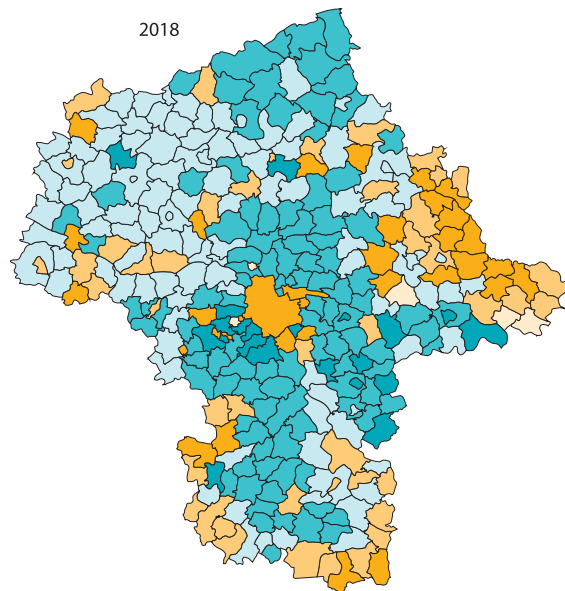
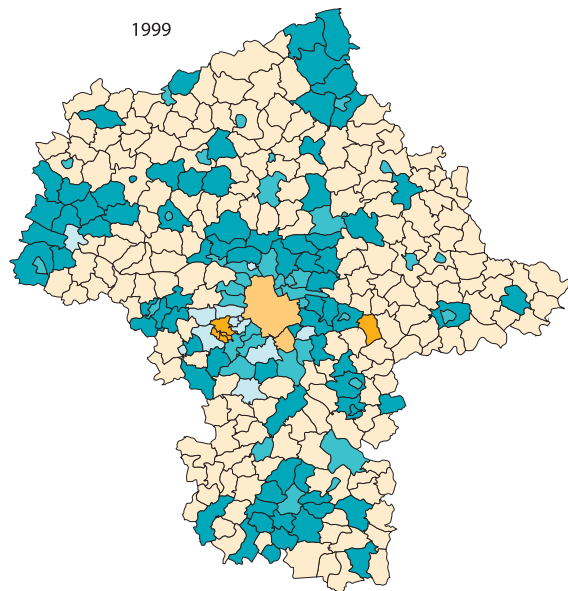
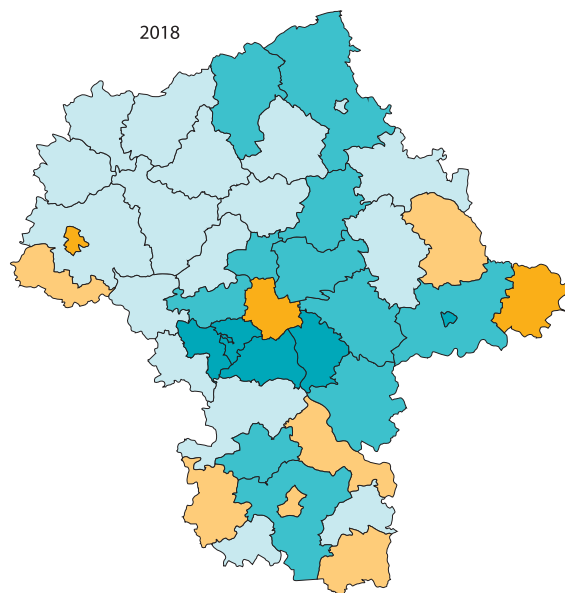
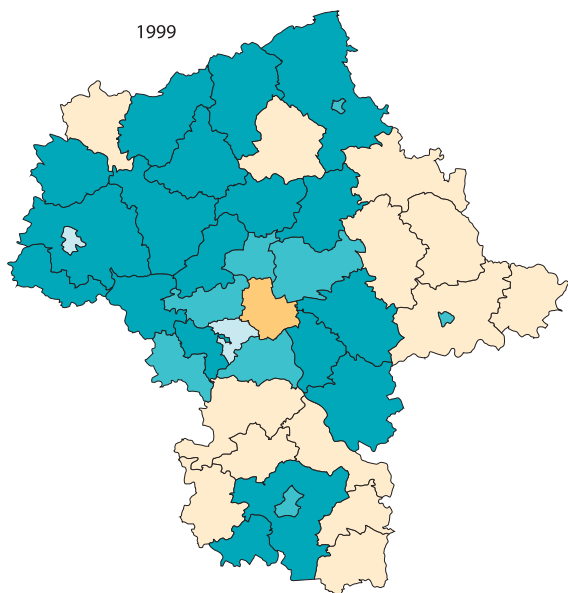
In 1999, the old age ratio was 13,7% and in 20 years it increased to 17,7%, and the size of this population group increased by 36,3% (to 954,1 thousand persons). In the analyzed period, the acceleration of the aging process took place after 2010, when the percentage of elderly persons increased by 3 pp. The proportions between the youngest and the oldest generations have worsened. This is reflected by the increase in the value of the ageing index, which illustrates the numerical relations between generations of grand-parents and grandchildren. While in 1999, out of 100 children aged 0–14, there were 74 persons aged 65 and more, in 2018 it was already 108 persons.

Indeks starości – liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat (liczba dziadków na 100 wnuczków).

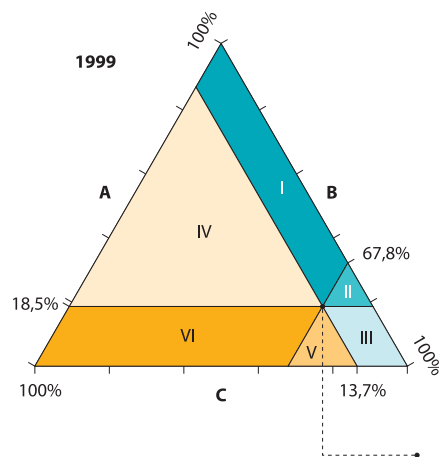
Ageing index – number of population at age 65 and more per 100 population at age 0–14 (number grandparents per 100 grandchildren).

Klasyfikacja powiatów i gmin według biologicznych grup wieku w latach 1999 i 2018 – trójkąt Osanna

Classification of powiats and gminas by biological age groups in 1999 and 2018 – Osann's triangle

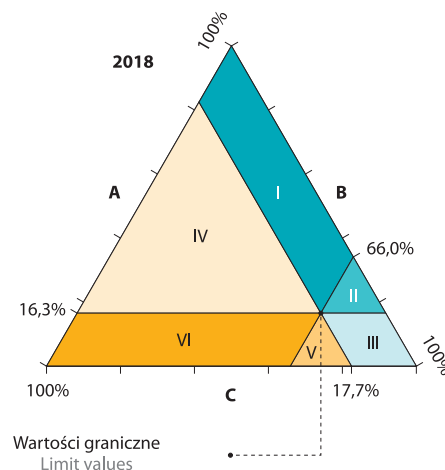

Etapy rozwoju ludności Stages of population development	Typ Type	Wyższy od granicznego udział ludności w wieku Higher than the limit share of the population aged
młodość demograficzna demographic youth	I	0–14 lat 0–14 years
	II	0–14 lat i 15–64 lata 0–14 years and 15–64 years
stabilizacja demograficzna demographic stabilization	III	15–64 lata 15–64 years
	IV	0–14 lat i 65 lat i więcej 0–14 years and 65 years and more
starość demograficzna demographic ageing	V	15–64 lata i 65 lat i więcej 15–64 years and 65 years and more
	VI	65 lat i więcej 65 years and more

Udział ludności w wieku
Share of population aged

A – 0–14 lat years
B – 15–64 lata years
C – 65 lat i więcej years and more

Wartości graniczne
Limit values

Do przedstawienia struktury wieku ludności oraz nasilenia się procesu starzenia społeczeństwa w układzie powiatów i gmin wykorzystano wykres zwany trójkątem Osanna. Na jego ramionach opisano udział procentowy trzech grup wieku ludności według kryterium biologicznego. W efekcie, położenie każdego punktu (powiatu/gminy) określają trzy współrzędne. Trójkąt ten podzielono na sześć typów określających trzy etapy rozwoju struktury wieku ludności, co pozwoliło sklasyfikować powiaty i gminy jako: młode demograficznie, stabilne demograficznie lub starzejące się demograficznie.

Przyjmując za punkt odniesienia strukturę wieku ludności w województwie obliczoną dla 1999 r. stwierdzono, że 26 powiatów cechowała młodość demograficzna (typ I i II) – przeciętnie co piąty mieszkaniec tych powiatów miał mniej niż 15 lat, a co ósmy więcej niż 64 lata. W fazie starości demograficznej (typ V) znajdował się tylko jeden powiat – Warszawa. W 2018 r. większy niż przeciętnie w województwie udział dzieci wystąpił w 16 powiatach (przy czym 5 z nich zaliczono do typu I), a większy odsetek osób starszych – w 9 (3 należały do typu VI).

In order to present the structure of the population's age and the intensification of the ageing process in the powiats and gminas, a chart called the Osanna triangle was used. The percentage of three age groups of the population according to the biological criterion was described on its arms. As a result, the location of each point (powiat/gmina) is determined by the three coordinates. The triangle was divided into six types defining three stages of development of the population age structure, which allowed to classify powiats and gminas as: demographically young, demographically stable or demographically old.

Taking as a reference the structure of the population's age in the voivodship calculated for 1999, it was found that 26 powiats were demographically young (type I and II) – on average, every fifth inhabitant of these powiats was less than 15 years old, and every eighth more than 64 years. In the phase of demographic old age (type V) there was only one district – Warsaw. In 2018, the share of children, higher than the average in the voivodship, occurred in 16 powiats (with 5 of them classified as type I), and a higher percentage of elderly persons – in 9 (3 belonged to type VI).

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

Wages and salaries as well as social security benefits

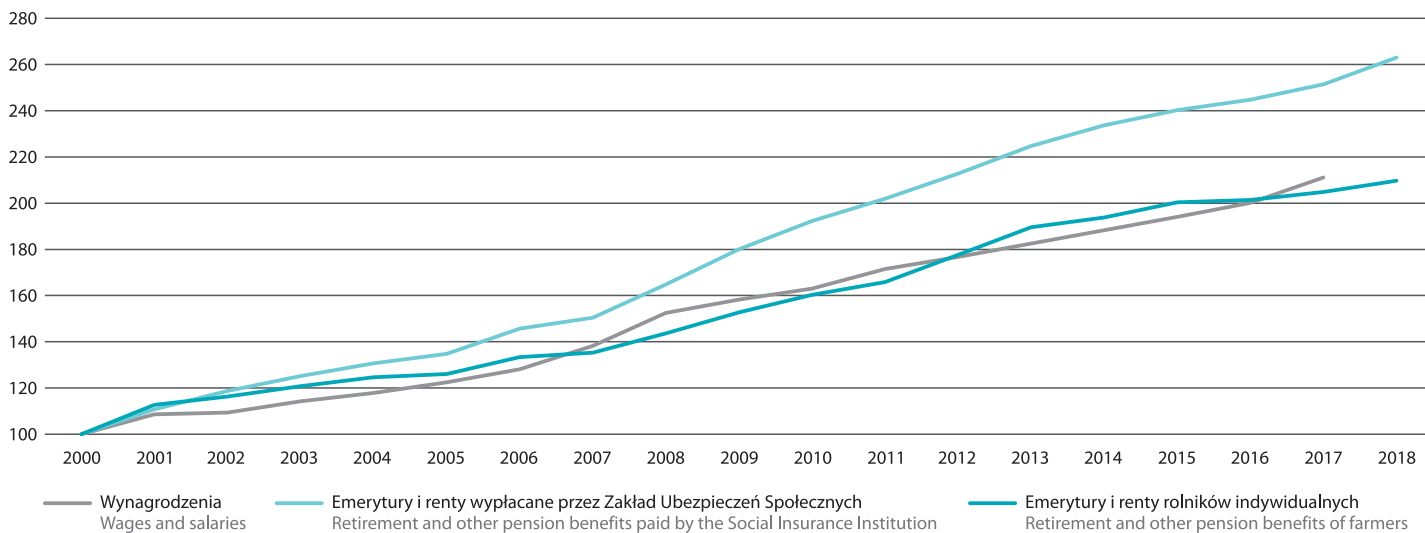
	2000	2003	2008	2013	2018
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	2 469,59	2 822,50	3 771,71	4 514,42	5 219,09 ^a
Przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto w zł: Average monthly gross retirement and other pensions in PLN:					
wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych paid by the Social Insurance Institution	851,37	1 064,58	1 402,72	1 915,22	2 239,18
rolników indywidualnych farmers	571,90	691,02	820,16	1 082,59	1 198,27

a 2017 r.
a 2017.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia, emerytury i renty brutto

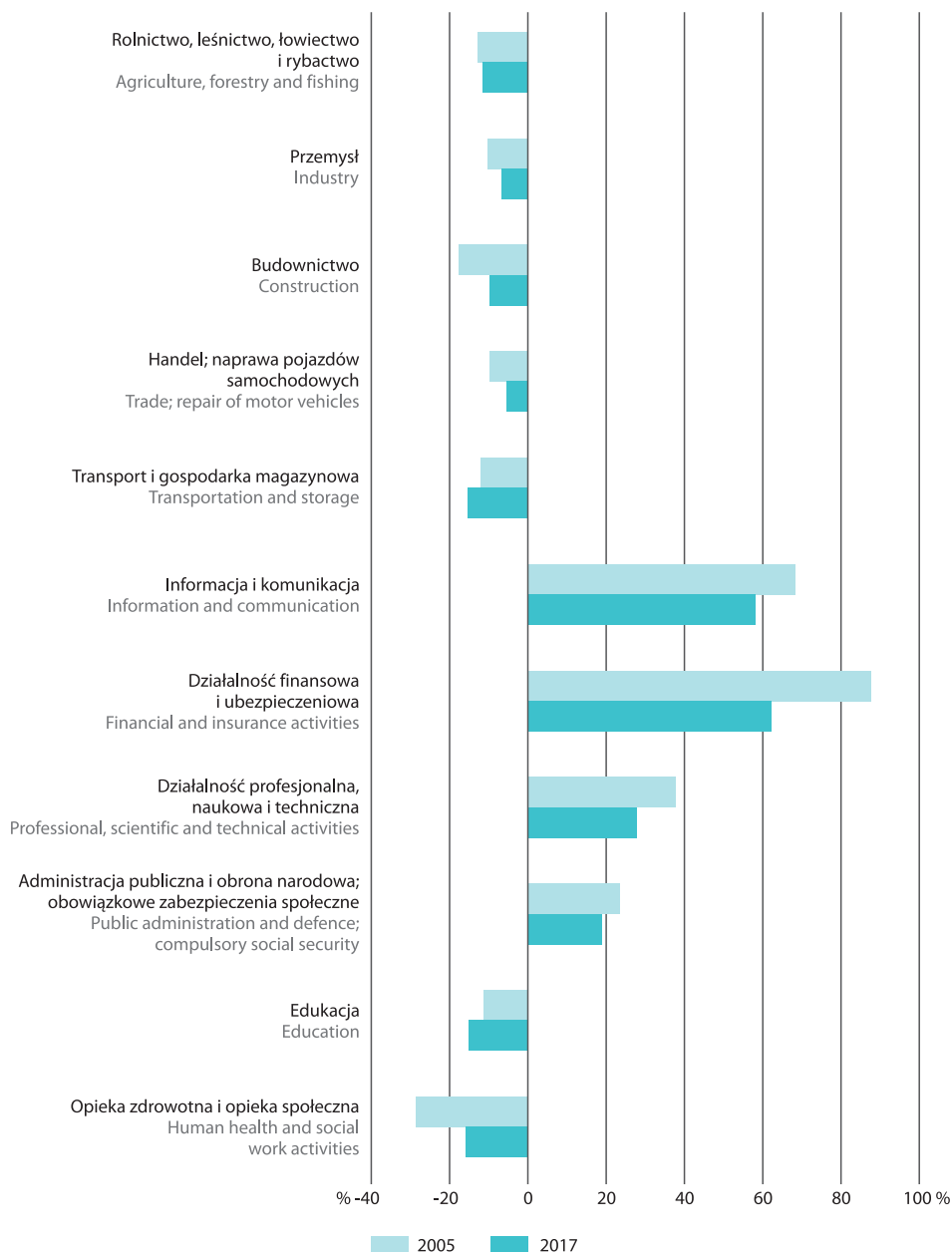
Average monthly gross wages and salaries, retirement pay and pensions

2000=100

Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto według wybranych sekcji od przeciętnego wynagrodzenia w województwie

Relative deviations of average monthly gross wages and salaries by selected from the average wages and salaries in voivodship

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w województwie mazowieckim są najwyższe w kraju. W prezentowanym okresie wyniosły od 130% w 2000 r. do 122% w 2017 r. średniego wynagrodzenia w Polsce i przewaga ta z roku na rok nieznacznie maleje.

Do najwyższych w kraju należą także przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Pod względem wysokości tych świadczeń mazowieckie w badanym okresie zajmowało 2–3 lokatę, natomiast pod względem wysokości emerytur i rent rolników indywidualnych – lokatę ostatnią i przedostatnią.

The average monthly gross wages and salaries in the national economy in Mazowieckie voivodship are the highest in the country. In the presented period they amounted to 130% in 2000 to 122% in 2017 of average wages and salaries in Poland and this advantage decreases slightly year by year.

The highest in the country are also the average monthly gross retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution. In terms of the amount of these benefits, Mazowieckie occupied 2–3 position in the examined period, while in terms of the amount of retirement and other pensions for private farmers – the last and last but one position.

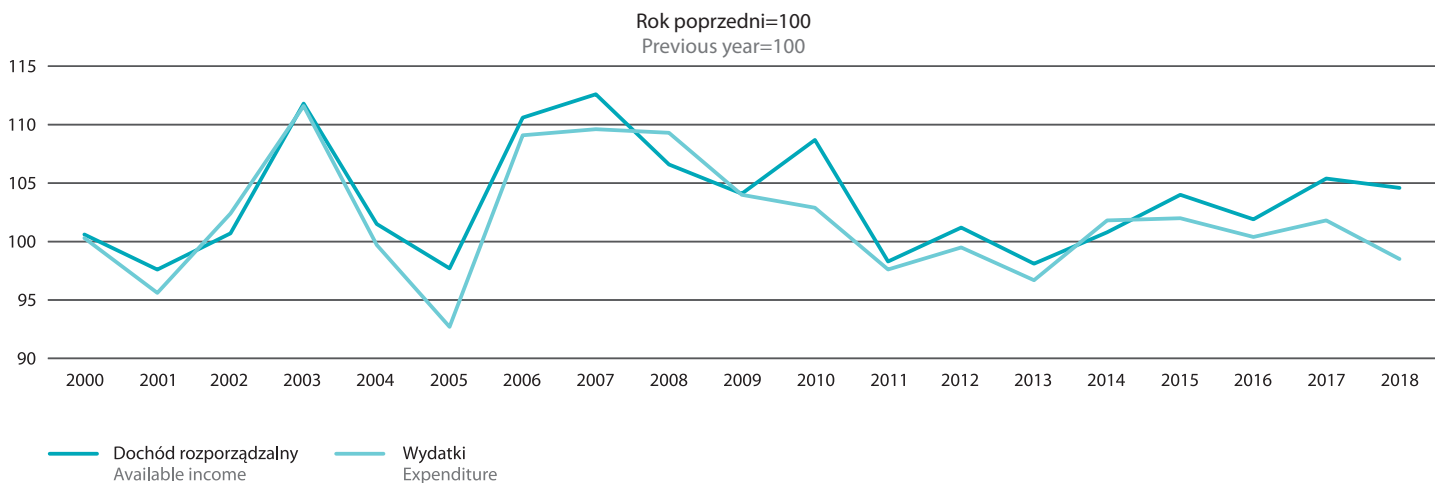
Budżety gospodarstw domowych

Household budgets

	1999	2003	2008	2013	2018
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w zł Average monthly per capita available income in PLN	680	899	1 336	1 690	2 032
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w zł Average monthly per capita expenditure in PLN	640	839	1 147	1 331	1 421

Dynamika realnych dochodów i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Dynamic of real income and expenditure per capita in households

Dochód rozporządzalny w gospodarstwach domowych

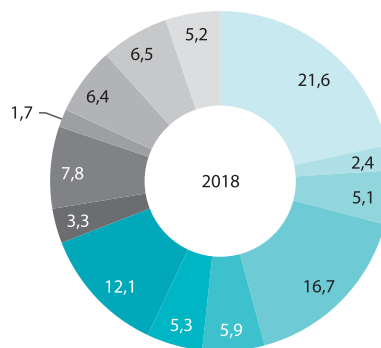
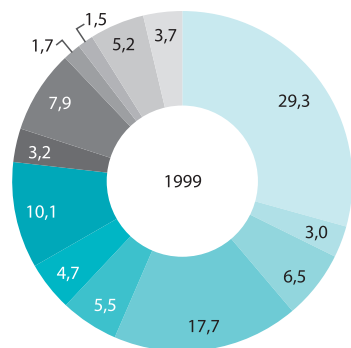
Available income in households

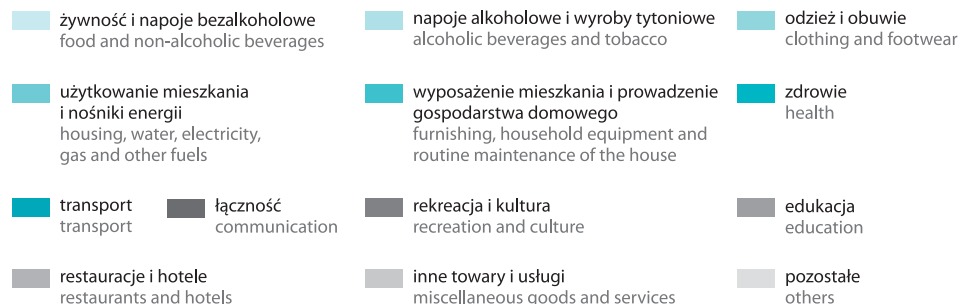
^a Obejmują: dochody z własności, dochody z wynajmu nieruchomości oraz pozostałe dochody.
^a Including: income from property, income from rental of real estate and other income.

Wydatki w gospodarstwach domowych

Expenditure in households

W %
In %

W ciągu ostatnich 20 lat nastąpiła wyraźna poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych w województwie mazowieckim. Dochód rozporządzalny w ujęciu realnym rósł z roku na rok przeciętnie o 3,4%, a wydatki o 1,8%. Zwiększyła się nadwyżka dochodu rozporządzalnego nad wydatkami (z 6,2% do 43,0%), co dało gospodarstwom większe możliwości oszczędzania.

Zarówno w roku 1999, jak i 2018 w dochodzie rozporządzalnym dominujący udział miały dochody z pracy najemnej. W strukturze wydatków najistotniejszą grupę stanowiły wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe, a w dalszej kolejności na użytkowanie mieszkania i nośniki energii.

Gospodarstwa domowe są coraz lepiej wyposażone w dobra trwałego użytkowania. Systematycznie przybywa gospodarstw wyposażonych w telefony komórkowe, komputery osobiste, kuchenki mikrofalowe czy zmywarki do naczyń.

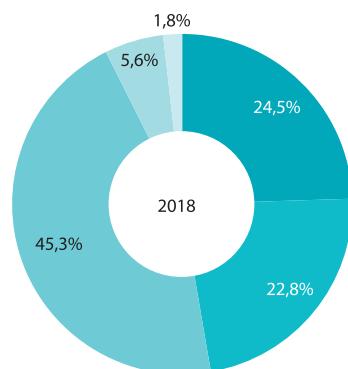
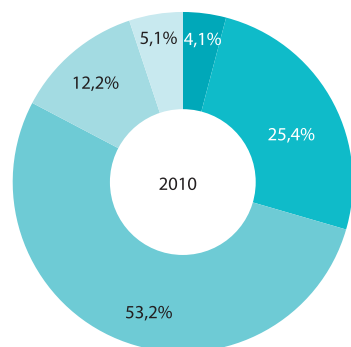
In the last 20 years, there has been a marked improvement in the financial situation of households in the Mazowieckie voivodship. In real terms, disposable income increased by 3,4% on average, and expenditure by 1,8%. The surplus of disposable income over expenditure increased (from 6,2% to 43,0%), which gave the households greater savings opportunities.

Both in 1999 and 2018, income from hired labor had a dominant share in the disposable income. In the structure of expenditure, the most important group are expenditure on food and non-alcoholic beverages, followed by expenditure on housing, water, electricity, gas and other fuels.

Households are better equipped with durable goods. Households equipped with mobile phones, personal computers, microwave ovens and dishwashers are systematically growing.

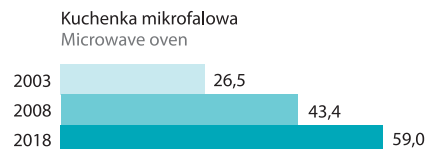
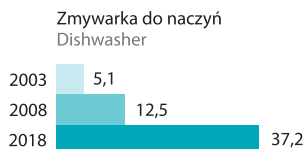
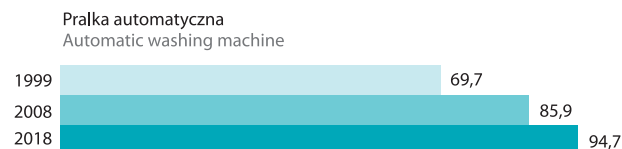
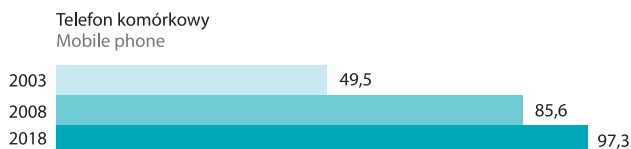
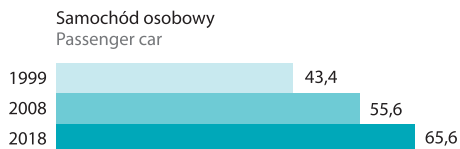
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych

Subjective evaluation of material situation of households

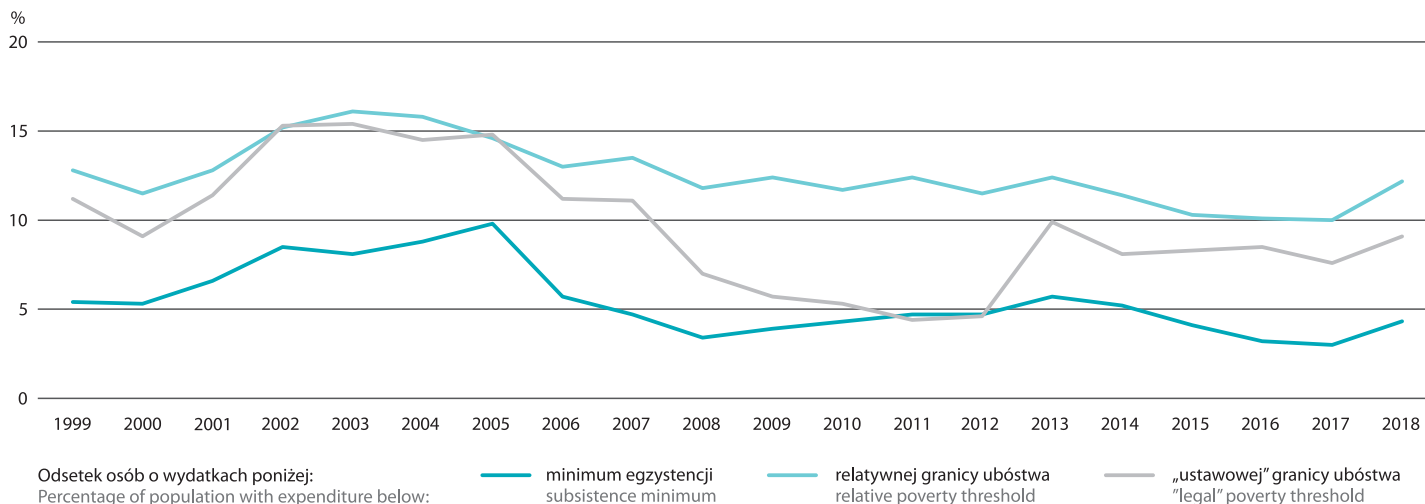
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania w % ogółu gospodarstw

Households equipped with selected durable goods in % of total households

Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych

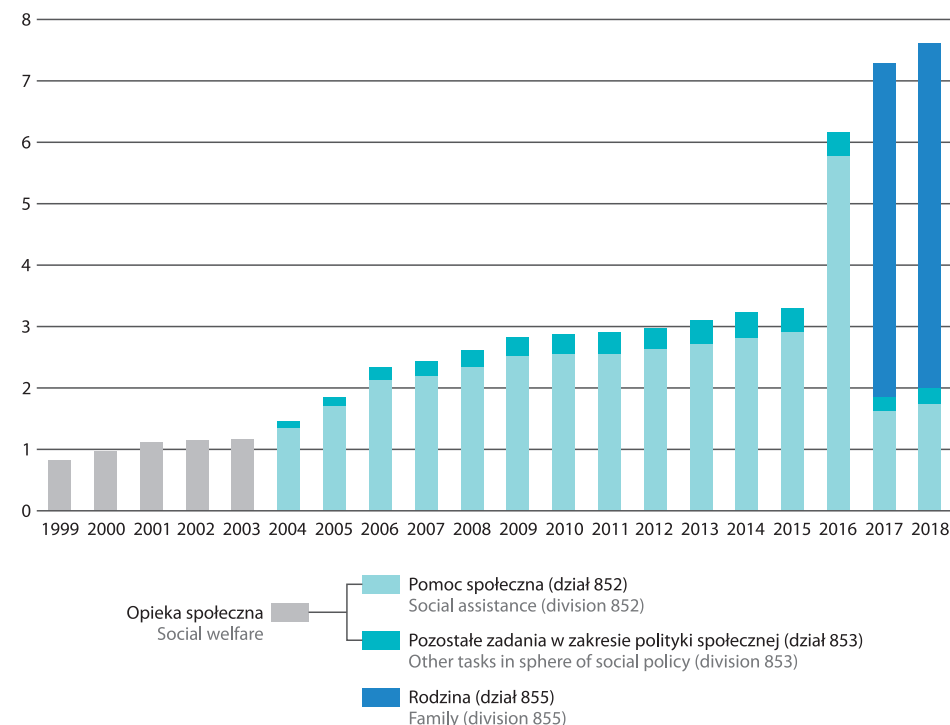
At-risk of poverty rates in households

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w działach pomoc społeczna, pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej oraz rodzina

Expenditure of local government units budgets in divisions social assistance, other tasks in sphere of social policy and family

mld zł
billion PLN

	1999	2003	2008	2013	2018
W milionach złotych In million PLN	831,1	1 163,5	2 610,3	3 096,4	7 605,0
Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	164	227	502	583	1 410

Zasięg ubóstwa ekonomicznego w 2018 r. był nieco mniejszy niż obserwowany w 1999 r. W tym czasie:

- o 2,1 p. proc. zmniejszył się odsetek osób żyjących w rodzinach, w których poziom wydatków był niższy od tzw. ustawowej granicy ubóstwa, czyli kwoty uprawniającej do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej,
- o 1,1 p. proc. zmniejszył się zasięg ubóstwa skrajnego, za granicę którego przyjęto poziom minimum egzystencji, uwzględniający jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia,
- o 0,6 p. proc. zmniejszył się zasięg ubóstwa relatywnego, tj. odsetek osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej 50% średnich miesięcznych wydatków ogółu gospodarstw.

The extent of economic poverty in 2018 was slightly smaller than that observed in 1999. At that time:

- share of persons living in families in which level of expenditure was lower than so called statutory limit of poverty decreased by 2,1 pp, i.e. the amount entitling you to apply for a monetary benefit in accordance with the applicable social assistance law,
- the extent of extreme poverty, which means the level of subsistence minimum, decreased by 1,1 pp; the level of subsistence minimum includes only that needs which cannot be deferred in time and consumption lower than this level leads to biological eradication,
- the extent of relative poverty decreased by 0,6 pp, i.e. the percentage of persons in households with expenditure lower than 50% of the average monthly expenditure of total households.

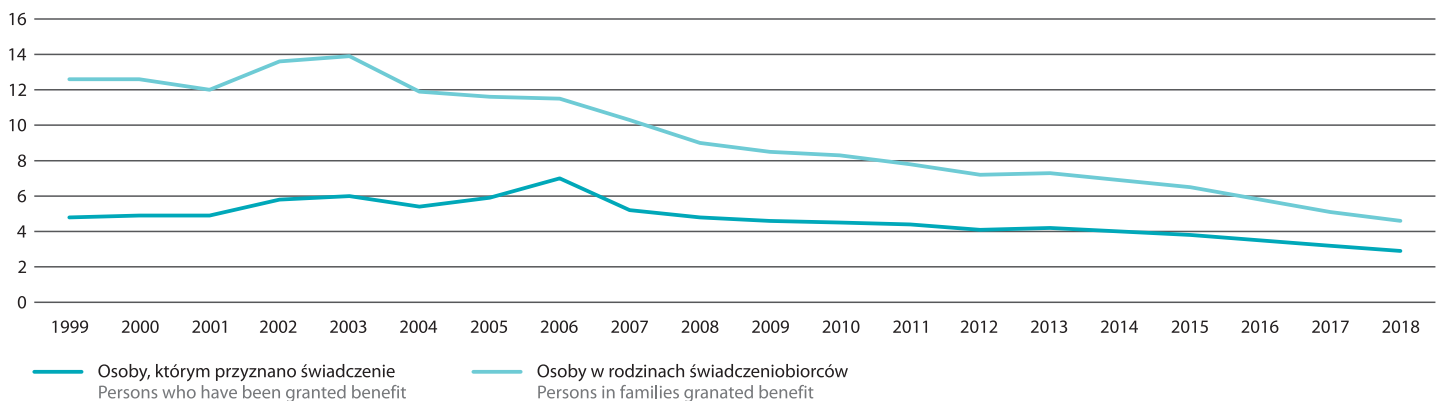
Pomoc społeczna

Social assistance

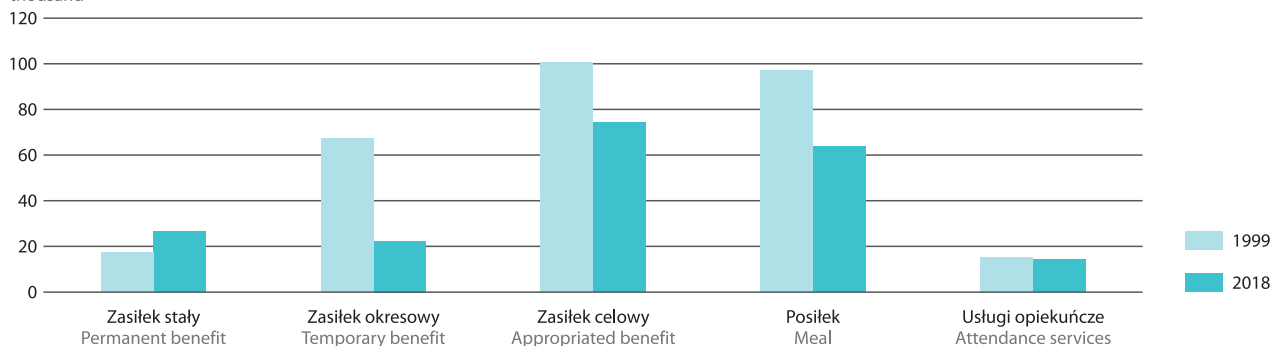
	1999	2003	2008	2013	2018
	w tysiącach		in thousands		
Liczba osób, którym przyznano świadczenie Number of people who have been granted benefit	252,5	309,3	246,8	223,5	156,7
Liczba rodzin Number of families	198,8	226,1	163,0	148,2	112,6
w tym na wsi of which in rural areas	91,0	98,6	70,1	64,6	46,6
Liczba osób w rodzinach Number of persons in families	646,3	715,0	469,9	386,8	250,6

Osoby objęte pomocą społeczną w % ogółu ludności

Persons covered by social assistance in % of total population

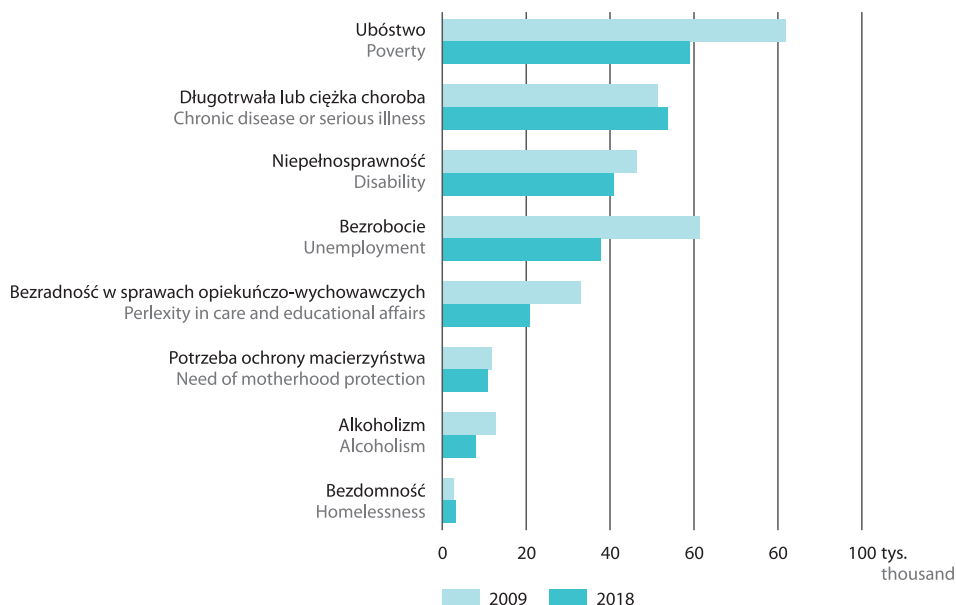
Liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej według głównych form pomocy

Number of beneficiaries from community social assistance by economic age groups

tys.
thousand

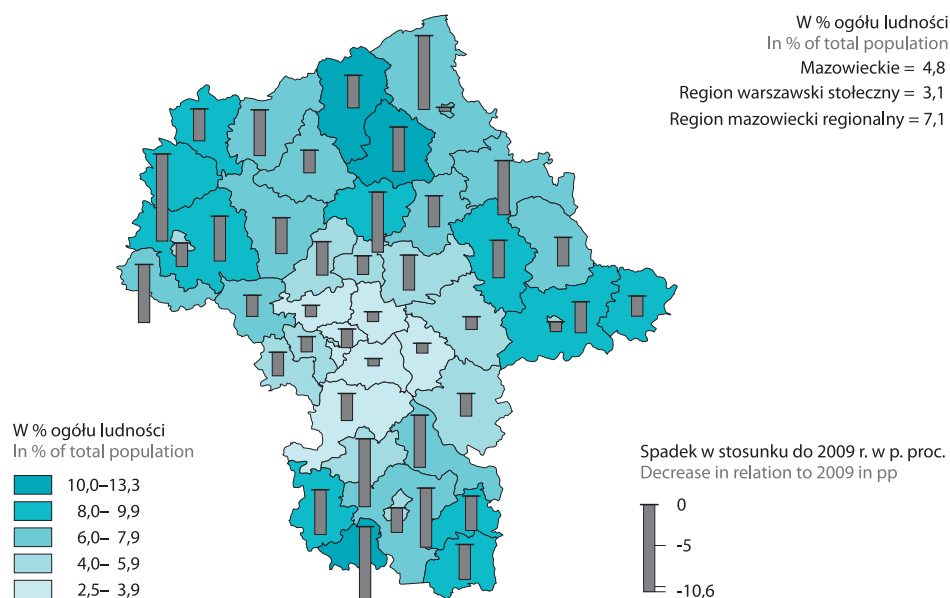
Rodziny objęte pomocą społeczną według wybranych powodów przyznania pomocy

Families covered by social assistance by selected causes of granting benefit

Korzystający z pomocy społecznej w 2017 r.

Beneficiaries of social assistance in 2017

Osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą korzystać z pomocy pieniężnej i niepieniężnej w ramach systemu świadczeń społecznych. Od 2012 r. zmienił się zakres prezentowanych danych poprzez wyłączenie informacji na temat pomocy społecznej dla rodzin zastępczych oraz rodzinnych i socjalizacyjnych placówek opiekuńczo-wychowawczych, których działalność regulowana jest ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Świadczenia te w województwie mazowieckim w 2018 r. przyznano 156,7 tys. osób, tj. o 28,2% mniej niż w 2012 r., co w przeliczeniu na 10 tys. ludności oznacza spadek liczby korzystających z 412 do 291. W skali kraju wskaźnik ten zmniejszył się z 500 do 340. Ze świadczeń w 2018 r. skorzystało 112,6 tys. rodzin, w których łącznie było 250,6 tys. osób; 41,4% rodzin mieszkało na wsi. W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielania pomocy środowiskowej. Podobnie jak w latach ubiegłych pomoc najczęściej przyznawano z powodu ubóstwa (59,0 tys. rodzin), długotrwałej lub ciężkiej choroby (53,7 tys.), niepełnosprawności (41,0 tys.) i bezrobocia (37,7 tys.).

Persons and families in difficult life situations can benefit from monetary and non-monetary assistance under the social benefits system. Since 2012, the scope of the presented data has changed by excluding information on social assistance for foster families as well as family and socialization care and education centers, whose activity is regulated by the Act on supporting the family and the foster care system. In 2018, these benefits in Mazowieckie voivodship were granted to 156,7 thousand persons, i.e. 28,2% less than in 2012, which means a decrease in the number of beneficiaries from 412 to 291 when calculated per 10 thousand population. In the country, this rate decreased from 500 to 340. In 2018, 112,6 thousand families with a total of 250,6 thousand persons were provided with benefits; 41,4% of families lived in rural areas. There could be several reasons for providing community assistance in one family. As in previous years, assistance was most often granted because of poverty (59,0 thousand families), long-term or serious illness (53,7 thousand) and unemployment (37,7 thousand).

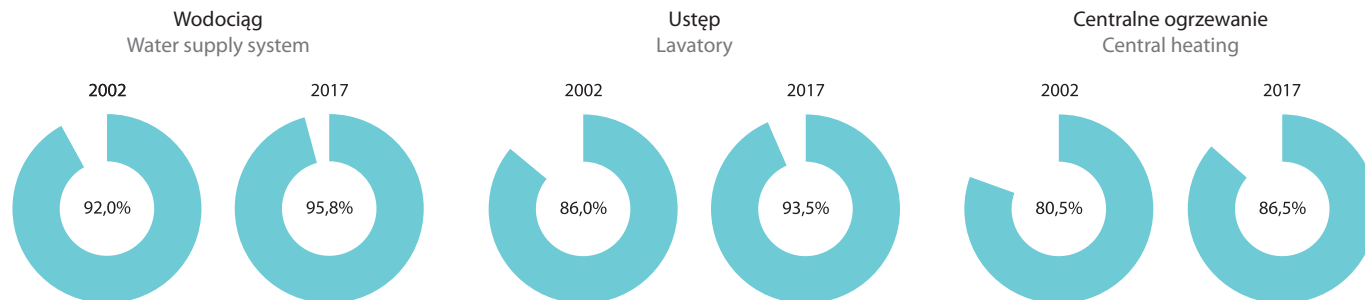
Zasoby mieszkaniowe

Dwelling stocks

	2002	2003	2008	2013	2018
Mieszkania w tys. Dwellings in thousands	1 803	1 832	1 964	2 139	2 303
Izby w tys. Rooms in thousands	6 292	6 416	6 912	7 768	8 340
Powierzchnia użytkowa w tys. m ² Useful floor area in thousand m ²	119 025	121 991	134 366	152 889	166 479
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² Average useful floor area per dwelling in m ²	66,0	66,6	68,4	71,5	72,3

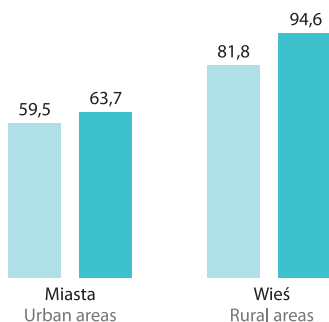
Mieszkania wyposażone w wybrane instalacje

Dwellings fitted with selected installations

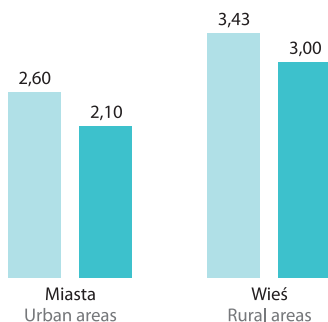
Warunki mieszkaniowe ludności

Dwelling conditions of population

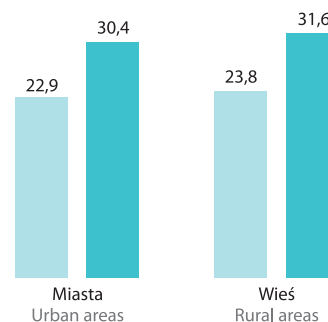
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²
Average useful floor area per dwelling in m²

Przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu
Average number of persons per dwelling

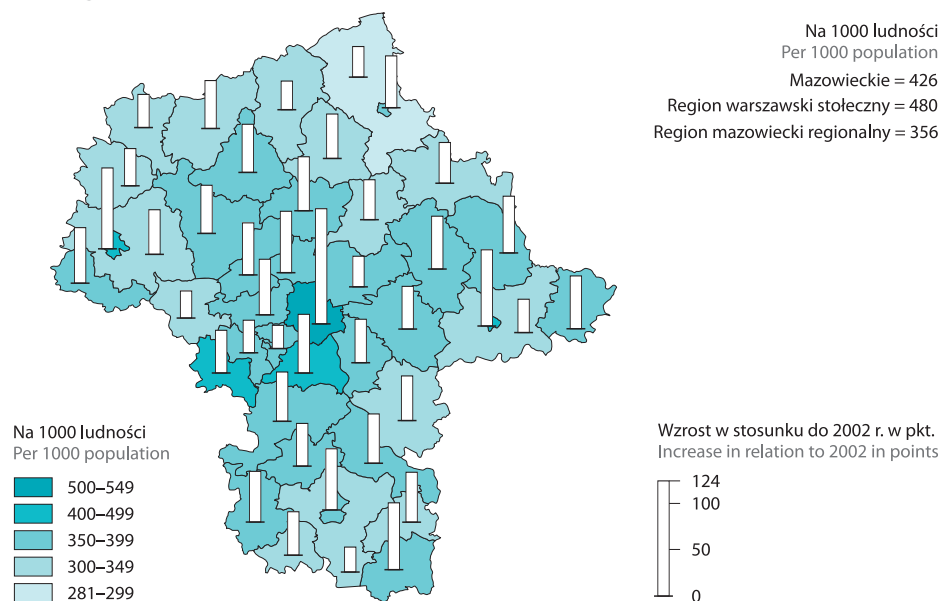
Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę w m²
Average useful floor area per person in m²

2002 2018

Mieszkania w 2018 r.

Dwellings in 2018

W prezentowanym okresie udział zasobów mieszkaniowych województwa mazowieckiego w ogólnej liczbie zasobów w kraju z roku na rok nieznacznie wzrasta (od 14,5% w 2002 r. do 15,8% w 2018 r.)

Poprawiają się warunki mieszkaniowe ludności – coraz większa jest przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz powierzchnia przypadająca na 1 osobę, maleje natomiast przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu. Zwiększa się odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne.

Ponad 70% mieszkań zlokalizowanych jest na terenie miast.

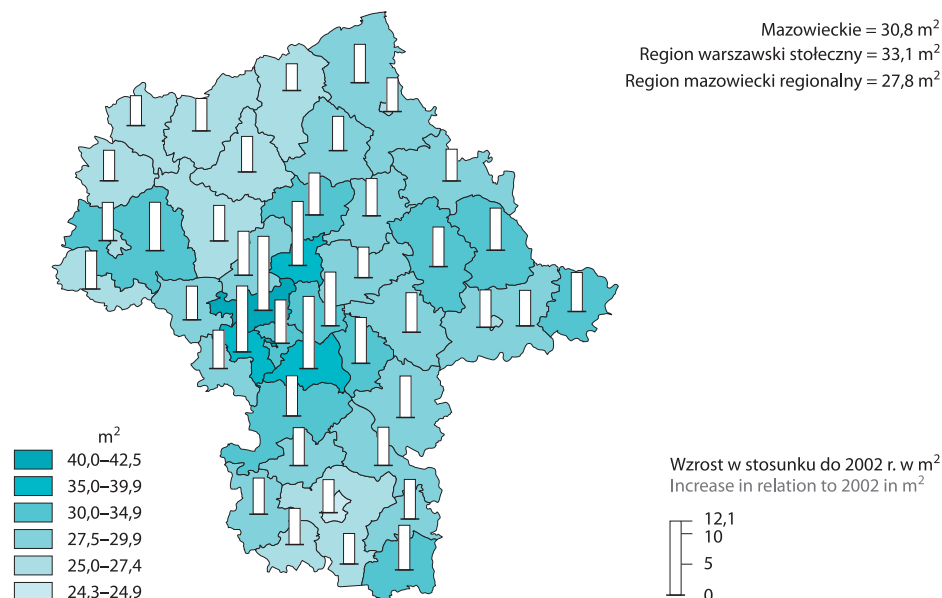
In the presented period, the share of dwelling stocks in Mazowieckie voivodship in the total number of stocks in the country increases slightly from year to year (from 14,5% in 2002 to 15,8% in 2018).

The housing conditions of the population are improving – the average useful floor area of 1 dwelling and the area per 1 person is increasing, while the average number of persons in one dwelling is decreasing. The percentage of apartments equipped with technical and sanitary installations is increasing.

Over 70% of flats are located in urban areas.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2018 r.

Average useful floor area of dwelling per person in 2018

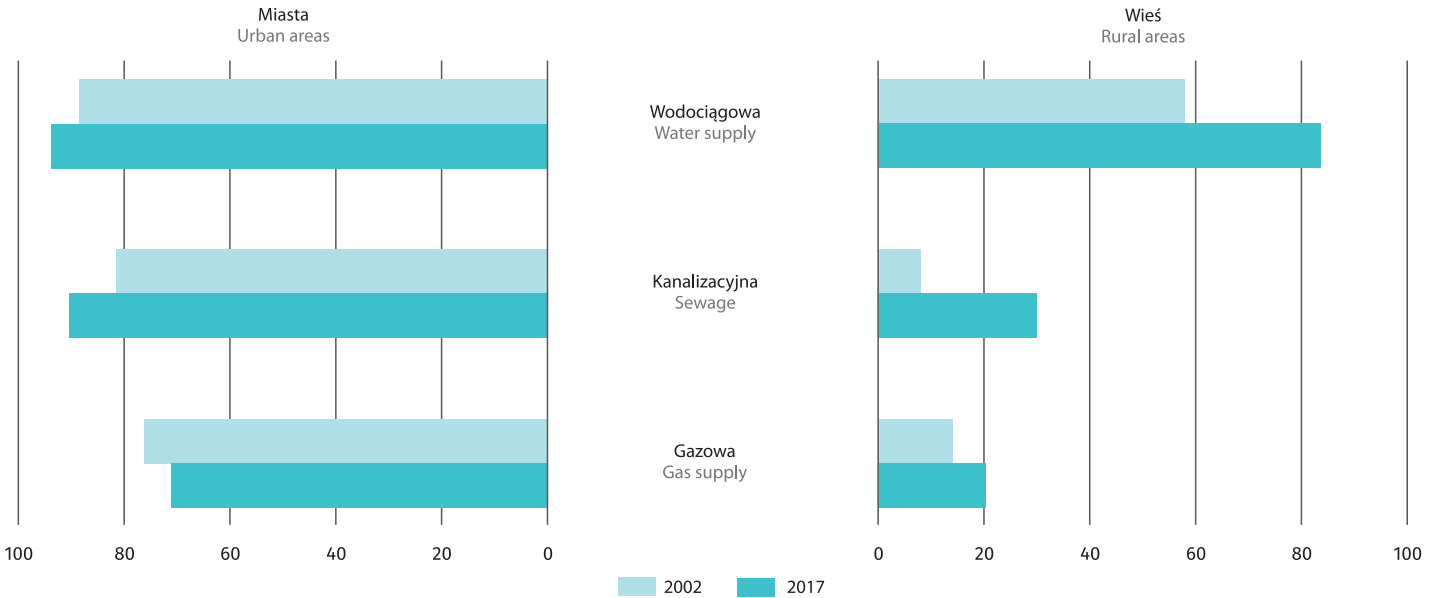

Infrastruktura komunalna
Municipal infrastructure

	1999	2003	2008	2013	2018
Sieć rozdzielcza w km: Distribution network in km:					
wodociągowa water supply	22 793,3	30 294,2	38 503,3	42 349,7	46 107,3
kanalizacyjna ^a sewage ^a	4 611,1	6 593,0	8 905,5	13 080,4	16 438,1
gazowa gas supply	.	10 648,3	11 891,6	13 427,4	15 020,3

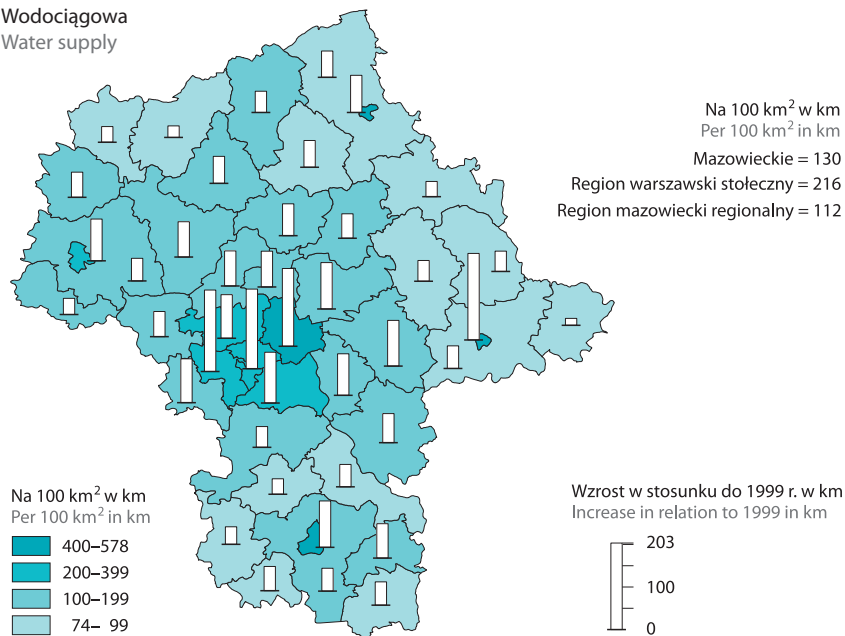
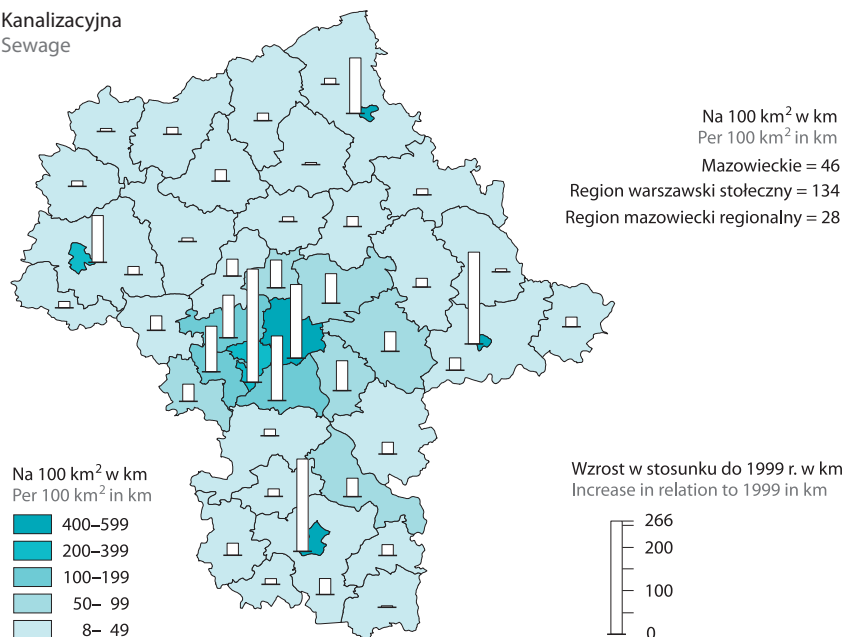
a łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w % ogółu ludności
Population using water supply, sewerage and gas supply in % of total population

Gęstość sieci rozdzielczej wodociągowej i kanalizacyjnej w 2018 r.

Density of water supply and sewage distribution network in 2018

Wodociągowa
Water supplyKanalizacyjna
Sewage

W ciągu 20 lat istnienia województwa mazowieckiego wyposażenie w podstawową infrastrukturę komunalną uległo znacznej poprawie. W ramach prowadzonych inwestycji długość sieci wodociągowej rozdzielczej zwiększyła się 2-krotnie, a sieci kanalizacyjnej 3,5-krotnie. Poprawiła się zatem relacja sieci kanalizacyjnej do wodociągowej – o ile w 1999 r. na 100 km sieci wodociągowej przypadało 20 km sieci kanalizacyjnej, to w 2018 r. było to 36 km (w kraju odpowiednio 23 km i 52 km).

Gęstość sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 km² powierzchni województwa w 2018 r. wynosiła blisko 130 km wobec 64 km w 1999 r., a sieci kanalizacyjnej 46 km wobec 13 km. Wśród powiatów największy wzrost gęstości sieci wodociągowej wystąpił w Siedlcach (o 203 km/100 km²), a sieci kanalizacyjnej w powiecie pruszkowskim (o 266 km/100 km²).

Rozwój infrastruktury komunalnej przyczynił się do zwiększenia liczby ludności korzystającej z sieci wodno-kanalizacyjnej. W 2017 r. z sieci wodociągowej korzystało 90,3% ogółu ludności (wobec 77,6% w 2002 r.), a z sieci kanalizacyjnej 68,9% (wobec 55,5%). Odsetek korzystających z sieci gazowej wyniósł 53,0%, tj. o 1,2 p. proc. mniej niż w 2002 r. Lepszy dostęp do poszczególnych sieci mają mieszkańcy miast niż wsi.

During the 20 years of existence of Mazowieckie voivodship, equipping with basic municipal infrastructure has significantly improved. As part of ongoing investments, the length of the distribution water supply network increased twice, and the sewage network increased 3,5 times. Therefore, the relation between the sewage system and the water supply system improved – while in 1999 there were 20 km of sewage network per 100 km of water supply network, in 2018 it was 36 km (in the country 23 km and 52 km, respectively).

The density of the water supply network per 100 km² of the voivodship's area in 2018 amounted to nearly 130 km compared to 64 km in 1999, and the sewage network 46 km compared to 13 km. Among the powiats, the largest increase in the density of the water supply network was recorded in Siedlce (by 203 km/100 km²), and the sewage network in pruszkowski powiat (by 266 km/100 km²).

The development of municipal infrastructure has contributed to the increase in the number of population connected the water and sewage network. In 2017, 90,3% of the total population were connected to the water supply network (compared to 77,6% in 2002), and 68,9% were connected to the sewage network (compared to 55,5%). The percentage of population connected to the gas network was 53,0%, i.e. by 1,2 pp less than in 2002. Urban dwellers have better access to each network than rural residents.

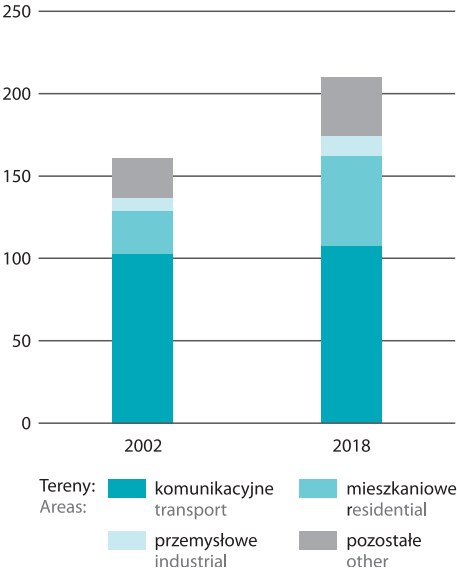
Środowisko
Environment

		1999	2003	2008	2013	2018
Ścieki przemysłowe i komunalne ^a wymagające oczyszczania w hm ³ Industrial and municipal wastewater ^a requiring treatment in hm ³		299,5	251,2	232,7	251,1	269,5
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	przemysłowe industrial	161	156	129	120	114
	komunalne municipal	153	230	269	309	323
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b w % ludności ogółem Population using waste water treatment plants ^b in % of total population	miasta urban areas	58,8	66,2	66,7	93,8	95,9
	wieś rural areas	5,2	10,3	17,1	25,9	31,8

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Dane szacunkowe.
a Discharged into waters or into the ground. b Estimated data.

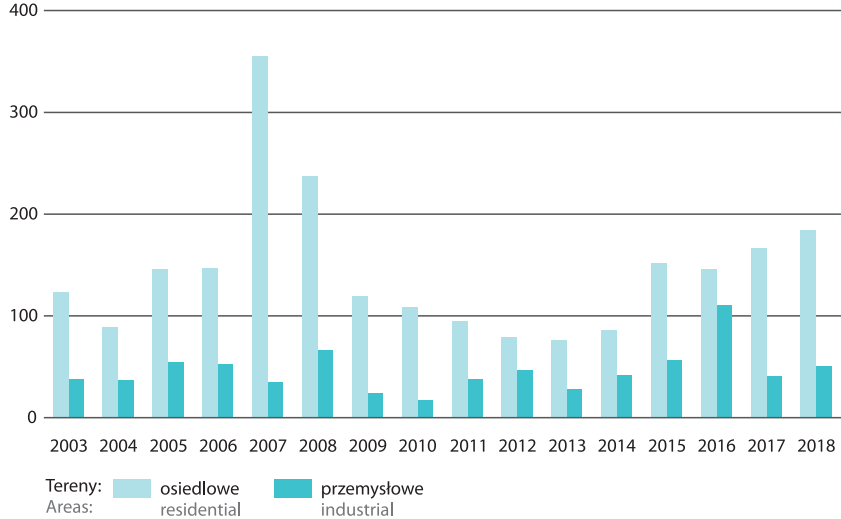
Grunty zabudowane i zurbanizowane
Built-up and urbanised areas

tys. ha
thousand ha

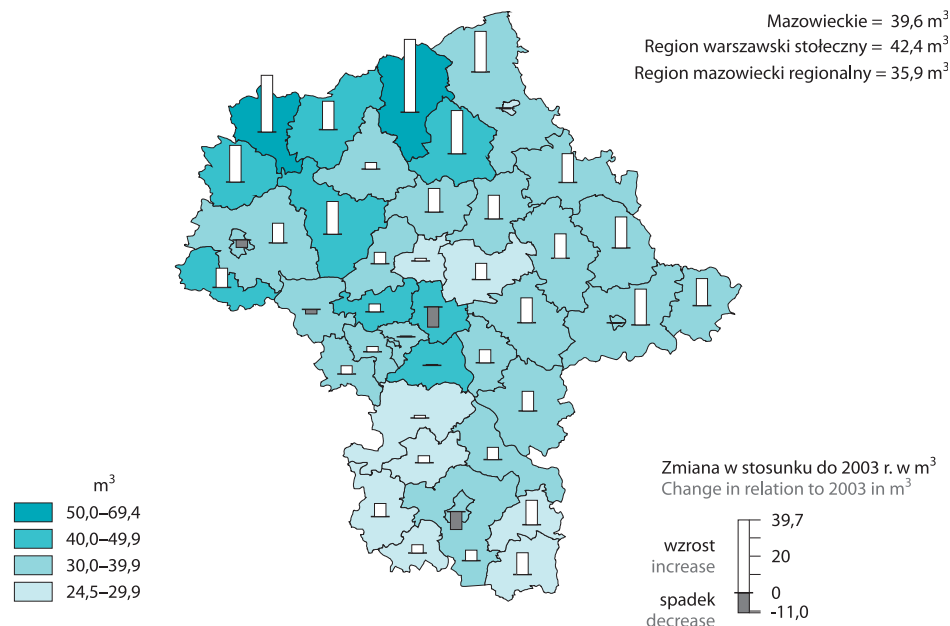
Grunty rolne i leśne wyłączone na cele osiedlowe i przemysłowe
Agricultural and forest lands designated for residential and industrial

ha

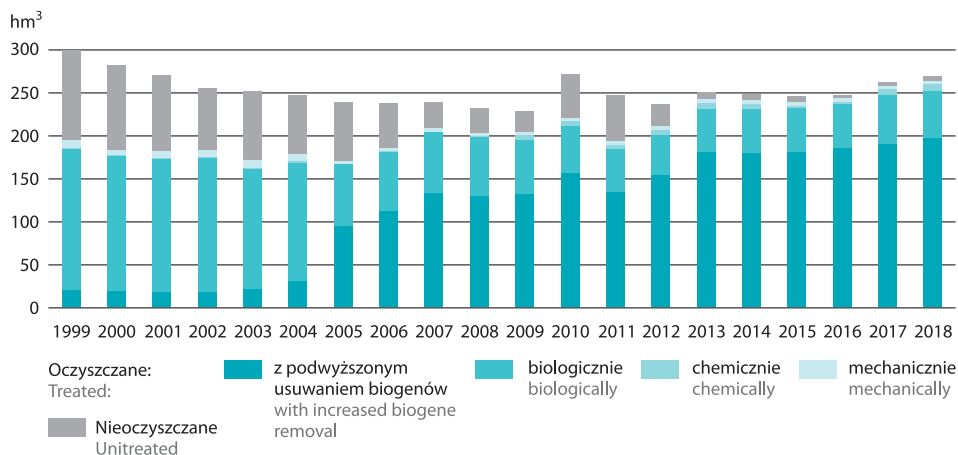
Zużycie wody na cele gospodarstw domowych z sieci wodociągowej na 1 mieszkańca w 2018 r.

Water consumption for household purposes from the water supply network per capita in 2018

Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi

Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into ground

W latach 1999–2018 zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie mazowieckim zwiększyło się o 8,1% (z 2275 hm³ do 2460 hm³). Największy udział w zużyciu wody ma przemysł (86,1% w 2018 r.), a w dalszej kolejności sektor komunalny w ramach eksploatacji sieci wodociągowej (10,8%) oraz rolnictwo i leśnictwo (3,1%).

Zanieczyszczenie i degradację wód powodują przede wszystkim ścieki odprowadzane zarówno z zakładów przemysłowych, jak i z kanalizacji. W 1999 r. ogólna ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych w województwie do wód lub do ziemi wyniosła 2130 hm³, z czego 14,1% wymagało oczyszczenia; w 2018 r. ilość tych ścieków wyniosła 2289 hm³, a oczyszczenia wymagało 11,8%. W latach 1999–2018 całkowita ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania zmniejszyła się z 299,5 hm³ do 269,5 hm³, tj. o 10,0%. W ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia zmniejszył się udział ścieków nieoczyszczanych z 34,9% w 1999 r. do 1,9% w 2018 r. W 1999 r. z oczyszczalni ścieków w województwie mazowieckim korzystało 40,2% jego mieszkańców, natomiast w 2018 r. – 73,1% (w kraju odpowiednio 51,5% i 74,0%).

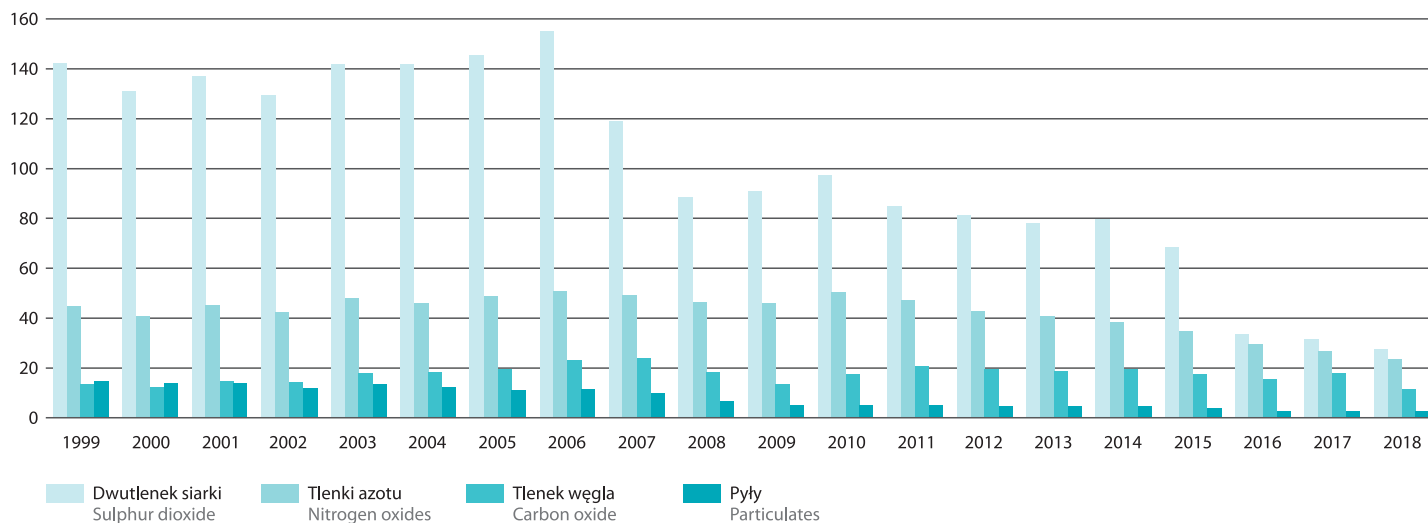
In the years 1999–2018, water consumption for the needs of the national economy and population in the Mazowieckie voivodship increased by 8,1% (from 2275 hm³ to 2460 hm³). Industry has the largest share in water consumption (86,1% in 2018), followed by the municipal sector as part of water supply network operation (10,8%) as well as agriculture and forestry (3,1%).

Water pollution and degradation is caused mainly by sewage discharged from both industrial plants and the sewage system. In 1999, the total amount of industrial and municipal sewage discharged in the voivodship into waters or into the ground amounted to 2130 hm³, of which 14,1% required treatment; in 2018 the amount of this sewage amounted to 2289 hm³, and treatment required 11,8%. In the years 1999–2018, the total amount of industrial and municipal wastewater requiring treatment decreased from 299,5 hm³ to 269,5 hm³, i.e. by 10,0%. In the total amount of sewage requiring treatment, the share of untreated sewage decreased from 34,9% in 1999 to 1,9% in 2018. In 1999, 40,2% of its inhabitants were connected to wastewater treatment plants in Mazowieckie voivodship, while in 2018 – 73,1% (in the country 51,5% and 74,0% respectively).

Emisja głównych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Emission of main air pollutants from particularly onerous plants

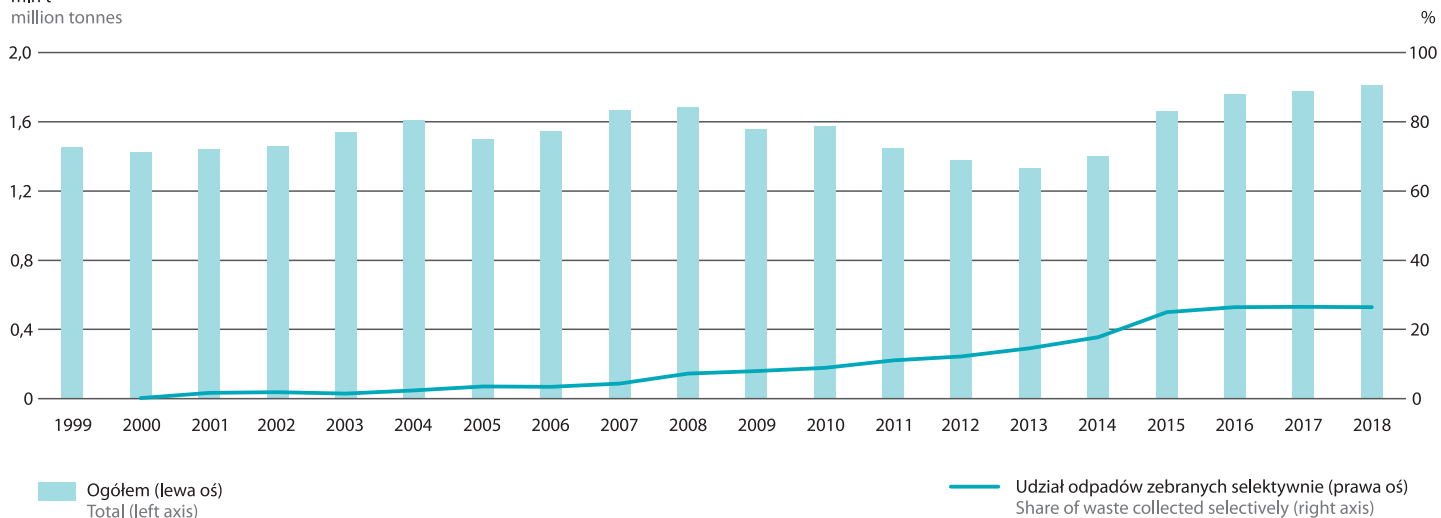
tys. t
thousand tonnes

Odpady komunalne zebrane

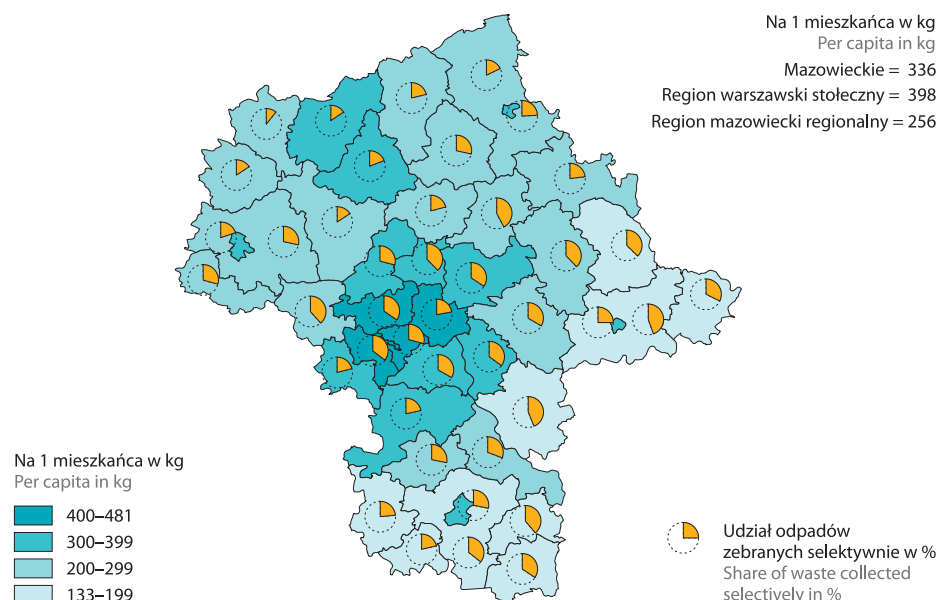
Municipal waste collected

mIn t
million tonnes

Odpady komunalne zebrane w 2018 r.

Municipal waste collected in 2018

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych zależy zarówno od liczby mieszkańców, jak i ilości zakładów wytwórczych i usługowych. W 2018 r. w województwie mazowieckim zebrano 1811,8 tys. ton odpadów i w porównaniu z 1999 r. było to więcej o 356,8 tys. ton. Na 1 mieszkańca województwa w 1999 r. przypadało 287 kg zebranych odpadów komunalnych, natomiast w 2018 r. – 336.

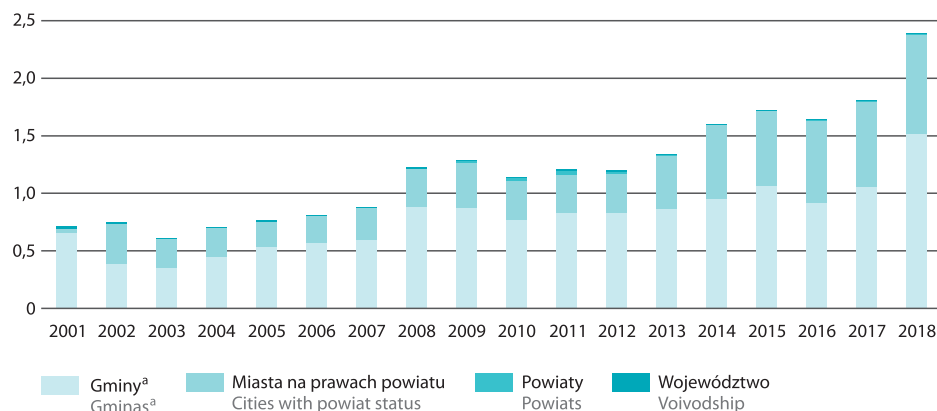
W latach 2000–2018 systematycznie zwiększa się selektywna zbiórka odpadów komunalnych. W 2018 r. zebrano w województwie 478,6 tys. ton segregowanych odpadów, z czego 93,3% pochodziło z gospodarstw domowych. Blisko 12% stanowiło szkło (56,4 tys. ton), a następnie 7,1% papier i tektura (34,1 tys. ton) oraz 6,8% tworzywa sztuczne (32,6 tys. ton). W 2000 r. zebrano w ten sposób tylko 2,4 tys. ton odpadów.

The amount of municipal waste generated depends on both the number of inhabitants and the number of manufacturing and service facilities. In 2018, 1,811.8 thousand tonnes of waste were collected in Mazowieckie voivodeship and compared to 1999 it was more by 356,8 tonnes. In 1999, there were 287 kg of municipal waste collected per 1 inhabitant of the voivodeship, while in 2018 – 336.

In the years 2000–2018, the separate collection of municipal waste has been systematically increasing. In 2018, 478.6 thousand tonnes of segregated waste were collected in the voivodeship, of which 93,3% came from households. Nearly 12% was glass (56,4 thousand tonnes), followed by 7,1% paper and cardboard (34,1 thousand tonnes) and 6,8% plastics (32,6 thousand tonnes). In 2000, only 2,4 thousand tonnes of waste were collected in this way.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Expenditure of local government units budgets in municipal economy and environmental protection

mld zł
billion PLN

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

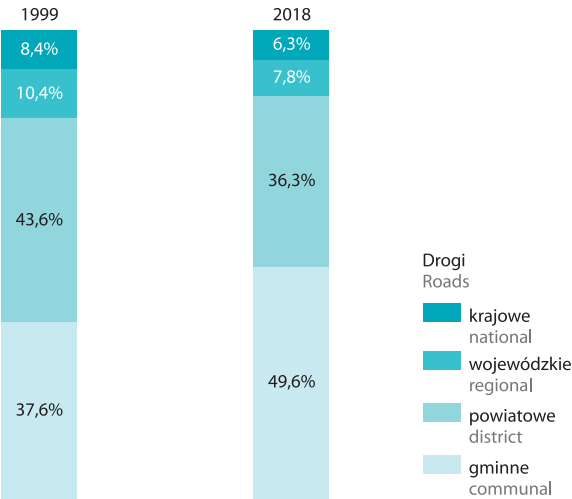
Transport

Transport

	1999	2003	2008	2013	2018
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie)					
Hard surface public roads (urban and non-urban)					
w kilometrach in kilometres	28 292	27 934	31 012	35 375	38 669
na 100 km ² w km per 100 km ² in km	79,5	78,5	87,2	99,5	108,7

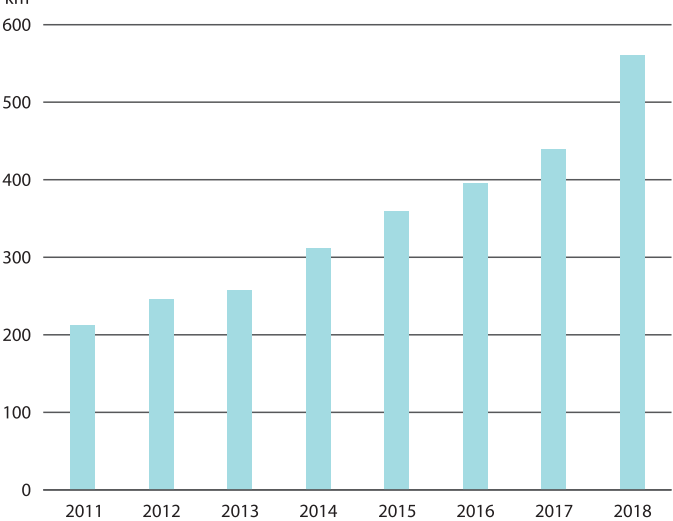
Drogi publiczne o twardej nawierzchni według kategorii dróg

Hard surface public roads by road categories

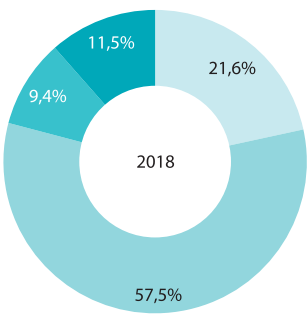
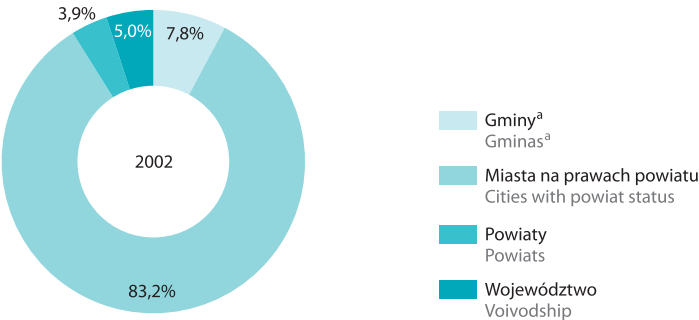
Gęstość ścieżek rowerowych na 10 tys. km²

Density of bicycle paths per 10 thousand km²

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale transport i łączność

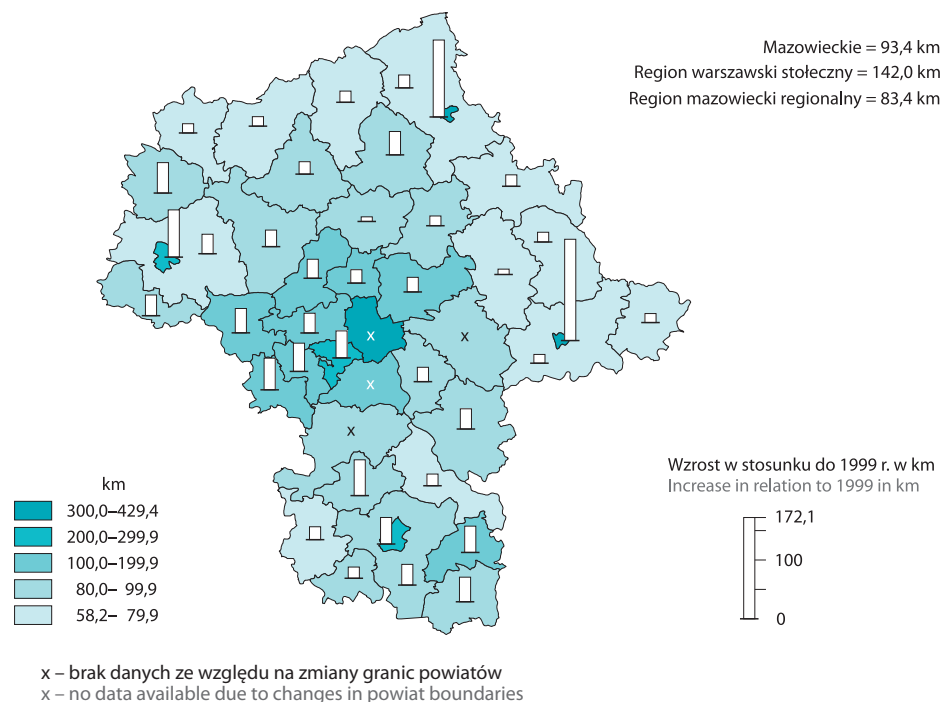
Expenditure of local government units budgets in division transport and communication

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km² w 2018 r.

Communal and district roads on hard surface per 100 km² in 2018

W województwie mazowieckim podejmowane są liczne działania na rzecz rozbudowy sieci dróg oraz poprawy ich stanu technicznego. W ciągu ostatnich 20 lat przybyło 10,4 tys. km dróg publicznych o twardej nawierzchni (w Polsce – 55,4 tys. km). W strukturze dróg województwa przeważają drogi o znaczeniu lokalnym, tj. powiatowe i gminne. Wskaźnik gęstości tych dróg w latach 1999–2018 r. wzrósł o 28,9 km, osiągając poziom 93,4 km na każde 100 km² powierzchni i wykazywał duże zróżnicowanie terytorialne. Najwyższą jego wartość odnotowano w Siedlcach i Ostrołęce. Z roku na rok następuje systematyczny rozwój ścieżek rowerowych – od 2011 r. długość tego typu tras komunikacyjnych zwiększyła się o 1239,8 km i w 2018 r. wyniosła 1995,6 km.

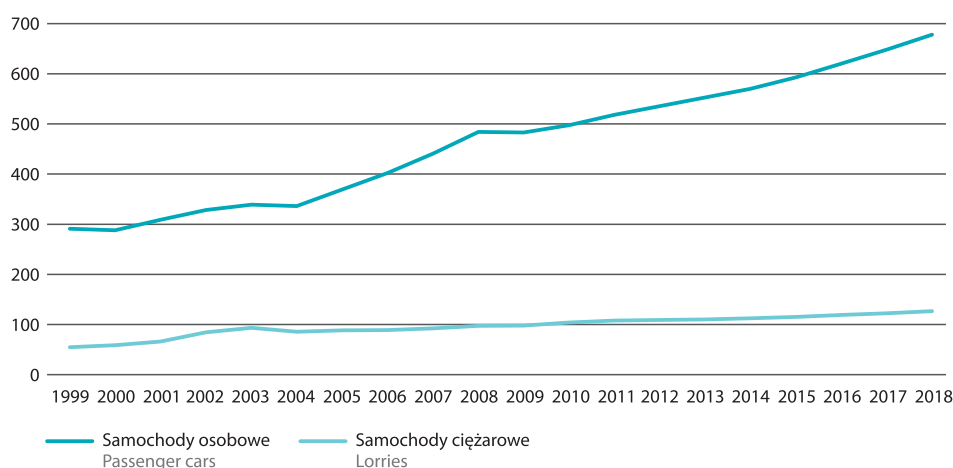
W badanym okresie 20 lat liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zwiększyła się o 387 (z 291 w 1999 r. do 678 w 2018 r.). Wzrost stanu posiadania samochodów osobowych to skutek aspiracji do większej mobilności i poprawy jakości życia.

In Mazowieckie voivodship, numerous actions are taken to expand the road network and improve its technical condition. Over the past 20 years, there were more public roads on hard surface by 10,4 thousand km (in Poland – 55,4 thousand km). The voivodship's road structure is dominated by roads of local importance, i.e. district and communal. The density rate of these roads in the years 1999–2018 increased by 28,9 km, reaching the level of 93,4 km per every 100 km² of area and showed great territorial differentiation. Its highest value was recorded in Siedlce and Ostrołęka. Every year there is a systematic development of bicycle paths – since 2011, the length of this type of communication routes increased by 1299,8 km and in 2018 amounted to 1995,6 km.

In the surveyed 20-year period, the number of passenger cars per 1000 inhabitants increased by 387 (from 291 in 1999 to 678 in 2018). The increase in the ownership of passenger cars is the result of aspirations for greater mobility and improved quality of life.

Pojazdy^a na 1000 ludności

Vehicles^a per 1000 population

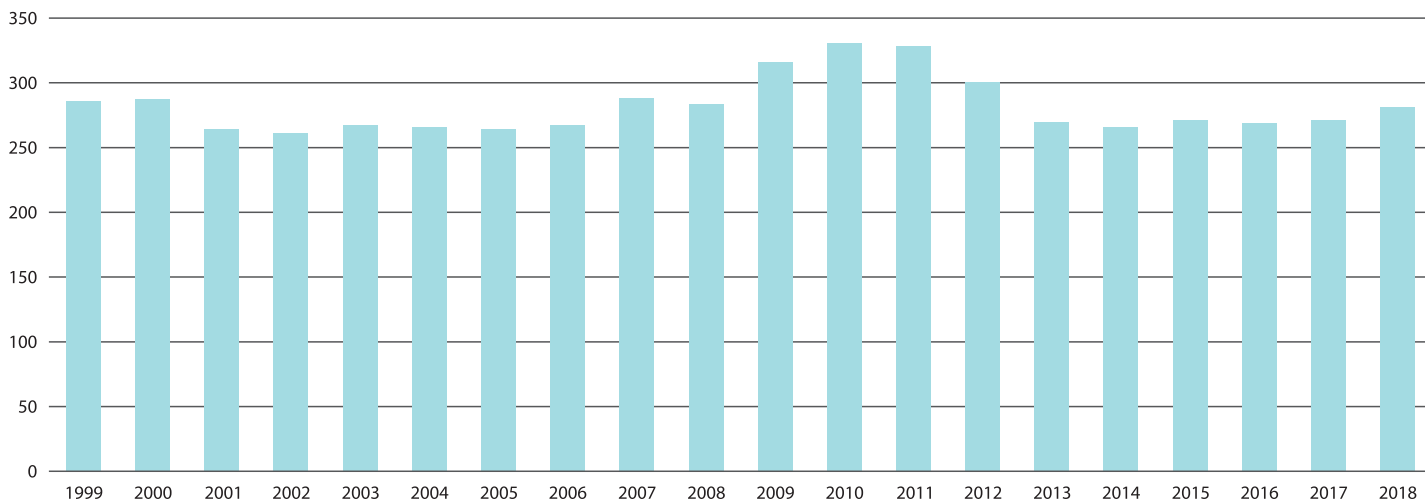

a Od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

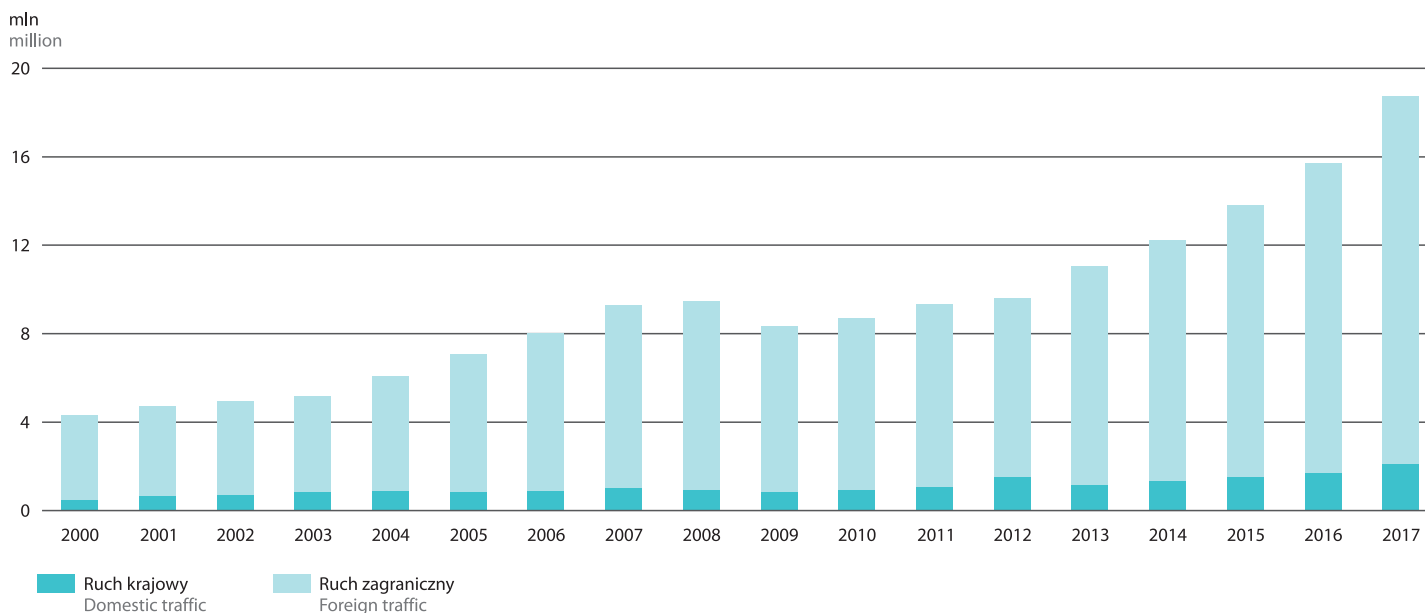
a Since 2011 including road vehicles having temporary permission given by the ending of reference year.

Przejazdy komunikacją miejską na 1 mieszkańca miast

Travels by public transport per capita in urban areas

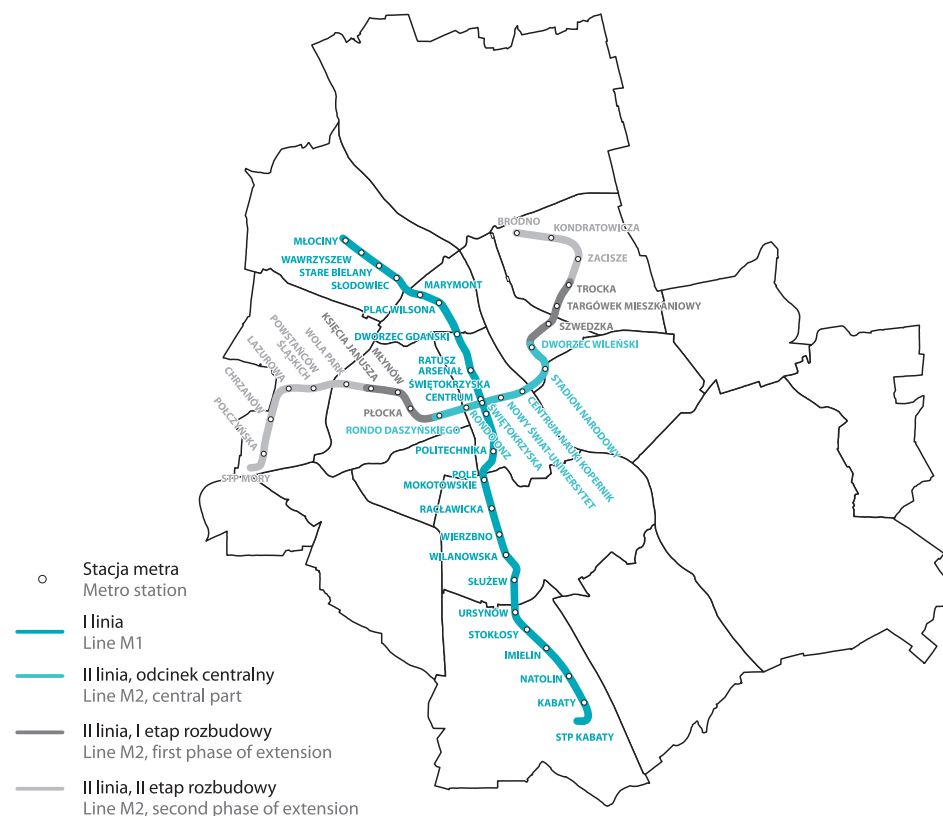
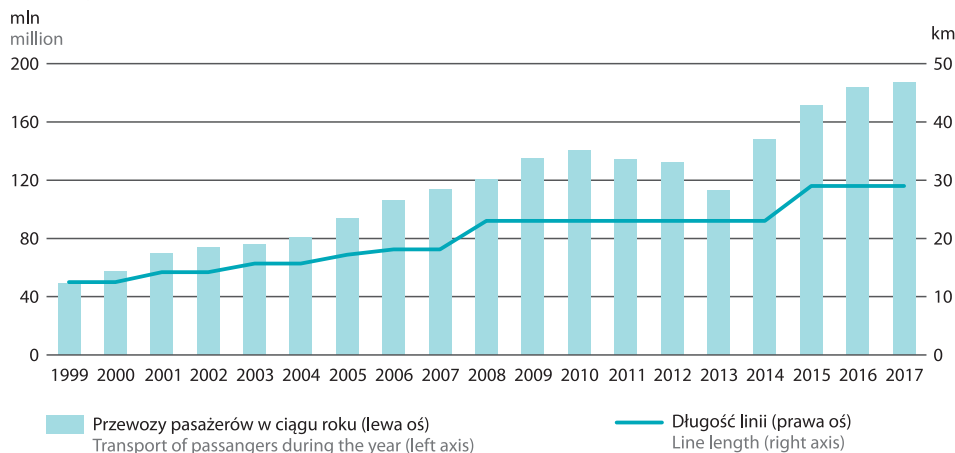
Ruch pasażerów w portach lotniczych

Passenger traffic at airports

Rozwój metra warszawskiego

Development of metro in Warsaw

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Mapa Metro Warszawskie Sp. z o.o.
Source: own study based on: Map of the Metro Warszawskie Sp. z o.o.

W latach 1999–2018 wzrosła liczba pasażerów przewiezionych taborem komunikacji miejskiej naziemnej z 927,9 mln do 975,2 mln (o 5,1%). W ogólnej liczbie pasażerów obsługiwanych w kraju województwo mazowieckie miało największy udział (w 2018 r. – 25,8%). Wskaźnikiem obrazującym popyt na korzystanie z transportu zbiorowego jest liczba przewozów pasażerskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca obszarów miejskich. Wspomniany wskaźnik zmniejszył się z 286 w 1999 r. do 281 w 2018 r.; najwyższy był w 2010 r. i wyniósł 331. W Warszawie system komunikacji miejskiej dopełnia sieć metra o długości 29 km (wobec 12,5 km w 1999 r.). W ciągu prezentowanego okresu liczba przewiezionych pasażerów zwiększyła się o 138,2 mln i w 2017 r. wyniosła 187,1 mln.

Istotnym elementem sieci transportu jest transport lotniczy, zwłaszcza w obszarze komunikacji międzynarodowej. Obsługa pasażerów odbywa się przede wszystkim na funkcjonującym od lat Lotnisku Chopina na Okęcu, do którego w 2012 r. dołączył port lotniczy w Modlinie, a w 2014 r. – w Radomiu. W województwie liczba pasażerów obsługiwanych w portach lotniczych sukcesywnie rośnie osiągając w 2017 r. poziom 18,7 mln (wobec 4,3 mln w 2000 r.). Z ogółu obsługiwanych pasażerów, większość (88,8%) stanowili pasażerowie obsłużeni w ruchu zagranicznym.

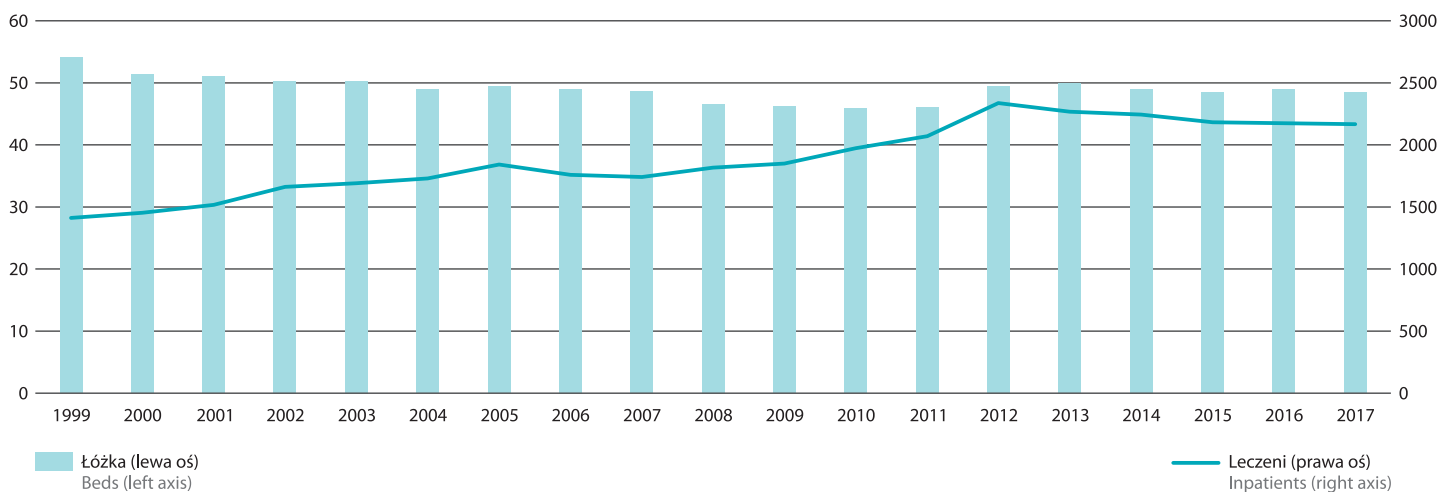
In the years 1999–2018, the number of passengers carried by the fleet of ground urban transport increased from 927,9 million to 975,2 million (by 5,1%). In the total number of passengers served in the country, Mazowieckie voivodship had the largest share (in 2018 – 25,8%). The indicator illustrating the demand for the use of collective transport is the number of passengers transported per 1 inhabitant of urban areas. This indicator decreased from 286 in 1999 to 281 in 2018; the highest was in 2010 and amounted to 331. In Warsaw, the urban transport system is completed by a 29 km long metro network (compared to 12,5 km in 1999). During the presented period, the number of transported passengers increased by 138,2 million and in 2017 amounted to 187,1 million.

An important element of the transport network is air transport, especially in the area of international communication. Passenger service takes place primarily at the Chopin Airport in Okęcie, which has been operating for years and which was joined in 2012 by the airport in Modlin and in 2014 – in Radom. In the voivodship, the number of passengers served at airports is steadily increasing, reaching 18,7 million in 2017 (compared to 4,3 million in 2000). Of the total number of passengers, the majority (88,8%) were passengers served in foreign traffic.

Pracownicy medyczni^aMedical personnel^a

	1999	2003	2008	2013	2017	1999	2003	2008	2013	2017
	w osobach in persons					na 10 tys. ludności per 10 thousand population				
Lekarze Doctors	14 007	14 079	11 896	13 811	14 299	27,4	27,4	22,9	26,0	26,6
Lekarze dentyści Dentist	1 825	2 065	1 498	1 318	1 568	3,6	4,0	2,9	2,5	2,9
Pielęgniarki Nurses	25 888	24 906	25 320	28 541	28 063	50,6	48,5	48,7	53,7	52,1
Położne Midwives	2 652	2 603	2 820	3 020	3 071	10,0 ^b	9,7 ^b	10,4 ^b	10,9 ^b	10,9 ^b
Farmaceuci Pharmacists	2 738	3 055	3 124	4 252	4 422	5,4	5,9	6,0	8,0	8,2

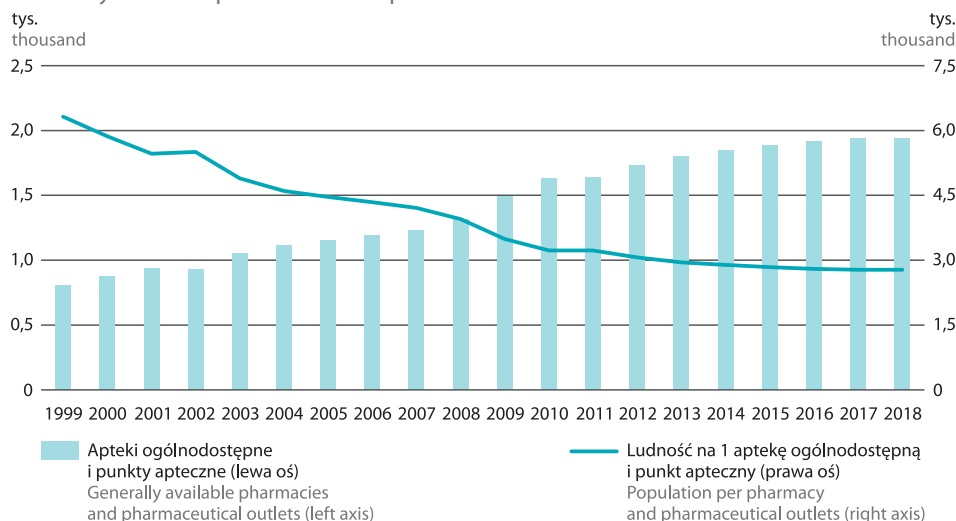
a Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem. b Na 10 tys. kobiet.
a Since 2005 working directly with a patient. b Per 10 thousand females.

Łóżka^a i liczba leczonych w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludnościBeds^a and number of inpatients in general hospitals per 10 thousand population

a Łącznie z miejscami (łóżkami i inkubatorami) dla noworodków.
a Including places (beds and incubators) for newborns.

Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne

Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets

Dane w zakresie funkcjonowania infrastruktury ochrony zdrowia oraz kadry medycznej od 2012 r. podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji. Oznacza to, że informacje wynikowe o pracownikach medycznych, ambulatoryjnej i stacjonarnej opieki zdrowotnej nie mogą być wprost porównywalne z wielkościami prezentowanymi we wcześniejszych latach. Informacje wynikowe nie obejmują ochrony zdrowia prowadzonej w zakładach karnych.

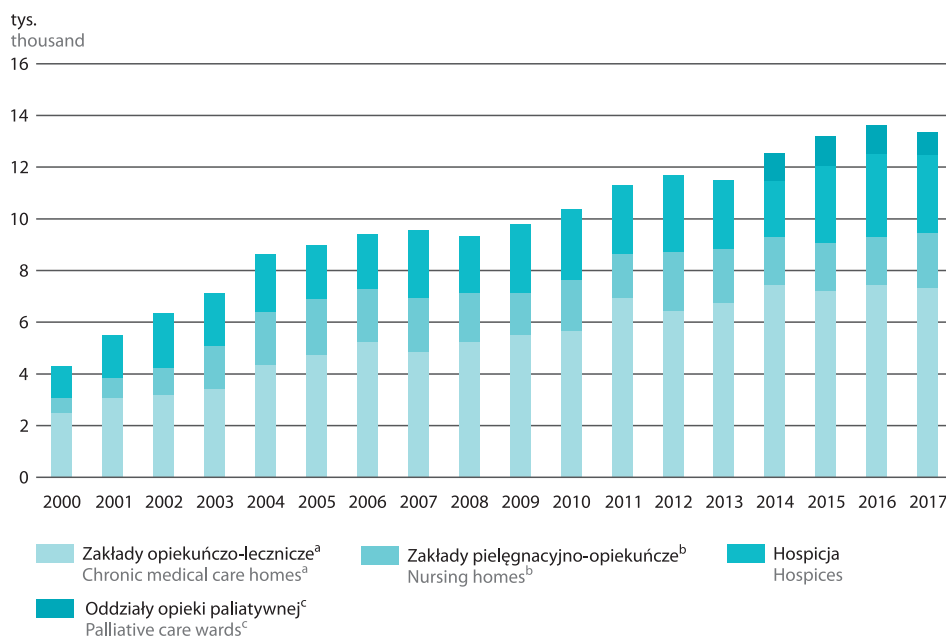
W latach 2012–2017 liczba personelu medycznego pracującego bezpośrednio z pacjentem w województwie mazowieckim charakteryzowała się różną dynamiką. Wzrosła liczba lekarzy dentyistów (o 8,8%), farmaceutów (o 7,7%), lekarzy (o 1,8%) i położnych (o 0,5%), zmniejszyła się natomiast liczba pielęgniarek (o 5,0%). Lekarze województwa mazowieckiego (14299) stanowili 15,8% ogółu lekarzy pracujących w Polsce. Na 10 tys. ludności przypadało prawie 27 lekarzy.

Data on the functioning of the health care infrastructure and medical staff from 2012 are provided together with data on institutions reporting to the Minister of National Defence and the Minister of the Interior and Administration. This means that the resulting information about medical, out-patient and in-patient health care personnel cannot be directly comparable with the figures presented in previous years. The resulting information does not include health care provided in prisons.

In 2012–2017, the number of medical personnel working directly with the patient in Mazowieckie voivodship was characterized by different dynamics. There was an increase in the number of dentists (by 8,8%), pharmacists (by 7,7%), doctors (by 1,8%) and midwives (by 0,5%), while the number of nurses decreased (by 5,0%). Doctors of Mazowieckie voivodship (14299) constituted 15,8% of the total number of doctors working in Poland. There were almost 27 doctors per 10 thousand population.

Pacjenci w zakładach opieki

Residents in care homes

a W 2000 r. bez zakładów typu psychiatrycznego. b W 2000 r. łącznie z zakładami leczniczo-wychowawczymi. c Do 2013 r. dane dotyczące opieki paliatywnej były ujmowane w szpitalach – w oddziałach dla przewlekłe chorych.

a In 2000 excluding nursing homes psychiatry types. b In 2000 including treatment and education homes. c Until 2013 data on palliative care were reported in hospitals – in chronic wards.

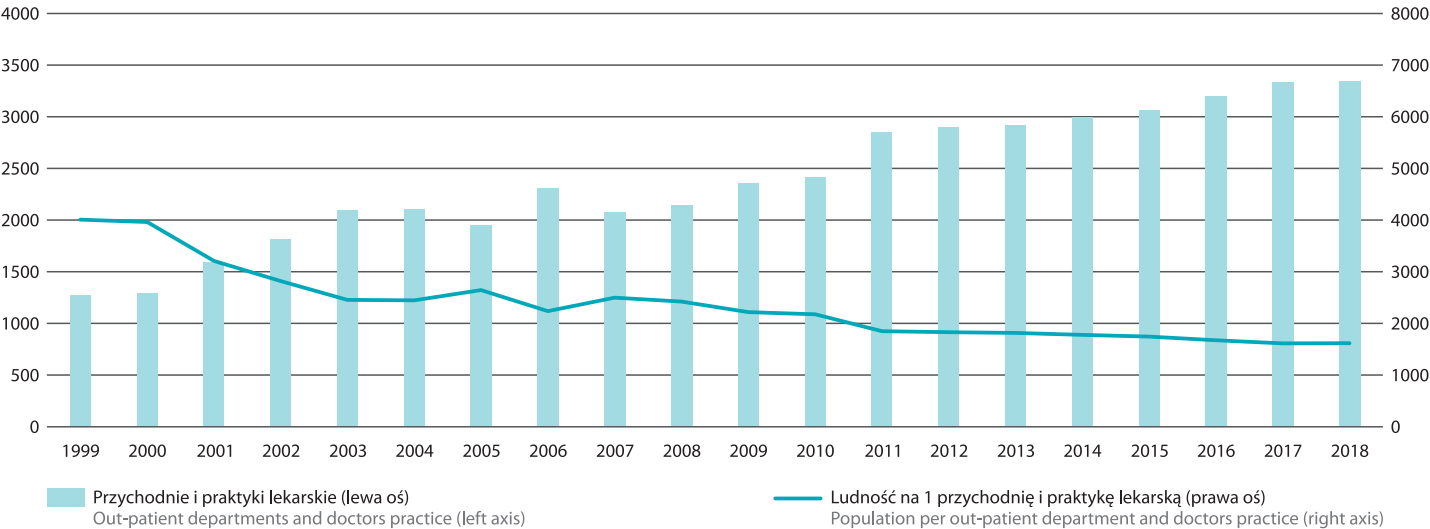
Ambulatoryjna opieka zdrowotna
Out-patient health care

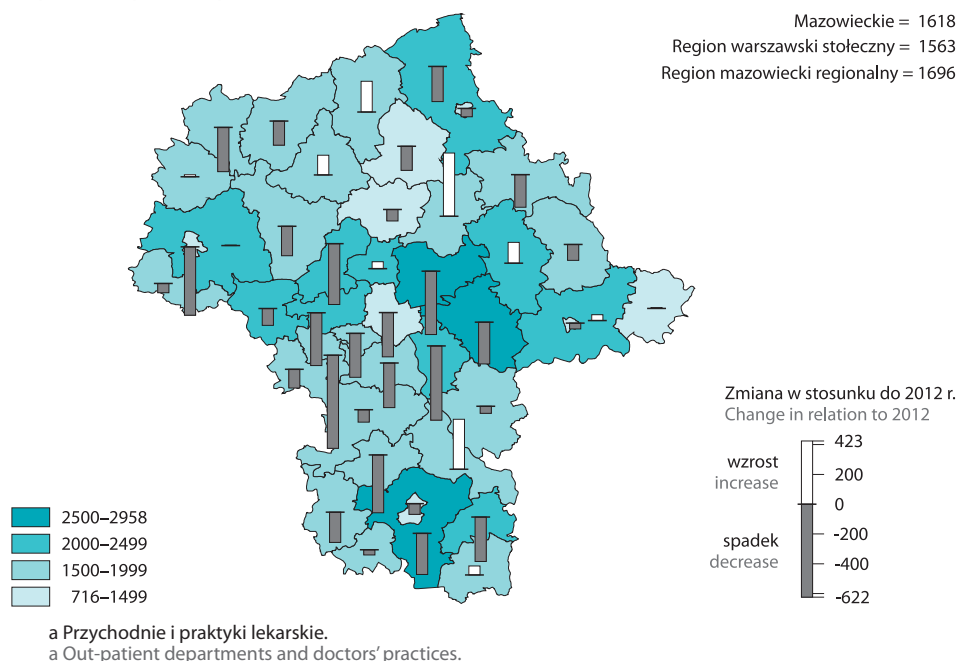
	1999	2003	2008	2013	2018
Przychodnie Out-patient departments	1 105	1 674	1 740	2 544	3 046
Praktyki lekarzy i lekarzy dentystów ^a Doctors and dentist practices ^a	170	417	406	379	293
Porady udzielone ^{bc} (w ciągu roku) Consultations provided ^{bc} (during the year)					
w tysiącach in thousands					
lekarskie ^c doctors ^c	25 028,6	29 224,1	34 590,9	39 410,3	44 015,0
stomatologiczne stomatological	2 403,8	3 318,4	3 727,7	4 810,6	5 589,8
na 1 mieszkańca per capita					
lekarskie ^c doctors ^c	4,9	5,7	6,7	7,4	8,2
stomatologiczne stomatological	0,5	0,6	0,7	0,9	1,0

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. b Łącznie z poradami opłacanymi w przychodniach przez pacjentów. c Łącznie z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych.

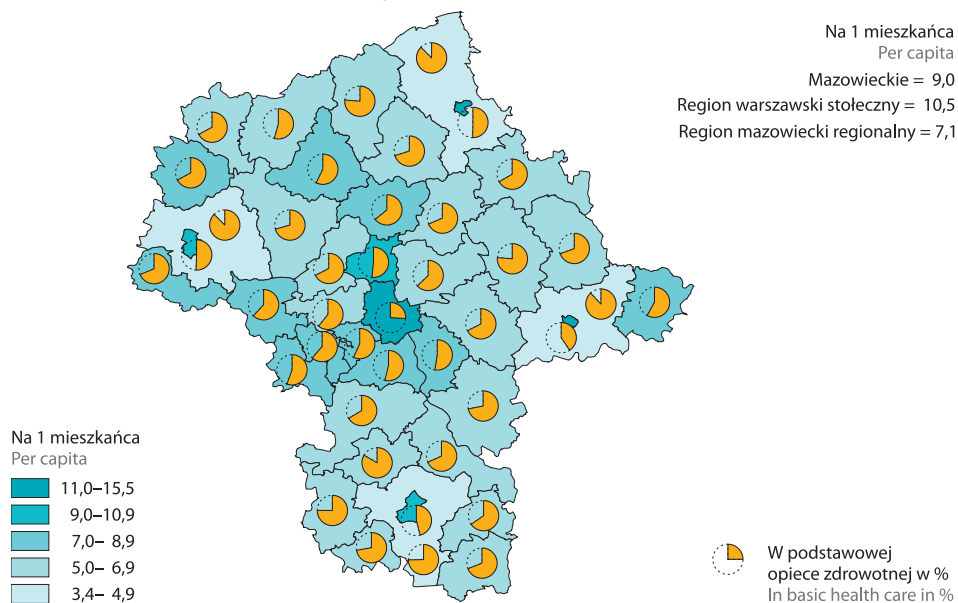
a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients in out-patient departments. c Including doctors consultations provided in admission rooms of general hospitals.

Przychodnie i praktyki lekarskie
Out-patient departments and doctors practices

Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej^a w 2018 r.Population per out-patient health care unit^a in 2018**Ambulatoryjne porady lekarskie i stomatologiczne udzielone w 2018 r.**

Out-patient doctors and stomatological consultations provided in 2018

Najczęstszym miejscem kontaktu pacjenta ze służbą zdrowia są przychodnie. Liczba przychodni w porównaniu z 2012 r. zwiększyła się o 549 (o 22,0%) i w 2018 r. wyniosła 3046. Utrzymywał się, podobnie jak w kraju, trwający od kilku lat systematyczny wzrost liczby placówek ambulatoryjnej opieki medycznej. W przeciwieństwie do tendencji obserwowanych w odniesieniu do przychodni, liczba praktyk lekarskich i stomatologicznych w ostatnich latach maleje. Kierunek tych zmian utrzymywał się również w 2018 r.

Analizując porady udzielone w województwie mazowieckim w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej obserwujemy tendencję wzrostową. O ile w 2012 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca udzielono 7,2 porady lekarskiej i 0,9 porad stomatologicznych, to w 2018 r. odpowiednio 8,2 i 1,0.

Out-patient departments are the most common place for a patient to contact a health care provider. The number of out-patient departments, compared to 2012, increased by 549 (by 22,0%) and amounted to 3046 in 2018. The systematic increase in the number of out-patient health care facilities has continued, as in the country, over the past few years. Contrary to the tendencies observed in relation to departments, the number of doctors and stomatological practices in recent years has been decreasing. The direction of these changes also continued in 2018.

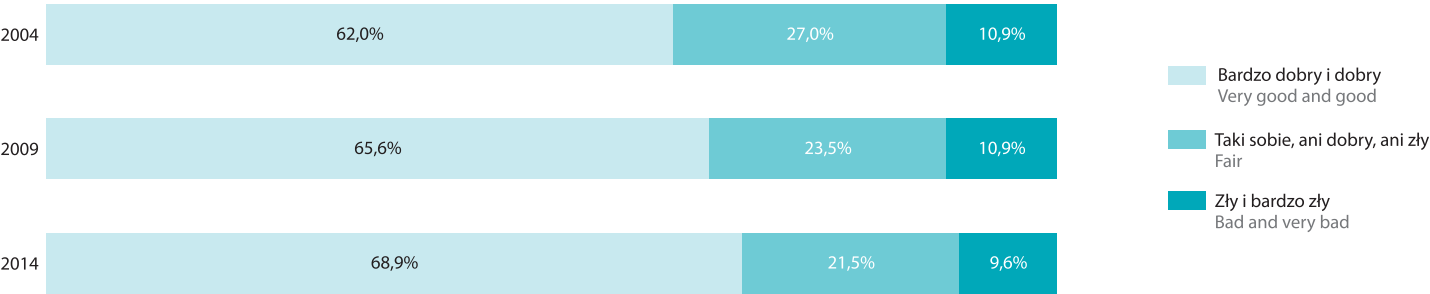
Analyzing the consultations provided in Mazowieckie voivodeship in the field of out-patient health care, we observe an upward trend. There were 7,2 medical consultations and 0,9 dental consultations provided per capita in 2012, while 8,2 and 1,0 respectively in 2018.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale ochrona zdrowia
Expenditure of local government units budgets in division health care

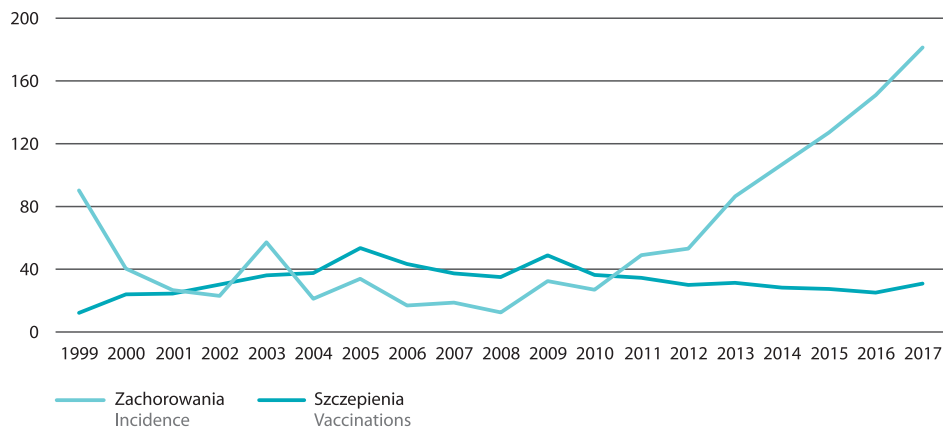
a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

Samoocena stanu zdrowia ludności
Self-assessment of health conditions of population

Zachorowania na grypę^a oraz szczepienia na 1000 ludności

Incidence of influenza^a and vaccinations per 1000 population

^a Od 2005 r. łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH.

^a Since 2005 including influenza-like illness.

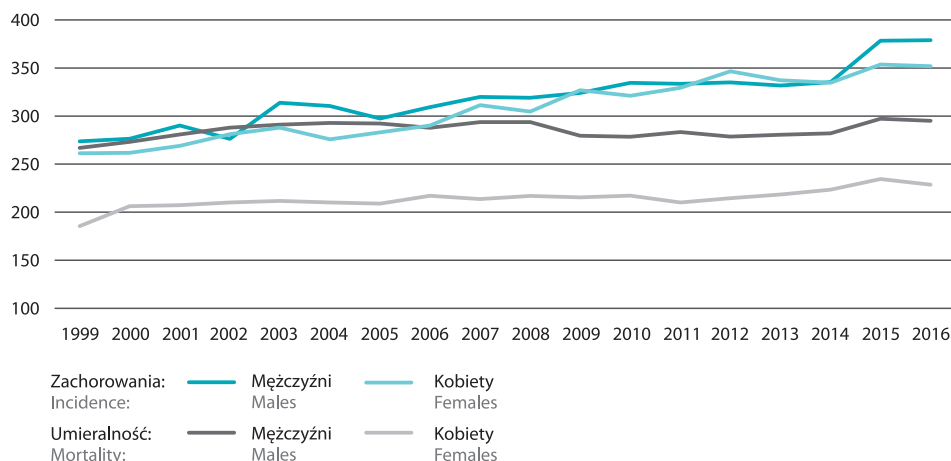
Source: data of the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene.

Subiektywna ocena stanu zdrowia mieszkańców województwa mazowieckiego nieznacznie się poprawiła. O ile w 2004 r. 62,0% zbadanych osób oceniło swoje zdrowie jako bardzo dobre lub dobre, to 10 lat później takie opinie sformułowało 68,9% (podobnie jak w kraju 67,4%). Zmniejszył się (o blisko 7,0 p. proc.) odsetek osób oceniających swoje zdrowie poniżej poziomu dobrego (w kraju odnotowano spadek o 4,3 p. proc.). Udział jednoznacznie negatywnych ocen obniżył się w analizowanym okresie o 1,3 p. proc. (z 10,9% do 9,6%); w kraju o 1,8 p. proc. (z 12,2% do 10,4%).

The subjective assessment of the health condition of the inhabitants of Mazowieckie voivodship has slightly improved. While in 2004, 62,0% of respondents assessed their health as very good or good, 10 years later 68,9% formulated such opinions (similarly as in the country 67,4%). The percentage of persons assessing their health below good decreased by nearly 7,0 pp (in the country by 4,3 pp). The share of clearly negative ratings decreased in the analyzed period by 1,3 pp (from 10,9% to 9,6%); in the country by 1,8 pp (from 12,2% to 10,4%).

Zachorowania i umieralność na nowotwory złośliwe na 100 tys. ludności według płci

Incidence and mortality from malignant neoplasms per 100 thousands population by sex

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie [dostęp 29 maja 2019 r.].

Source: own elaboration based on data: the Oncology Centre – Maria Skłodowska-Curie Institute [access 29th May 2019].

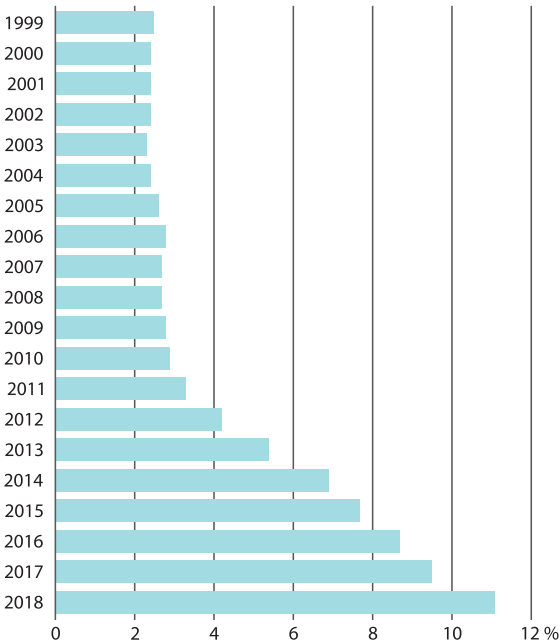
Opieka nad dziećmi do lat 3

Childcare for children up to the age of 3

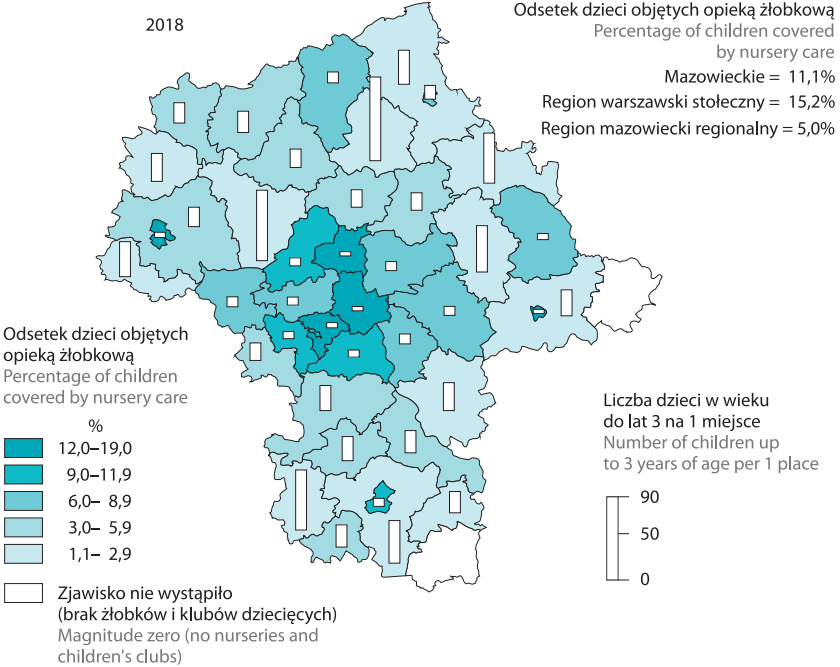
	1999	2003	2008	2013	2018
Żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce: Nurseries, nursery wards and children's clubs:					
placówki centres	62	63	60	255	686
miejsca places	3 393	3 651	4 534	9 885	23 134
dzieci przebywające (w ciągu roku) children staying (during the year)	7 797	6 949	8 427	14 282	31 010

Dzieci w wieku do lat 3 objęte opieką w żłobkach^a

Children up to 3 years in childcare centres^a

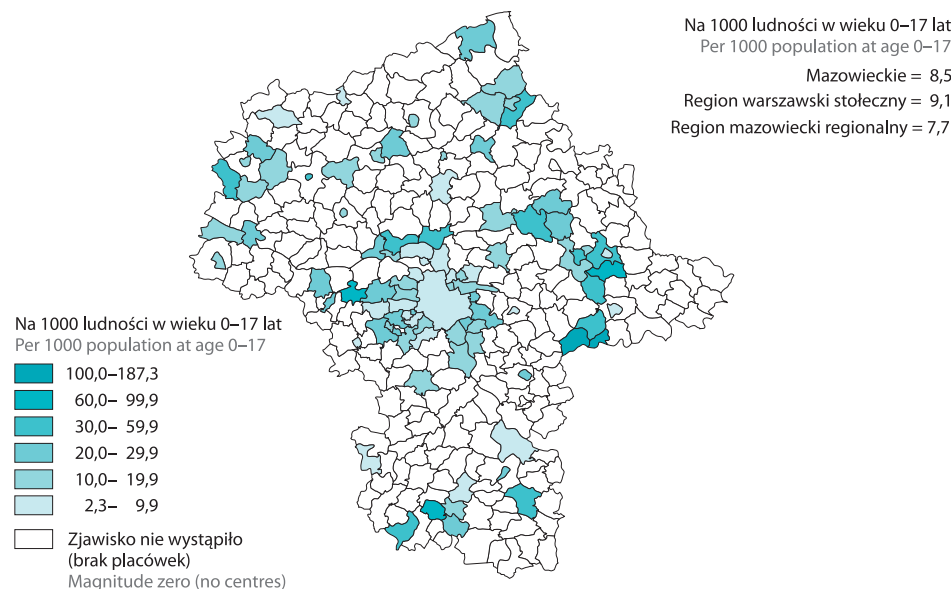

^a Łącznie z oddziałami żłobkowymi i klubami dziecięcymi.
^a Including nursery wards and children's clubs.

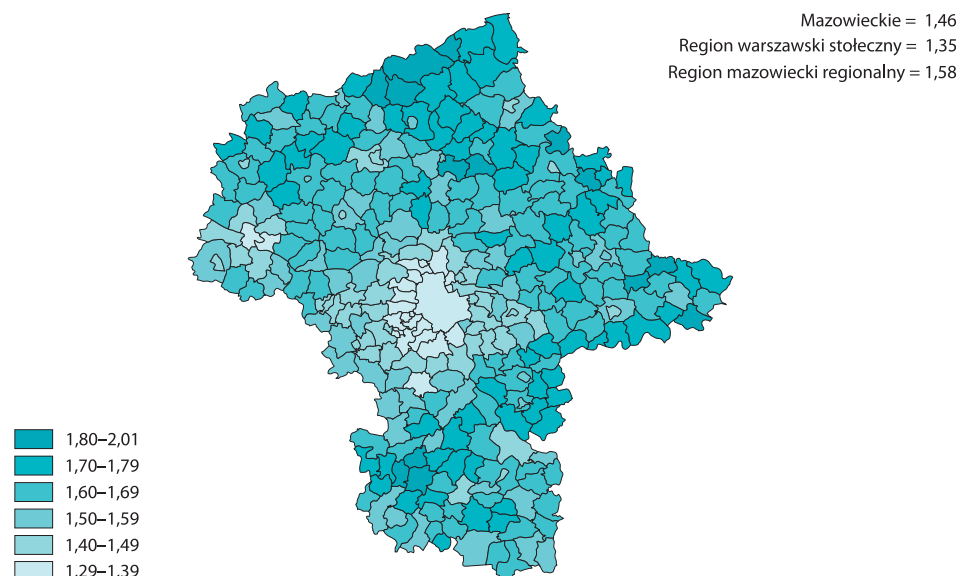
Miejsca w placówkach wsparcia dziennego w 2018 r.

Places in day-support centres in 2018

Przeciętna liczba dzieci w rodzinie, na które zostało przyznane świadczenie wychowawcze z programu „Rodzina 500+” w 2017 r.

Average number of children in the family for which have been granted child rising benefit under the "Family 500+" programme in 2017

Żłobki i działające od 2012 r. kluby dziecięce to instytucje, które sprawują opiekę nad dziećmi do 3 roku życia. Choć w województwie mazowieckim liczba placówek z roku na rok rośnie, to miejsc jest zbyt mało wobec potrzeb społeczeństwa. W ciągu 2018 r. w placówkach tych przebywało niemal 4 razy więcej dzieci niż w 1999 r.

W 2017 r. realizowano (zapoczątkowany w kwietniu 2016 r.) rządowy program „Rodzina 500+”, będący długofalowym wsparciem skierowanym zarówno do rodzin naturalnych, jak i do rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Świadczeniem w wysokości 500 zł miesięcznie objęto przeciętnie 551,4 tys. dzieci do 18 roku życia wychowujących się w 377,6 tys. rodzin naturalnych.

Nurseries and children's clubs operating since 2012 are institutions that provide care for children under the age of 3. Although in Mazowieckie voivodship the number of facilities is growing every year, there are too few places to meet the needs of the society. During 2018, there were almost 4 times more children in these facilities than in 1999.

In 2017, the governmental programme "Family 500+" (initiated in April 2016) was implemented, which is a long-term support addressed to both natural families and foster families, foster homes, family-type care and education centres. An average of 551,4 thousand children under 18 growing up in 377,6 thousand natural families were granted a benefit of PLN 500 a month.

Stacjonarna pomoc społeczna
Stationary social welfare

	2003	2008	2013	2018	2003	2008	2013	2018
		ogółem total				w tym domy pomocy społecznej of which social assistance houses		
Domy i zakłady (bez filii) Homes and facilities (excluding branches)	152	176	241	294	96	98	101	108
Miejsca (łącznie z filiami) Places (including branches)	11 966	13 045	15 791	17 633	9 860	9 637	9 678	10 045
Mieszkańcy (łącznie z filiami) Residents (including branches)	11 733	12 981	14 394	16 658	9 909	9 512	9 285	9 909
Osoby oczekujące na umieszczenie Persons awaiting a place	3 427	2 622	2 431	1 768	3 284	1 671	2 225	1 593

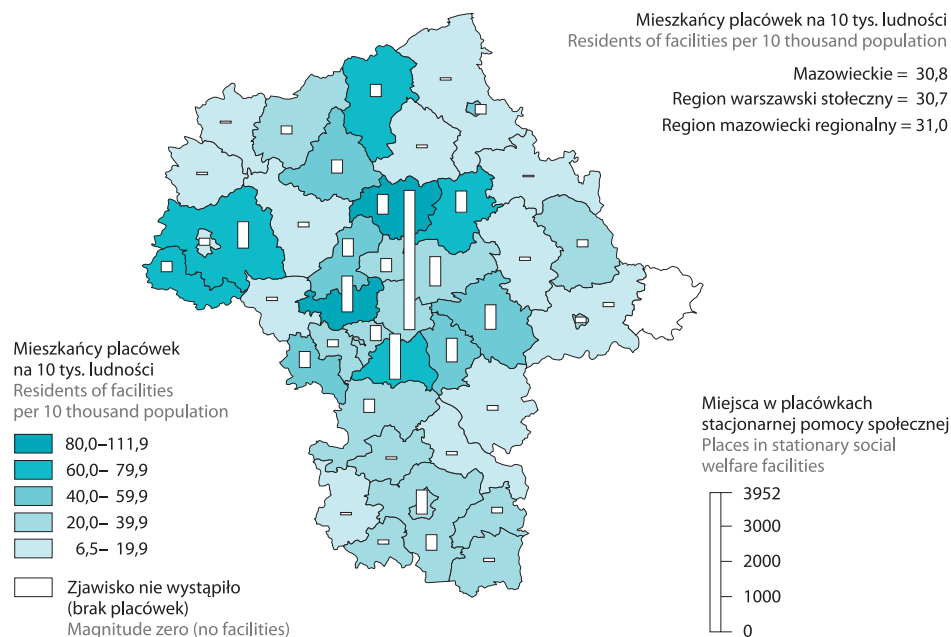
Wybrane instytucje pomocy społecznej
Selected social welfare institutions

	2003	2008	2013	2018	2003	2008	2013	2018
		placówki facilities				korzystający beneficiaries		
Ośrodki wsparcia ogółem Support centres in total	109	136	167	195	5 775	6 993	11 215	11 946
w tym środowiskowe domy samopomocy of which community self-help centres	33	55	62	69	982	1 596	2 279	2 756
Dzienne domy pomocy Day-care assistance houses	25	24	24	47	828	1 759	1 879	2 371
Mieszkania chronione Dwellings protected	28	39	45	47	59	135	183	134
w tym: of which:								
dla osób usamodzielnianych opuszczają- cych niektóre typy placówek opiekuńczo- -wychowawczych, schroniska, zakłady poprawcze i inne for persons who become independent leaving some types of care and education centres, shelters, juvenile correctional centres and others	24	28	33	34	57	87	92	106
dla osób z zaburzeniami psychicznymi for persons with mental disorders	4	6	8	10	2	30	76	24

Źródło: dane Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.
Source: data of Mazovian Voivodship Office.

Stacjonarna pomoc społeczna w 2018 r.

Stationary social welfare in 2018

Dostępność instytucji pomocy społecznej ma wpływ na warunki życia ludności, gdyż pomoc jaką tam otrzymują przyczynia się do poprawy ich sytuacji życiowej. W województwie mazowieckim w porównaniu z 2003 r. liczba zakładów pomocy społecznej zwiększyła się o 142, a domów pomocy społecznej o 12. W 2018 r. funkcjonowały 294 stacjonarne zakłady pomocy społecznej i 4 filie, wśród których największy odsetek stanowiły domy pomocy społecznej (36,7%). W placówkach tych były 17633 miejsca; wskaźnik na 10 tys. ludności wyniósł 32,6 (w Polsce – 30,9). Na umieszczenie w placówce oczekiwało o 51,6% osób mniej niż w 2003 r.

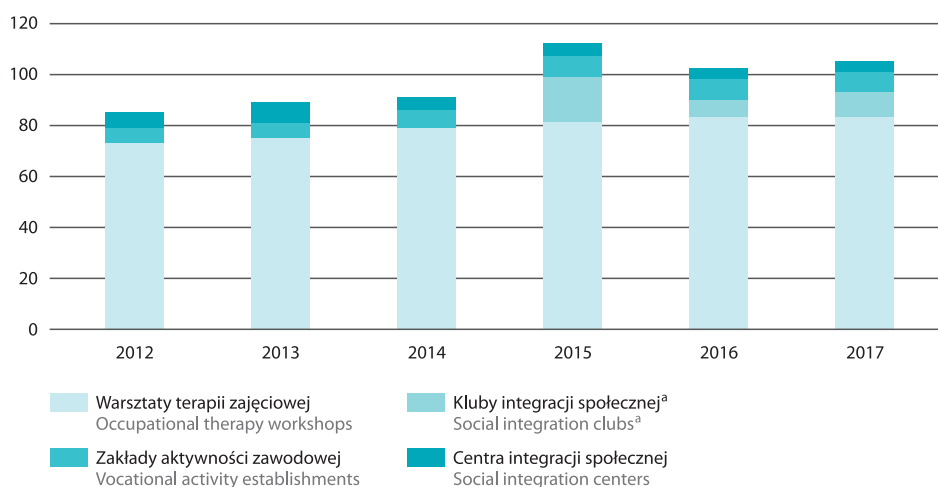
Pomiędzy 2012 a 2017 rokiem o 20, tj. o 23,5% zwiększyła się liczba jednostek reintegracji społeczno-zawodowej. Podobnie jak w latach wcześniejszych w 2017 r. były to głównie placówki nakierowane na aktywizację osób z niepełnosprawnościami, a także dla osób z innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ciągu 2017 r. z usług integracji świadczonych przez te jednostki skorzystało ponad 3 tys. osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. o 23,8% więcej niż w 2012 r.

The availability of social welfare institutions has an impact on the living conditions of the population, since the help they receive there improves their living conditions. In Mazowieckie voivodship, compared to 2003, the number of social welfare facilities increased by 142, and social welfare homes by 12. In 2018, there were 294 stationary social welfare facilities and 4 branches, the largest percentage of which were social welfare homes (36,7%). There were 17633 places in these facilities; the indicator per 10 thousand population was 32,6 (in Poland – 30,9). There were 51,6% fewer persons waiting for placement in the institution than in 2003.

Between 2012 and 2017, the number of social and occupational reintegration units increased by 20, i.e. 23,5%. As in previous years, in 2017 they were mainly institutions aimed at activating persons with disabilities and also for persons from other groups at risk of social exclusion. During 2017, over 3 thousand persons at risk of social exclusion (by 23,8% more than in 2012) used the integration services provided by these units.

Jednostki reintegracji społeczno-zawodowej

Units of socio-professional reintegration

a Brak danych dla lat 2012–2014.

a No data for 2012–2014.

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

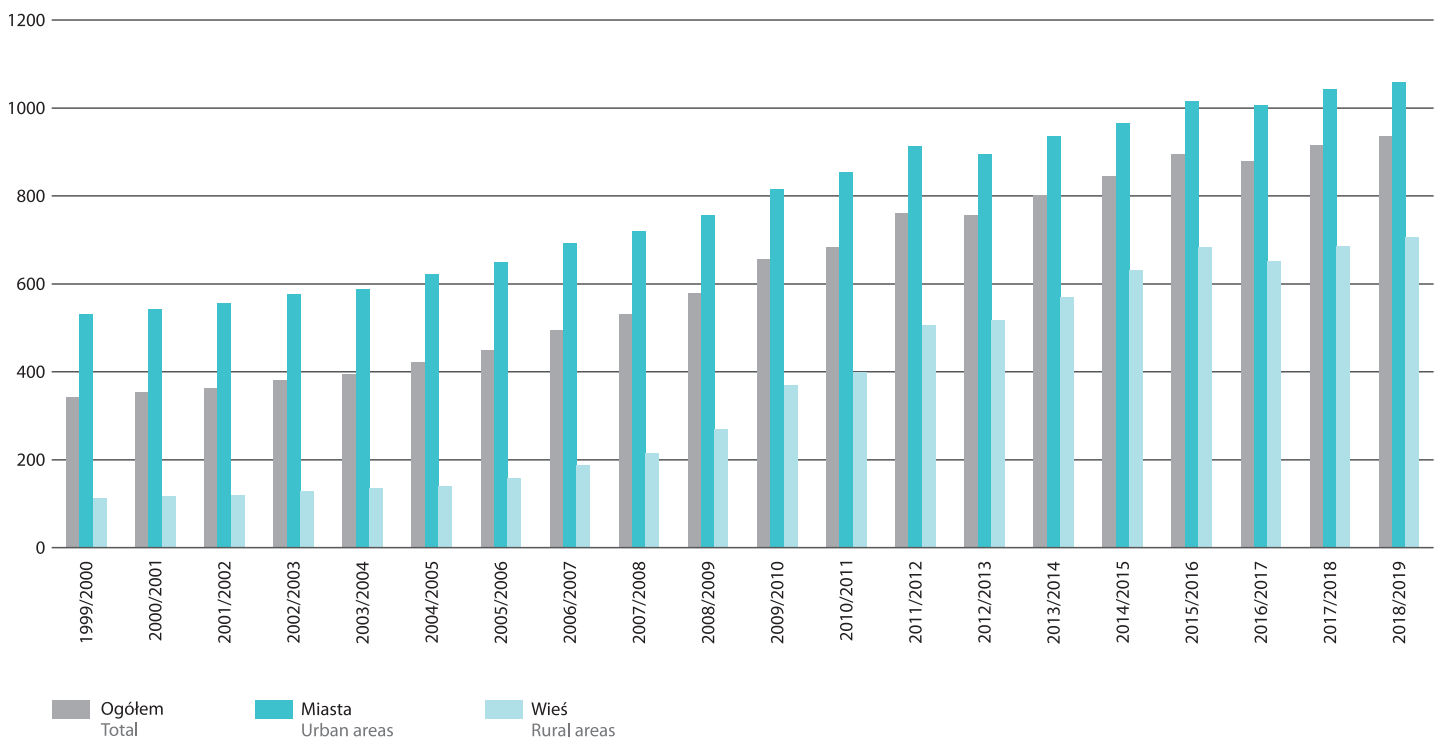
	1999/2000	2003/2004	2008/2009	2013/2014	2018/2019
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w tys. Children attending pre-primary education establishments in thousands	118,5	113,4	135,9	201,1	225,9
w przedszkolach ^a in nursery schools ^a	88,2	84,4	106,3	148,4	183,0
w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych in pre-primary sections of primary schools	30,3	29,1	29,6	52,7	42,9
Na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat Per 1000 children aged 3–6	507	545	677	797	949

^a Od roku szkolnego 2008/2009 łącznie z zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi.

^a Since 2008/2009 including pre-primary education groups and pre-primary points.

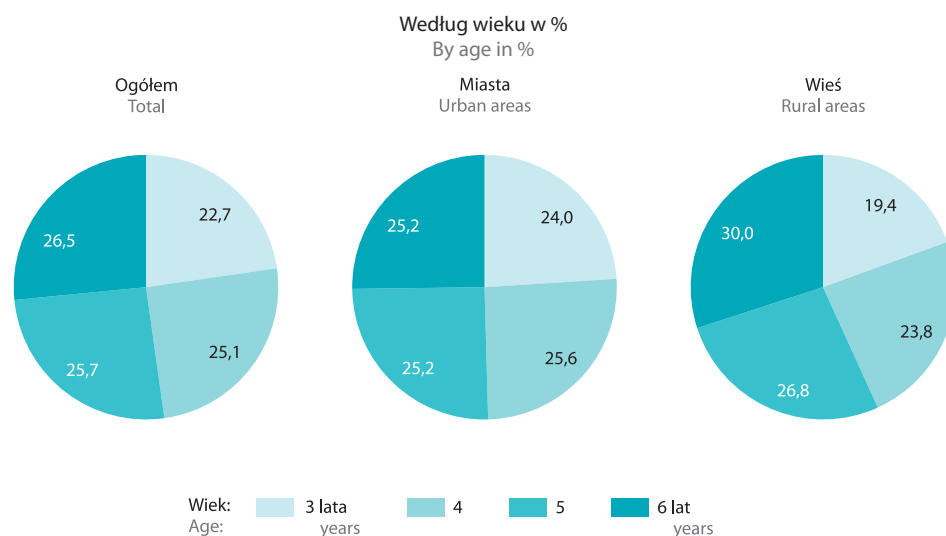
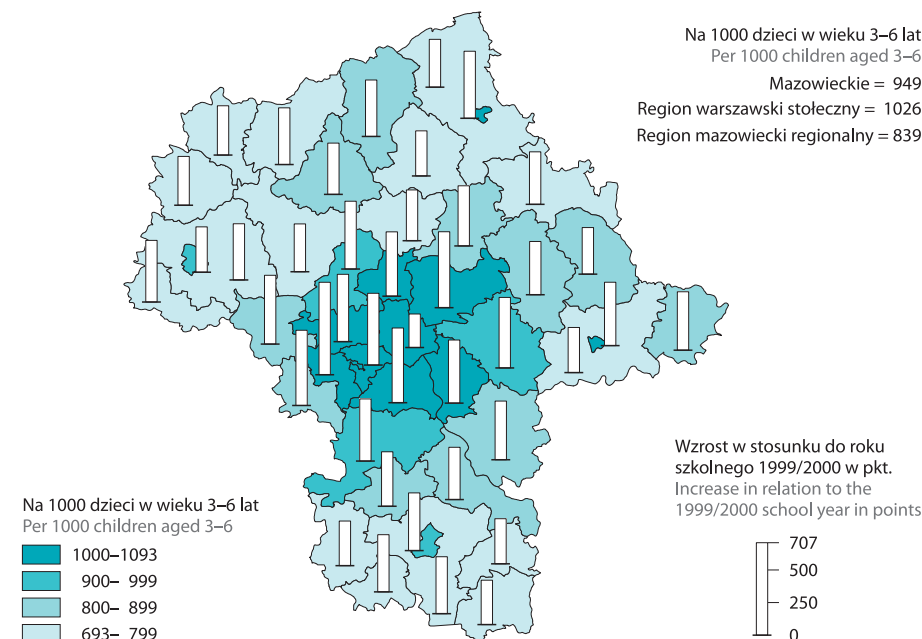
Dzieci w wieku 3–5 lat objęte wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci tej grupy wieku

Children aged 3–5 covered by pre-primary education per 1000 children of this age group

Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/2019

Children aged 3–6 attending pre-primary education establishments in 2018/2019 school year

W ramach systemu oświaty w roku szkolnym 2018/2019 wychowaniem przedszkolnym objętych było 225,9 tys. dzieci, tj. o 107,4 tys. więcej niż w roku szkolnym 1999/2000, a co za tym idzie zwiększył się wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej. O ile w roku szkolnym 1999/2000 na każdy 1000 dzieci w wieku 3–6 lat przypadało 507 dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego, to w roku 2018/2019 było to 949 dzieci. Wśród dzieci w wieku 3–5 lat wskaźnik ten zwiększył się z 343 do 935 (w kraju odpowiednio z 326 do 873).

Dzieci poniżej 6. roku życia mieszkające w miastach znacznie częściej uczęszczały do placówek wychowania przedszkolnego niż ich rówieśnicy zamieszkujący obszary wiejskie. Odsetek dzieci uczestniczących w zajęciach w placówkach zlokalizowanych w miastach na ogół przekracza 100%, ponieważ uczęszczają do nich również dzieci dowożone z gmin wiejskich przez rodziców pracujących w miastach.

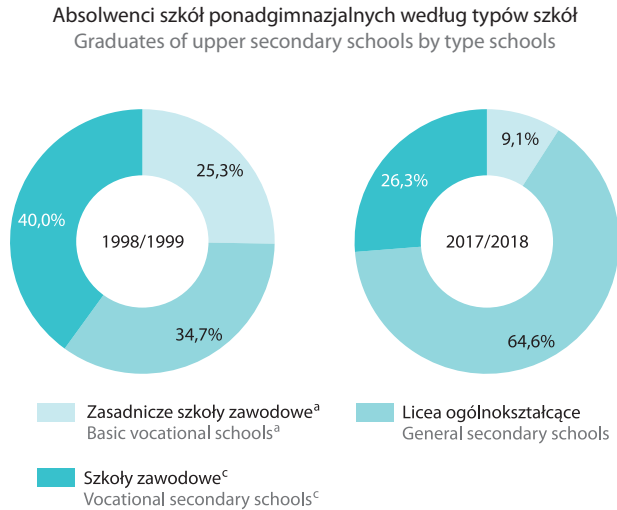
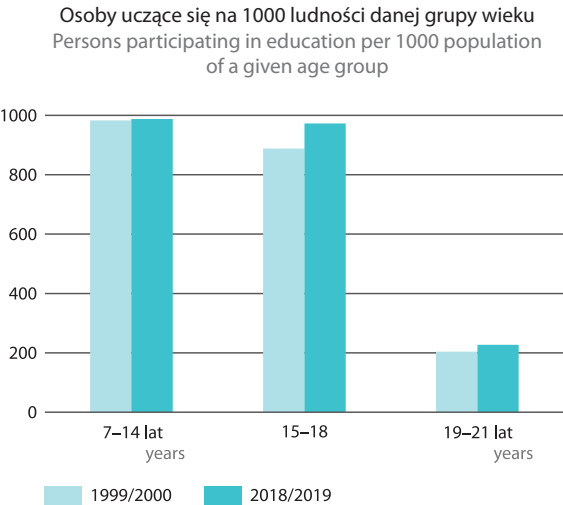
As part of the education system in the 2018/2019 school year pre-primary education covered 225,9 thousand children, i.e. by 107,4 thousand more than in the 1999/2000 school year, and thus the pre-primary education dissemination rate increased. While in the 1999/2000 school year there were 507 children attending pre-primary education establishments per every 1000 children aged 3–6, there were 949 children in the 2018/2019 school year. Among children aged 3–5, this ratio increased from 343 to 935 (in the country from 326 to 873, respectively).

Children under the age of 6 living in urban areas much more often attended pre-primary education establishments than their peers living in rural areas. The percentage of children participating in classes in institutions located in urban areas generally exceeds 100%, because they are also attended by children brought from rural gminas by their parents who work in urban areas.

Uczniowie w szkołach

Pupils and students in schools

	1999/2000	2003/2004	2008/2009	2013/2014	2018/2019
	w tysiącach		in thousands		
Szkoły podstawowe Primary schools	489,7	362,8	307,6	316,2	463,2
Gimnazja Lower secondary schools	76,7	208,9	180,2	155,3	53,0
Zasadnicze szkoły zawodowe ^a Basic vocational schools ^a	64,6	20,9	24,4	18,4	15,0
Licea ogólnokształcące ^b General secondary schools ^b	140,4	148,7	142,8	116,7	102,6
Technika ^c Technical secondary schools ^c	131,8	94,6	64,1	63,4	62,8
Szkoły policealne Post-secondary schools	22,6	27,1	41,4	32,6	31,9

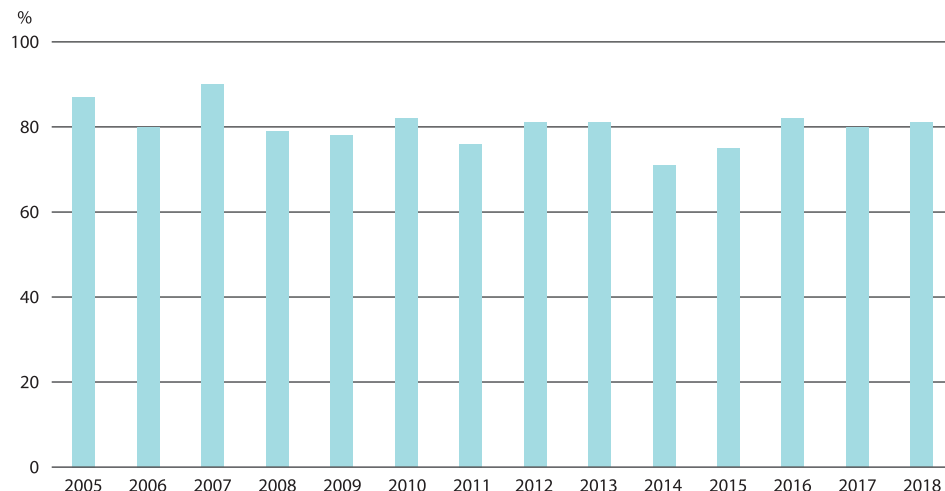

a Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy; w roku szkolnym 2018/2019 – branżowe szkoły I stopnia i oddziały zasadniczych szkół zawodowych. b W latach szkolnych 2003/2004–2013/2014 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi. c Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe; w roku szkolnym 1999/2000 – średnie szkoły zawodowe; w latach szkolnych 2003/2004–2013/2014 łącznie z technikami uzupełniającymi.

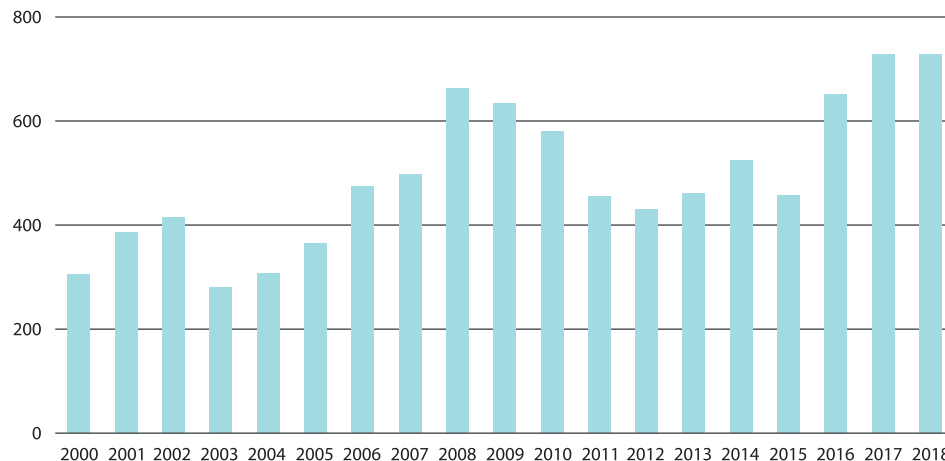
a Including special job-training schools; in 2018/2019 school year – stage I sectoral vocational schools and basic vocational school sections. b In 2003/2004–2013/2014 school year, including supplementary general secondary and specialized secondary schools. c Including general art schools leading to professional certification; in 1999/2000 school year – secondary vocational schools, in 2003/2004–2013/2014 school years, including supplementary technical secondary schools.

Zdawalność egzaminu maturalnego

Past rate of "matura" exam

Wydatki majątkowe budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale oświata i wychowanie

Property expenditure of local government units budgets in division education

mld zł
billion PLN

Zmiany, jakie zaszły w oświacie w ostatnim 20-leciu wynikają zarówno z procesów demograficznych, jak i wprowadzenia dwóch reform ustroju szkolnego – w 1999 r. i w 2017 r. W województwie mazowieckim z roku na rok liczba uczniów zmniejsza się – o ile w roku szkolnym 1999/2000 we wszystkich typach szkół kształciło się 924,5 tys. dzieci, młodzieży i dorosłych (18,1% ludności województwa), to w roku 2018/2019 – 728,4 tys. (13,5%).

W związku ze spadkiem liczby ludności w wieku 13–21 lat, stopniowo maleje liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych. W ostatnich latach zaobserwowano natomiast wzrost liczby ludności w wieku 6–11 lat, co przekłada się na wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych.

Najpopularniejszym typem szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży są od lat licea ogólnokształcące, w których w roku szkolnym 2018/2019 uczyło się 51,6% absolwentów gimnazjów (w roku 1999/2000 – 55,8% absolwentów szkół podstawowych).

The changes that have occurred in education in the last 20 years result from both demographic processes and the introduction of two school system reforms – in 1999 and 2017. In Mazowieckie voivodship, the number of pupils and students decreases year by year – if in the school year 1999/2000, there were 924,5 thousand children, youth and adults educated in all types of schools (18,1% of the population of the voivodship), in 2018/2019 – 728,4 thousand (13,5%).

Due to the decrease in the population aged 13–21, the number of students in upper secondary schools is gradually decreasing. In recent years, however, an increase in the number of population aged 6–11 has been observed, which translates into an increase in the number of pupils in primary schools.

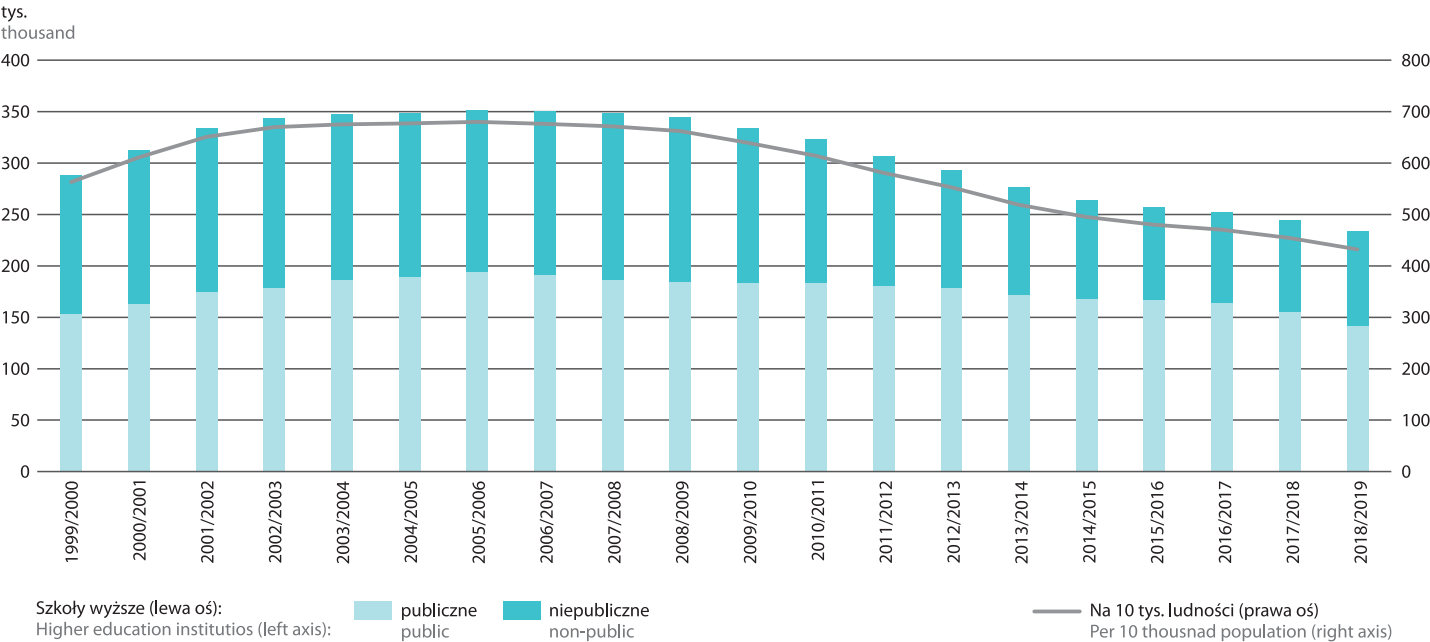
For years, the most popular type of upper secondary schools for youth have been general secondary schools, which were attended by 51,6% of lower secondary school graduates in the 2018/2019 school year (in 1999/2000 – 55,8% of primary school graduates).

Szkolnictwo wyższe
Tertiary education

	1999/2000	2003/2004	2008/2009	2013/2014	2018/2019
Szkoły wyższe Tertiary institution	69	94	105	104	93
Studenci w tys. Students in thousands	287,7	346,9	344,3	275,9	233,4
Absolwenci ^a w tys. Graduates ^a in thousands	37,5	71,1	72,0	71,1	61,6

a Z poprzedniego roku akademickiego.
a From previous academic year.

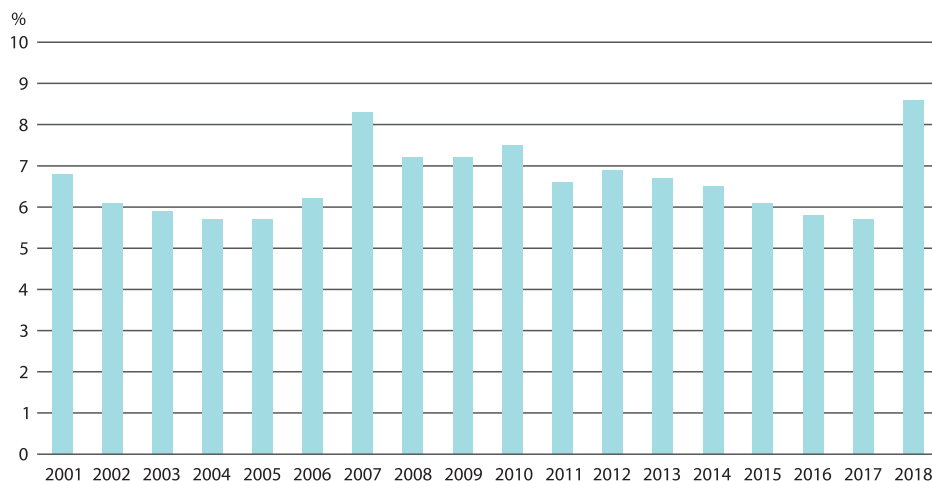
Studenci szkół wyższych
Students of higher education institutions

Dane z zakresu szkół wyższych zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni i ich jednostek zamiejscowych; bez szkół resortów obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji.
Data on higher education institutions are presented by actual location of higher education institutions and their branches; excluding academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration.

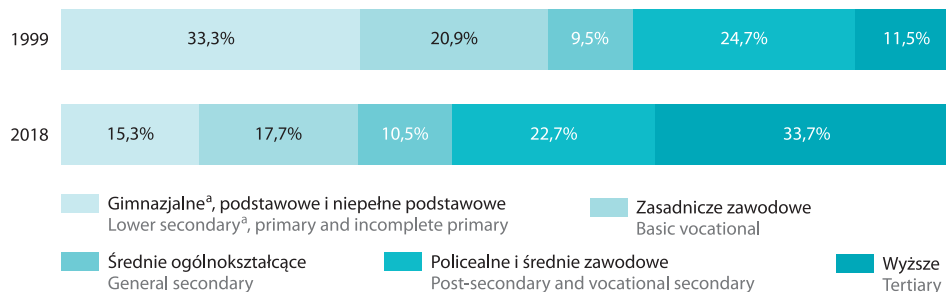
Odsetek osób uczących się i dokształcających się w liczbie ludności w wieku 25–64 lata – na podstawie BAEL

Share of persons participating in education and training in the number of population aged 25–64 – on the basis of LFS

Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia – na podstawie BAEL

Structure of population aged 15 and more by educational level – on the basis of LFS

BAEL – reprezentacyjne Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności obejmuje osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami wylosowanych gospodarstw domowych.

LFS – the representative Labor Force Survey covers people aged 15 and more who are members of the sampled households.

W roku akademickim 2018/2019 w szkołach wyższych zlokalizowanych w województwie mazowieckim studiowało 233,4 tys. studentów, czyli o 18,9% mniej niż w roku 1999/2000. Spadek liczby studentów obserwowany jest od roku akademickiego 2006/2007 i m.in. wynika ze spadku populacji osób w wieku 19–24 lata. Ponad połowa studentów kształci się na uczelniach publicznych. W roku akademickim 2018/2019 kształciło się w nich 61% ogółu studiujących w województwie.

Niemal co 4 polska uczelnia ma siedzibę w województwie mazowieckim. Największym ośrodkiem akademickim na Mazowszu i w Polsce jest Warszawa – w roku akademickim 2018/2019 funkcjonowało tu 60 uczelni, a studenci stanowili 15,0% ogółu studentów w kraju.

Korzystne zmiany zachodzące w systemie kształcenia i wychowania wyraźnie rzutowały na stałą poprawę poziomu wykształcenia społeczeństwa. W latach 1999–2018 udział osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku 15 lat i więcej zwiększył się z 11,5% do 33,7%.

In the 2018/2019 academic year, 233,4 thousand students studied at universities located in Mazowieckie voivodship, i.e. 18,9% less than in 1999/2000. A decrease in the number of students has been observed since the 2006/2007 academic year and, among others results from a decrease in the population aged 19–24. Over half of the students attended public universities. In the 2018/2019 academic year, 61% of the total number of students in the voivodship studied there.

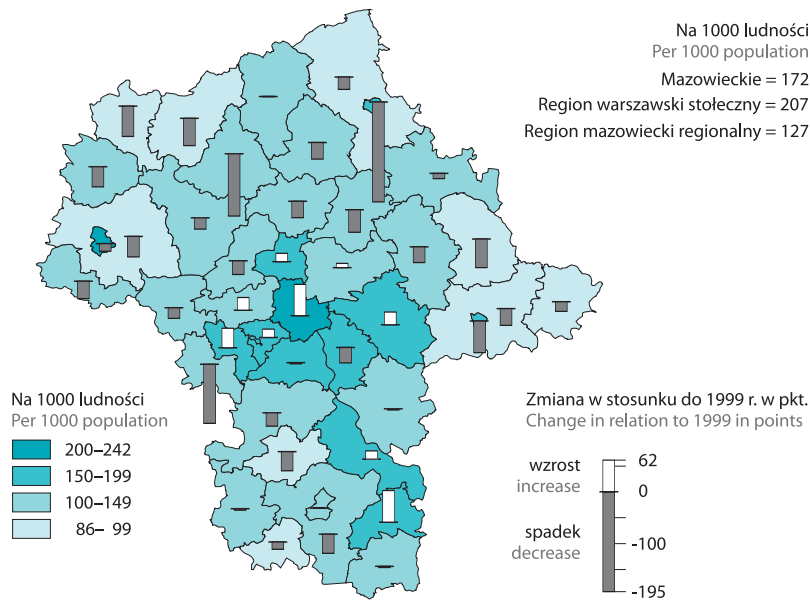
Almost every fourth Polish university is based in Mazowieckie voivodship. The largest academic centre in Mazovia and Poland is Warsaw – in the 2018/2019 academic year there were 60 higher education institutions, and students accounted for 15,0% of the total number of students in the country.

The beneficial changes taking place in the education system clearly affected the constant improvement in the level of education of the society. In the years 1999–2018, the share of people with higher education in the population aged 15 and more increased from 11,5% to 33,7%.

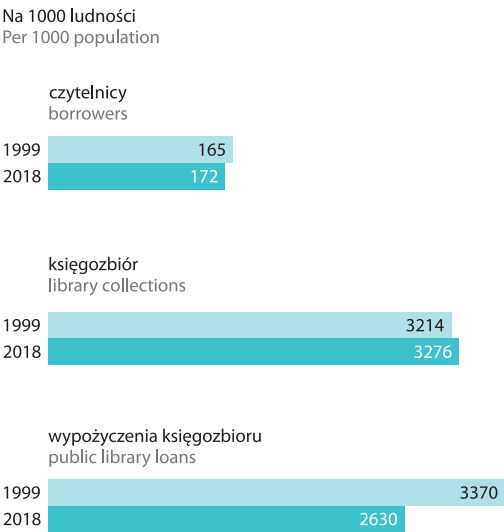
Instytucje kultury
Cultural institutions

	1999	2003	2008	2013	2018
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami) Public libraries (including branches)	1 086	1 040	995	964	953
Księgozbiór bibliotek publicznych w tys. wol. Public library collections in thousand volumes	16 431,1	16 386,7	16 975,5	17 514,4	17 699,4
Czytelnicy bibliotek publicznych w tys. Public library borrowers in thousands	834,8	911,9	871,1	967,8	925,7
Wypożyczenia księgozbioru w tys. wol. Public library loans in thousand volumes	17 069,9	17 172,0	15 158,0	15 658,7	14 180,6

Czytelnicy bibliotek publicznych w 2018 r.
Public library borrowers in 2018

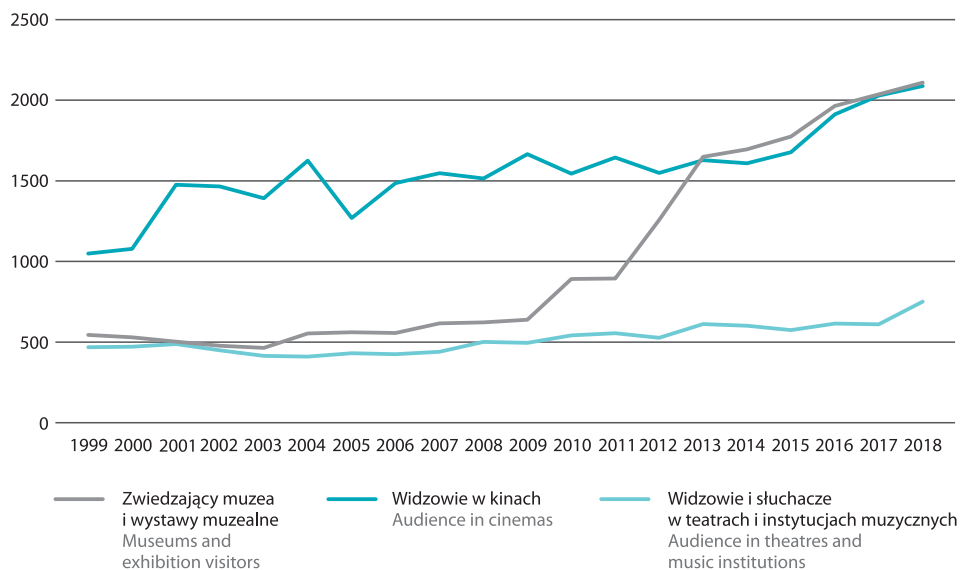
Biblioteki publiczne – wybrane wskaźniki
Public libraries – selected indicators

	1999	2003	2008	2013	2018
Muzea (łącznie z oddziałami): Museums (including branches):					
instytucje institutions	92	99	102	119	136
zwiedzający muzea i wystawy muzealne w tys. museums and exhibition visitors in thousands	2 754,9	2 378,4	3 233,2	8 749,1	11 370,1
Kina stałe: Fixed cinemas:					
instytucje institutions	76	66	55	63	81
miejsca na widowni w tys. seats in thousands	29,8	40,0	43,2	45,7	50,8
widzowie w tys. audience in thousands	5 314,4	7 140,3	7 867,4	8 641,5	11 258,6
Teatry i instytucje muzyczne: Theatres and music institutions:					
instytucje institutions	34	36	40	32	35
miejsca na widowni w stałej sali w tys. seats in fixed halls in thousands	15,5	13,9	16,9	18,1	20,1
widzowie i słuchacze w tys. audience in thousands	2 376,6	2 121,8	2 600,8	3 247,4	4 049,7

Korzystający z instytucji kultury na 1000 ludności

Persons using cultural institutions per 1000 population

Biblioteki publiczne i ich filie to najliczniejsze instytucje kultury dostępne dla mieszkańców. W latach 1999–2018 liczba bibliotek zmniejszyła się o 133 placówki – z 1086 do 953 (o 12%), jednak zwiększył się pozostający w ich dyspozycji księgozbiór – o 1268 tys. woluminów (o 8%). Zmniejszyła się aktywność czytelników – w 1999 r. na 1 czytelnika przypadło średnio 20 wypożyczeń w ciągu roku, podczas gdy w 2018 r. – o 5 mniej.

Większą niż biblioteki popularnością cieszyły się inne placówki kultury, tj. muzea, kina stałe oraz teatry i instytucje muzyczne. W przeliczeniu na 1000 ludności z ich oferty w 2018 r. skorzystało odpowiednio 2109, 2088 i 751 osób, podczas gdy dla bibliotek publicznych wskaźnik ten wyniósł 172. Warto zauważyć, że w prezentowanym dwudziestolecu przybyło osób odwiedzających instytucje kultury. Najbardziej (ponad 4-krotnie) zwiększyła się liczba zwiedzających muzea i wystawy muzealne, podwoiła się liczba widzów w kinach, o 70% wzrosła liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych, a o 11% więcej było czytelników bibliotek publicznych.

Public libraries and their branches are the most numerous cultural institutions available to residents. In the years 1999–2018, the number of libraries decreased by 133 units – from 1086 to 953 (by 12%), but the book collection at their disposal increased by 1268 thousand volumes (by 8%). The activity of readers decreased – in 1999, there was an average of 20 loans per reader per year, while in 2018 – 5 fewer.

The other cultural institutions, i.e. museums, fixed cinemas as well as theaters and music institutions, were more popular than the libraries. In 2018, the ratio of persons using their offer per 1000 population was 2109, 2088 and 751 persons respectively, while for public libraries, this ratio amounted to 172. It is worth noting that in the presented twenty years the number of persons visiting cultural institutions went up. The number of visitors to museums and museum exhibitions increased the most (more than 4 times), the number of audience in cinemas doubled, the number of audience in theaters and music institutions increased by 70%, and borrowers of public libraries by 11%.

Bezpieczeństwo publiczne
Public safety

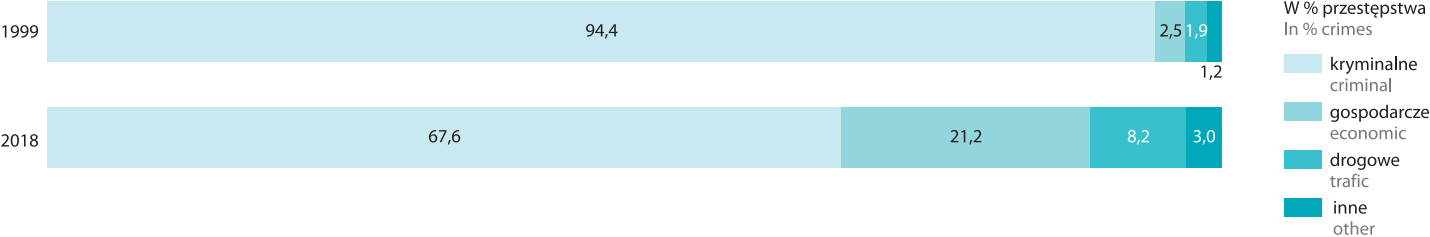
	1999	2003	2008	2013	2018
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings	172 876	205 581	136 522	139 641	112 798
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					
na 1000 ludności per 1000 population	34,1	40,1	26,3	26,3	20,9
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w % Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %	31,3	44,3	58,7	59,0	64,6

Przestępstwa stwierdzone i wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych podano: do 2012 r. łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.
Ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes are given: until 2012 including crimes ascertained by prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

Liczba i wykrywalność przestępstw stwierdzonych przez Policję
Number and detectability of crimes ascertained by the Police

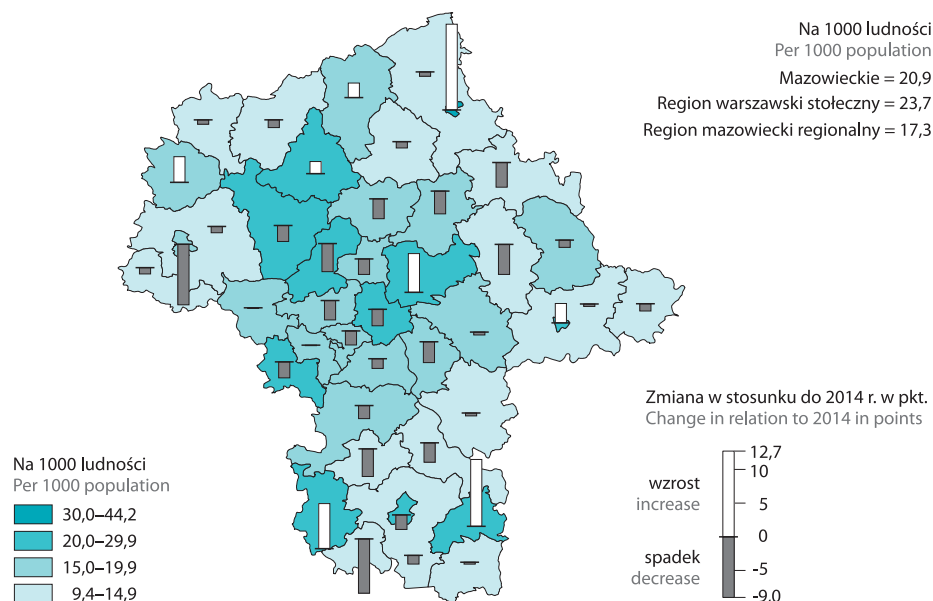

Przestępstwa stwierdzone przez Policję
Crimes ascertained by the Police

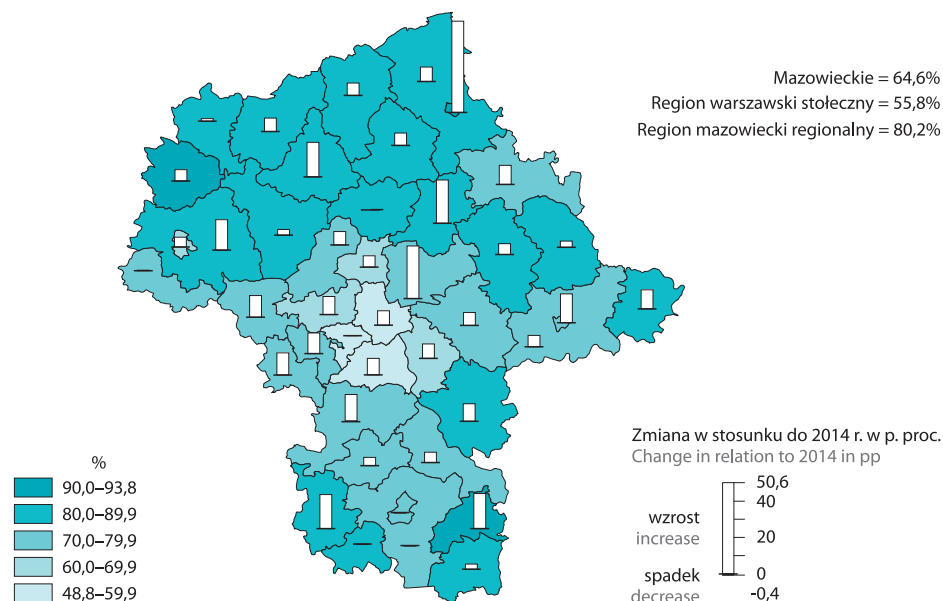

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w 2018 r.

Ascertained crimes by the Police in 2018

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2018 r.

Rate of detectability of the delinquents in ascertained crimes by the Police in 2018

W województwie mazowieckim, według danych Policji, w latach 1999–2018 liczba przestępstw stwierdzonych zmniejszyła się zarówno w liczbach bezwzględnych, jak i w przeliczeniu na 1000 ludności. W 1999 r. stwierdzono popełnienie prawie 173 tys. czynów zakazanych prawem. W 2018 r. ich liczba zmniejszyła się do około 113 tys., tj. o 34,8%. W tym samym okresie spadek przestępczości w kraju był mniejszy. Zwraca przy tym uwagę fakt, że liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 ludności zmalała w latach 1999–2007, by następnie ustabilizować się na poziomie średniej krajowej (w 2018 r. – 20,0).

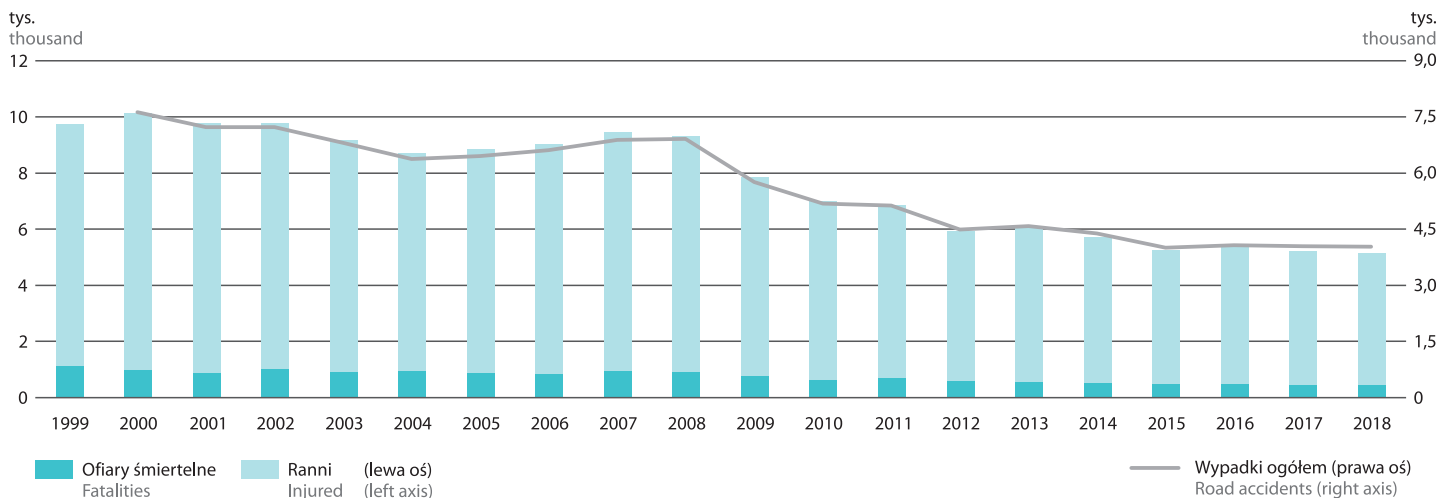
W latach 1999–2018 przy zmniejszającej się liczbie przestępstw stwierdzonych przez Policję, znacząco wzrósł poziom wykrywalności sprawców przestępstw z 31,3% w 1999 r. do 64,6% w 2018 r. Zmieniła się również struktura popełnianych przestępstw. Zmniejszył się odsetek przestępstw kryminalnych, a wzrósł – gospodarczych i drogowych.

In Mazowieckie voivodship, according to the Police data, in 1999–2018 the number of ascertained crimes decreased both in absolute numbers and per 1000 population. Almost 173 thousand acts prohibited by law were committed in 1999. In 2018, their number decreased to approximately 113 thousand, i.e. by 34,8%. In the same period, the decline in crime in the country was smaller. It is noteworthy that the number of crimes per 1000 population decreased in the years 1999–2007, and then stabilized at the national average level (in 2018 – 20,0).

In the years 1999–2018, with the decreasing number of crimes ascertained by the Police, the level of detectability of delinquents increased significantly from 31,3% in 1999 to 64,6% in 2018. The structure of committed crimes also changed. The percentage of criminal offenses decreased, while the percentage of economic and traffic ones increased.

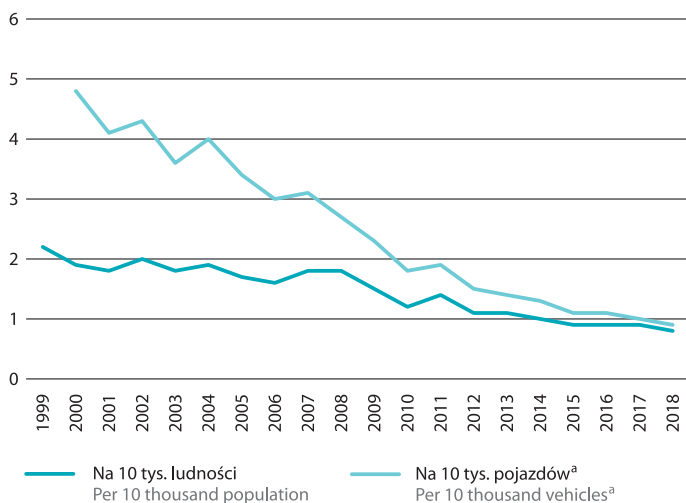
Wypadki drogowe i ich ofiary

Road accidents and their casualties

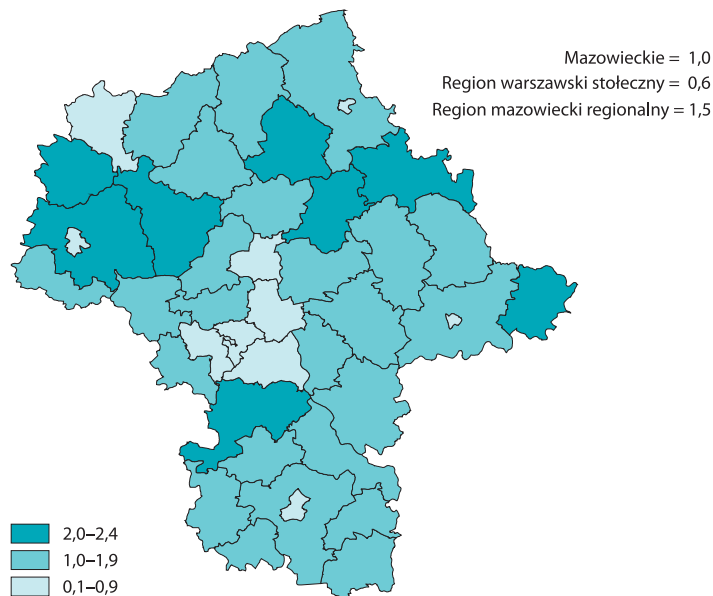

Ofiary śmiertelne wypadków drogowych

Fatalities in road accidents

Średnio w latach 2011–2018 na 10 tys. ludności^b
Annual average for 2011–2018 per 10 thousand population^b

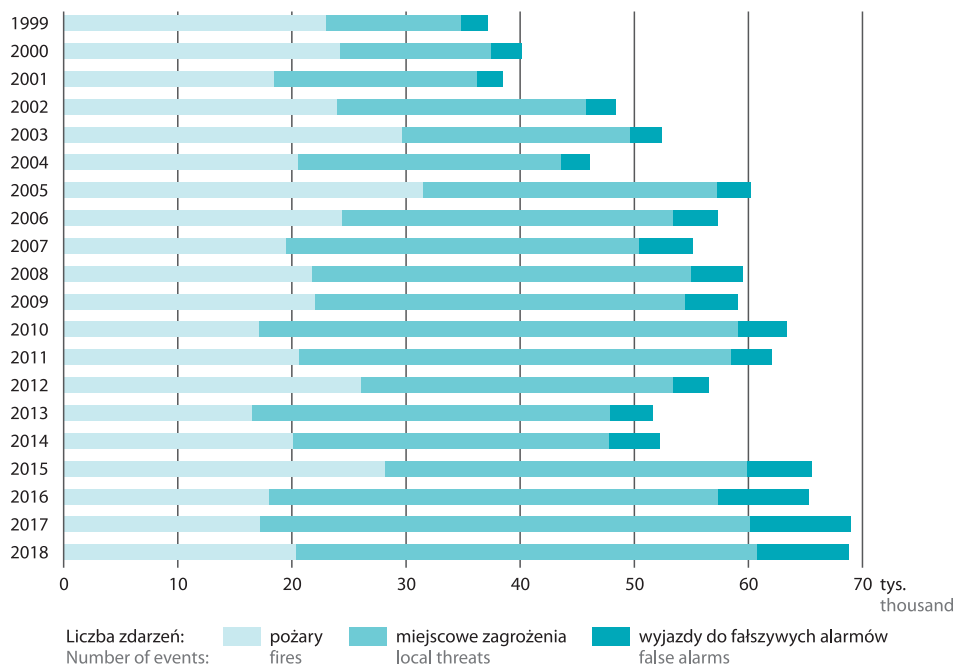

^a Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane. ^b Do obliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia 2014 r.

^a Registered motor vehicles and tractors. ^b In calculation number of population as of 31st December 2014 was taken.

Działalność Państwowej Straży Pożarnej

Activity of the State Fire Service

Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

Source: data of the National Headquarters of the State Fire Service.

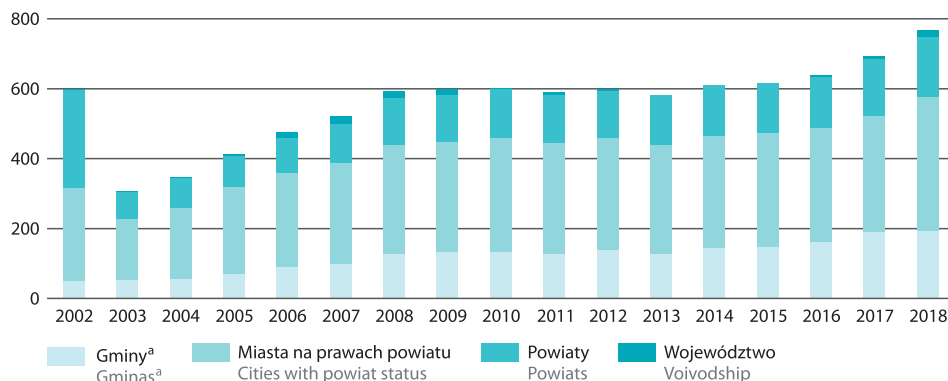
W omawianym okresie stan bezpieczeństwa na drogach województwa mazowieckiego uległ poprawie. Wskaźnik liczby wypadków na 10 tys. pojazdów zmniejszył się z 37,1 w 2000 r. do 8,3 w 2018 r. Stan bezpieczeństwa ruchu drogowego najlepiej obrazuje liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 10 tys. ludności. W latach 1999–2008 wskaźnik utrzymywał się na zbliżonym poziomie; najwyższy był w 1999 r. (2,2), a najniższy w 2006 r. (1,6). Od 2011 r. wskaźnik ten systematycznie zmniejszał się i w 2018 r. wynosił 0,8. W całym analizowanym okresie wskaźnik zabitych był wyższy niż średnio w kraju – w 2018 r. o 0,1 pkt.

In the discussed period, the road safety on the roads of Mazowieckie voivodship improved. Accidents rate per 10 thousand vehicles decreased from 37,1 in 2000 to 8,3 in 2018. The state of road safety is best illustrated by the number of fatalities per 10 thousand population. In the years 1999–2008, the indicator remained at a similar level; the highest was in 1999 (2,2) and the lowest in 2006 (1,6). This indicator has been steadily decreasing since 2011 and amounted to 0,8 in 2018. In the entire analyzed period, the rate of fatalities was higher than the national average – in 2018 by 0,1 point.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Expenditure of local government units budgets in public safety and fire care

tys. zł
thousand PLN

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

Gospodarka
Economy

Rachunki regionalne – według ESA 2010

Regional accounts – according to ESA 2010

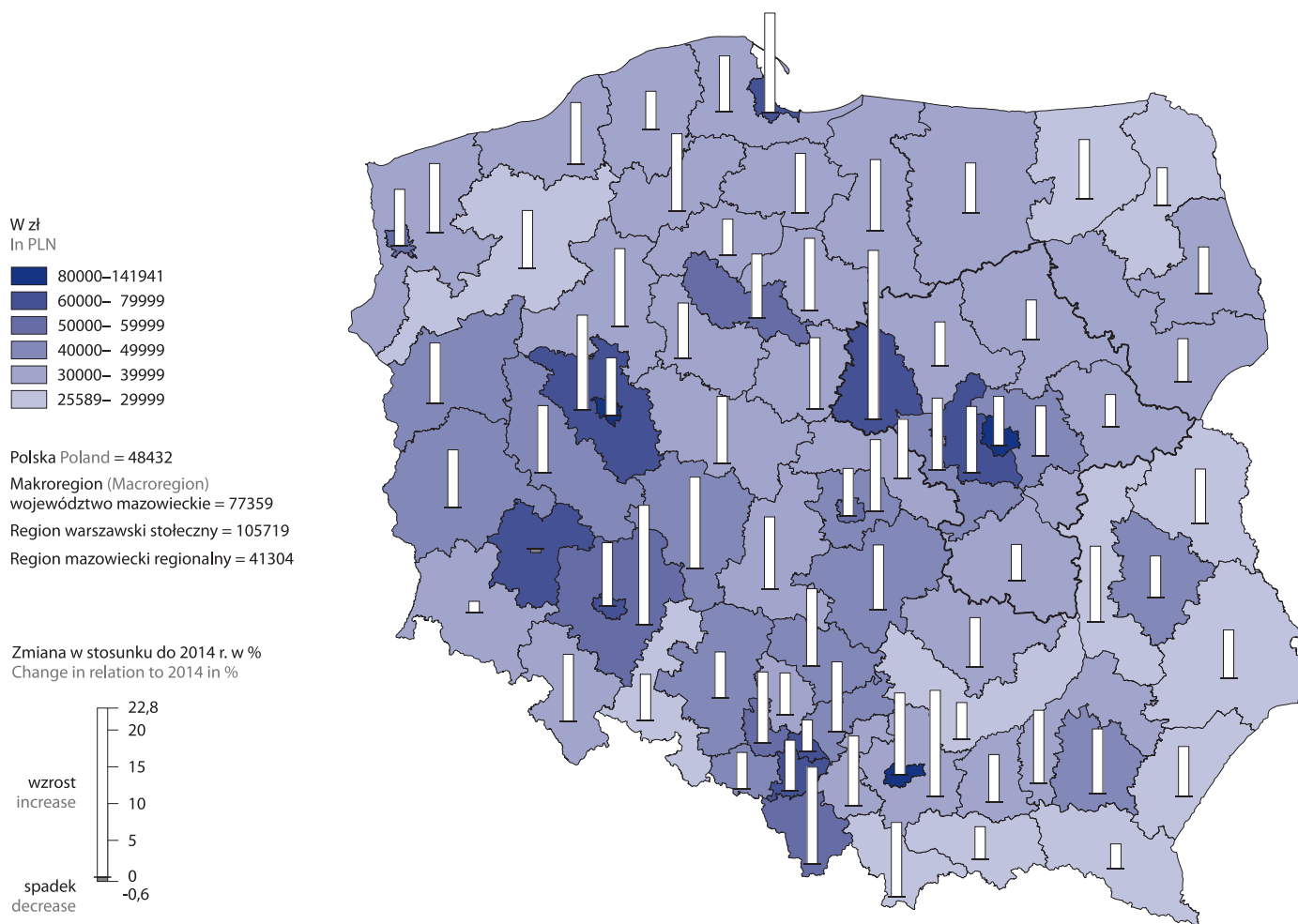
		2000	2003	2008	2013	2017 ^a
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	w milionach złotych in million PLN	152 507	172 119	268 060	366 349	446 053
Gross domestic product (current prices)	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN	29 837	33 549	51 600	69 028	83 024

a Wstępny szacunek.

a Preliminary estimate.

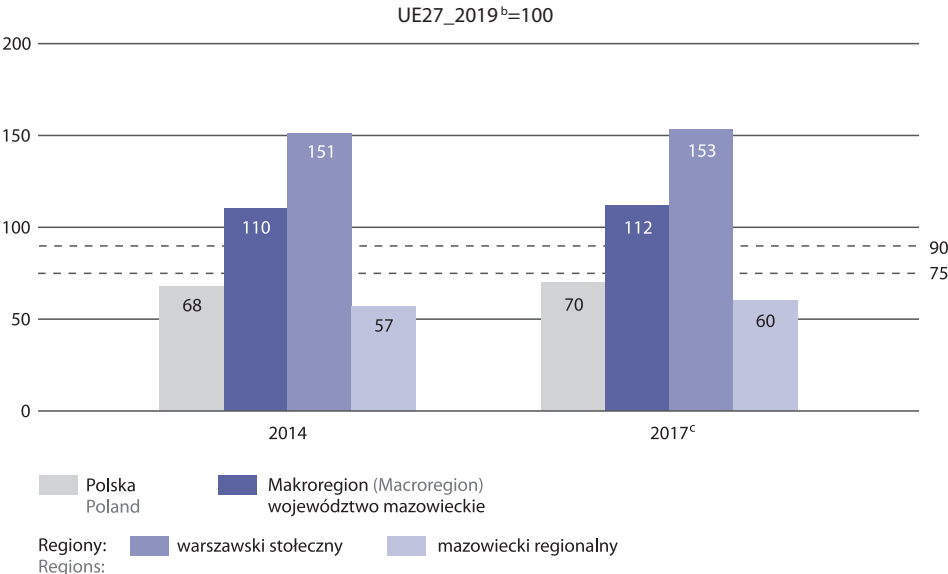
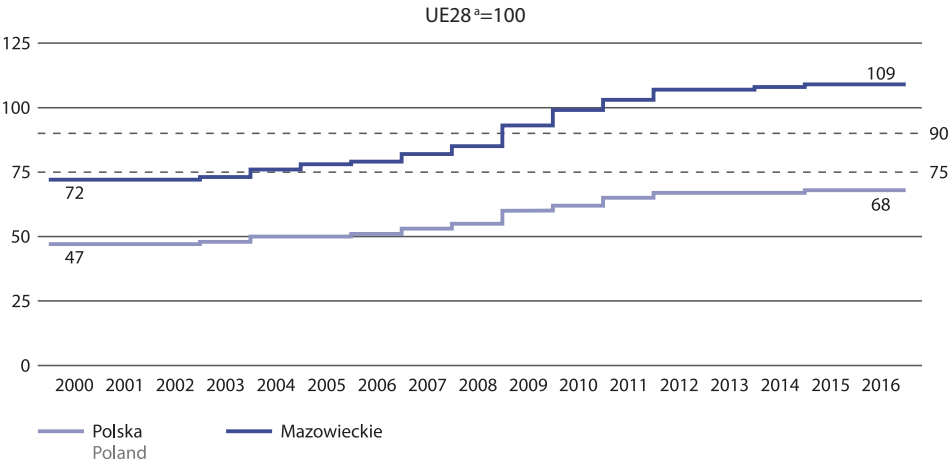
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów w 2016 r. (ceny bieżące)

Gross domestic product per capita by subregions in 2016 (current prices)

Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca (ceny bieżące)

Gross domestic product according to purchasing power parity per capita (current prices)

a Unia Europejska (obecny skład). b Unia Europejska (bez Wielkiej Brytanii). c Wstępny szacunek.
Źródło: dane Eurostatu (dostęp 15 stycznia 2019 r. i 8 marca 2019 r.).
a European Union (current composition). b European Union (without United Kingdom). c Preliminary estimate.
Source: data of Eurostat (access 15th January 2019 and 8th March 2019).

Rachunki regionalne, w ślad za rachunkami narodowymi, są sukcesywnie dostosowywane do standardów metodologicznych „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”. W pełni porównywalne są dane za lata 2014–2016.

Na podstawie danych dla lat 2000–2016 można stwierdzić, że w województwie mazowieckim PKB na 1 mieszkańca według parytetu siły nabywczej systematycznie rośnie, stanowiąc od 72% do 109% średniej obliczonej dla 28 państw Unii Europejskiej. W latach 2004–2008 mazowieckie było jedynym województwem w Polsce, w którym PKB na 1 mieszkańca mieściło się w granicach 75–90% średniej unijnej, tj. spełniało kryterium zaliczenia do regionów w okresie przejściowym. Od 2009 r. mazowieckie przekracza 90% średniej unijnej, tj. spełnia kryterium zaliczenia do regionów bardziej rozwiniętych.

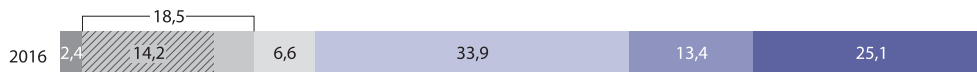
Regional accounts, following the national accounts, are successively adapted to the methodological standards of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”. Data for the years 2014–2016 are fully comparable.

Based on data for the years 2000–2016, it can be stated that in the Mazowieckie voivodship GDP per capita, according to the purchasing power parity, is systematically growing, constituting from 72% to 109% of the average calculated for 28 countries of the European Union. In 2004–2008, Mazowieckie was the only voivodship in Poland where GDP per capita was within 75–90% of the EU average, i.e. it met the criterion of a transition region. Since 2009 Mazowieckie voivodship has exceeded 90% of the EU average and switched to the group of more developed regions.

Wartość dodana brutto (ceny bieżące)

Gross value added (current prices)

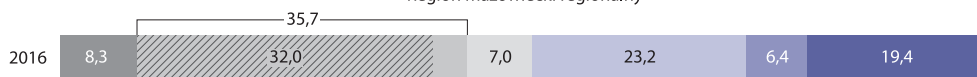
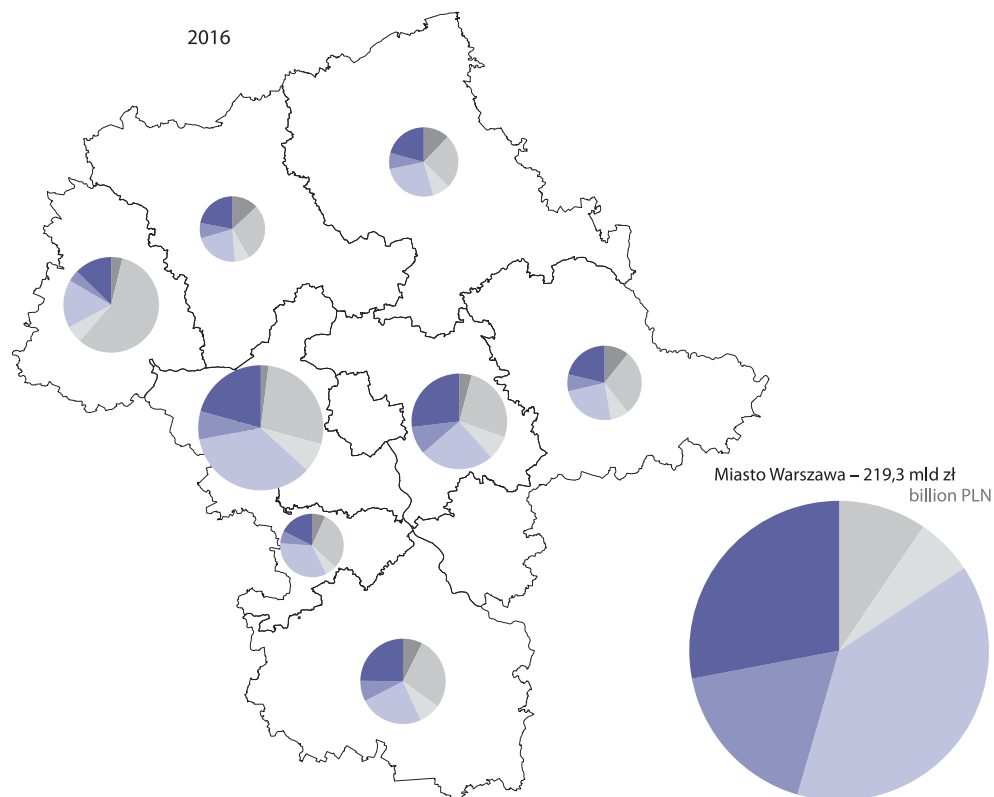
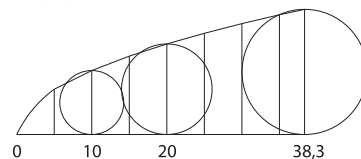
Makroregion (Macroregion) województwo mazowieckie

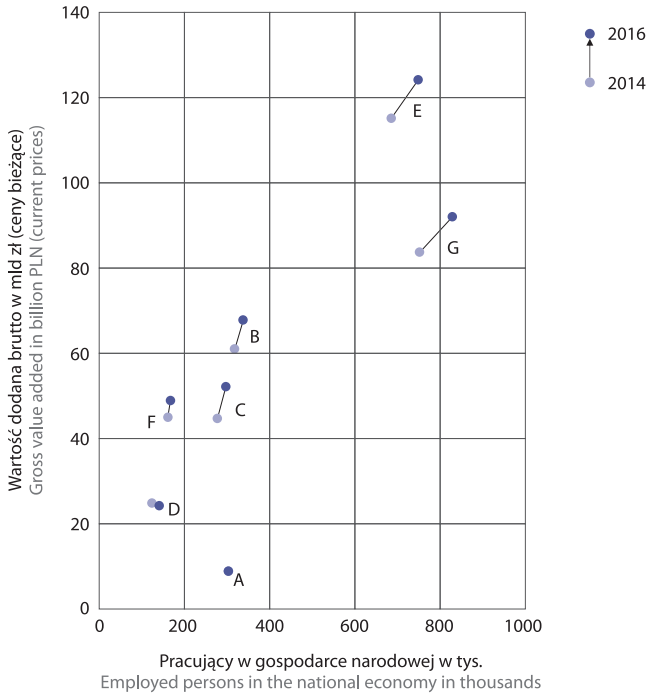
Region warszawski stołeczny

Region mazowiecki regionalny

Według rodzajów działalności w %
By kind of activity in %rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
agriculture, forestry and fishingprzemysł
industryw tym przetwórstwo przemysłowe
of which manufacturingbudownictwo
constructionhandel; naprawa pojazdów samochodowych;
transport i gospodarka magazynowa;
zakwaterowanie i gastronomia; informacja
i komunikacja
trade; repair of motor vehicles; transportation
and storage; accommodation and catering;
information and communicationdziałalność finansowa i ubezpieczeniowa;
obsługa rynku nieruchomości
financial and insurance activities; real estate
activitiespozostałe usługi
other servicesW mld zł
In billion PLN

Pracujący i wartość dodana brutto według rodzajów działalności Employed persons and gross value added by kinds of activities

- A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Agriculture, forestry and fishing
- B – Przemysł
Industry
- C – w tym przetwórstwo przemysłowe
of which manufacturing
- D – Budownictwo
Construction
- E – Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja
Trade; repair of motor vehicles; transportation and storage; accommodation and catering; information and communication
- F – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości
Financial and insurance activities; real estate activities
- G – Pozostałe usługi
Other services

Gospodarka województwa ma nowoczesną strukturę, o czym świadczy dominujący udział sektora usług w generowaniu wartości dodanej brutto. W 2016 r. udział tego sektora stanowił 72,4% (w 2000 r. – 72,8%) i był o 9,5 p. proc. wyższy od przeciętnego w kraju, a na tle 28 państw Unii Europejskiej – o 1,2 p. proc. niższy. Podmioty prowadzące działalność przemysłową i budowlaną wypracowały w 2016 r. odpowiednio 18,5% i 6,6% WDB; udział sektora rolniczego wyniósł 2,4%.

The voivodship's economy has a modern structure, as evidenced by a dominant share of the services sector in generating the gross value added. In 2016, the share of this sector accounted for 72,4% (in 2000 – 72,8%) and was by 9,5 pp higher than the average in the Poland, and against the background of the 28 countries of the European Union – by 1,2 pp lower. Entities conducting activity in industry and construction developed in 2016 respectively 18,5% and 6,6% of GVA; share of agricultural sector amounted to 2,4%.

Wartość dodana brutto według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące) Gross value added by institutional sectors (current prices)

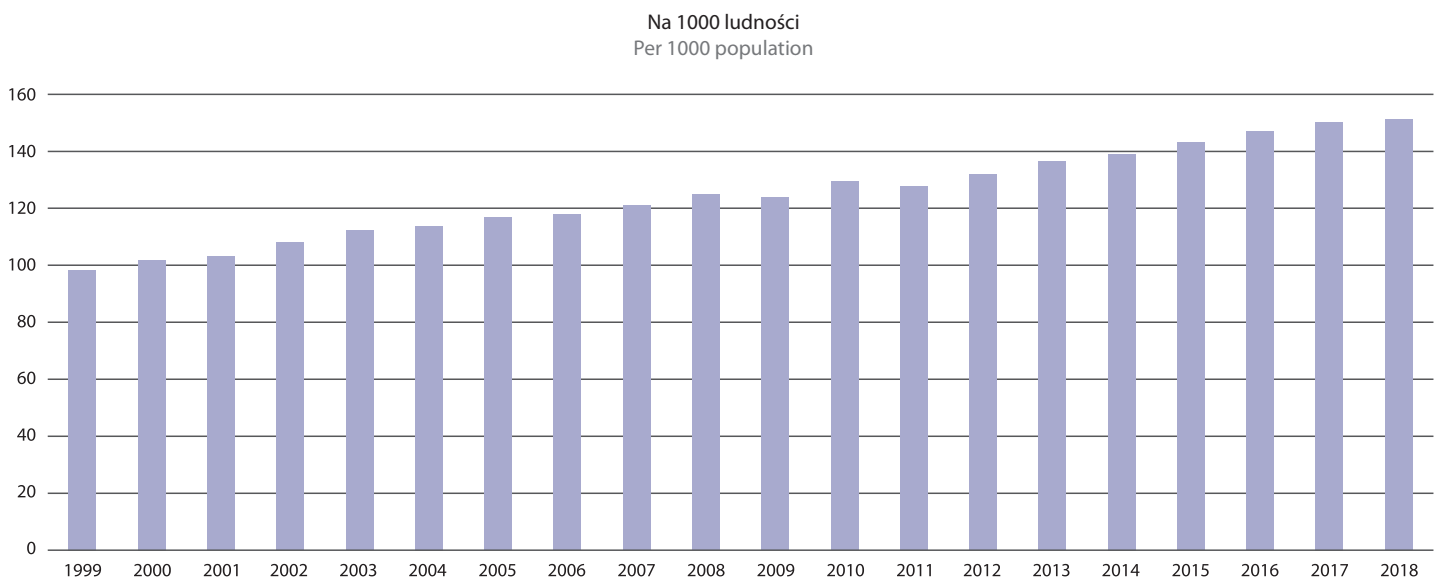
W % sektor
In % sector

- przedsiębiorstw niefinansowych
non-financial corporations
- instytucji rządowych i samorządowych
general government
- gospodarstw domowych
households
- instytucji finansowych
financial corporations
- instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych
non-profit institutions serving households

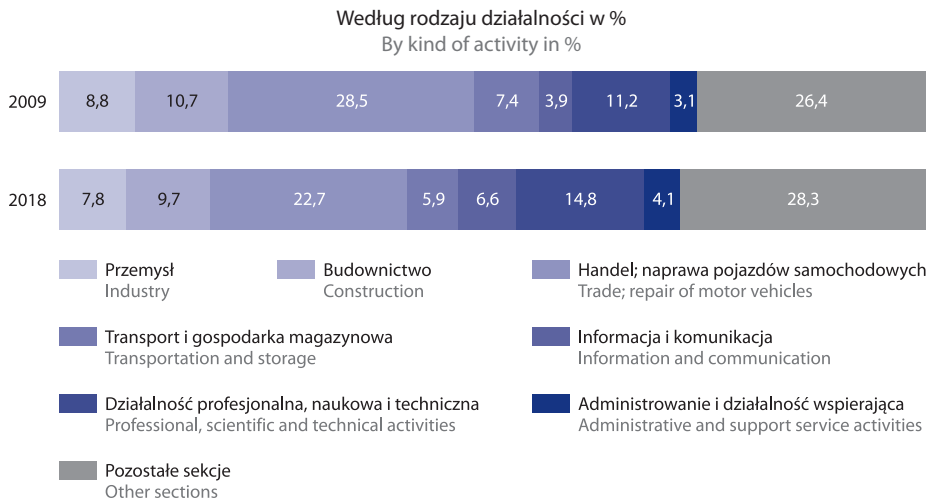

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^aEntities of the national economy in the business register (REGON)^a

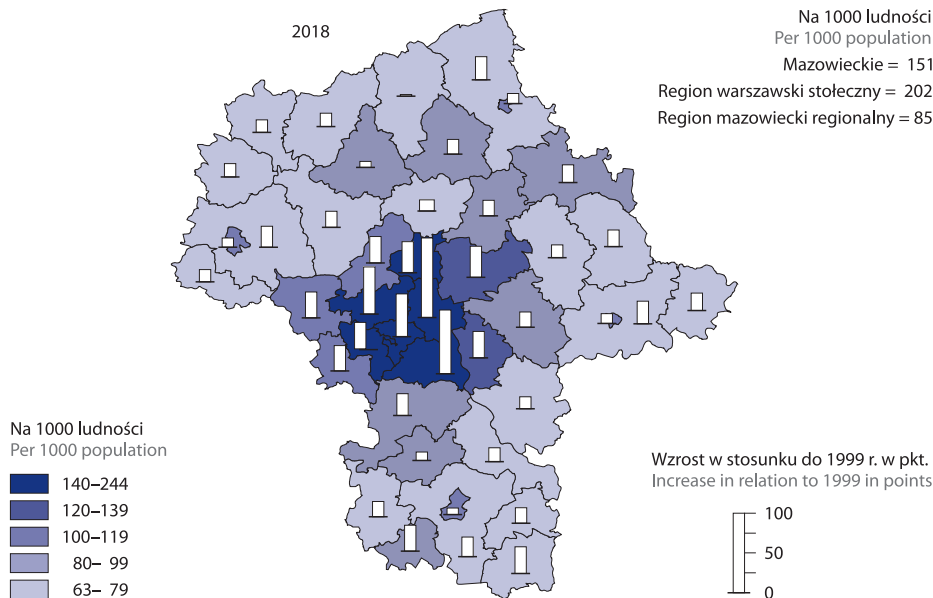
	1999	2003	2008	2013	2018
Ogółem w tys. Total in thousands	502,3	575,6	649,4	725,0	816,4
z liczby ogółem: of total number:					
Sektor prywatny Private sector	492,8	563,3	636,1	712,1	778,3
Spółki handlowe Commercial companies	40,8	56,6	77,7	116,9	159,0
w tym z udziałem kapitału zagranicznego of which with foreign capital participation	13,7	17,1	23,5	30,9	31,6
Osoby fizyczne Natural persons	383,6	429,9	471,1	493,3	535,6

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

W 2018 r. z ogółu podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w krajowym rejestrze REGON (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie) 18,7% miało swoją siedzibę w województwie mazowieckim. Podobnie jak w 1999 r. do sektora prywatnego należało ponad 95% podmiotów. W latach 1999–2018 wysoką dynamikę zarejestrowanych podmiotów odnotowano dla spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (wzrost o 130%). W stosunku do roku 1999 liczba podmiotów zarejestrowanych jako osoby fizyczne zwiększyła się o 40%. W ciągu 20 lat wskaźnik przedsiębiorczości, wyrażony liczbą podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności, zwiększył się z 98 do 151. W odniesieniu do średniej wartości w kraju wskaźnik ten był wyższy o 19 punktów w 1999 r. i o 37 punktów w 2018 r. Najwięcej podmiotów prowadziło działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych.

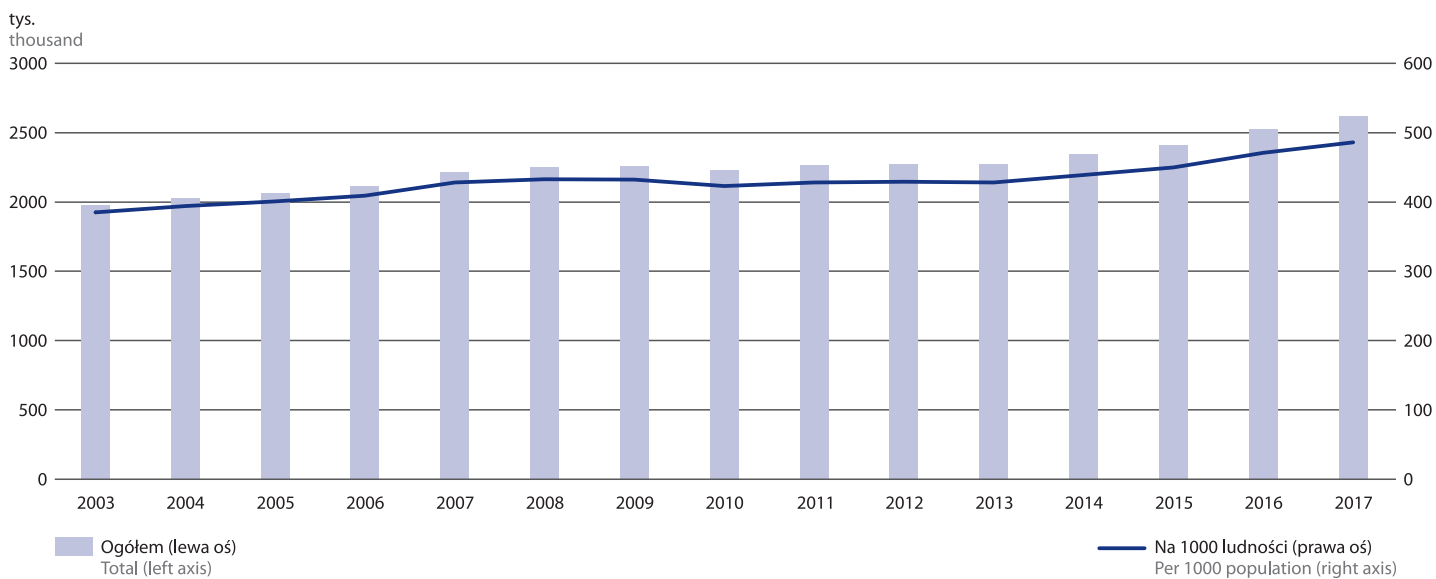

In 2018, 18,7% of all entities of the national economy recorded in the national REGON register (excluding persons tending private farms in agriculture) had their headquarters in Mazowieckie voivodship. As in 1999, over 95% of entities belonged to the private sector. In the years 1999–2018, high dynamics of registered entities was recorded for commercial companies with foreign capital (increase by 130%). Compared to 1999, the number of entities registered as natural persons increased by 40%. Over the past 20 years, the entrepreneurship rate expressed in the number of entities per 1000 population increased from 98 to 151. In relation to the national average, this indicator was 19 points higher in 1999 and 37 points in 2018. Most entities conducted activity in the field of trade; repair of motor vehicles.

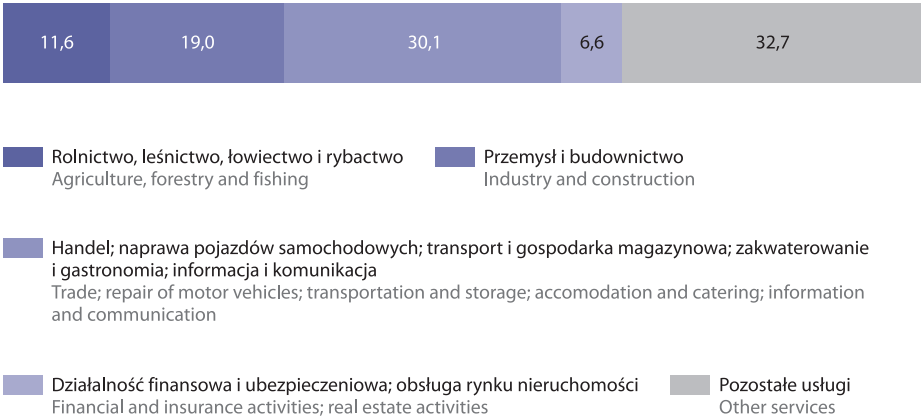
Pracujący

Employed persons

	2003	2008	2013	2017
Pracujący ogółem w tys. Employed persons in thousands	1 976,9	2 252,6	2 274,6	2 617,7
w tym kobiety of which women	945,9	1 067,5	1 118,4	1 266,6
w sektorze prywatnym w % in private sector in %	74,3	77,0	77,7	80,0
Na 1000 ludności Per 1000 population	385	433	428	486

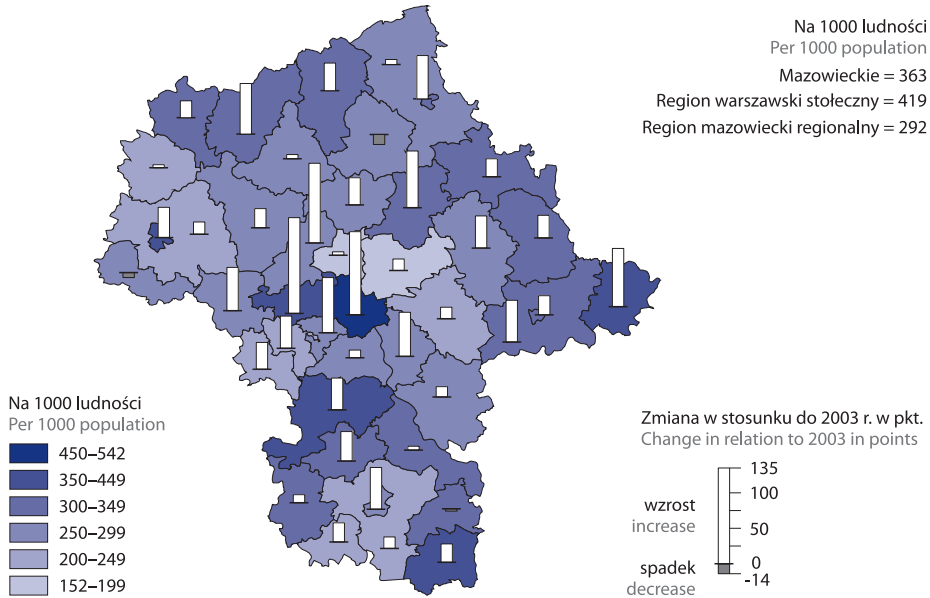

W 2017 r. – według rodzajów działalności w %
In 2017 – by kind of activities in %

Pracujący^a w 2017 r.

Employed^a persons in 2017

W badanym okresie mazowiecki rynek pracy skupiał 16–17% pracujących w gospodarce narodowej. Z roku na rok liczba pracujących systematycznie rosła (najwyższy wzrost wystąpił w 2016 r. i wyniósł 5,0%); wyjątkiem jest 2010 r., kiedy to omawiana zbiorowość była mniejsza niż rok wcześniej. Liczba pracujących na 1000 ludności wzrosła z 385 w 2003 r. do 486 w 2017 r.

Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących wyniósł od 47,4% w 2008 r. do 49,2% w 2013 r. W województwie odsetek ten jest nieznacznie wyższy (o 1–2 p. proc.) niż w Polsce.

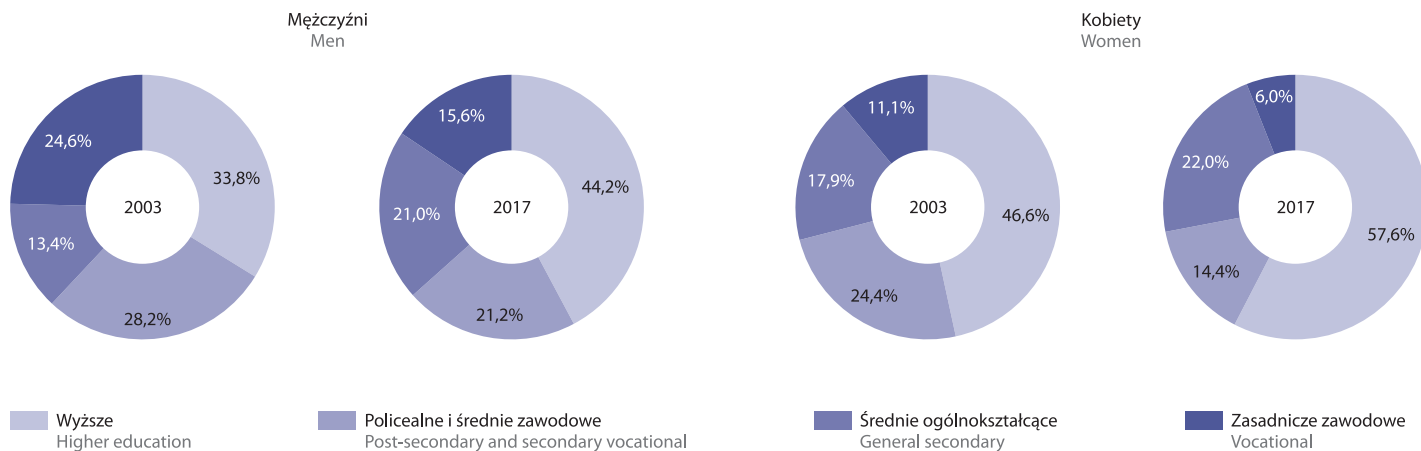
In the analyzed period, the mazovian labour market gathered 16–17% of persons working in the national economy. From year to year, the number of employed persons systematically increased (the highest increase occurred in 2016 and amounted to 5,0%); the exception is 2010, when the discussed group was smaller than a year earlier. The number of employed persons per 1000 population increased from 385 in 2003 to 486 in 2017.

The share of women in the total number of employed persons ranged from 47,4% in 2008 to 49,2% in 2013. In the voivodship this percentage is slightly higher (by 1–2 pp) than in Poland.

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

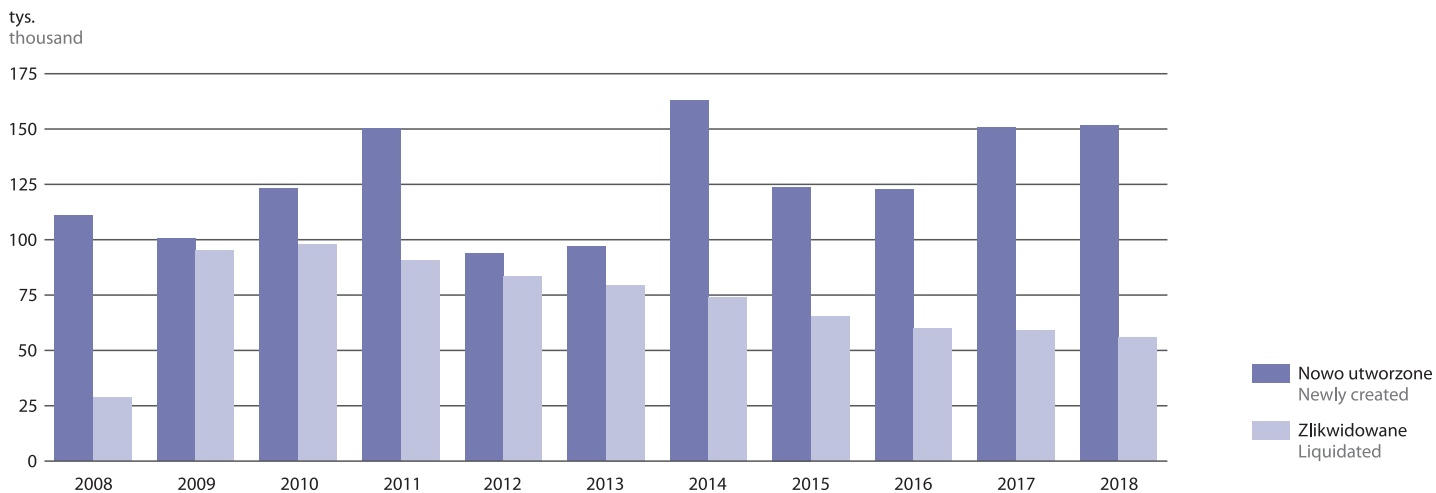
Absolwenci podejmujący pracę po raz pierwszy według płci i typu szkoły

Graduates starting work for the first time by sex and school type

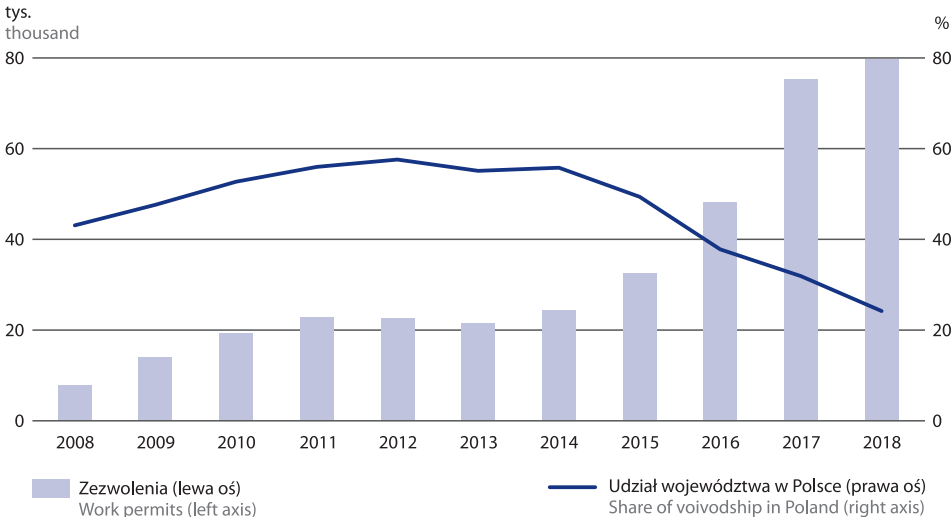

Miejsca pracy nowo utworzone i zlikwidowane

Newly created and liquidated jobs

Zezwolenia na pracę cudzoziemców Work permits for foreigners

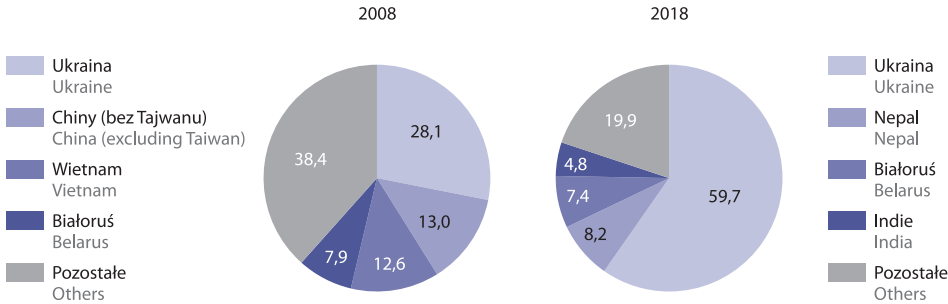
W latach 2008–2018 liczba zezwoleń na pracę cudzoziemców w Polsce wydanych w województwie mazowieckim wzrosła 10-krotnie. Największy wzrost rok do roku miał miejsce w 2009 r. i wyniósł 80%, a najmniejszy odnotowano w 2018 r. – o 6%; tylko w latach 2012 i 2013 liczba zezwoleń w porównaniu z rokiem poprzednim była mniejsza.

Z dostępnych danych wynika, że w województwie mazowieckim wydano najwięcej zezwoleń na pracę cudzoziemców. Na początku badanego okresu udział zezwoleń wydanych w mazowieckim w ogólnej liczbie zezwoleń w kraju wyniósł 43%, największy wystąpił w 2012 r. i osiągnął poziom 58%, a w 2018 r. – 24%.

In 2008–2018 the number of work permits for foreigners in Poland issued in Mazowieckie voivodship increased 10 times. The year-on-year increase was the highest in 2009 and amounted to 80%, and the lowest was recorded in 2018 – by 6%; only in the years 2012 and 2013 the number of permits was lower as compared to the previous year.

The available data show that the largest number of work permits for foreigners were issued in Mazowieckie voivodship. At the beginning of the surveyed period, the share of permits issued in Mazowieckie in the total number of permits in the country amounted to 43%, the highest occurred in 2012 and reached the level of 58%, and in 2018 – 24%.

Według obywatelstwa w %
By citizenship in %

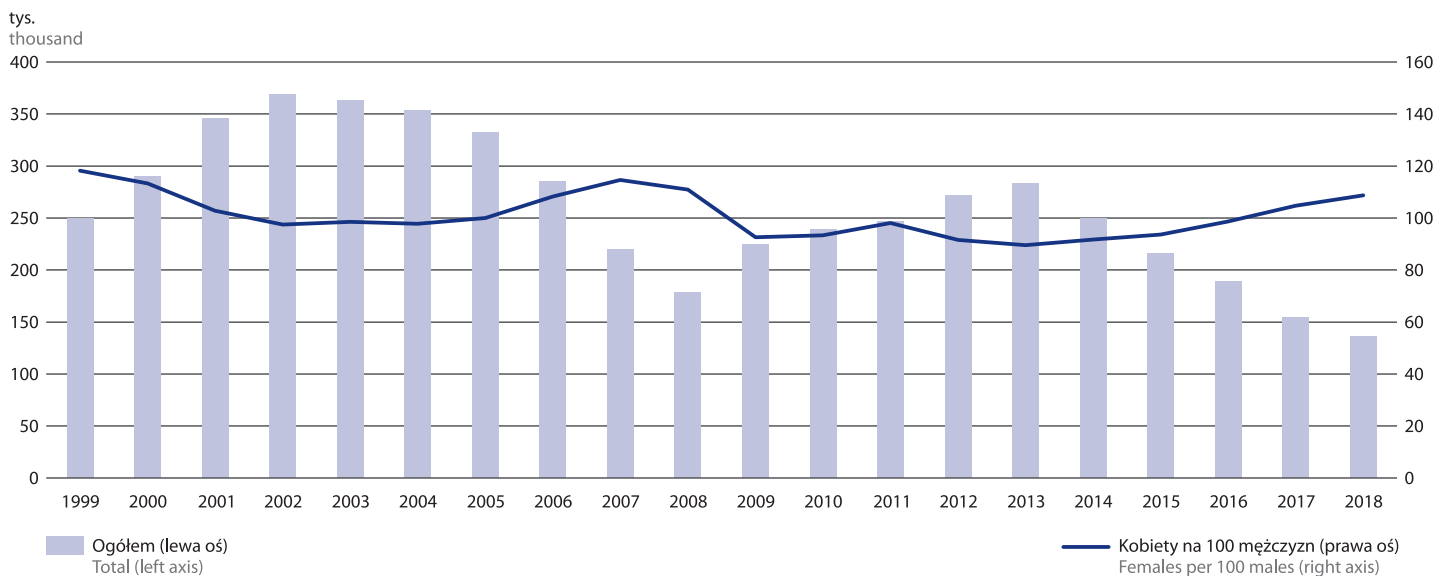
Bezrobocie rejestrowane

Registered unemployment

	1999	2003	2008	2013	2018
Bezrobotni zarejestrowani w tys. Registered unemployed persons in thousands	249,2	363,6	178,0	283,2	136,5
mężczyźni men	114,2	183,1	84,4	149,4	65,4
kobiety women	135,0	180,4	93,7	133,8	71,1
miasta urban areas	131,7	208,5	95,5	160,7	72,8
wieś rural areas	117,6	155,0	82,5	122,5	63,8
Stopa bezrobocia w % Registered unemployment rate in %	.	15,4	7,3	11,1	4,9
Oferty pracy w tys. Job offers in thousands	1,0	0,8	2,8	2,8	5,4

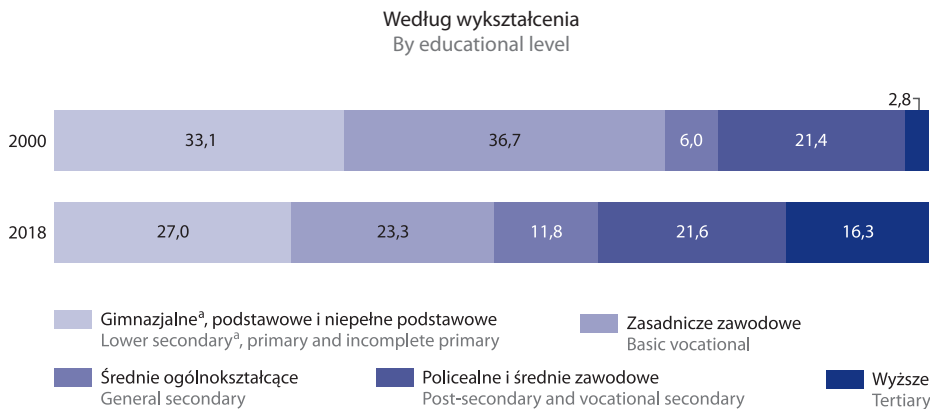
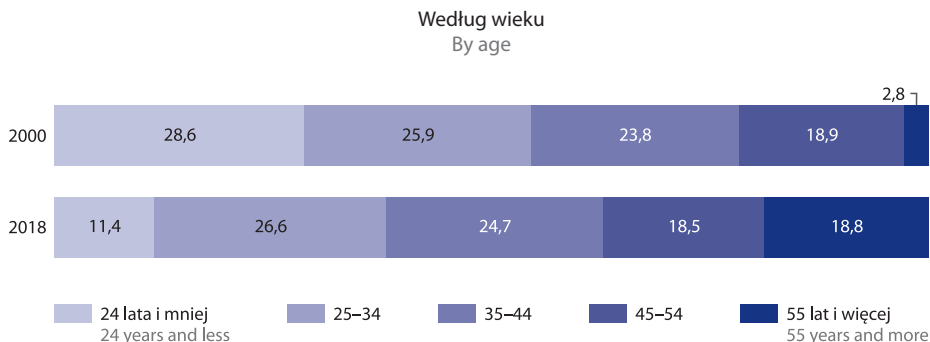
Bezrobotni

Unemployed persons

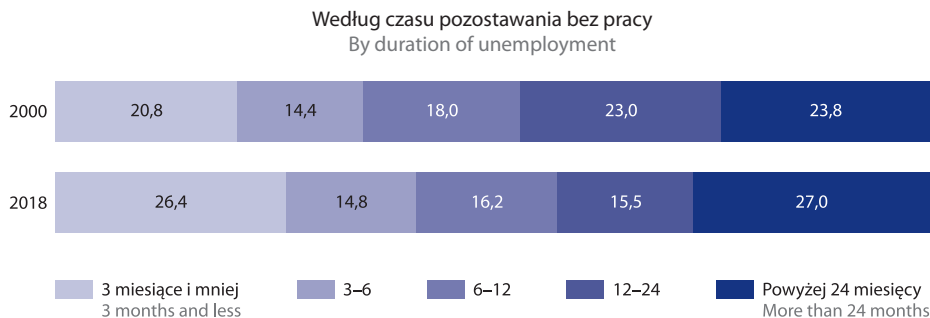

Bezrobotni w % ogółem

Unemployed persons in % of total

a Nie dotyczy 2000 r.
a Not concern 2000.

W badanym okresie 20 lat najmniejszą liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy odnotowano w 2018 r. Do powiatów o najmniejszej liczbie bezrobotnych należały łosicki i grójecki. Spadek rok do roku obserwowany jest od 2014 r., a wcześniej miał miejsce w latach 2003–2008. W 2018 r. odnotowano również najmniej nowych rejestracji bezrobotnych. Najwięcej osób wyłączono z ewidencji bezrobotnych w 2007 r., a najmniej – w 2001 r. Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł od 47,2% w 2013 r. do 54,2% w 1999 r.

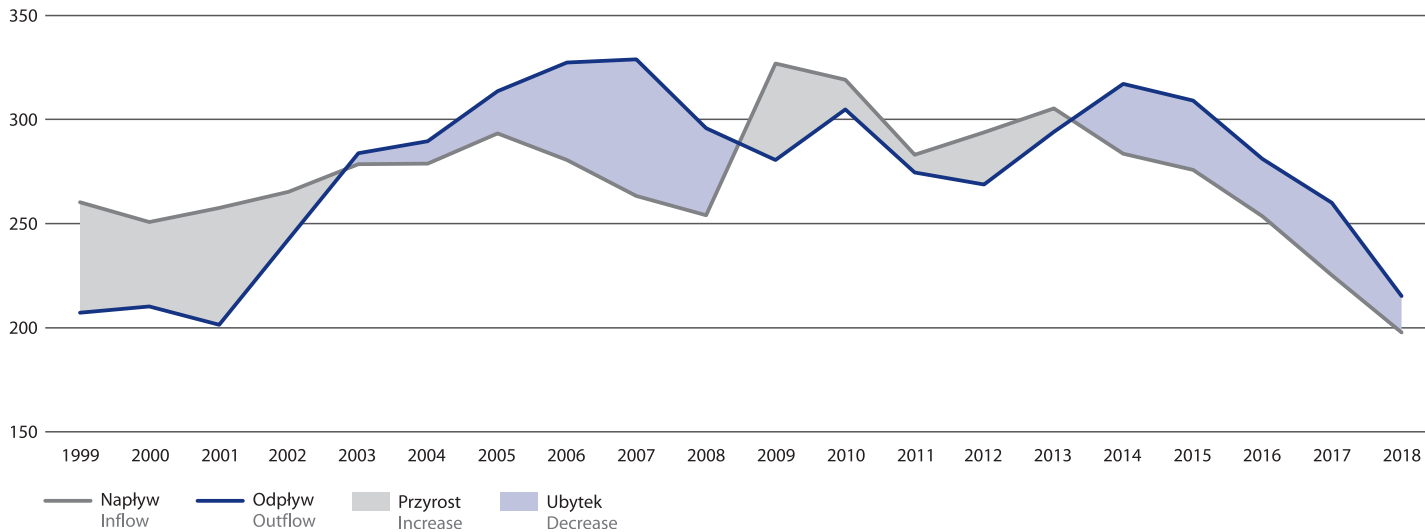
Wyraźne zmiany zaszły w strukturze bezrobotnych według wybranych cech. Odsetek bezrobotnych najmłodszych (do 24 lat) w ostatnim roku zmniejszył się o ponad 17 p. proc. w stosunku do 2000 r., a najstarszych (55 lat i więcej) – wzrósł o 16 p. proc. Systematycznie rośnie odsetek osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem – w badanym okresie zwiększył się o ponad 13 p. proc.

In the analyzed period of 20 years, the lowest number of unemployed persons registered in labour offices was recorded in 2018. Powiats with the smallest number of unemployed persons were łosicki and grójecki. A year-on-year decrease has been observed since 2014, and earlier in 2003–2008. In 2018, the least new registrations of the unemployed were also recorded. Most people were removed from the unemployment rolls in 2007, and the least – in 2001. The share of women in the total number of unemployed ranged from 47,2% in 2013 to 54,2% in 1999.

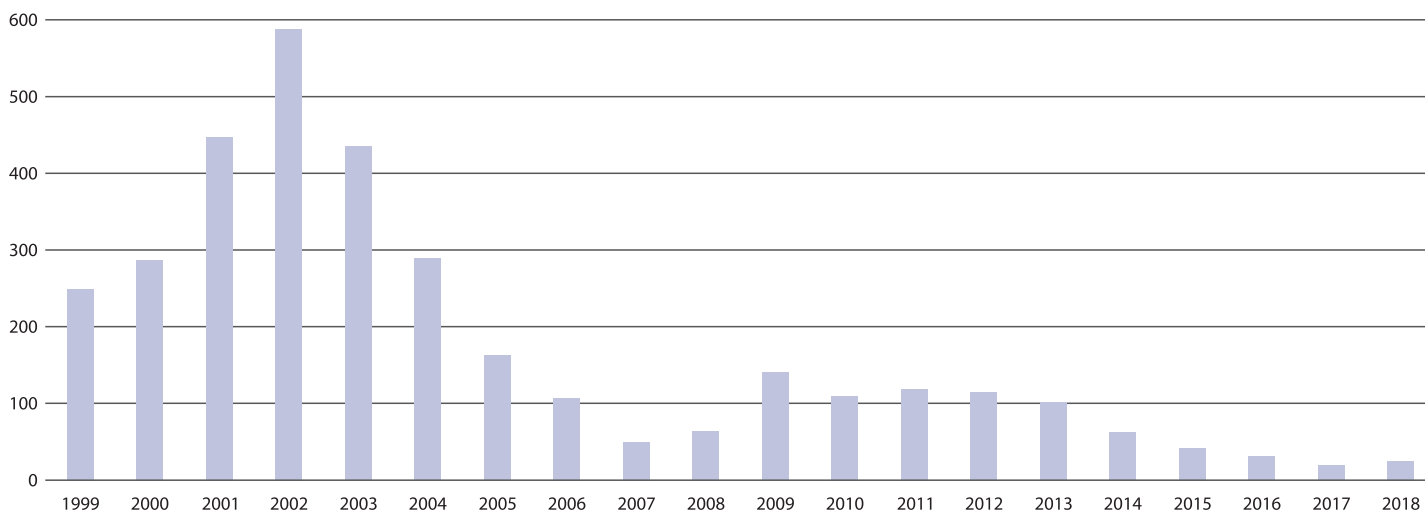
Clear changes took place in the structure of the unemployed according to selected features. The percentage of the youngest unemployed (up to 24) in the last year has decreased by over 17 pp in relation to 2000, and the oldest (55 years and more) – increased by 16 pp. The percentage of unemployed persons with higher education is systematically growing – in the analyzed period it has increased by more than 13 pp.

Napływ i odpływ bezrobotnych

Inflow into and outflow from unemployment

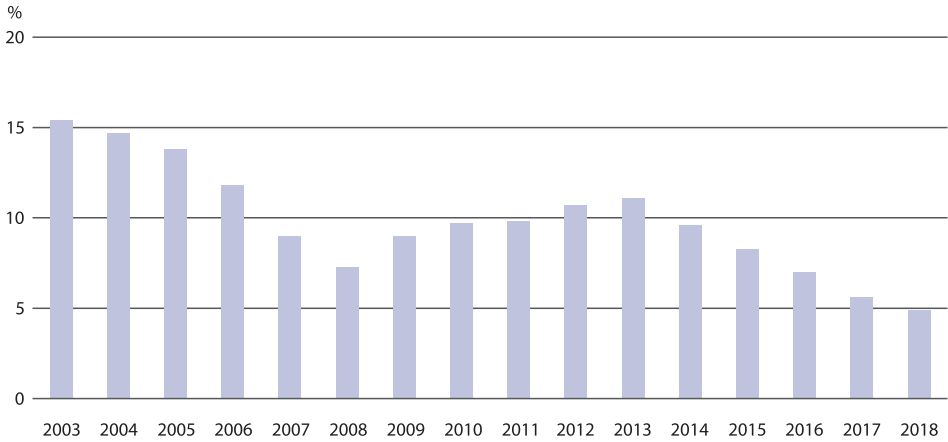
tys.
thousand**Bezrobotni na 1 ofertę pracy**

Unemployed persons per job offer

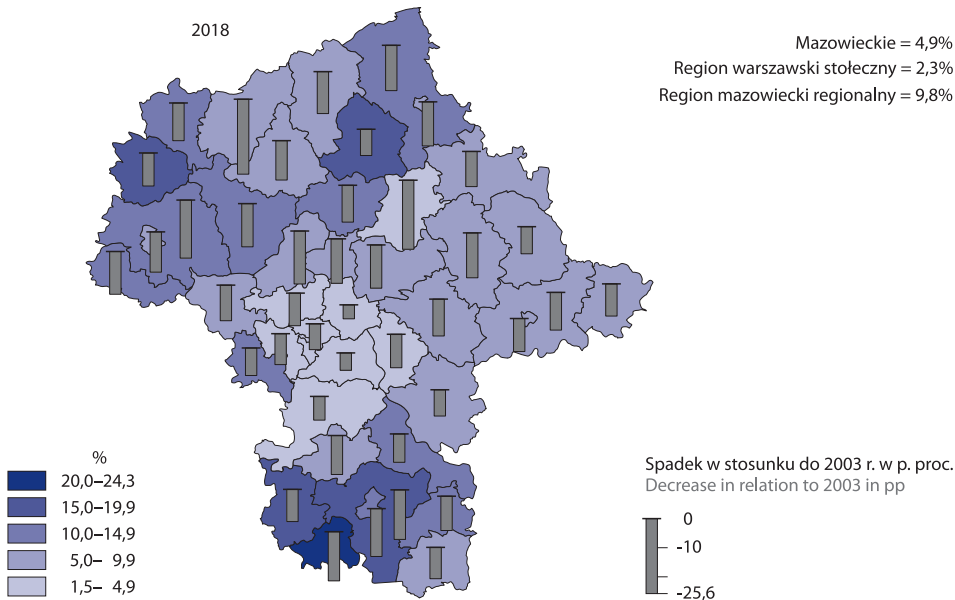
Stopa bezrobocia

Unemployment rate

W każdym roku obserwacji stopa bezrobocia w województwie mazowieckim była niższa niż średnio w kraju, przy czym jej zróżnicowanie przestrzenne było bardzo duże. W latach 2003–2018 najniższą stopę bezrobocia zawsze notowano w m.st. Warszawie, a najwyższą w powiecie sztydlowieckim. W badanym okresie różnica między skrajnymi wartościami tego wskaźnika wynosiła od 23 do 35 p. proc. i od 2014 r. systematycznie zmniejsza się.

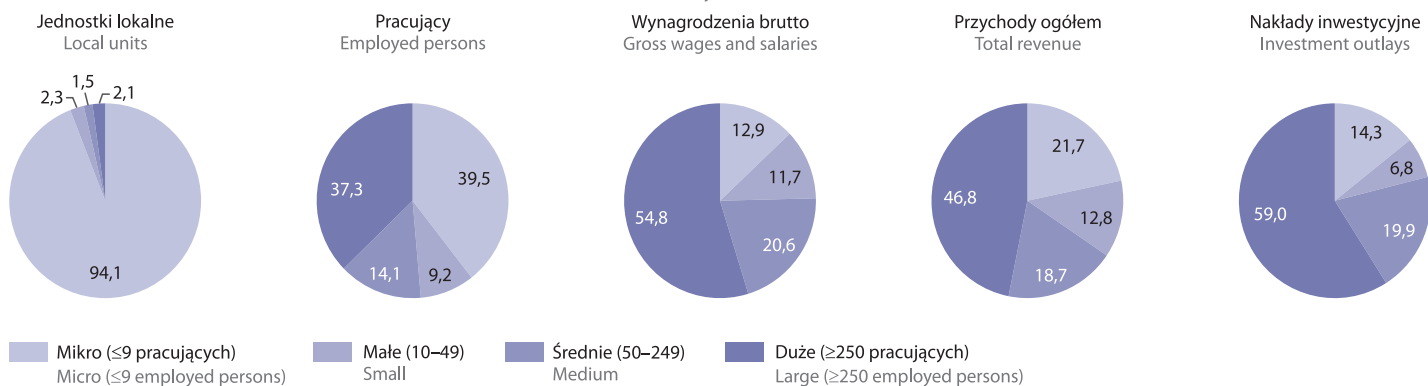
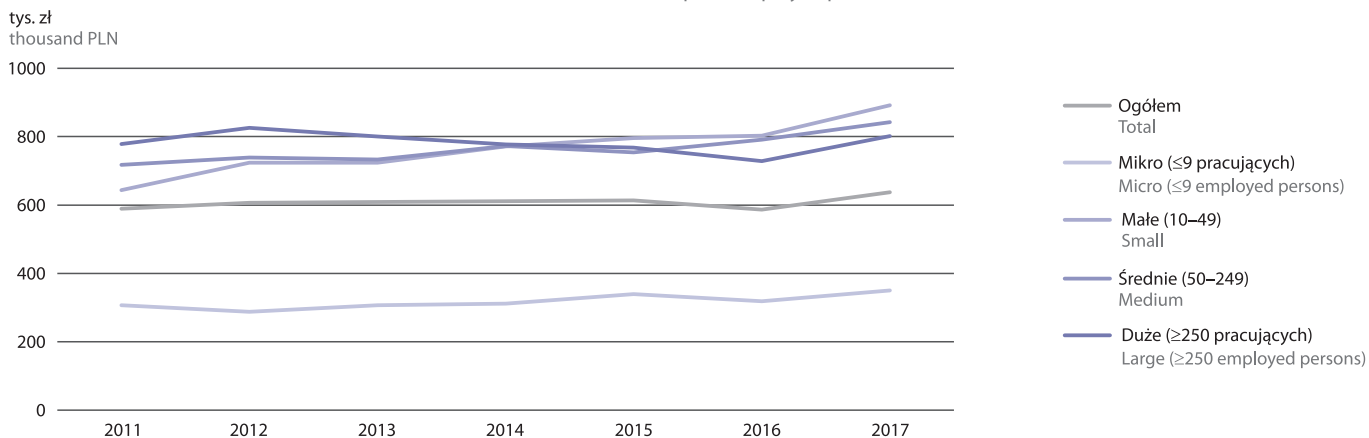
In each year of observation, the unemployment rate in Mazowieckie voivodship was lower than the national average, while its spatial diversity was very large. In the years 2003–2018, the lowest unemployment rate was always recorded in Warsaw capital city, and the highest in sztydlowiecki powiat. In the analyzed period, the difference between the extreme values of this indicator ranged from 23 to 35 pp and has been systematically decreasing since 2014.

Działalność przedsiębiorstw niefinansowych (dane liczone metodą jednostek lokalnych)

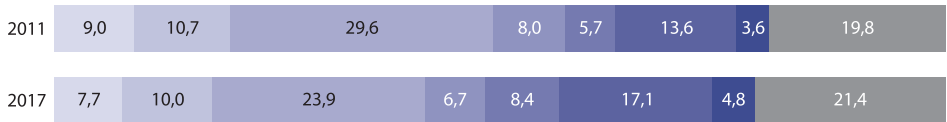
Activity of non-financial enterprises (data converted according to local units method)

	Jednostki lokalne Local units	Pracujący Employed persons	Przeciętne zatrudnienie Average paid employment	Wynagrodzenia brutto Gross wages and salaries	Przychody ogółem Total revenue	Nakłady inwestycyjne Investment outlays
	w tysiącach	in thousands		w milionach złotych	in million PLN	
2011	309,5	1 638,1	1 241,4	63 944	964 442	36 328
2017	407,1	1 913,1	1 351,0	84 471	1 219 560	46 270

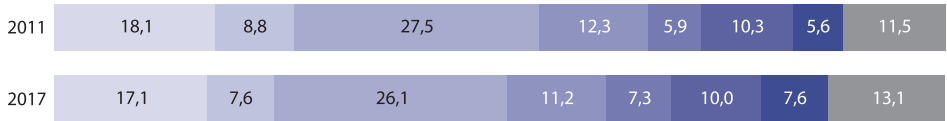
W 2017 r. – według klas wielkości w %
In 2017 – by size class in %Przychody ogółem na 1 pracującego
Total revenue per 1 employed person

Według przeważającego rodzaju działalności w %
By kind of principal activity in %

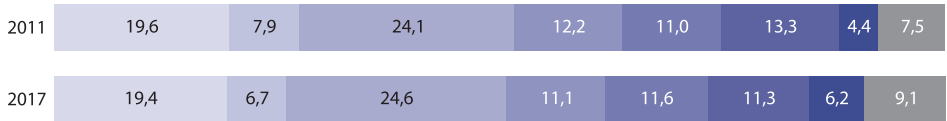
Jednostki lokalne
Local units

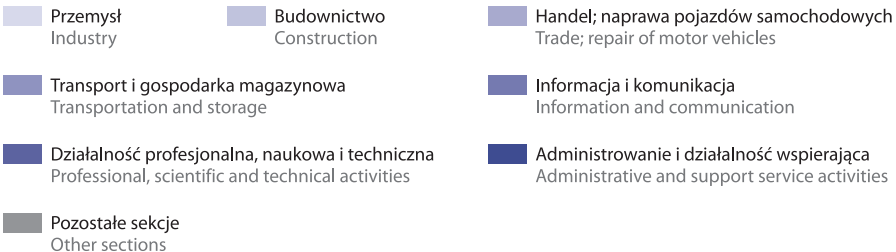
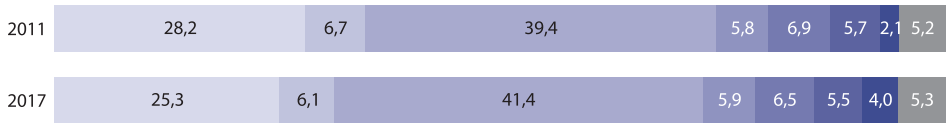
Pracujący
Employed persons

Wynagrodzenia brutto
Gross wages and salaries

Przychody ogółem
Total revenue

Jednostka lokalna – wydzielona część przedsiębiorstwa (np. zakład, oddział, filia, magazyn, sklep) zidentyfikowana odrębnym adresem, w której przedsiębiorstwo prowadzi działalność, i w której na rzecz przedsiębiorstwa pracuje jedna lub więcej osób (nawet w niepełnym wymiarze godzin pracy).
Local unit – a separate part of an enterprise (e.g. plant, branch, agency, warehouse, store) identified by a separate address in which the enterprise runs its business and in which one or more persons work (even part-time) for the enterprise.

W ciągu sześciu lat liczba jednostek lokalnych w województwie mazowieckim wzrosła o 31,5% do ponad 407 tys., a ich udział w kraju zwiększył się o 2,4 p. proc do 19% w 2017 r.

Wśród jednostek lokalnych dominują jednostki klasy mikro. W 2017 r. stanowiły one 94% ogółu, jednak ich udział np. w przychodach czy nakładach inwestycyjnych był niewspółmiernie niski i wynosił odpowiednio: 22% i 14%. Jednostki duże stanowiły tylko 2% ogółu, ale skupiały ponad 1/3 pracujących i wygenerowały niemal połowę wartości przychodów.

W strukturze jednostek według rodzaju działalności przeważały jednostki handlowe oraz prowadzące działalność profesjonalną, naukową i techniczną, a w dalszej kolejności jednostki budowlane. Struktura przychodów kształtowała się odmiennie – największą kwotę wypracowały jednostki handlowe i przemysłowe, a następnie działające w informacji i komunikacji.

Within six years, the number of local units in Mazowieckie voivodship increased by 31,5% to over 407 thousand, and their share in the country increased by 2,4 pp to 19% in 2017.

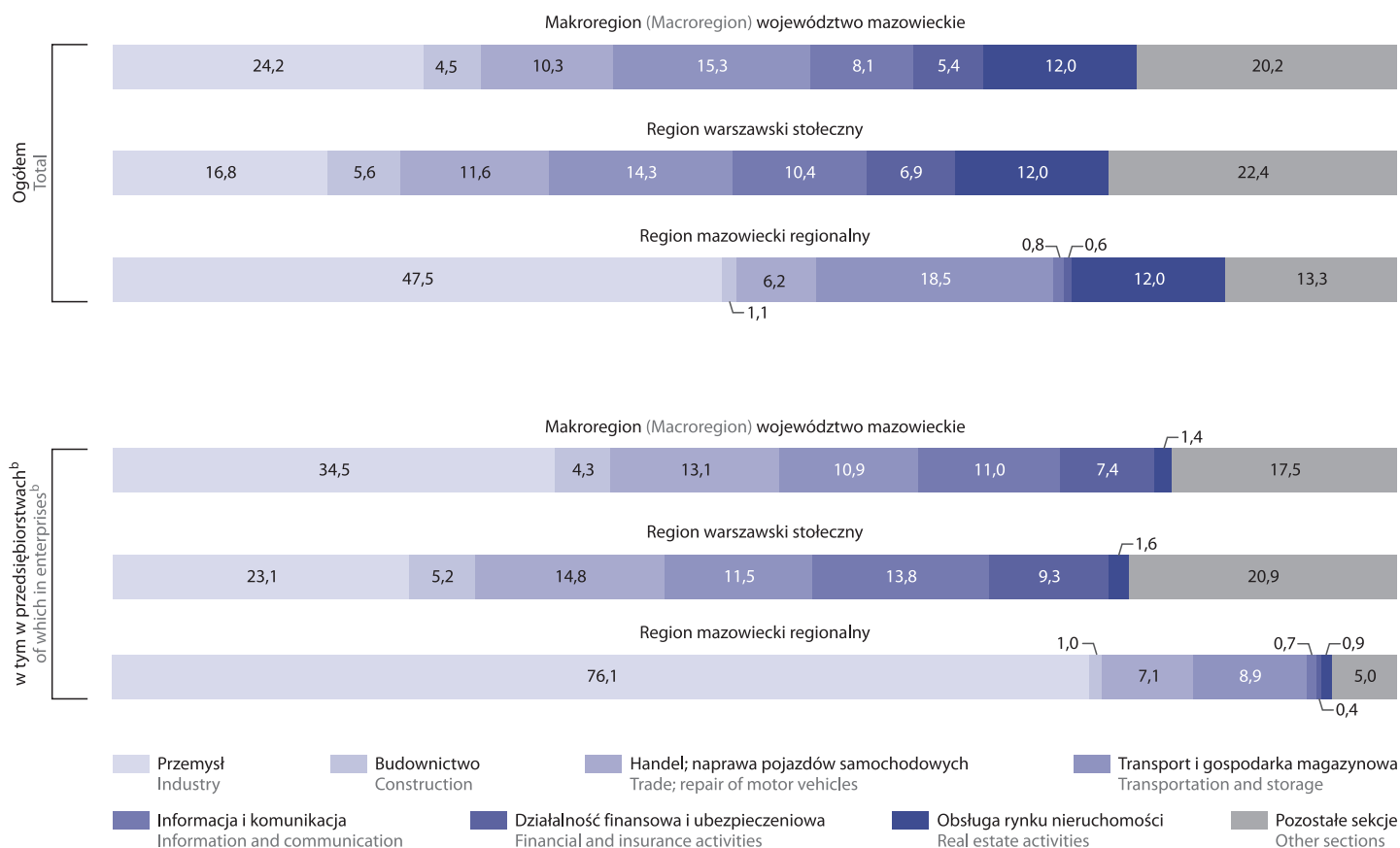
Micro class units dominate among local units. In 2017, they constituted 94% of the total, but their share, e.g. in revenue or investment outlays, was disproportionately low and amounted to 22% and 14% respectively. Large units constituted only 2% of the total, but they gathered over 1/3 of employees and generated almost half of the revenue.

The structure of units by type of activity was dominated by trade entities and professional, scientific and technical activities, followed by construction units. The revenue structure was different – the largest amount was generated by trade and industrial units, and then units operating in information and communication.

Nakłady inwestycyjne^a (ceny bieżące)Investment outlays^a (current prices)

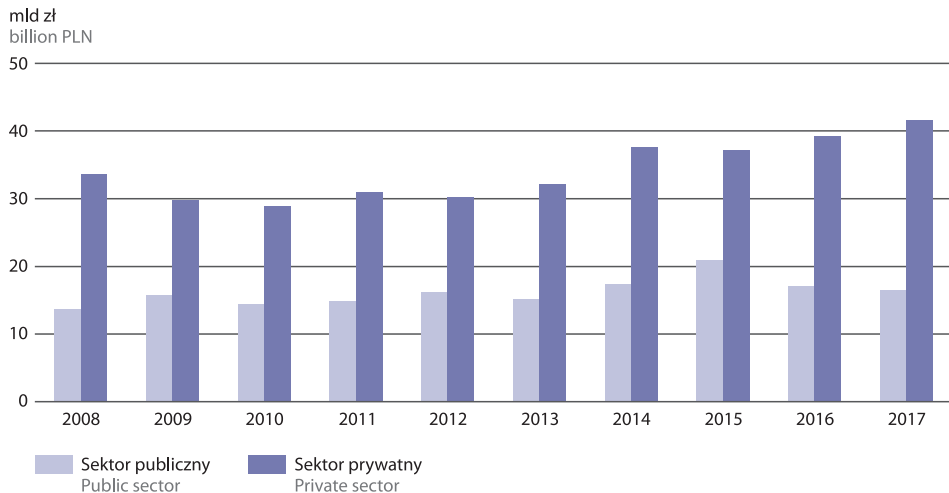
	2008	2013	2017	2008	2013	2017
	w milionach złotych in million PLN			na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN		
Ogółem Total	47 314	47 277	58 037	9 108	8 908	10 802
W tym w przedsiębiorstwach ^b Of which in enterprises ^b	31 198	29 490	39 062	6 014	5 557	7 271

W 2017 r. – według rodzajów działalności w %
In 2017 – kind of activity in %

a Według lokalizacji inwestycji. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Do obliczeń przyjęto liczbę ludności
a According to investment location. b Data concern economic entities employing more than 9 persons. c In calculation number of population as of 31st December 2012

Ogółem według sektorów własności
Total by ownership sectors

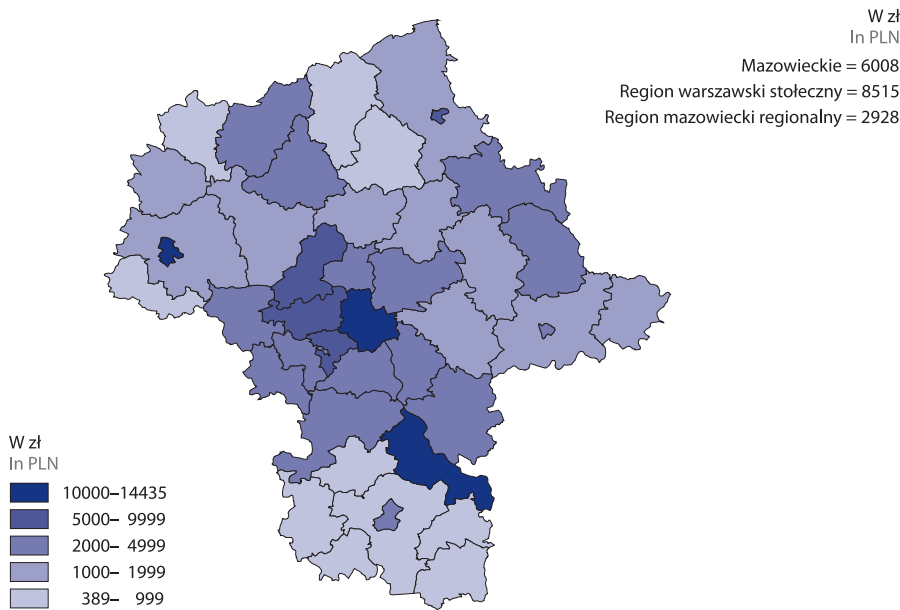
Nakłady na inwestycje realizowane w województwie mazowieckim mają znaczący udział w nakładach w gospodarce narodowej – w 2017 r. stanowiły 22,5%. Z ogólnej ich kwoty najwięcej środków na inwestycje przeznaczyły jednostki działające w przemyśle – 24,2%, a następnie w transporcie i gospodarce magazynowej – 15,3%. Udział jednostek sektora prywatnego był wyższy niż jednostek sektora publicznego i w latach 2008–2017 wynosił od 64,1% do 71,8%.

Przeciętna wartość nakładów w przeliczeniu na 1 mieszkańca znacznie przewyższała średnią krajową – w 2017 r. o 60,9%. Analiza średniej wartości tego wskaźnika obliczonego dla lat 2008–2017 w układzie powiatów wykazała znaczne zróżnicowanie przestrzenne – od 389 zł w zwoleńskim do 14435 zł w kozienickim.

Investment outlays implemented in Mazowieckie voivodship have a significant share in outlays in the national economy – in 2017 they accounted for 22,5%. Out of their total amount, most funds for investments were allocated by units operating in industry – 24,2%, then in transportation and storage – 15,3%. The share of private sector entities was higher than public sector entities and in the years 2008–2017 ranged from 64,1% to 71,8%.

The average value of outlays per capita significantly exceeded the national average – in 2017 by 60,9%. The analysis of the average value of this indicator calculated for the years 2008–2017 by powiat showed significant spatial diversity – ranging from PLN 389 in zwoleński to PLN 14435 in kozienicki.

W przedsiębiorstwach^b na 1 mieszkańca w latach 2008–2017^c
In enterprises^b per capita in 2008–2017^c

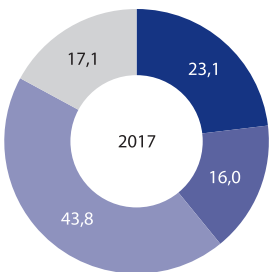
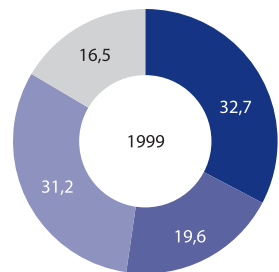
według stanu w dniu 31 grudnia 2012 r.
was taken.

Nakłady^a na działalność badawczą i rozwojową (B+R; ceny bieżące)

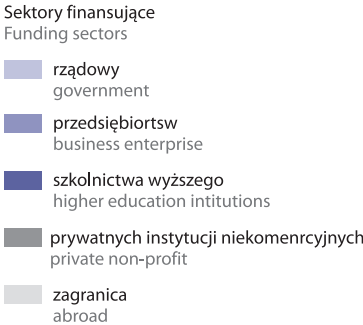
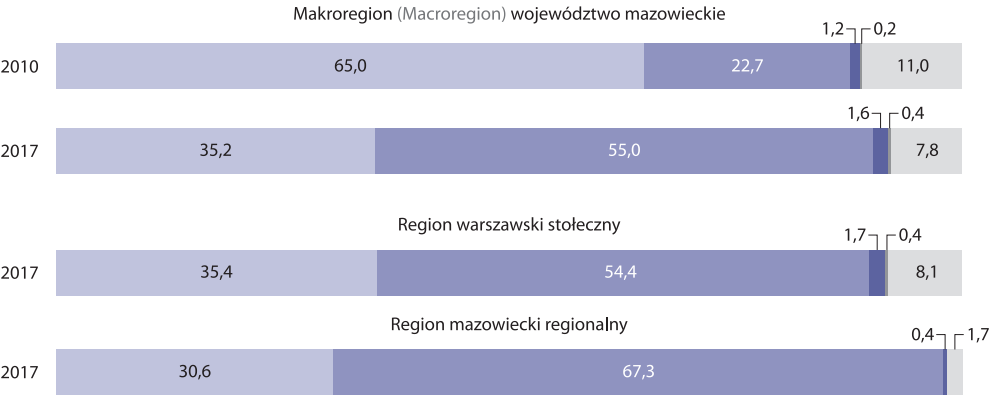
Gross domestic expenditure^a on research and development (R&D; current prices)

	1999	2003	2008	2013	2017
W milionach złotych In million PLN	2 015,8	1 997,5	3 322,1	5 688,8	7 965,9
Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	394	389	529	1 072	1 483
W relacji do PKB w % Ratio to GDP in %	1,50	1,19	1,21	1,55	1,79

Według rodzajów kosztów w %
By types of costs in %

Według źródeł finansowania w %
By source of funds in %

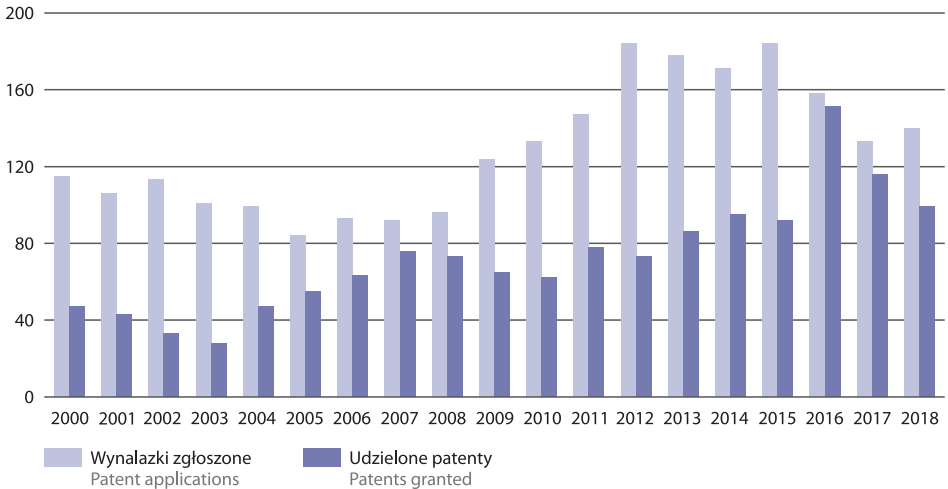
^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

Wynalazki i wzory użytkowe krajowe^a Domestic inventions and utility models^a

	2000	2003	2008	2013	2018
Wynalazki:					
Inventions:					
zgłoszone patent applications	590	519	499	947	756
udzielone patenty patents granted	239	142	377	458	534
Wzory użytkowe:					
Utility models:					
zgłoszone utility model application	•	154	140	170	170
udzielone prawa ochronne rights of protection granted	•	116	124	78	107

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Zgłoszenia wynalazków i udzielone patenty^a na 1 mln mieszkańców Patent applications and patents granted^a per million inhabitants

a Krajowe; zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
a Domestic; data of the Patent Office of the Republic of Poland.
Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Nieziemiennie wysoka pozycja województwa mazowieckiego w działalności badawczej i rozwojowej jest konsekwencją jego wysokiego potencjału akademickiego, naukowego i gospodarczego. W latach 1999–2017 liczba jednostek badawczych i rozwojowych zwiększyła się 4-krotnie (z 262 do 1274). W omawianym okresie zwiększyła się również wartość nakładów poniesionych na działalność B+R. W 1999 r. nakłady przeliczone na 1 mieszkańca wyniosły 394 zł, natomiast w 2017 r. – 1483 zł. Szczególnie mocno wyróżnia się region warszawski stołeczny, w którym w 2017 r. zostało poniesionych 95,5% ogółu nakładów na B+R w województwie. Na Mazowszu wydatki na badania i rozwój w relacji do PKB w latach 1999–2017 wyniosły od 1,50% do 1,79%. Od 2008 r. wskaźnik ten wykazywał tendencję wzrostową i w 2017 r. był wyższy o 0,29 p. proc. niż w 1999 r. Warto odnotować również rosnący udział finansowania nakładów na B+R przez sektor przedsiębiorstw. W 2010 r. udział środków pochodzących z tego sektora wynosił 22,7% i zwiększył się o 32,3 p. proc. do 55,0% w 2017 r.

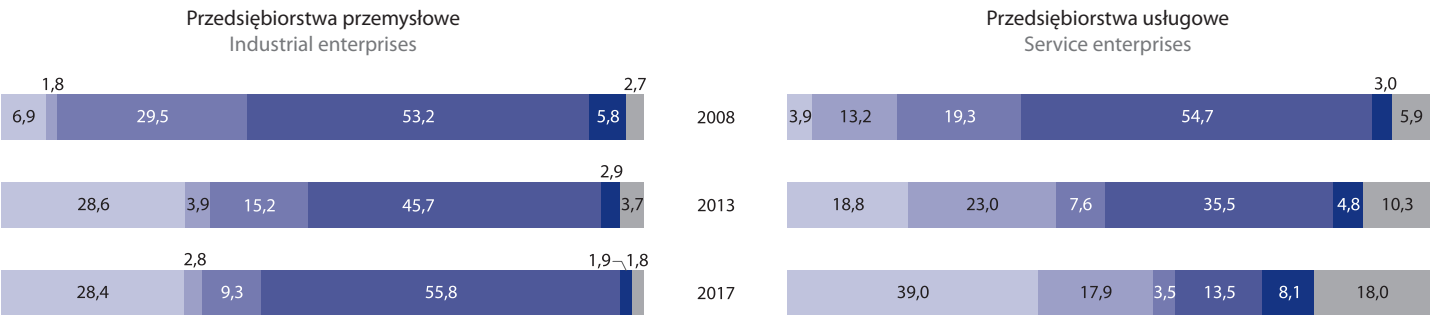
The consistently high position of Mazowieckie voivodship in research and experimental development is a consequence of its high academic, scientific and economic potential. In the years 1999–2017, the number of R&D units increased 4 times (from 262 to 1274). In the discussed period, the value of expenditure on R&D also increased. In 1999, expenditure per capita amounted to PLN 394, while in 2017 – PLN 1483. The Warsaw capital region stands out particularly well with 95,5% of the total R&D expenditure incurred in 2017 in the voivodship. In Mazovia, expenditure on research and experimental development in relation to GDP in the years 1999–2017 ranged from 1,50% to 1,79%. From 2008, this indicator showed an upward trend and in 2017 it was by 0,29 pp higher than in 1999. The growing share of financing of expenditure on R&D by the enterprise sector is also worth noting. In 2010, the share of funds from this sector amounted to 22,7% and increased by 32,3 pp to 55,0% in 2017.

Działalność innowacyjna przedsiębiorstw
Innovative activity of entities

	2008	2013	2017
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które poniosły nakłady w % ogółu przedsiębiorstw przemysłowych Industrial enterprises which incurred expenditure in % of total industrial enterprises	19,8	14,5	15,3
Nakłady przedsiębiorstw przemysłowych w mln zł (ceny bieżące) Expenditure of industrial entities in million PLN (current prices)	5 100,8	3 270,5	5 149,3
w tym sfinansowane ze środków własnych w % of which financed with own funds in %	88,9	75,8	82,0
Przedsiębiorstwa usługowe, które poniosły nakłady w % ogółu przedsiębiorstw usługowych Service enterprises which incurred expenditure in % of total service enterprises	17,9	12,3	11,2
Nakłady przedsiębiorstw usługowych w mln zł (ceny bieżące) Expenditure of service entities in million PLN (current prices)	7 905,6	8 893,0	9 023,8
w tym sfinansowane ze środków własnych w % of which financed with own funds in %	92,6	84,8	91,3

Dane prezentowane na str. 100–105 dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
The data presented on pages 100–105 concern economic entities employing more than 9 persons.

Nakłady na działalność innowacyjną według celów wydatkowania (ceny bieżące)
Expenditure on innovation activity by purposes (current prices)

W %
In %

■ działalność badawczo-rozwojowa^a
research and development activity^a

■ zakup oprogramowania
software purchase

■ inwestycyjne na budynki i budowlę oraz grunty
capital on buildings, construction and lands

■ inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu
capital on machinery, technical equipment and tools as well as means of transport

■ szkolenie personelu i marketing związany z wprowadzeniem nowych lub istotnie ulepszonych produktów
staff training and marketing for new or significantly improved products

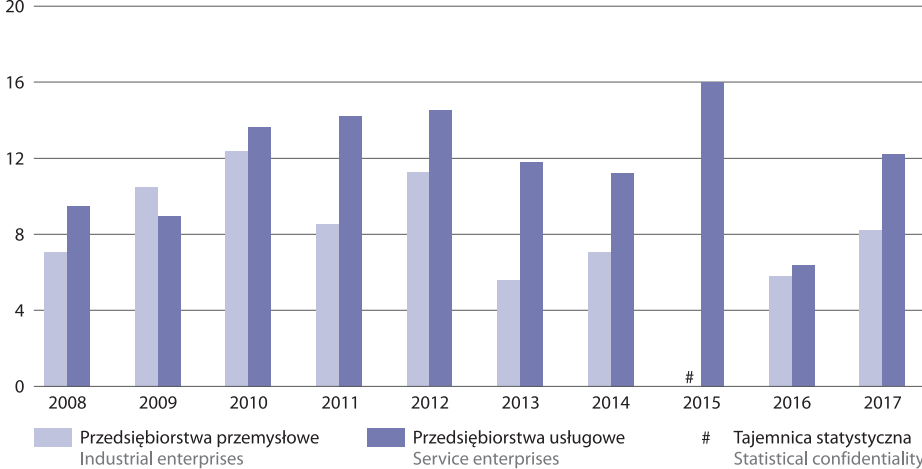
■ pozostałe
other

^a Prace prowadzone i zlecone.
^a Work conducted and outsourced.

Nakłady na działalność innowacyjną przypadające na 1 przedsiębiorstwo, które poniosło takie nakłady (ceny bieżące)

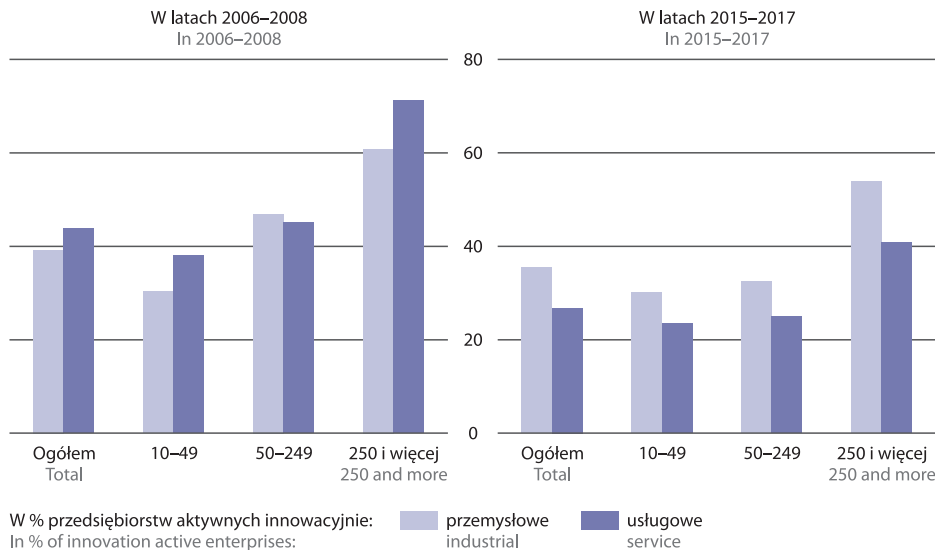
Expenditure on innovation activity per 1 enterprise which incurred expenditure on innovation activity (current prices)

mIn zł
million PLN

Przedsiębiorstwa, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej według liczby pracujących

Enterprises which participated in innovation activities co-operation by number of persons employed

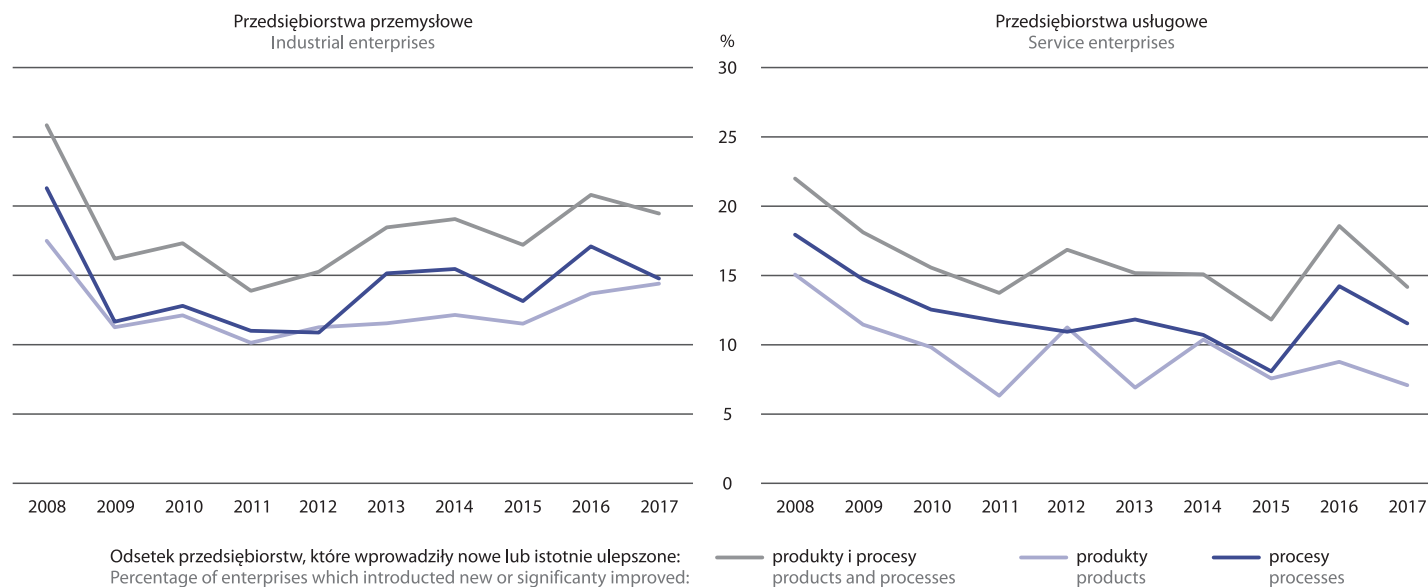

W okresie 2008–2017 nakłady na działalność innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób zwiększyły się. Zmniejszył się natomiast ich udział w ogólnej wartości nakładów na innowacje poniesione w kraju. Dla przedsiębiorstw przemysłowych udział nakładów w kraju w 2008 r. wynosił 20,7% i zmniejszył się do 18,4% w 2017 r., a dla przedsiębiorstw usługowych było to odpowiednio 74,1% i 68,7%. W latach 2008–2017 zmieniła się struktura wydatkowania nakładów innowacyjnych. Zarówno przedsiębiorstwa przemysłowe, jak i usługowe więcej środków wydatkowały na działalność badawczą i rozwojową.

In the period 2008–2017, expenditure on innovative activities of the surveyed industrial and service enterprises employing more than 9 persons increased. However, their share in the total value of expenditure on innovations incurred in the country decreased. For industrial enterprises, the share of outlays in the country in 2008 amounted to 20,7% and decreased to 18,4% in 2017, and for service enterprises it was 74,1% and 68,7%, respectively. In the years 2008–2017 the structure of expenditure on innovations changed. Both industrial and service enterprises spend more money on research and experimental development.

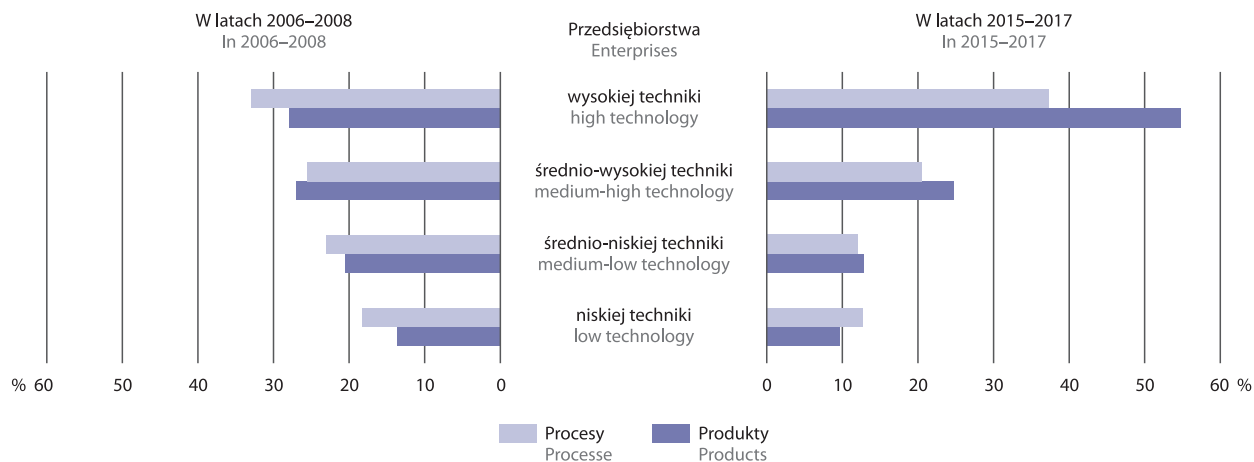
Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów innowacji

Innovative enterprises by innovation types

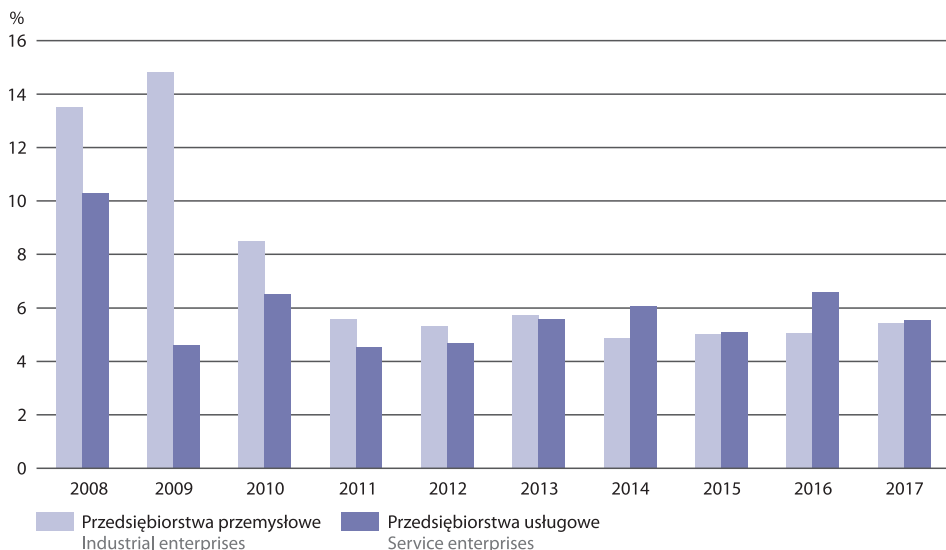
Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych z sekcji przetwórstwo przemysłowe według rodzajów innowacji i poziomów techniki

Percentage of innovative manufacturing enterprises by type of innovation and level of technology

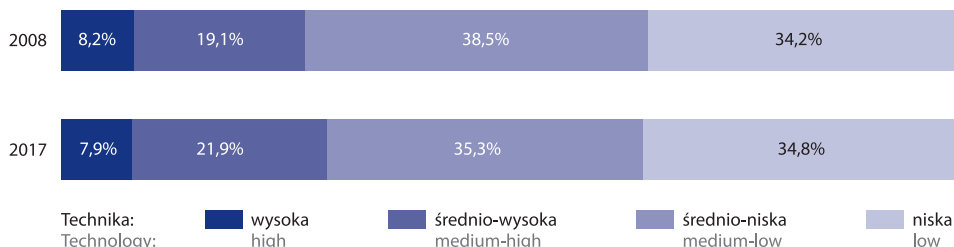
Udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Share of revenue from sales of new or significantly improved products in revenue from total sales

Przychody netto ze sprzedaży produktów w sekcji przetwórstwo przemysłowe według poziomów techniki

Net revenue from sale of products in manufacturing section by level of technology

W latach 2008–2017 zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych. W przypadku przedsiębiorstw przemysłowych spadek wyniósł 6,3 p. proc., a w przypadku usługowych 7,8 p. proc. Na początku prezentowanego okresu przedsiębiorstw innowacyjnych było najwięcej – odpowiednio 25,8% i 22,0%. Najczęściej innowacje produktowe lub procesowe wprowadzały podmioty o liczbie pracujących 250 osób i więcej. W 2008 r. stanowiły 61,9% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 52,4% usługowych, natomiast w 2017 r. odpowiednio 62,5% oraz 49,7%. Zarówno przedsiębiorstwa przemysłowe, jak i usługowe częściej wprowadzały innowacje procesowe niż produktowe.

Pomoc publiczna coraz szerzej skierowana jest na rozwój działalności innowacyjnej przedsiębiorstw. W latach 2006–2008 publiczne wsparcie otrzymało 18,6% aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych oraz 11,3% usługowych, zaś w latach 2015–2017 publiczne wsparcie otrzymało odpowiednio 25,1% oraz 15,4%.

In the years 2008–2017 the percentage of innovative enterprises decreased. In the case of industrial enterprises, the decline amounted to 6,3 pp, and in the case of service enterprises 7,8 pp. At the beginning of the presented period, innovative enterprises were the most – 25,8% and 22,0%, respectively. Most often, product or process innovations were introduced by entities employing 250 persons and more. In 2008, it was 61,9% of industrial enterprises and 52,4% of service enterprises, while in 2017 were 62,5% and 49,7%, respectively. Both industrial and service enterprises introduced process innovations more often than product ones.

Public aid is increasingly directed towards the development of innovative activity of enterprises. In the years 2006–2008, 18,6% of innovation-active industrial enterprises and 11,3% of service enterprises received public support, while in the years 2015–2017, respectively 25,1% and 15,4% received public support.

Przedsiębiorstwa wykorzystujące technologie informacyjno-komunikacyjne

Enterprises using Information and Communication Technologies (ICT)

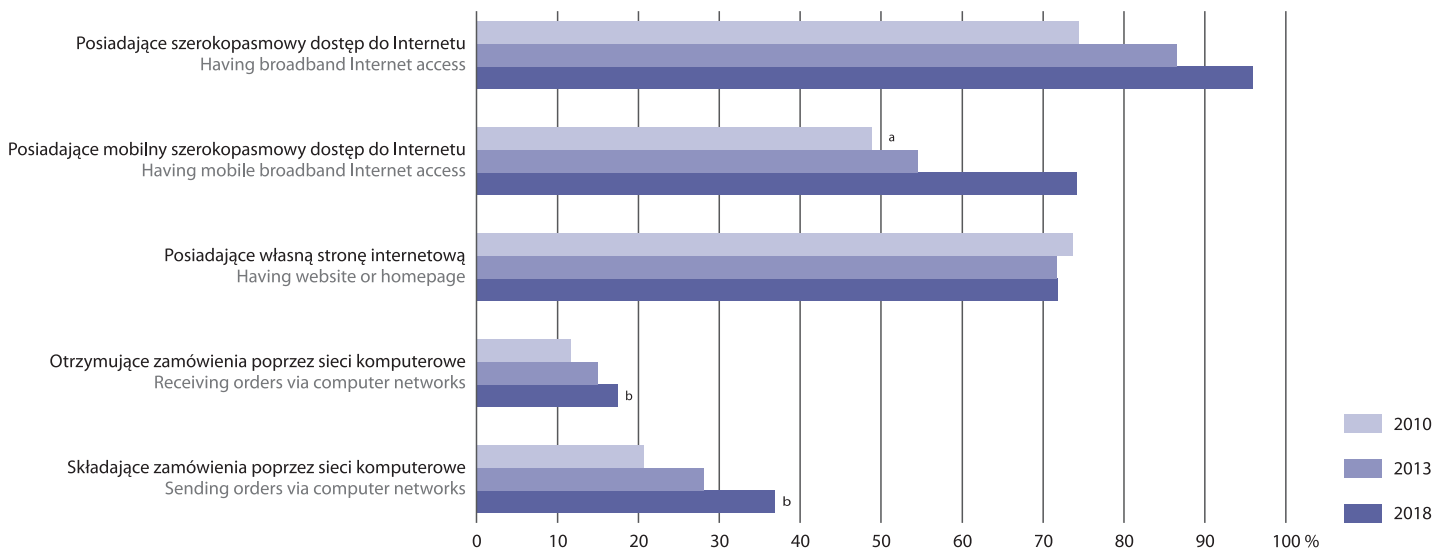
	2008	2013	2018
W % ogółu przedsiębiorstw: In % of total enterprises:			
wykorzystujące komputery using computers	98,1	96,2	97,7
posiadające dostęp do Internetu with access to the Internet	97,7	94,8	96,9
wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną using the Internet in their contacts with public administration	64,5	90,4	96,3 ^a

a 2017 r.

a 2017.

Odsetek przedsiębiorstw wykorzystujących wybrane technologie informacyjno-komunikacyjne

Percentage of enterprises using selected Information and Communication Technologies (ICT)

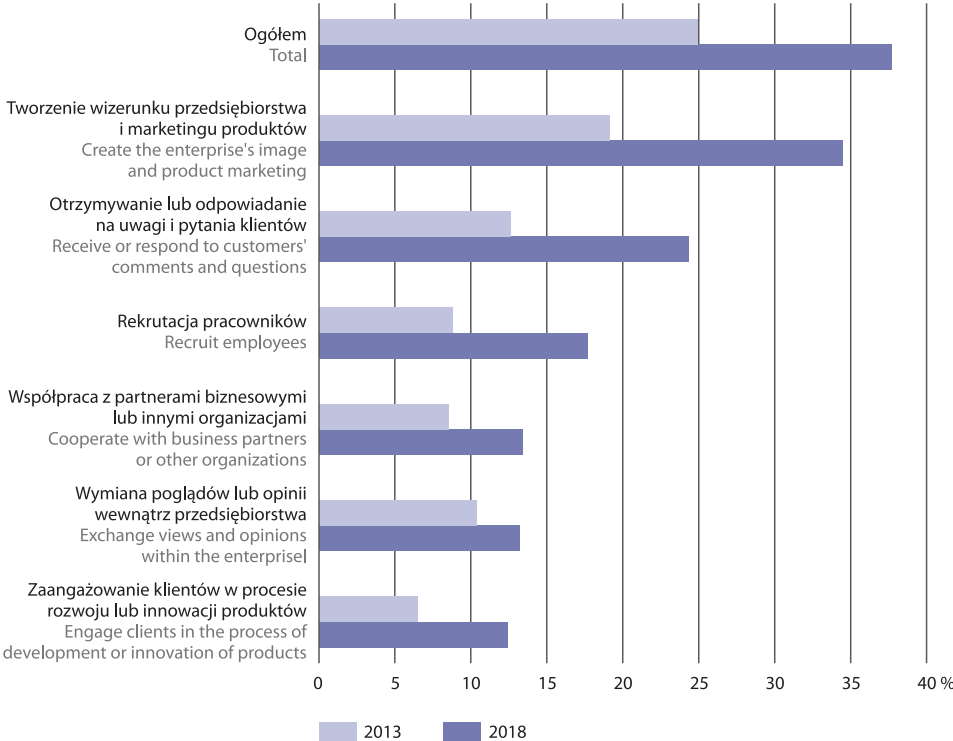

a 2012 r. b 2017 r.

a 2012. b 2017.

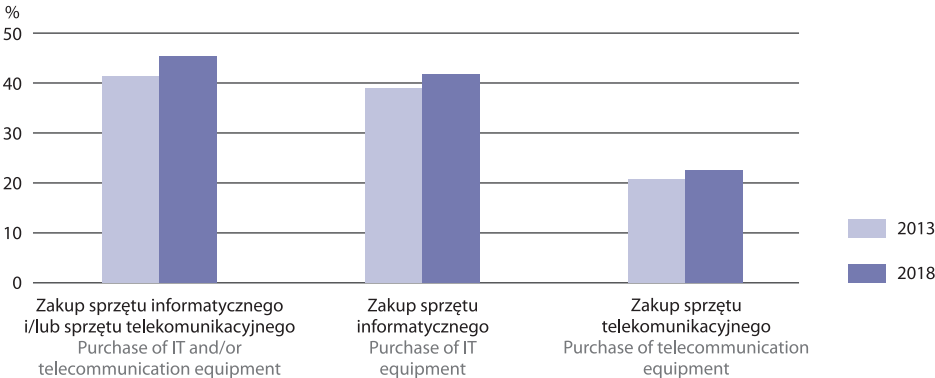
Odsetek przedsiębiorstw wykorzystujących media społecznościowe według celów

Percentage of enterprises using social media by purpose

Odsetek przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na zakup sprzętu informacyjno-komunikacyjnego

Percentage of enterprises, which incurred expenditure on purchase of information and communication equipment

Powszechny dostęp do Internetu umożliwił komunikację w różnych sferach oraz wpływa na sposób funkcjonowania przedsiębiorstw. W województwie mazowieckim od 2006 r. odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu wynosił nie mniej niż 90%. Szerokopasmowe łącze w 2018 r. posiadało 96% przedsiębiorstw, a mobilne – 74%. Osiągnięte odsetki były na poziomie średniej Unii Europejskiej (UE28 odpowiednio 96% i 69%).

W ciągu ostatnich lat znacznie upowszechniły się zakupy internetowe. W województwie mazowieckim przybyło przedsiębiorstw składających zamówienia przez sieci komputerowe (36,9% w 2017 r. wobec 20,7% w 2010 r.). Wzrósł również odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia na produkty za pośrednictwem sieci (17,5% wobec 11,7%).

Rośnie również zainteresowanie korzystaniem z serwisów społecznościowych. W województwie mazowieckim od 2013 r. odsetek przedsiębiorstw, które korzystały przynajmniej z jednego z mediów społecznościowych zwiększył się o 12,8 p. proc. i w 2018 r. wyniósł 37,7%.

Universal Internet access enables communication in various spheres and affects the way companies operate. In Mazowieckie voivodship, from 2006 the percentage of enterprises with Internet access was not less than 90%. In 2018, 96% of enterprises had broadband connection, while mobile – 74%. The percentages were at the level of the European Union average (EU28, respectively 96% and 69%).

Online shopping has become more widespread in recent years. In Mazowieckie voivodship, there were more companies placing orders via computer networks (36,9% in 2017 compared to 20,7% in 2010). The percentage of enterprises receiving orders for products via the network also increased (17,5% compared to 11,7%).

There is also a growing interest in using social networking sites. In Mazowieckie voivodship, since 2013 the percentage of enterprises that have used at least one of the social media has increased by 12,8 pp and in 2018 it was 37,7%.

Turystyka^a
Tourism^a

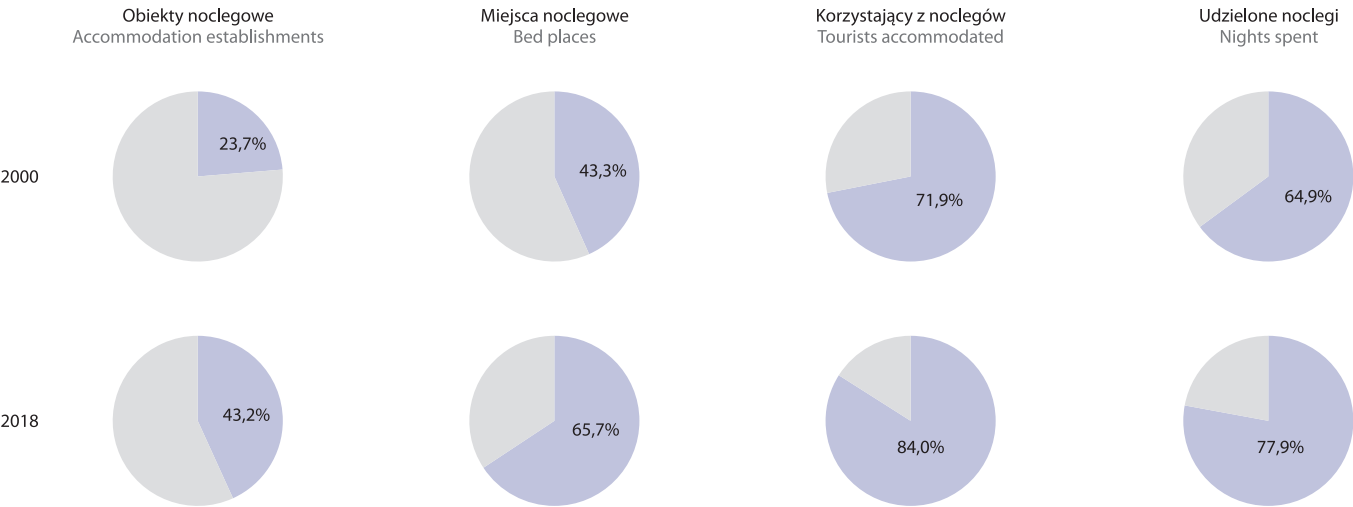
	2000	2003	2008	2013	2018
Obiekty noclegowe turystyki (stan w dniu 31 lipca) Tourist accommodation establishments (as of 31st July)	299	334	325	483	614
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 lipca) Bed places (as of 31st July)	30 479	36 307	40 524	47 134	62 745
Korzystający z noclegów w tys. Tourists accommodated in thousands	1 615,0	1 749,4	2 708,1	3 648,2	5 337,0
w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	650,6	650,5	809,6	1 152,3	1 588,7
Udzielone noclegi w tys. Nights spent in thousands	3 267,1	3 499,8	5 106,8	6 256,0	9 398,9
w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists	1 275,7	1 190,2	1 506,4	2 103,4	3 143,8
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w % Occupance rate of bed places in %	40,6	33,1	42,8	39,8	44,6

a Do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; od 2016 r. z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2011 concern establishments possessing 10 and more bed places; since 2016 with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

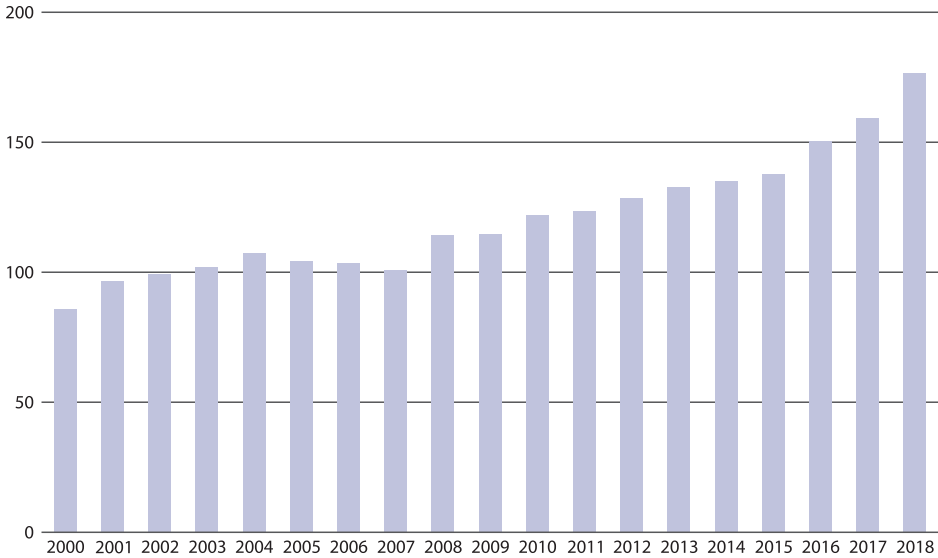
Udział hoteli w bazie noclegowej turystyki

Share of hotels in tourist accommodation establishments

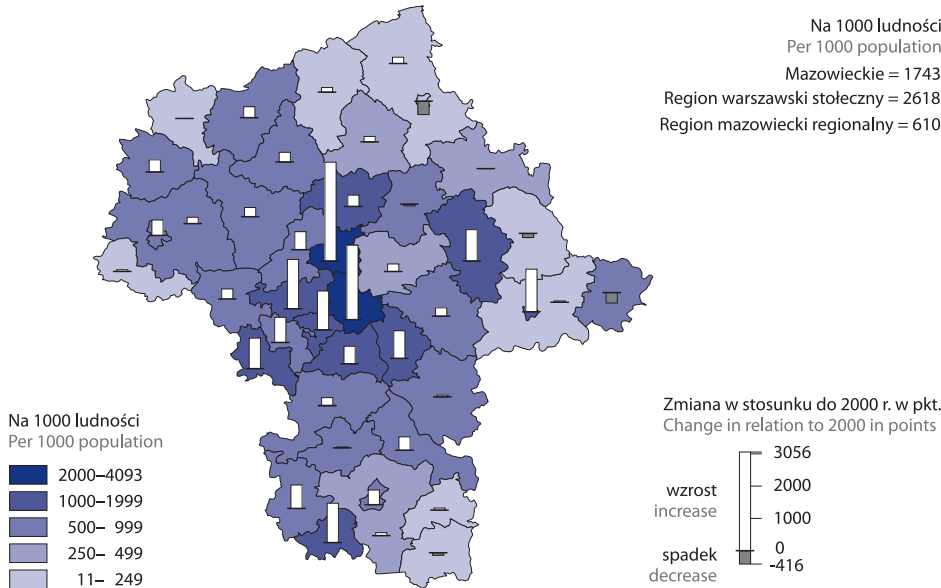
Miejsca noclegowe na 100 km²

Bed places per 100 km²

Udzielone noclegi w 2018 r.

Nights spent in 2018

W prezentowanym okresie zwiększyła się ponad dwukrotnie zarówno liczba obiektów noclegowych turystyki, jak i liczba oferowanych miejsc noclegowych. Specyfiką bazy noclegowej w województwie mazowieckim jest duże znaczenie hoteli. W badanym okresie udział hoteli w ogólnej liczbie obiektów wzrósł z 24% do ponad 43%, a miejsc noclegowych odpowiednio z 43% do niemal 66%. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w hotelach jest większy niż w obiektach ogółem.

Relatywnie najlepiej pod względem liczby udzielonych noclegów wypada powiat legionowski, gdzie w 2018 r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców udzielono 4093 noclegi, a w następnej kolejności m.st. Warszawa – 3608. Najmniej noclegów (wskaźnik poniżej 100) udzielono w powiatach: żuromińskim, lipskim i sokołowskim.

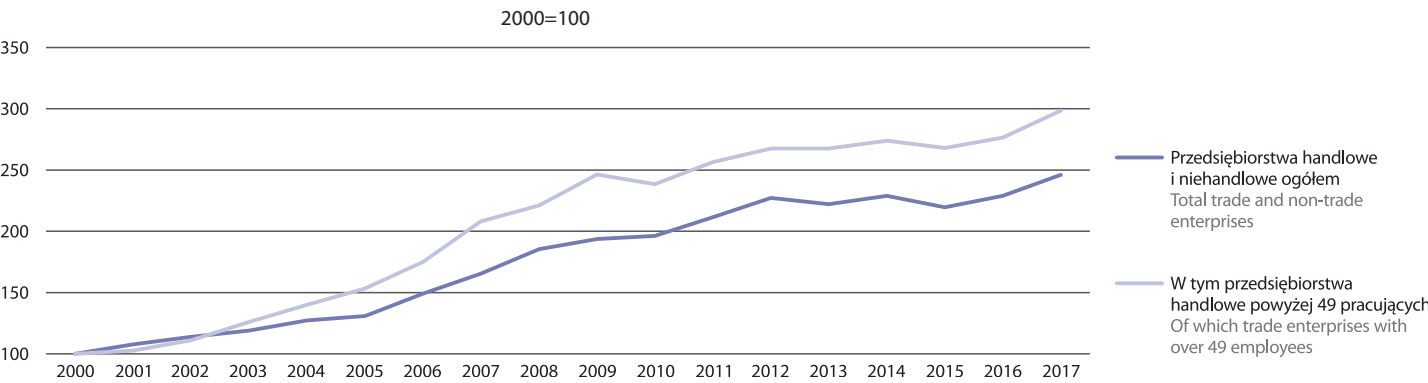
During the presented period, the number of tourist accommodation facilities and the number of bed places more than doubled. The importance of hotels is the specificity of the accommodation establishments in Mazowieckie voivodship. In the surveyed period, the share of hotels in the total number of facilities increased from 24% to over 43%, and bed places from 43% to almost 66%, respectively. The occupancy rate of bed places in hotels is higher than in total facilities.

Relatively the best in terms of the number of nights spent is legionowski powiat with 4093 nights spent per 1000 inhabitants in 2018, followed by Warsaw capital city – 3608. The lowest number of nights spent (rate below 100) was recorded in żuromiński, lipski and sokołowski powiats.

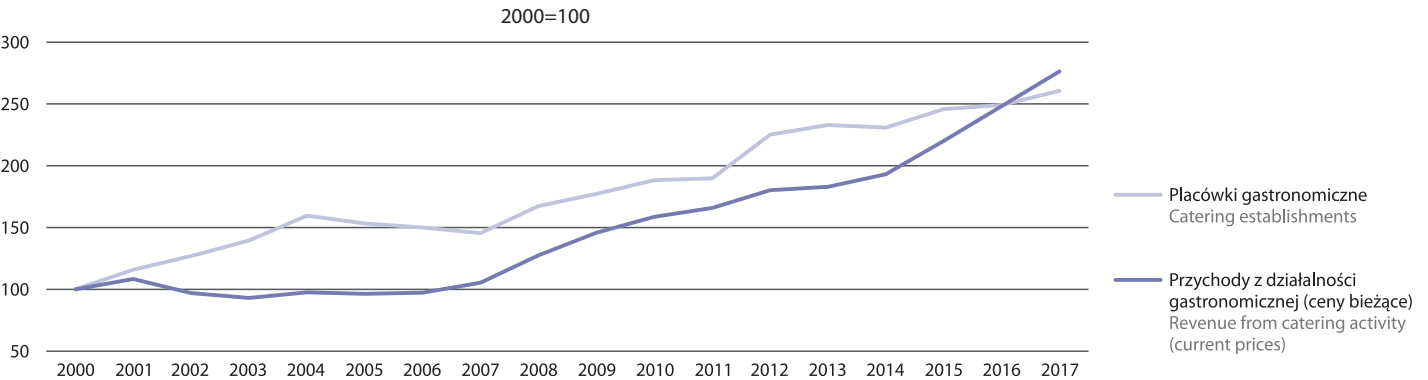
Handel
Trade

		2000	2003	2008	2013	2017
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące)	w milionach złotych	94 590	112 612	175 422	210 001	232 561
Retail sales (current prices)	in million PLN					
	na 1 mieszkańca w zł	18 506	21 950	33 767	39 569	43 287
	per capita in PLN					

Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)
Dynamic of retail sales (current prices)

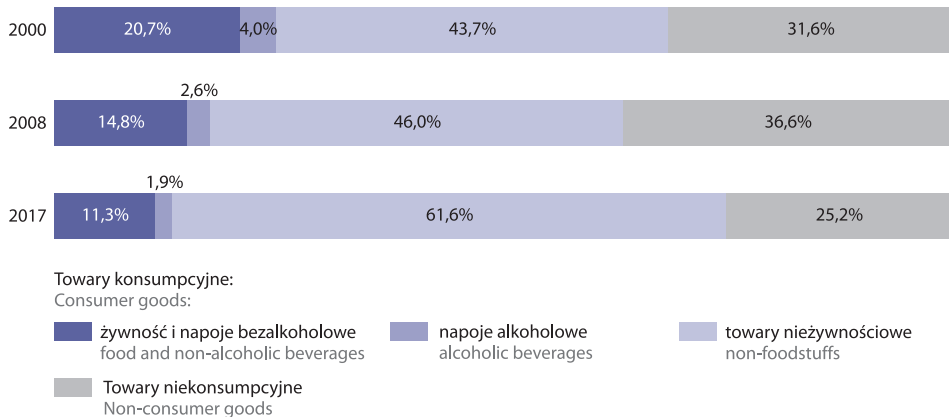
Dynamika liczby placówek gastronomicznych i przychodów z działalności gastronomicznej^a
Dynamic of number of catering establishments and revenues from catering activity^a

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

Sprzedaż detaliczna towarów według grup^a (ceny bieżące)

Retail sales by groups^a (current prices)

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

Udział województwa mazowieckiego w sprzedaży detalicznej ogółem w kraju jest znaczący i w analizowanym okresie zawierał się w granicach od 24,3% do 31,8%. Duże i średnie przedsiębiorstwa handlowe (50 i więcej pracujących) zrealizowały sprzedaż detaliczną stanowiącą od 40,3% do 53,8% ogółu sprzedaży w województwie. Od 2000 r. sprzedaż detaliczna ogółem zwiększyła się niemal 2,5-krotnie (licząc w cenach bieżących), przy czym w dużych i średnich przedsiębiorstwach handlowych rosła szybciej.

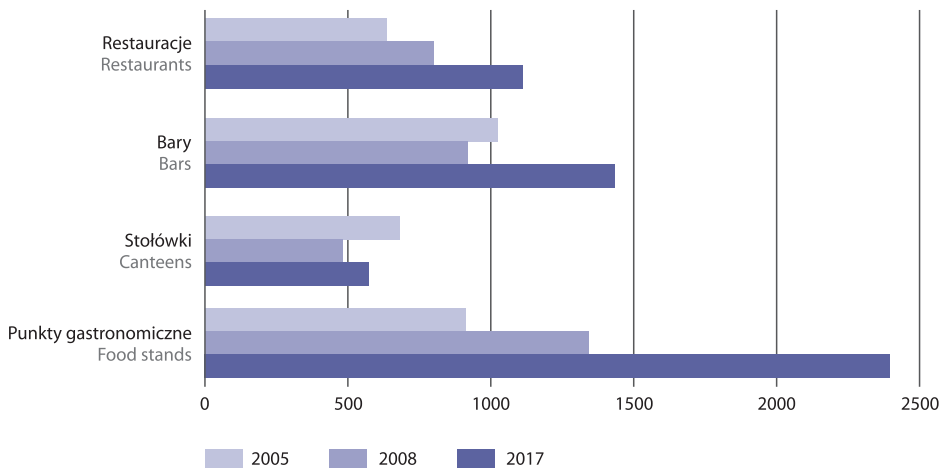
Placówek gastronomicznych (stałych i sezonowych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób jest obecnie 2,6 razy więcej niż w 2000 r., a restauracji 3 razy więcej. W 2017 r. liczba placówek gastronomicznych wyniosła 5518, z czego restauracje stanowiły 20,2%.

The share of Mazowieckie voivodship in the total retail sales in the country is significant and in the analyzed period ranged from 24,3% to 31,8%. Large and medium-sized trade enterprises (50 and more employed persons) have realized retail sales ranging from 40,3% to 53,8% of total sales in the voivodship. Since 2000, total retail sales have increased almost 2,5 times (at current prices), while in large and medium-sized trade enterprises it grew faster.

The number of catering establishments (permanent and seasonal), in which the number of employees exceeds 9 persons is currently 2,6 times higher than in 2000, and the number of restaurants 3 times higher. In 2017, the number of catering establishments was 5518, of which restaurants accounted for 20,2%.

Placówki gastronomiczne według typów^a

Catering establishments by types^a

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

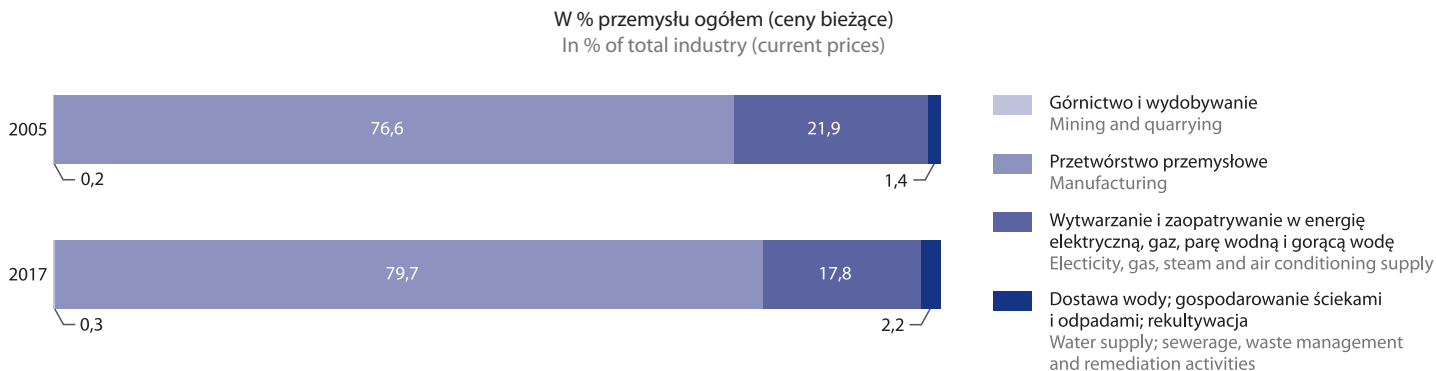
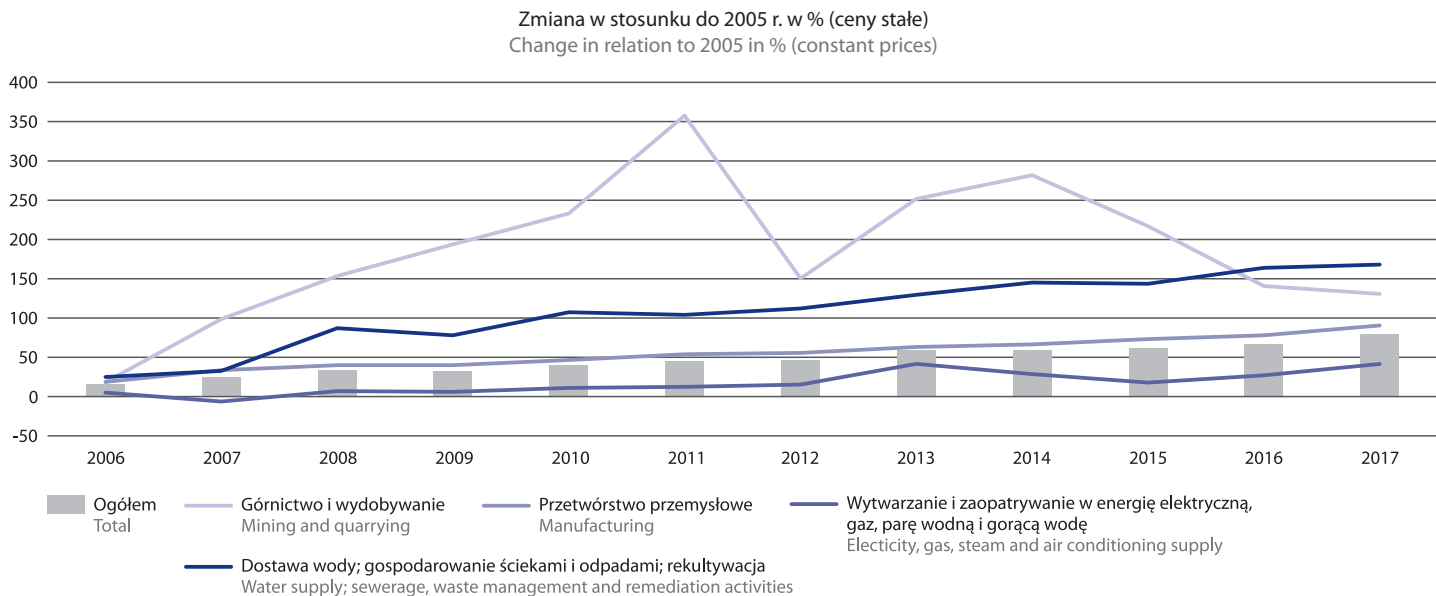
Przemysł

Industry

		2005	2008	2013	2017
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące)	w milionach złotych	134 377	184 380	251 307	271 308
Sold production of industry (current prices)	in million PLN				
	na 1 mieszkańca w zł	26 091	35 492	47 351	50 499
	per capita in PLN				

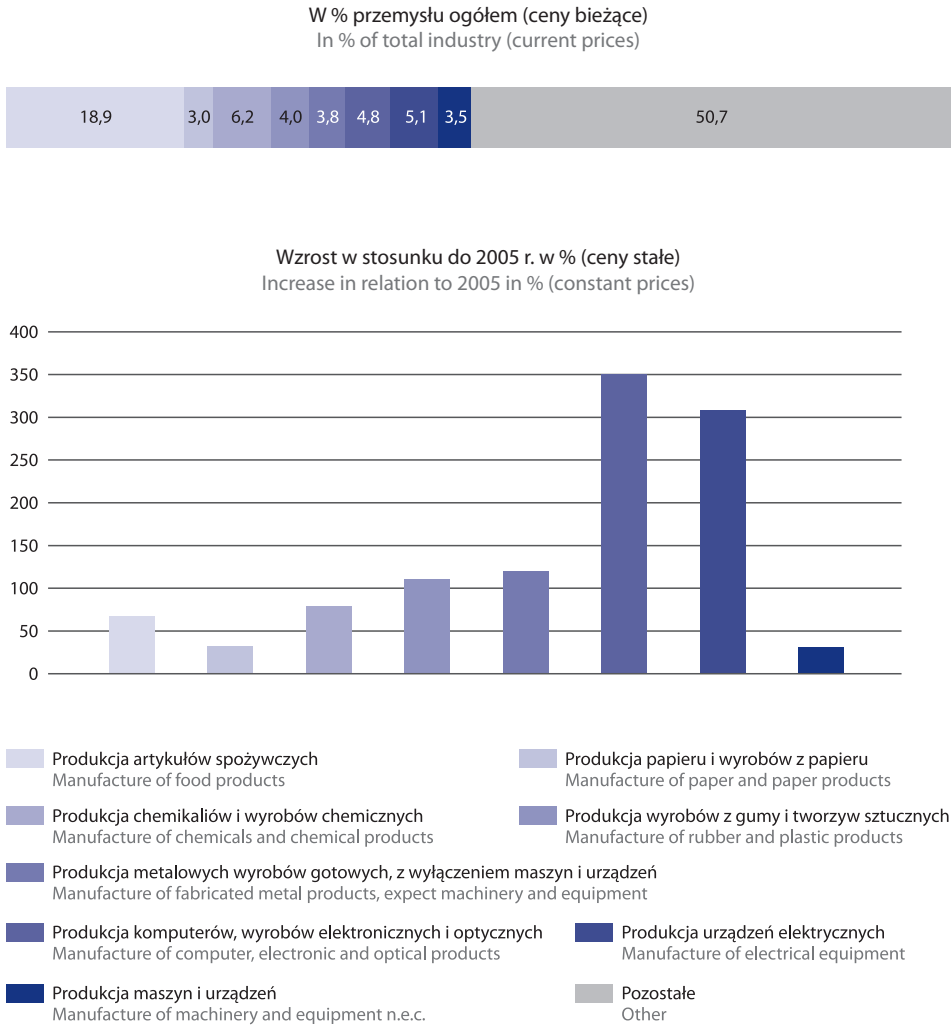
Produkcja sprzedana przemysłu^a według sekcji

Sold production of industry^a by sections

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Produkcja sprzedana przemysłu według działów^a w 2017 r.
Sold production of industry by divisions^a in 2017

W województwie mazowieckim wytwarza się około 1/5 krajowej produkcji sprzedanej przemysłu (najwięcej w Polsce). W latach 2005–2017 odnotowano wzrost jej wartości o 84,1% (licząc w cenach stałych). W przeliczeniu na 1 mieszkańca produkcja sprzedana przemysłu w 2005 r. była o 45% wyższa od średniej dla kraju, natomiast w 2017 r. – o 37%. W produkcji przemysłowej dominuje przetwórstwo przemysłowe (w 2017 r. – 79,7%), w którym największy udział ma produkcja artykułów spożywczych. Ponadto na Mazowszu ważną rolę odgrywa przemysł związany z wytwarzaniem i przetwarzaniem koksu i produktów rafinacji ropy naftowej, z produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych oraz produkcją urządzeń elektrycznych.

About 1/5 of domestic sold production of industry is generated in Mazowieckie voivodship (most in Poland). In the years 2005–2017, its value increased by 84,1% (calculated at constant prices). Calculated per capita, sold production of industry in 2005 was 45% higher than the national average, while in 2017 – by 37%. Industrial processing is dominated by manufacturing (79,7% in 2017), in which manufacture of food products has the largest share. Moreover, in Mazovia an important role is played by the industry related to the production and processing of coke and refined petroleum products, manufacture of chemicals and chemical products and manufacture of electrical equipment.

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

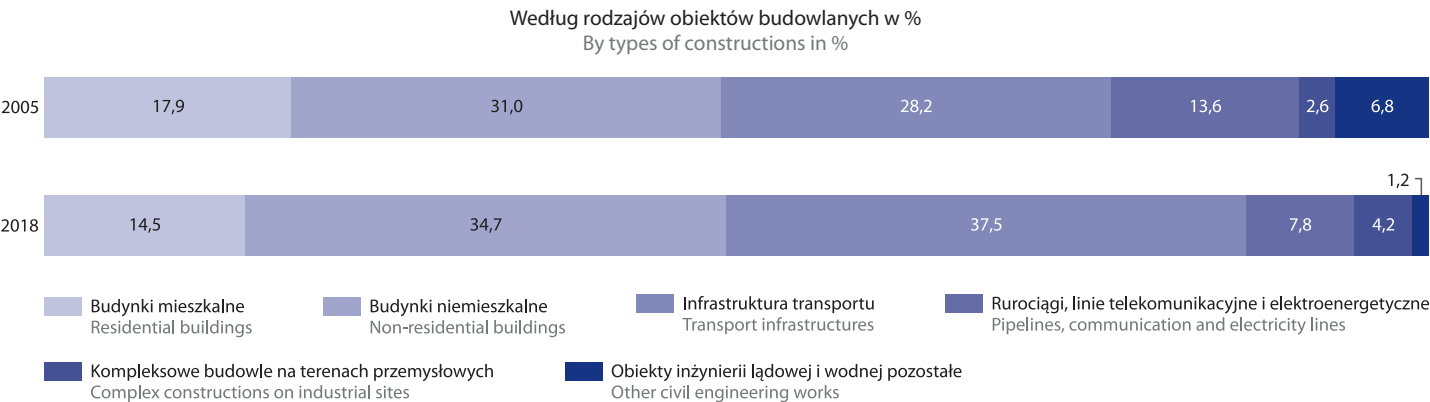
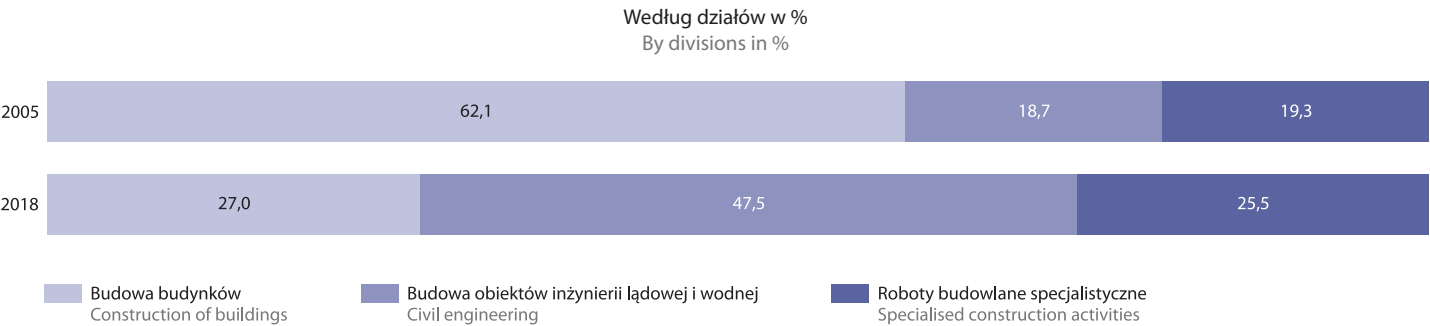
Budownictwo
Construction

		2005	2008	2013	2018
Produkcja budowlano-montażowa ^a (ceny bieżące)	w milionach złotych	10 734	18 608	19 433	23 680
Construction and assembly production ^a (current prices)	in million PLN				
	na 1 mieszkańca w zł	2 084	3 582	3 662	4 392
	per capita in PLN				

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa mazowieckiego, siłami własnymi bez podwykonawców; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Mazowieckie voivodship without subcontractors participatin; data concern economic entities employing more than 9 persons.

Produkcja budowlano-montażowa ^a (ceny bieżące)
Construction and assembly production ^a (current prices)

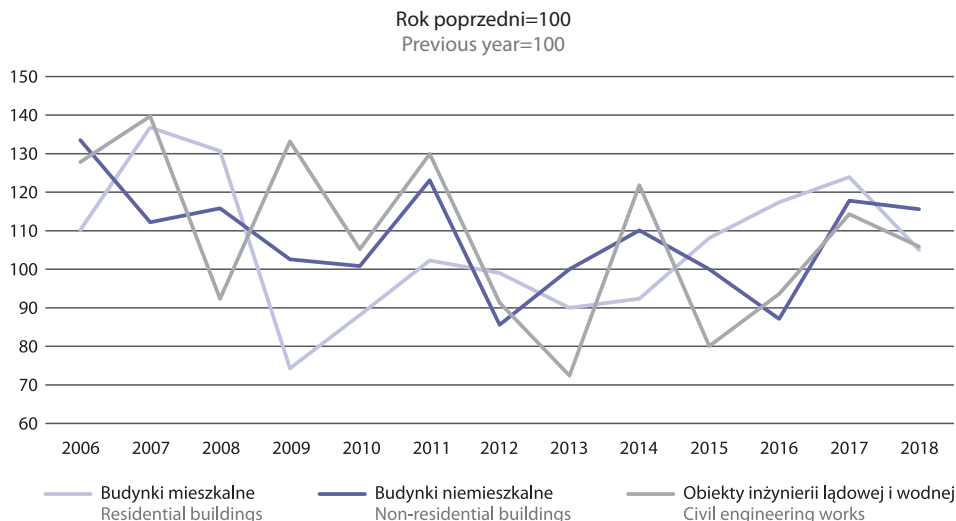

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa mazowieckiego, siłami własnymi bez podwykonawców; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Mazowieckie voivodship without subcontractors participatin; data concern economic entities employing more than 9 persons.

Dynamika produkcji budowlano-montażowej^a według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące)

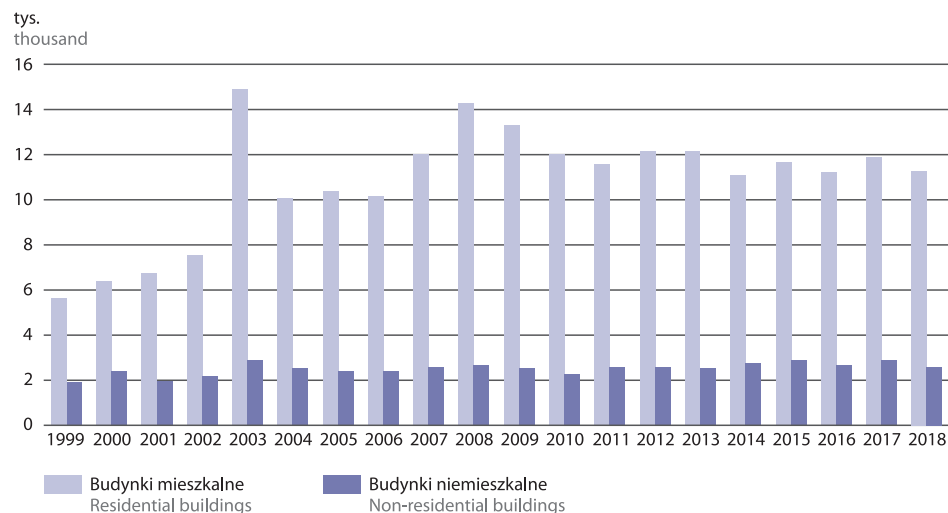
Dynamic of construction and assembly production^a by type construction (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków

Buildings completed by type of buildings

Województwo mazowieckie ma największy udział w kraju w sprzedaży produkcji budowlano-montażowej (w 2018 r. – 22,5%). W latach 2005–2018 wartość tej sprzedaży w przeliczeniu na 1 mieszkańca znacznie przewyższała średnią krajową; najbardziej w 2009 r. – o 71,9 p. proc.

Dynamika produkcji budowlano-montażowej realizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane mające siedzibę w województwie mazowieckim w latach 2006–2018 była zróżnicowana w zależności od rodzaju obiektów budowlanych, których dotyczyły roboty. Zestawienie dynamiki rok do roku wykazuje największą zmienność dla robót dotyczących obiektów inżynierii lądowej i wodnej.

W okresie ostatnich 20 lat najwięcej nowych budynków mieszkalnych, jak i niemieskalnych inwestorzy oddali do użytkowania w 2003 r., a najmniej – w 1999 r.

Mazowieckie voivodship has the largest share in the country in the sales of construction and assembly production (in 2018 – 22,5%). In the years 2005–2018, the value of this sale per 1 inhabitant significantly exceeded the national average; the most in 2009 – by 71,9 pp.

The dynamics of construction and assembly production realized by construction companies located in Mazowieckie voivodship in the years 2006–2018 varied depending on the type of construction works they were involved in. The dynamics year-on-year shows the greatest variability for works related to civil engineering.

During the last 20 years, most new residential as well as non-residential buildings were completed by investors in 2003, and the least – in 1999.

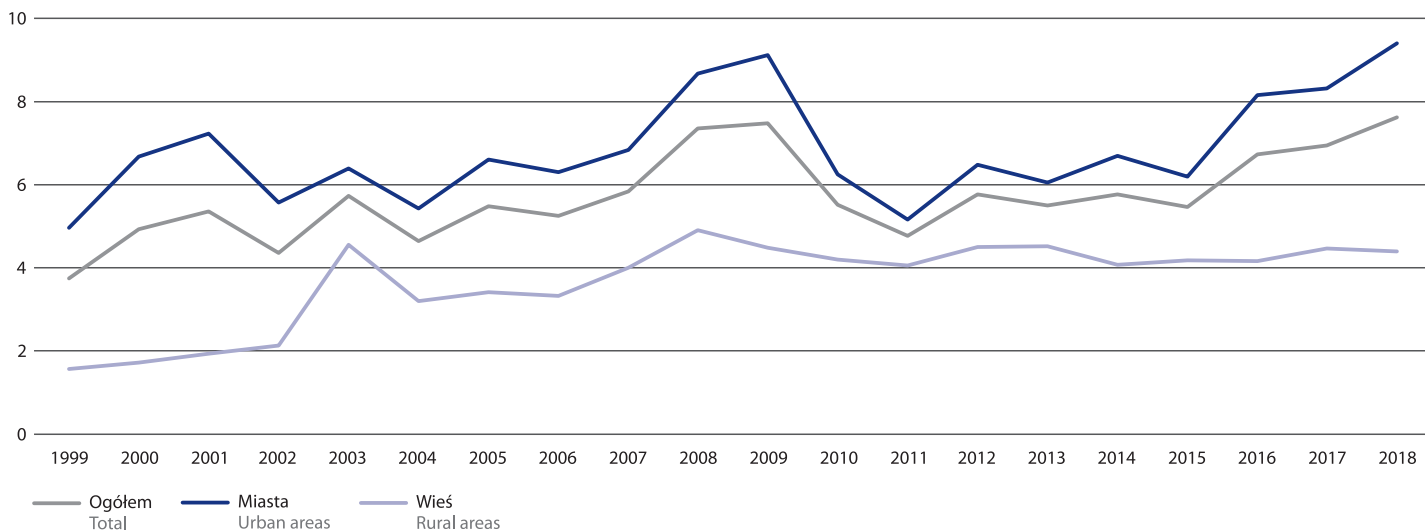
Budownictwo mieszkaniowe

Housing construction

	1999	2003	2008	2013	2018
Mieszkania w tys. Dwellings completed in thousands	19,0	29,4	38,2	29,2	41,1
Izby w tys. Rooms in thousands	77,4	125,8	148,1	115,2	139,0
Powierzchnia użytkowa w tys. m ² Useful floor area in thousands m ²	1 649,4	2 993,0	3 710,3	2 890,8	3 248,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² Average useful floor area per dwelling in m ²	86,9	101,6	97,2	98,9	79,1

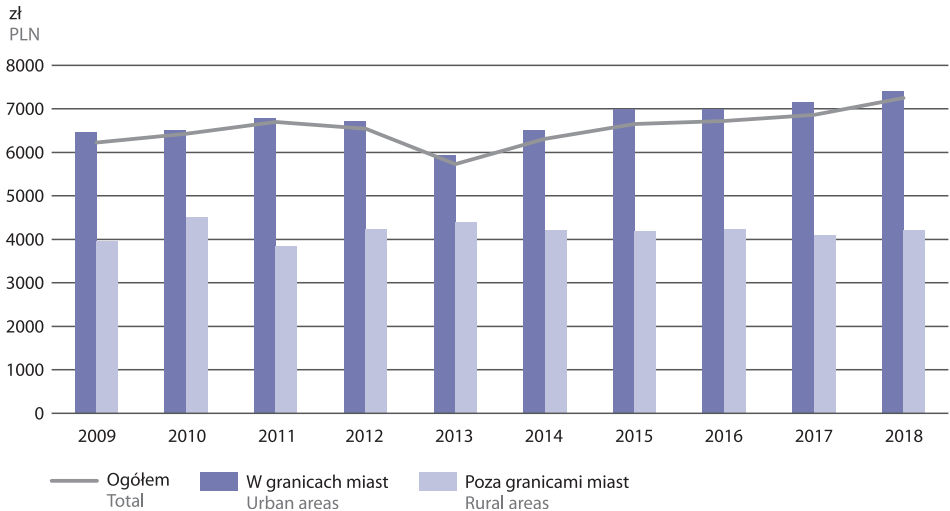
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności

Dwellings completed per 1000 population

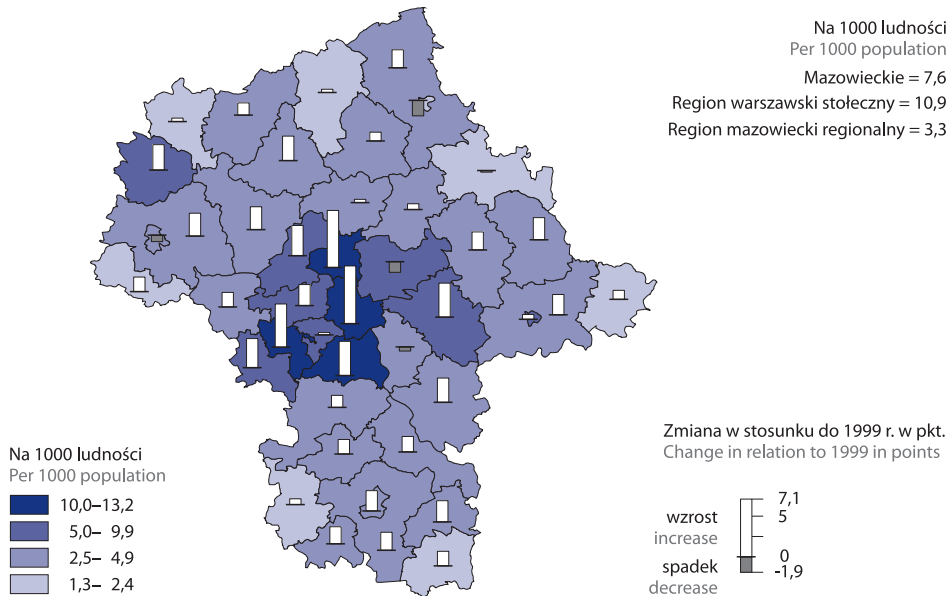
Średnia cena 1 m² powierzchni lokali mieszkalnych w sprzedaży rynkowej

Average price of 1 m² of residential premises sold in market sale

Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.

Dwellings completed in 2018

Dane dotyczące mieszkań oddanych do użytkowania podlegają częstej fluktuacji. W okresie ostatnich 20 lat najwięcej mieszkań przekazano do użytkowania w 2018 r., a najmniej – w 1999 r. Największy wzrost w skali roku liczby mieszkań miał miejsce w 2000 r. (o 33%), a najgłębszy spadek – w 2010 r. (o 26%). Udział mieszkań wybudowanych w województwie mazowieckim w ich ogólnej liczbie w kraju w końcu badanego okresu wyniósł 22%; największy (29%) miał miejsce w 2000 r., najmniejszy (18%) wystąpił trzy lata później. Dominują mieszkania budowane w miastach – w 2018 r. na ich terenie powstało 8 z 10 mieszkań oddanych do użytkowania w województwie.

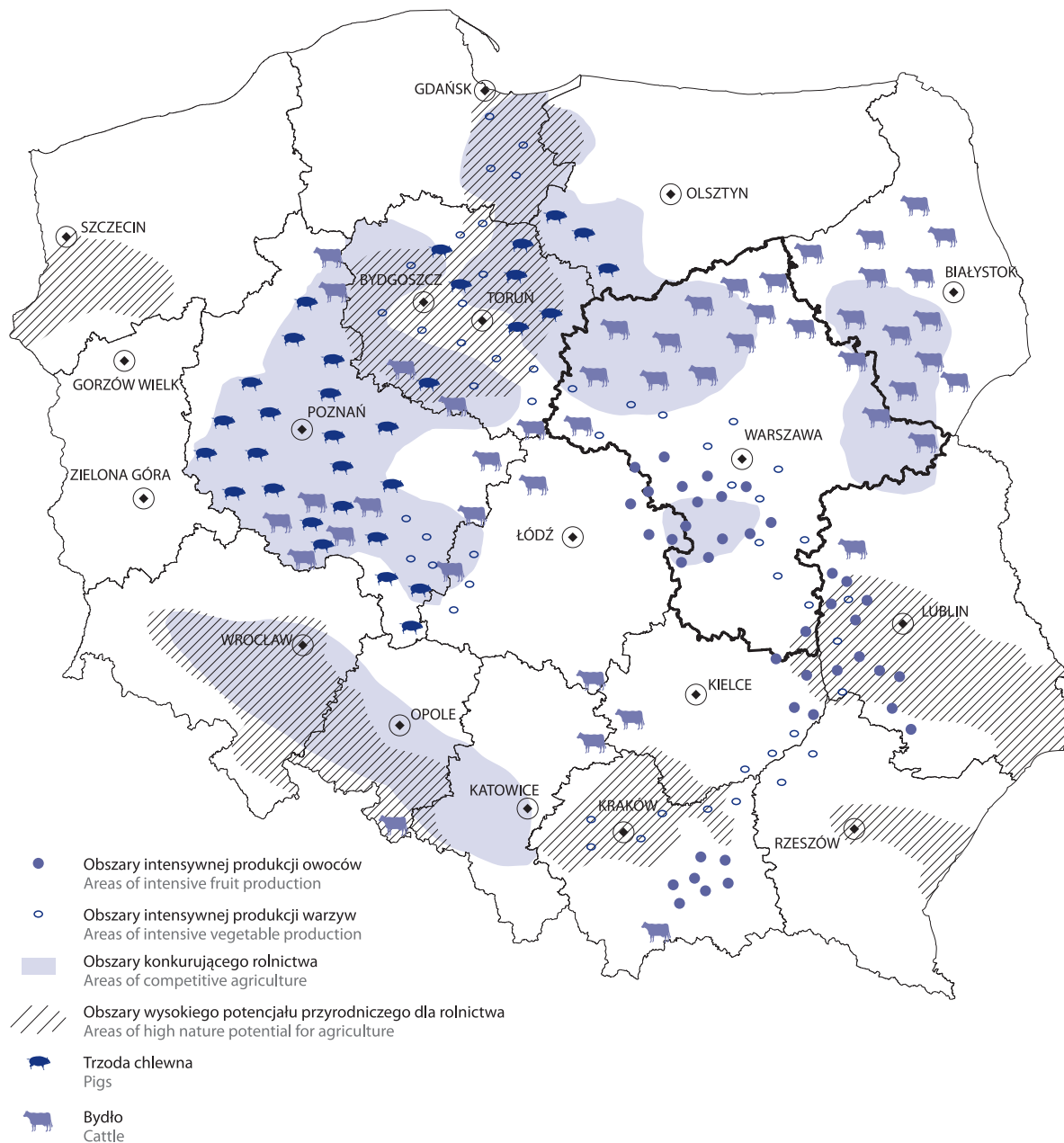
Średnia cena 1 m² powierzchni użytkowej lokali mieszkalnych w sprzedaży rynkowej w województwie jest wyraźnie wyższa niż w kraju, przy czym w miastach różnica ta jest większa niż w wsi.

Data regarding dwellings completed are subject to frequent fluctuations. In the last 20 years, the largest number of dwellings were completed in 2018, and the least – in 1999. The largest increase in the number of dwellings per year took place in 2000 (by 33%), and the deepest drop in 2010 (by 26%). The share of dwellings built in Mazowieckie voivodship in their total number in the country at the end of the surveyed period was 22%; the largest (29%) took place in 2000, the smallest (18%) occurred three years later. Dwellings built in urban areas predominate – in 2018, 8 out of 10 dwellings completed in the voivodship were built on their premises.

The average price of 1 m² of useful area of residential premises in the market sale in the voivodship is clearly higher than in the country, whereas in urban areas the difference is higher than in rural areas.

Strategiczne obszary żywicielskie według eksperckiej wersji KPZK do roku 2033

Strategic host areas according to the expert version of NSDC by 2033

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ekspertski Projekt Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2033, Warszawa, grudzień 2008 r.
 Source: own study based on: Expert Project of the National Spatial Development Concept 2033, Warsaw, December 2008.

Rolnictwo

Agriculture

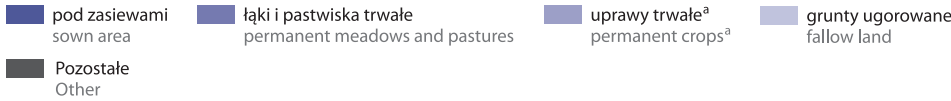
Użytki rolne w 2018 r. – stan w czerwcu

Agricultural land in 2018 – as of June

Powierzchnia użytków rolnych w tys. ha 2148
Agricultural land area in thousand ha

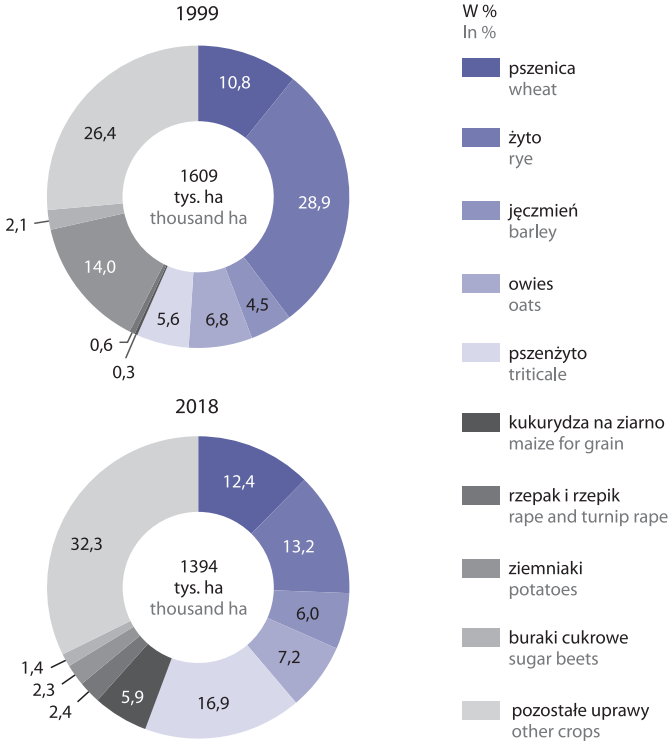
W dobrej kulturze rolnej:
In good agricultural condition:

a łącznie z ogrodami przydomowymi (0,2%).
a Including kitchen gardens (0,2%).

Powierzchnia zasiewów – stan w czerwcu

Sown area – as of June

Szczególną pozycję w gospodarce województwa mazowieckiego zajmuje rolnictwo – użytki rolne stanowią około 2/3 jego powierzchni. Pomimo niskiej jakości użytków rolnych wykształciły się tu ponadprzeciętne w skali kraju specjalizacje produkcji rolniczej: owoców, warzyw, mięsa i mleka. Kierunki produkcji są zróżnicowane przestrzennie – południowo-zachodnia i centralna część Mazowsza to rejony z dynamicznie rozwijającą się produkcją warzywniczą i sadowniczą, część północno-wschodnia specjalizuje się w mleczarstwie, a w północno-zachodniej dominuje hodowla drobiu.

Agriculture occupies a special position in the economy of the Mazowieckie voivodship – agricultural land constitutes about 2/3 of its area. Despite the low quality of arable land, the above-average specializations of agricultural production developed here: fruit, vegetables, meat and milk. The production directions are spatially diverse – the south-west and the central part of Mazovia are regions with dynamically developing vegetable and fruit production, the north-east part is specializing in dairy farming, while poultry breeding dominates in the north-west.

Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów

Selected crop production and yields

	Zbiory w tys. t Production in thousand tonnes				
	1999	2003	2008	2013	2018
Pszenica Wheat	511,6	428,6	461,1	525,0	550,4
Żyto Rye	980,7	667,4	672,5	427,8	412,9
Jęczmień Barley	188,5	135,7	183,4	158,1	230,7
Owies Oats	256,5	202,8	220,9	200,1	221,7
Pszenżyto Triticale	242,1	386,2	601,6	547,2	669,9
Kukurydza na ziarno Maize for grain	29,0	106,2	121,5	315,3	475,3
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	26,1	26,8	77,2	111,7	117,7
Ziemniaki Potatoes	3 228,6	2 071,4	1 568,8	936,5	841,6
Buraki cukrowe Sugar beets	935,4	767,2	614,0	601,3	1 172,9

Zwierzęta gospodarskie – stan w czerwcu

Livestock – as of June

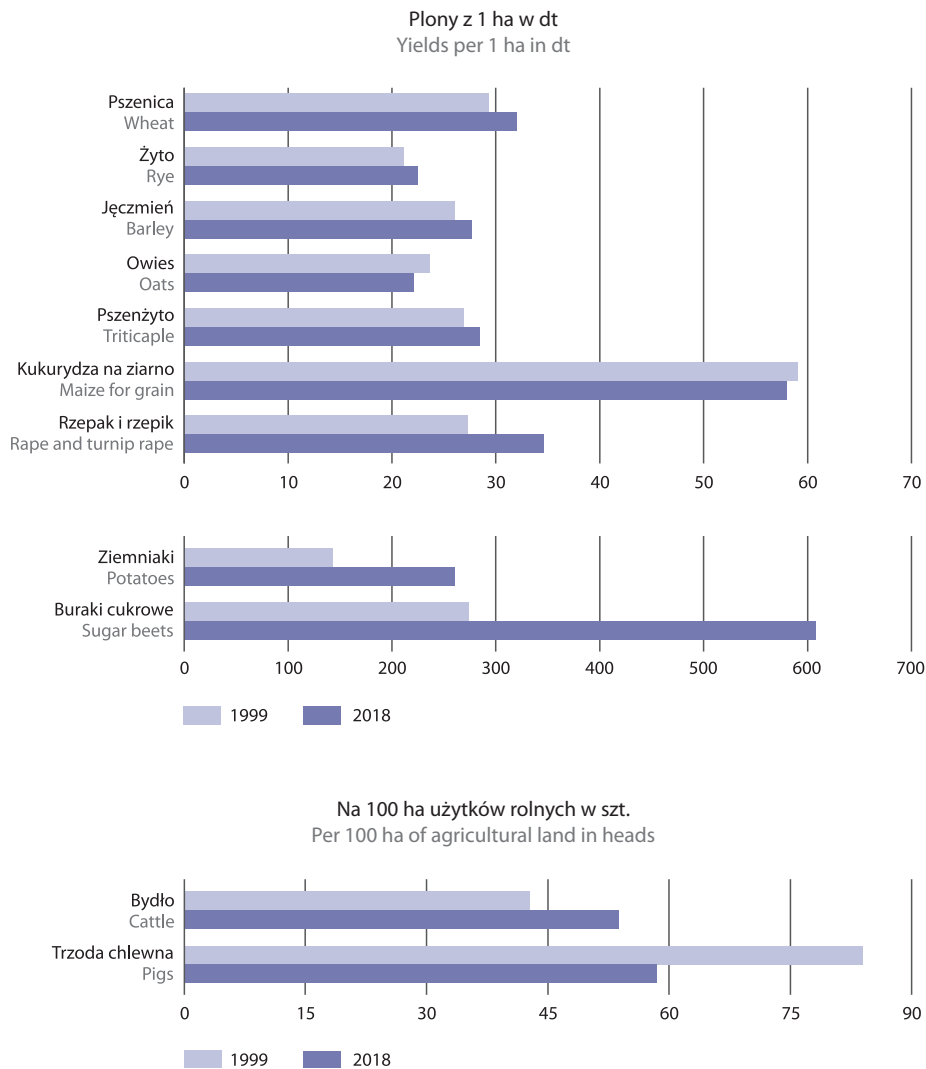
	W tysiącach sztuk In thousand heads				
	1999	2003	2008	2013	2018
Bydło Cattle	1 005,8	924,8	1 038,7	1 084,2	1 153,0
Trzoda chlewna (w latach 1999, 2003, 2008 i 2013 – stan w końcu lipca) Pigs (in 1999, 2003, 2008 and 2013 – as of the end of July)	1 977,8	1 950,5	1 562,2	951,8	1 256,1

Od 2010 r. zgodnie z nową definicją gospodarstwa rolnego w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. Ponadto prezentowane są nowe lub zmienione kategorie użytków rolnych dostosowane definicyjnie do standardów unijnych.

Powierzchnia zasiewów obejmuje powierzchnie wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem od 2010 r. powierzchni upraw zaliczanych do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Since 2010, according to the new definition of an agricultural holding, agricultural surveys do not include holders of agricultural land not conducting agricultural activity and owners of less than 1 ha of agricultural land conducting small-scale agricultural activity. In addition, new or changed categories of agricultural land, which are defined in accordance with EU standards, are presented.

The sown area covers the area of all crops sown and planted on an agricultural holding, with the exception, from 2010, of the area of crops included in permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crops for ploughing grown as the main crop.

Mazowsze jest znaczącym producentem żywności, o czym świadczy wysoki udział w krajowej produkcji globalnej rolnictwa. W 2017 r. wyniósł on (podobnie jak w województwie wielkopolskim) 17,4%. Mazowieckie rolnictwo wyróżnia zwłaszcza wysoki udział w krajowej produkcji owoców (41% w 2017 r.), a także mleka, mięsa, jaj i warzyw (19–22%). Pozycja regionu w tych dziedzinach jest coraz silniejsza, co potwierdza wzrost udziałów w porównaniu z 1999 r. I tak udział w produkcji mięsa zwiększył się o 9,1 p. proc., jaj kurzych o 8,0 p. proc., owoców o 6,9 p. proc., mleka krowiego o 5,9 p. proc., a warzyw o 1,2 p. proc.

O możliwościach produkcyjnych rolnictwa stanowią gospodarstwa indywidualne – w 2017 r. wytworzyły one ponad 97% wojewódzkiej globalnej produkcji rolniczej.

Mazovia is a significant food producer, as evidenced by a high share in the domestic gross agricultural output. In 2017, it amounted to 17,4% (similarly to Wielkopolskie voivodship). Masovian agriculture is particularly distinguished by a high share in domestic fruit production (41% in 2017), as well as milk, meat, eggs and vegetables (19–22%). The region's position in these fields is becoming stronger, which is confirmed by the increase in the shares compared to 1999. Thus, the share in meat production increased by 9,1 pp, hen eggs by 8,0 pp, fruit by 6,9 pp, cows' milk by 5,9 pp, and vegetables by 1,2 pp.

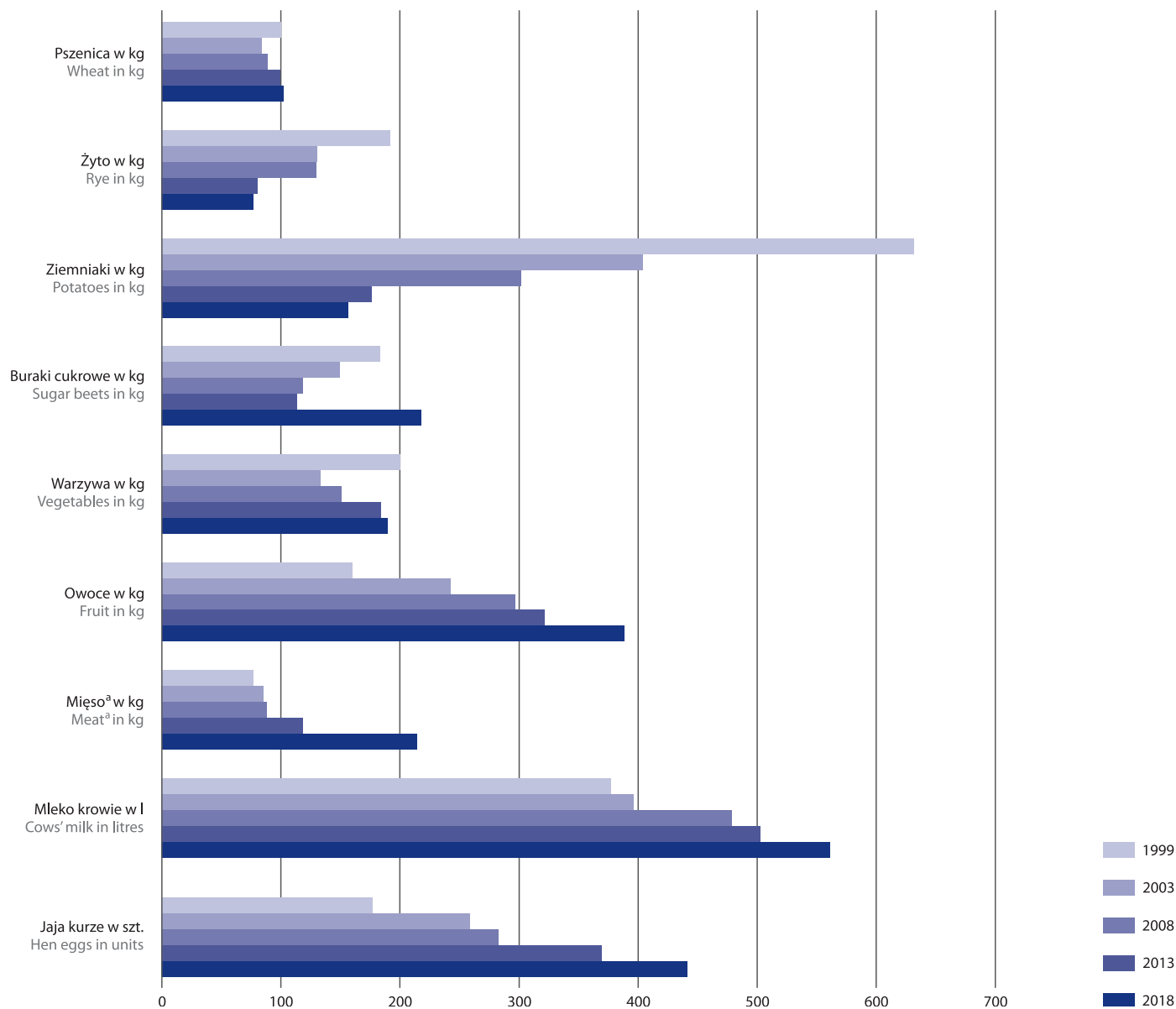
Private farms constitute the production possibilities of agriculture – in 2017 they generated over 97% of the voivodship gross agricultural output.

Dane o produkcji warzyw i truskawek, a także (z wyjątkiem 2018 r.) owoców z drzew i krzewów owocowych uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Dla 2018 r. dane dotyczące produkcji warzyw i owoców podano na podstawie szacunku rzeczoznawców, którzy dokonywali oceny według położenia gruntów.

Data on the production of vegetables and strawberries, as well as (with the exception of 2018) fruit from fruit trees and bushes take into account their cultivation in kitchen gardens. For 2018, data on the production of vegetables and fruits were given based on the estimation of experts who made the assessment according to the location of the land.

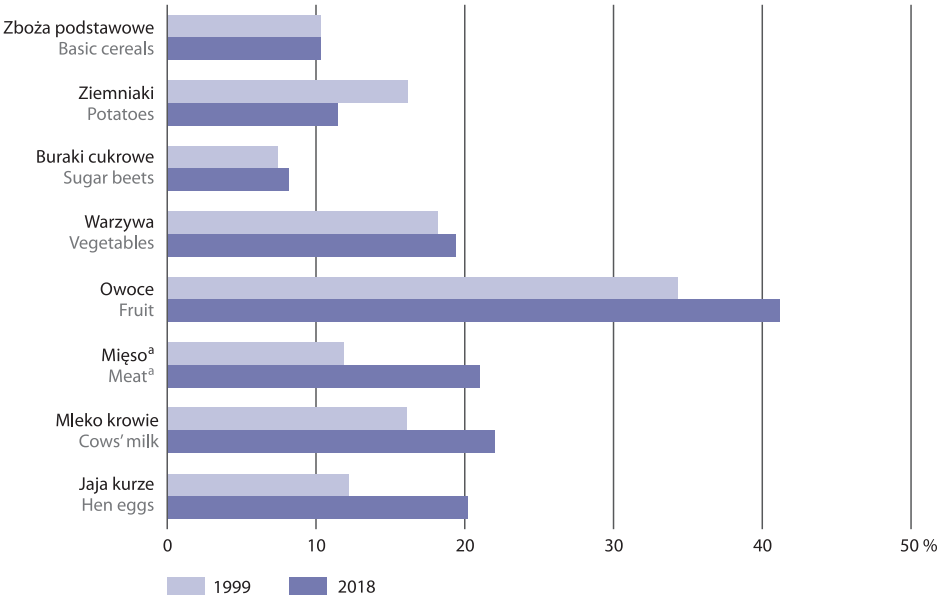
Produkcja ważniejszych artykułów rolnych na 1 mieszkańca

Production of main agricultural products per capita

^a Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie, drobiowe, kozie, królicze i dziczyzna; łącznie z tłuszczami i podrobami; w wadze poubojowej ciepłej.
^a Beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; including fats and pluck; in post-slaughter warm weight.

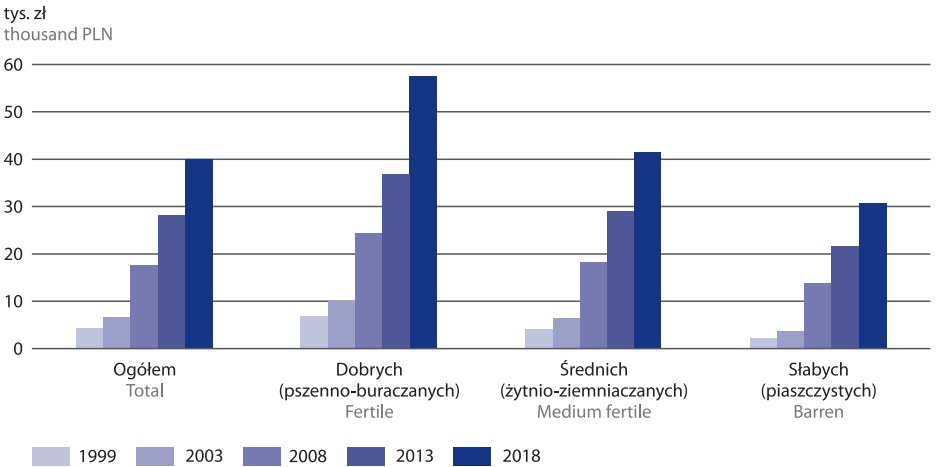
Udział województwa w produkcji niektórych artykułów rolnych w kraju Share of voivodship in production of selected agricultural products in the country

^a Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie, drobiowe, kozie, królicze i dziczyzna; łącznie z tłuszczami i podrobami; w wadze poubojowej ciepłej.

^a Beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; including fats and pluck; in post-slaughter warm weight.

Przeciętne ceny gruntów ornych za 1 ha w obrocie prywatnym Average prices of arable land per ha in private turnover

W latach 1999–2018 obserwowano sukcesywny wzrost cen gruntów ornych w obrocie prywatnym. O ile w 1999 r. za hektar takich gruntów płacono przeciętnie 4,3 tys. zł, to w 2018 r. – 40,0 tys. zł (czyli ponad 9-krotnie więcej). Najbardziej podrożały grunty o najniższej przydatności rolniczej (z 2,1 tys. zł za hektar do 30,7 tys. zł; 14-krotnie), a następnie grunty średniej jakości (z 4,2 tys. zł do 41,6 tys. zł; 10-krotnie).

Za dobrej jakości grunty rolne płacono w 2018 r. 57,5 tys. zł, wobec 6,7 tys. zł w 1999 r. Należy dodać, że od 2015 r. obserwowano spadek dynamiki wzrostu cen gruntów rolnych, co zapewne wynika z faktu, że grunty te mogą nabywać jedynie osoby związane z rolnictwem.

In the years 1999–2018, a gradual increase in the prices of arable land in private turnover was observed. While in 1999, an average of PLN 4,3 thousand was paid per hectare of such land, in 2018 – PLN 40,0 thousand (more than 9 times more). The highest price increase concerned land with the lowest agricultural usefulness (from PLN 2,1 thousand per hectare to PLN 30,7 thousand, 14 times more), followed by medium quality land (from PLN 4,2 to 41,6 thousand, 10 times).

PLN 57,5 thousand was paid in 2018 for good quality agricultural land compared to PLN 6,7 thousand in 1999. It should be added that since 2015 a decline in the growth dynamics of agricultural land prices has been observed, which probably results from the fact that these land can only be purchased by people associated with agriculture.

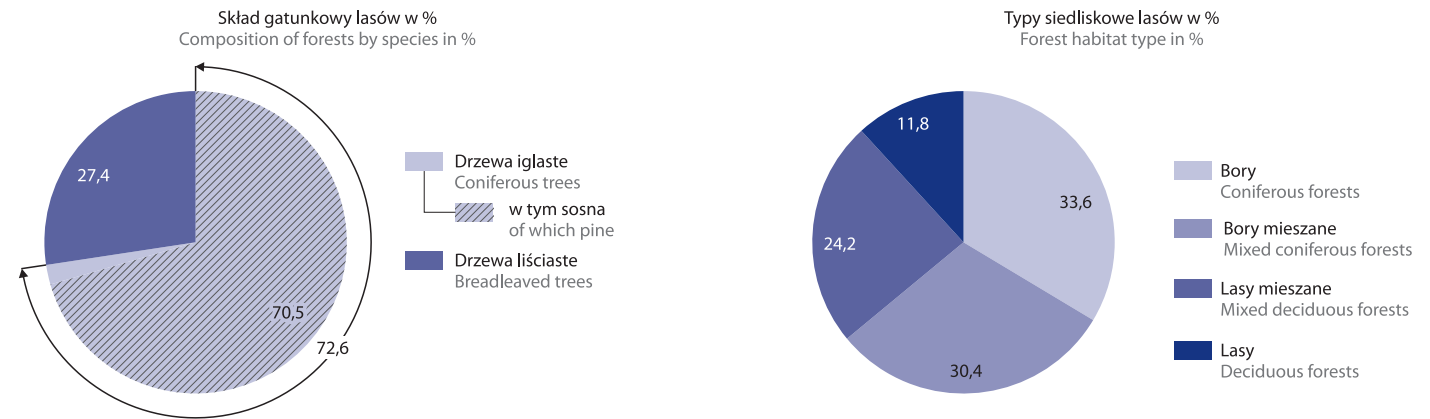
Wybrane dane o leśnictwie
Selected data on forestry

	1999	2003	2008	2013	2018
Powierzchnia gruntów leśnych w tys. ha Forest land in thousand ha	791,0	795,0	808,9	829,4	843,0
w tym lasy of which forests	779,3	783,6	797,1	817,4	830,9
publiczne public	456,0	452,8	455,2	456,4	457,1
prywatne private	323,4	330,7	342,0	361,0	373,9
Lesistość w % Forest cover in %	21,9	22,0	22,4	23,0	23,4
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a : Removals (timber) ^a :					
w dekametrach sześciennych in cubic decametre	1 428,2	1 693,2	1 828,9	2 159,2	2 398,5
na 100 ha powierzchni lasów w m³ per 100 ha of forest area in m³	183,3	216,1	229,4	264,2	288,6

^a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień.
^a Excluding logging (large timber) from plantings.

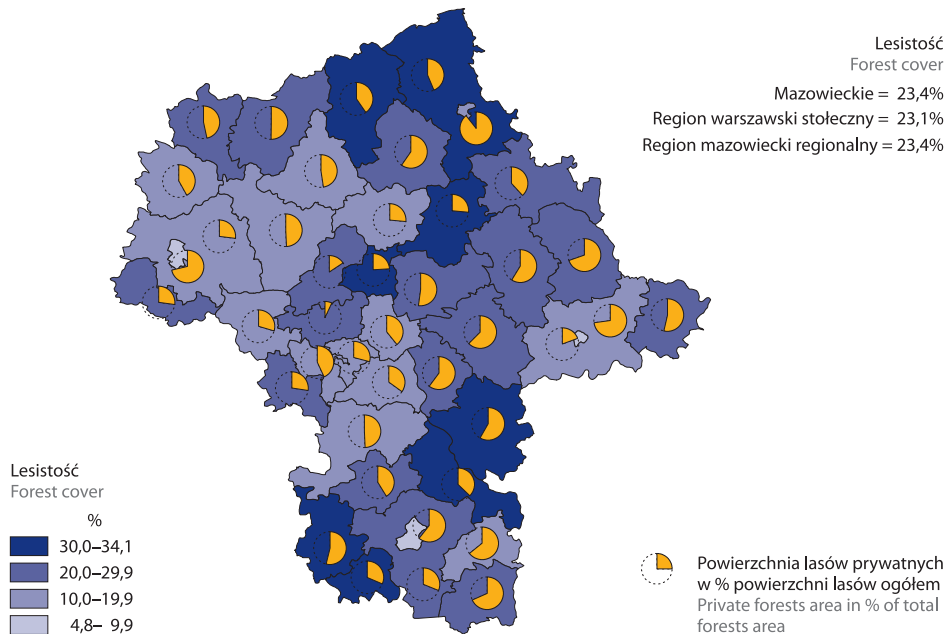
Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej województwa/powiatu.
Forest cover – the percentage ratio of the forest area to the total geodesic area of the voivodship/powiat.

Struktura powierzchni lasów według składu gatunkowego i grup typów siedliskowych lasów
Scructure of forest areas by composition of forests by species and group of forests habitat type

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Wielkoobszarowa inwentaryzacja stanu lasów – wyniki za okres 2014–2018, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Sękocin Stary, marzec 2019 r.
Source: own study based on: The National Forest Inventory – results for the period 2014–2018, Bureau for Forest Management and Geodesy, Sękocin Stary, March 2019.

Lasy w 2018 r. Forests in 2018

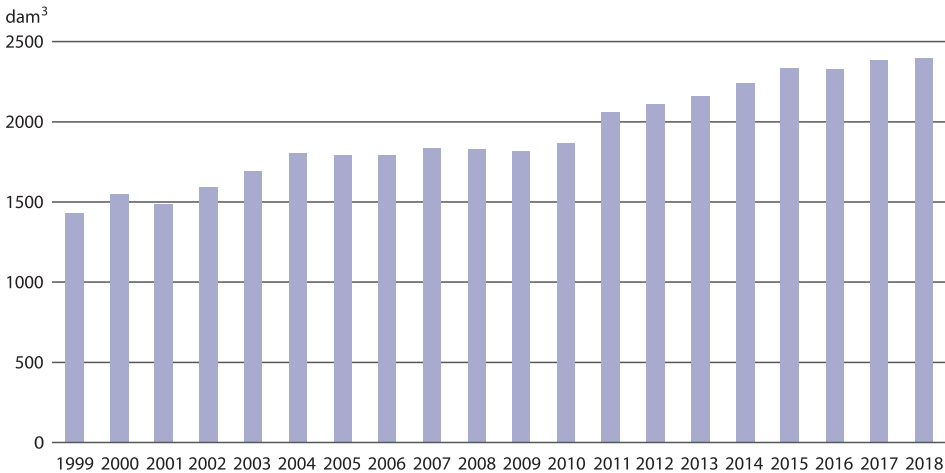

Powierzchnia lasów w województwie mazowieckim sukcesywnie zwiększa się. W końcu 2018 r. lasy zajmowały 830,9 tys. ha, tj. o 51,6 tys. ha więcej niż w 1999 r. Wskaźnik lesistości zwiększył się z 21,9% do 23,4%. Najbardziej zalesionymi powiatami na Mazowszu są: wyszkowski, szydłowiecki, ostrołęcki, kozienicki, przasnyski, przysuski, legionowski i garwoliński, gdzie lasy stanowią co najmniej 1/3 powierzchni. Udział lasów znajdujących się w rękach prywatnych zwiększył się z 41% w 1999 r. do 45% w 2018 r. W ciągu 20 lat pozyskanie drewna (grubizny) zwiększyło się o 68%.

The area of forests in the Mazowieckie voivodship is gradually increasing. At the end of 2018, forests occupied 830,9 thousand ha, i.e. by 51,6 thousand ha more than in 1999. The forest cover indicator increased from 21,9% to 23,4%. The most forested powiats in Mazovia are: wyszkowski, szydłowiecki, ostrołęcki, kozienicki, przasnyski, przysuski, legionowski and garwoliński, where forests constitute at least 1/3 of the area. The share of forests in private hands increased from 41% in 1999 to 45% in 2018.

During 20 years, the acquisition of timber (large timber) increased by 68%.

Pozyskanie drewna (grubizny)^a Removals (timber)^a

^a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień.
^a Excluding logging (large timber) from plantings.

Samorząd terytorialny.

Finanse publiczne

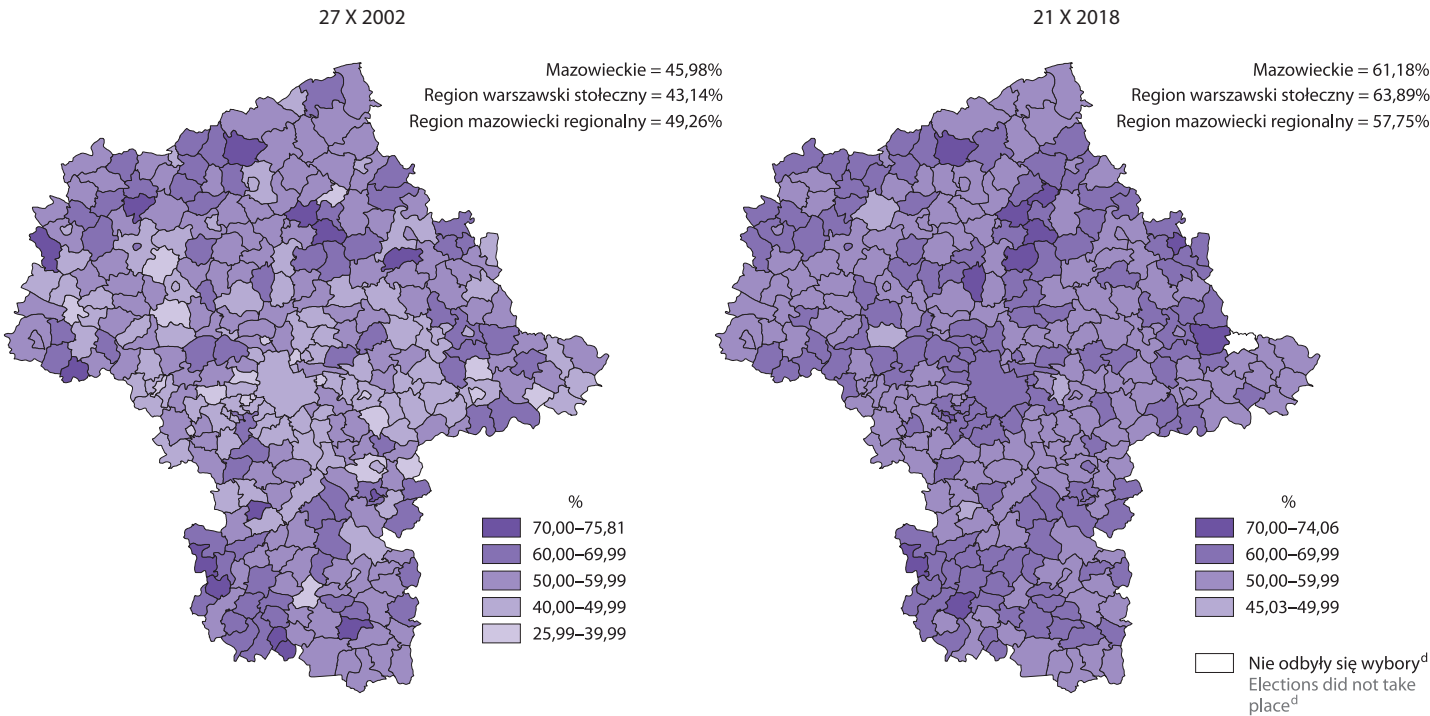
Local government.

Public finance

Frekwencja^a w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego (JST)
Turnout^a in elections to organs of local government units (JST)

	11 X 1998	27 X 2002	12 XI 2006	21 XI 2010	16 XI 2014	21 X 2018
			w %	in %		
Rady gmin ^b Gmina councils ^b	43,4 ^c	50,9	50,8	53,6	54,5	59,2
Rady miast w miastach na prawach powiatu City councils in the cities with powiat status	37,3	39,6	50,0	47,4	46,6	63,9
Rady powiatów Powiat councils	41,9	50,8	50,6	53,4	54,3	58,9
Sejmik województwa Voivodship regional councils	39,1	46,0	50,3	50,8	51,1	60,9

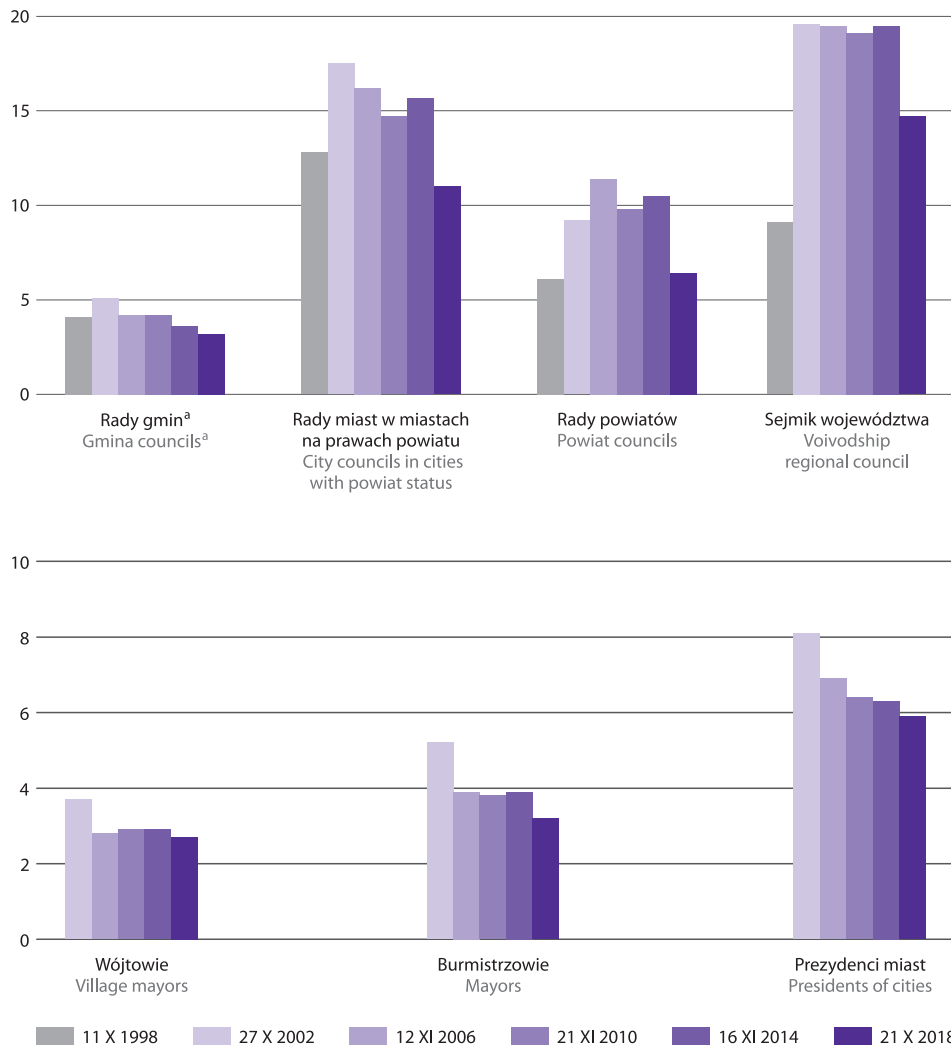
Frekwencja w wyborach do rad gmin i rad miast w miastach na prawach powiatu
Turnout in elections to gmina councils and city councils in the cities with powiat status

a Oddane głosy ważne w % uprawnionych do głosowania. b Bez rad miast w miastach na prawach powiatu. c Bez głosów na radnych Rady m.st. Warszawy oraz rad dzielnic w gminie Warszawa-Centrum. d W 2018 r. w gminie Korczew nie przeprowadzono głosowania do rady gminy, ponieważ w każdym okręgu wyborczym liczba kandydatów była równa liczbie mandatów.
Źródło: dane Państwowej Komisji Wyborczej.
a Valid casted votes in % of total entitled voters. b Excluding city councils in cities with powiat status. c Excluding votes casted for councillors of the Capital City of Warsaw as well as districts in Warsaw-Centrum gmina. d In 2018, there was no voting in gmina Korczew because in each constituency the number of candidates was equal to the number of mandates.
Source: data of the National Electoral Commission.

Liczba zarejestrowanych kandydatów na radnych oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast na 1 mandat

Number of registered candidates for councillors as well as village mayors, mayors and presidents of cities per mandate

^a Bez rad miast w miastach na prawach powiatu; w 1998 r. łącznie z Radą m.st. Warszawy oraz radami dzielnic w gminie Warszawa-Centrum.

Źródło: dane Państwowej Komisji Wyborczej.

^a Excluding city councils in cities with powiat status; in 1998 including Council of the Capital City of Warsaw as well as districts councils in Warsaw-Centrum gmina.

Source: data of the National Electoral Commission.

Powszechne, demokratyczne wybory do rad miast i gmin po raz pierwszy w III RP odbyły się w 1990 r. Od 1998 r. mieszkańcy wybierają również radnych do organów przedstawicielskich wyższych poziomów samorządu, tj. rad powiatów oraz sejmików samorządowych województw. W 2002 r. w Polsce wprowadzono bezpośrednie wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Od tego samego roku – w związku ze zmianami w ustroju Warszawy – razem z wyborem radnych m.st. Warszawy dokonuje się wyboru radnych wszystkich dzielnic stolicy.

Od 2002 r. frekwencja wyborcza w województwie mazowieckim jest wyższa niż średnio w kraju. Najwyższą frekwencję w wyborach do jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli odnotowano w 2018 r. Od lat jej poziom jest wyższy w gminach mniejszych, zwykle wiejskich. W wyborach w dniu 21 października 2018 r. najwyższe wskaźniki uczestnictwa wyborczego odnotowano w gminach Krzynowłoga Mała (74,76%) i Obryte (74,53%), a najniższe w gminach Goszczyn (45,03%) i Strzegowo (47,62%).

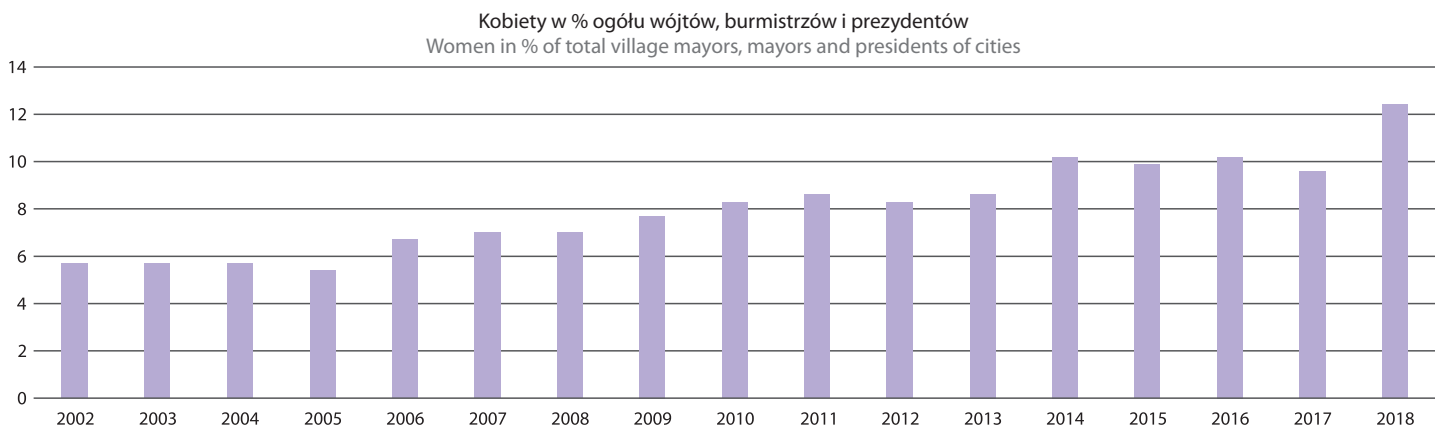
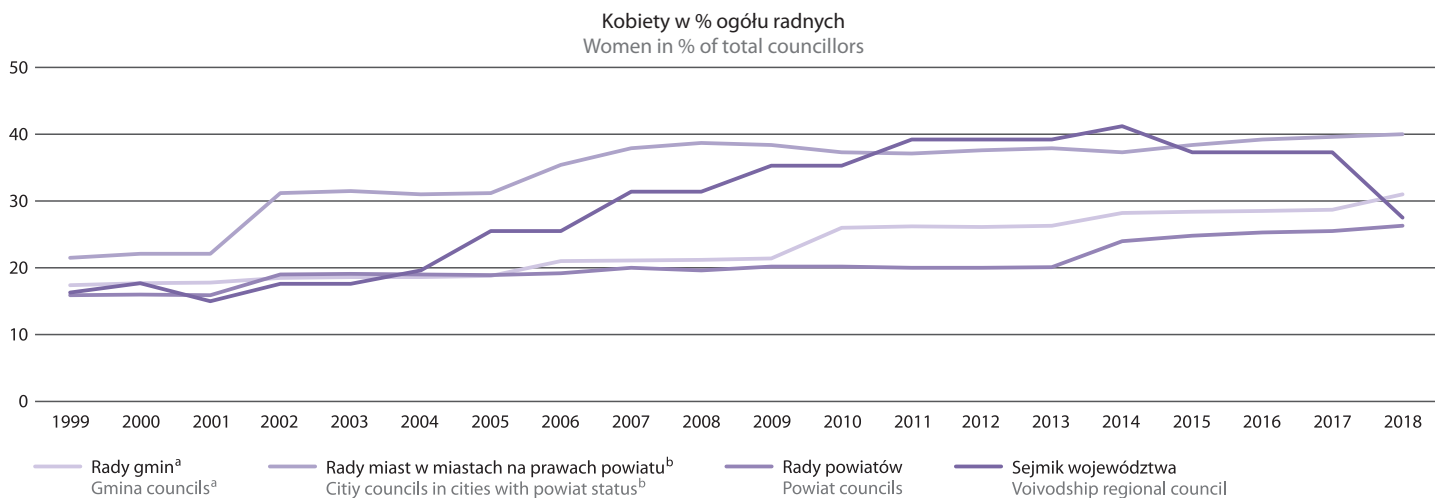
General, democratic elections to city and gmina councils were held for the first time in the Third Republic of Poland in 1990. Since 1998, residents have also elected councillors to representative bodies of higher levels of local government, i.e. powiat councils and voivodship local government councils. In 2002, direct elections for gmina mayors, mayors and city mayors were introduced in Poland. From the same year – in connection with changes in the Warsaw system – councillors for all districts of the capital are selected together with councillors of Warsaw capital city.

Since 2002, voter turnout in Mazowieckie voivodship is higher than the national average. The highest turnout in elections to local government units of all levels was recorded in 2018. For years, its level has been higher in smaller, usually rural gminas. In the elections on 21st October 2018, the highest electoral participation rates were recorded in the gminas of Krzynowłoga Mała (74,76%) and Obryte (74,53%), and the lowest in the gminas of Goszczyn (45,03%) and Strzegowo (47,62%).

Radni organów JST

Councillors of organs of JST

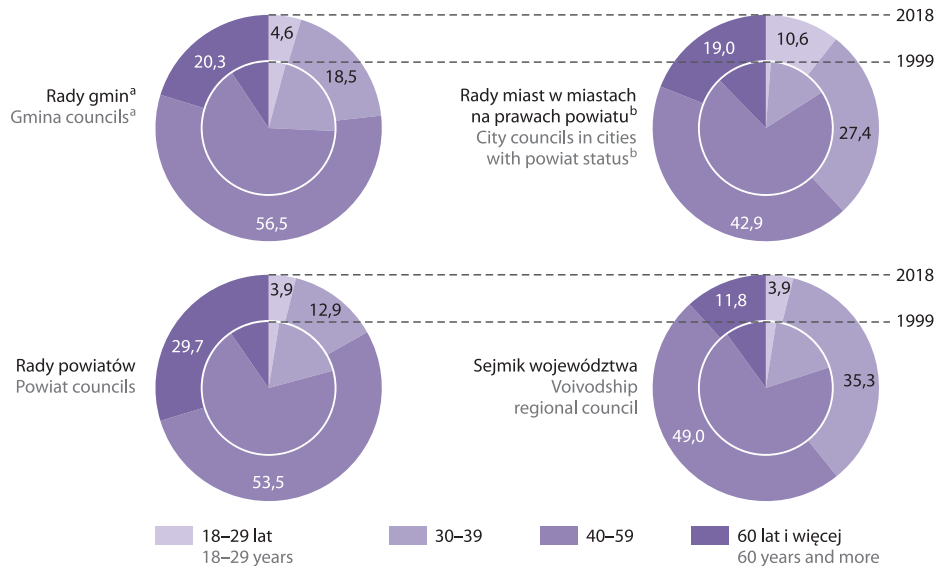
	Rady gmin ^a Gmina councils ^a	Rady miast w miastach na prawach powiatu ^b City councils in cities with powiat status ^b	Rady powiatów Powiat councils	Sejmik województwa Voivodship regional council
1999	6 824	163	1 269	80
2018	4 800	573	744	51

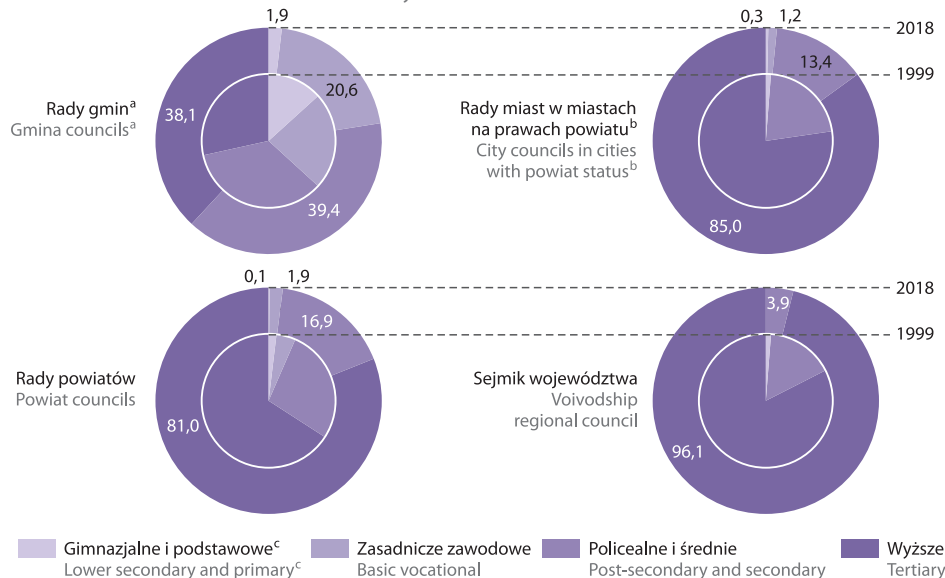
a Bez rad miast w miastach na prawach powiatu; w 1999 r. łącznie z Radą Związku Komunalnego m.st. Warszawy. b Od 2002 r. łącznie z radami dzielnic m.st. Warszawy.

a Excluding city councils in cities with powiat status; in 1999 including Council of Municipal Union of the Capital City of Warsaw. b Since 2002 including district councils of the Capital City of Warsaw.

Radni według wieku w % ogółem
Councillors by age in % of total

Radni według wykształcenia w % ogółem
Councillors by educational level in % of total

a Bez rad miast w miastach na prawach powiatu; w 1999 r. łącznie z Radą Związku Komunalnego m.st. Warszawy. b W 2018 r. łącznie z radami dzielnic m.st. Warszawy. c Łącznie z radnymi o nieustalonym poziomie wykształcenia; w 1999 r. bez wykształcenia gimnazjalnego.

a Excluding city councils in cities with powiat status; in 1999 including Council of Municipal Union of the Capital City of Warsaw. b In 2018 including district councils of the Capital City of Warsaw. c Including councillors with unknown education level; in 1999 excluding low level secondary education level.

W wyborach samorządowych mieszkańcy województwa decydują o obsadzie ponad 6 tys. mandatów przedstawicielskich; w 2018 r. uprawnieni do głosowania wybierali 314 wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, 4827 radnych gminnych, 159 radnych w miastach na prawach powiatu, 745 radnych powiatów ziemskich, 51 radnych sejmiku województwa mazowieckiego oraz 425 radnych dzielnic Warszawy.

Obserwuje się systematyczny wzrost liczby kobiet zaangażowanych w działalność samorządową. Na koniec 2018 r. największy ich udział wśród radnych odnotowano w radach miast na prawach powiatu (łącznie z radnymi rad dzielnic m.st. Warszawy) – 40,0%, natomiast najniższy w radach powiatów – 26,3%. Systematycznie rosła także odsetek kobiet sprawujących władzę; od 2002 r. wzrósł on o 6,7 p. proc. do 12,4% w 2018 r.

W ostatnich 20 latach w strukturze radnych wszystkich poziomów samorządu wzrósł udział osób młodych (w wieku 18–29 lat) oraz najstarszych (w wieku 60 lat i więcej), a także osób z wykształceniem wyższym.

In the local government elections, the inhabitants of the voivodship decide on the cast of over 6 thousand representative mandates; in 2018, persons entitled to vote elected 314 gmina mayors, mayors and city mayors, 4827 gmina councillors, 159 councillors in cities with powiat status, 745 councillors of countryside powiat, 51 councillors of Mazowieckie voivodship council and 425 councillors of Warsaw districts.

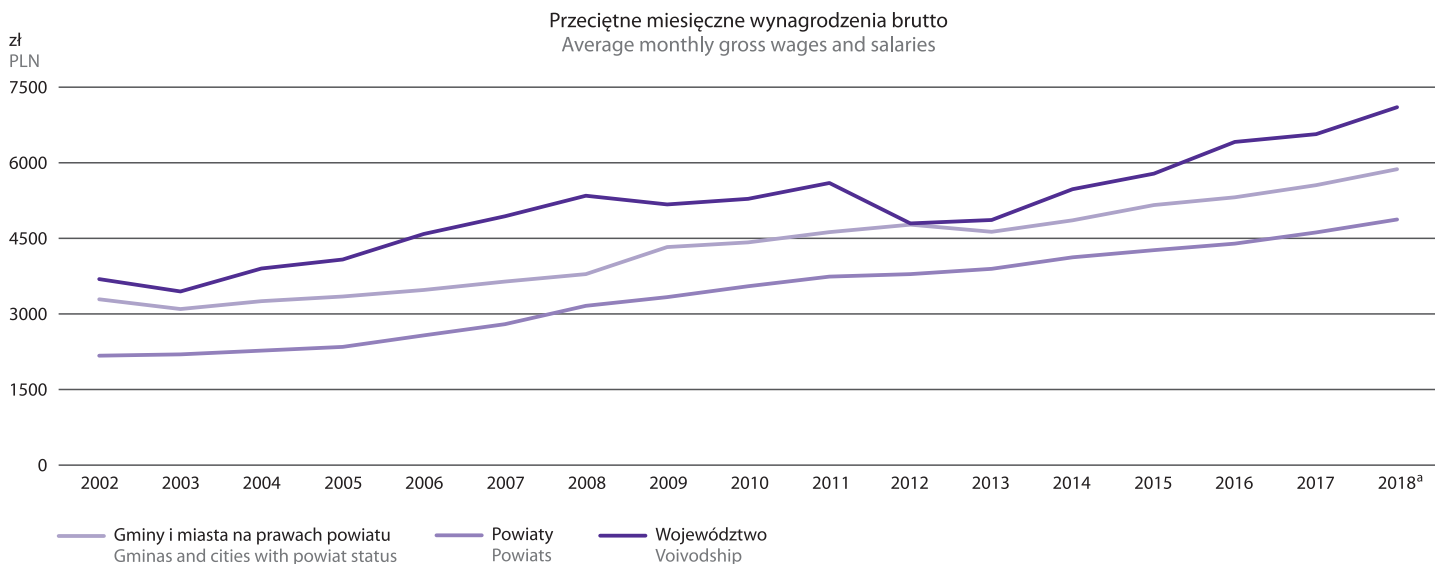
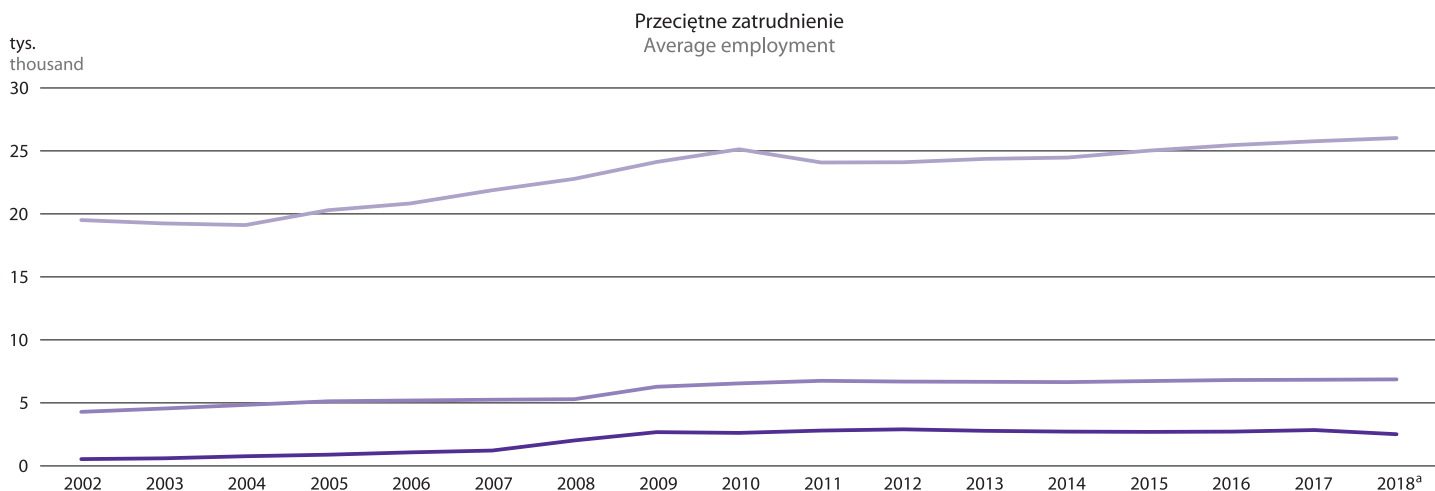
There has been a systematic increase in the number of women involved in local government activities. At the end of 2018, their largest share among councillors was recorded in councils of cities with powiat status (including councillors of district councils of Warsaw capital city) – 40,0%, while the lowest in powiat councils – 26,3%. The percentage of women in power is also systematically growing; since 2002 it has increased by 6,7 pp up to 12,4% in 2018.

In the last 20 years, there was an increase in the share of young people (aged 18–29) and the oldest (aged 60 and more) as well as people with higher education in the structure of councillors at all levels of local government.

Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji samorządu terytorialnego

Average paid employment and wages and salaries in local government administration

	1999	2003	2008	2013	2018 ^a
Przeciętne zatrudnienie Average employment	20 417	24 394	30 108	33 840	35 405
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	2 476	2 939	3 785	4 507	5 768

^a Dane wstępne.
^a Preliminary data.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego (JST)

Local government units (JST) budgets

	1999	2003	2008	2013	2018
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				
	Dochody Revenue				
Gminy Gminas	1 714	1 433	2 572	3 180	4 984
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	1 749	2 717	5 500	6 615	9 021
Powiaty Powiats	337	416	736	894	1 133
Województwo Voivodship	74	98	493	408	550
	Wydatki Expenditure				
Gminy Gminas	1 692	1 445	2 680	3 176	5 239
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	1 801	2 832	5 643	6 629	8 898
Powiaty Powiats	335	426	739	899	1 155
Województwo Voivodship	73	101	593	413	489
	Wynik budżetów Budgets result				
Gminy Gminas	+23	-12	-108	+5	-256
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-52	-115	-143	-14	+123
Powiaty Powiats	+2	-9	-3	-5	-22
Województwo Voivodship	+1	-3	-100	-5	+60

Budżety gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
Budgets of gminas are given without revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

Do zatrudnionych w administracji samorządu terytorialnego zalicza się zatrudnionych zarówno w urzędach gmin, miast na prawach powiatu, starostwach powiatowych oraz urządzie marszałkowskim, jak również w ich jednostkach pomocniczych (np. w jednostkach usług komunalnych, ośrodkach dokumentacji geodezyjno-kartograficznej, urzędach pracy, zarządach melioracji i urządzeń wodnych i od 2009 r. – zarządach dróg).

W 2018 r. przeciętne zatrudnienie w administracji samorządu terytorialnego wyniosło ponad 35 tys. osób; największe było w gminach i miastach na prawach powiatu, a najmniejsze w samorządzie województwa. W porównaniu z 2002 r. przeciętne zatrudnienie wzrosło o ponad 50%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w administracji samorządu terytorialnego w 2018 r. wyniosło 5768 zł (o 2578 zł więcej niż w 2002 r.). Najwyższe odnotowano w jednostkach samorządu województwa, a najniższe w jednostkach samorządu powiatu.

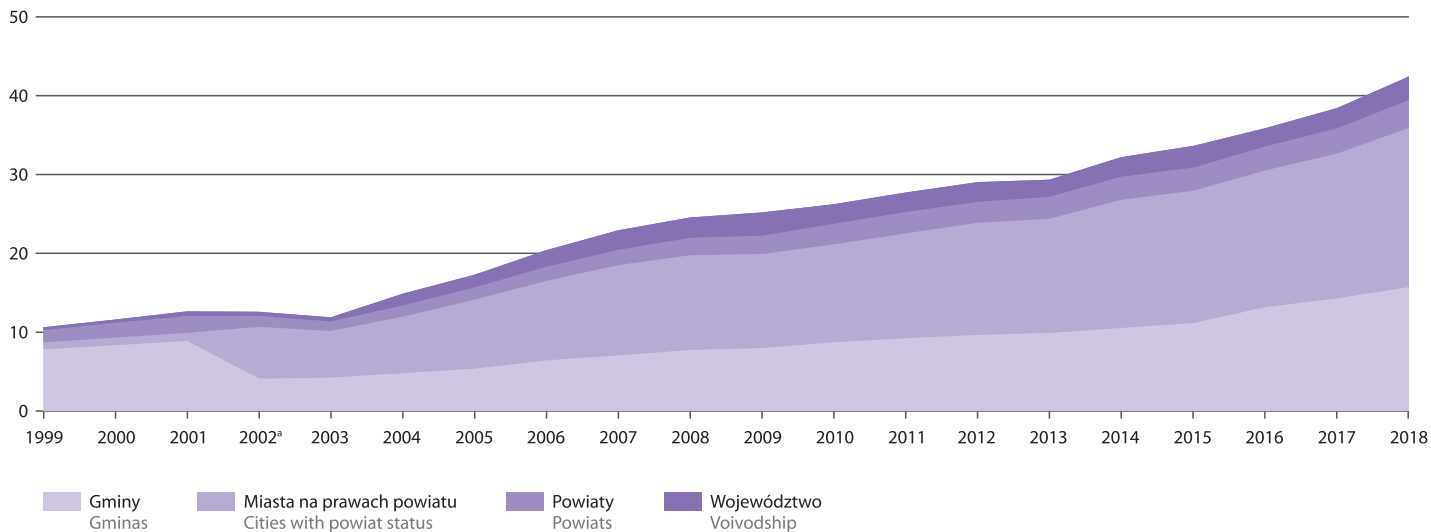
Persons employed in local government administration include those employed both in gmina offices, cities with powiat status, starosta offices and the marshal's office, as well as in their auxiliary units (e.g. in communal services units, geodetic and cartographic documentation centers, labour offices, drainage and water facilities boards and since 2009 – road authorities).

In 2018, the average employment in local government administration amounted to over 35 thousand persons; the largest was in gminas and cities with powiat status, and the smallest in the voivodship local government. Compared to 2002, the average employment increased by over 50%.

The average gross monthly wages and salaries in the administration of local government in 2018 amounted to PLN 5768 (by PLN 2578 more than in 2002). The highest were recorded in voivodship local government units, and the lowest in powiat local government units.

Dochody budżetów JST

Revenue of JST budgets

mld zł
billion PLN

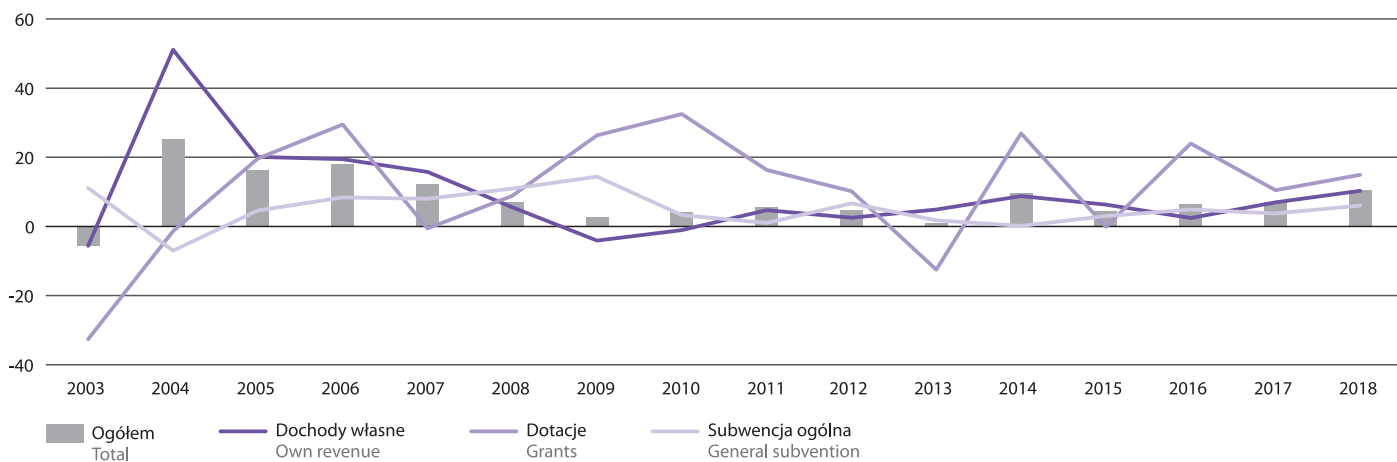
a Dane znacznie różnią się od prezentowanych dla lat wcześniejszych w związku ze zmianą ustroju m.st. Warszawy.

a The data differs significantly from those presented for previous years in connection with the change in the system of the Capital City of Warsaw.

Dochody budżetów JST według rodzajów

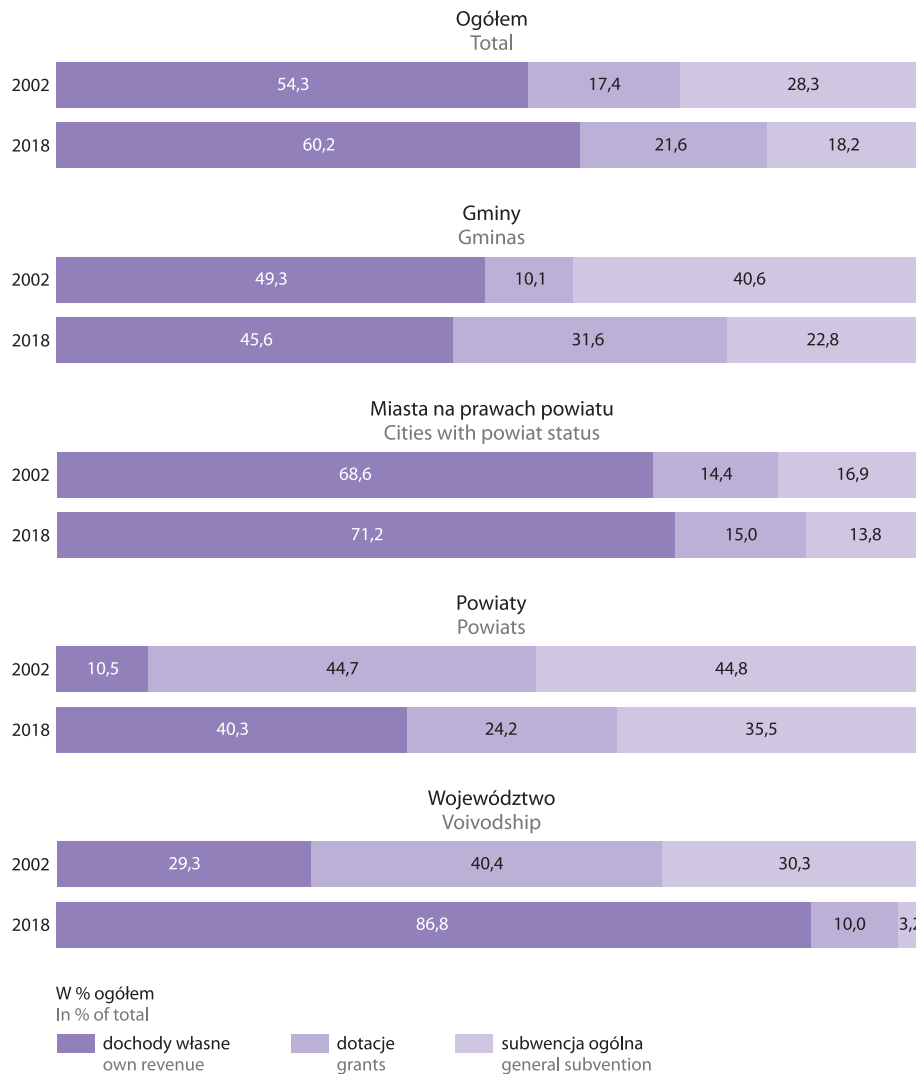
Revenue of JST budgets by type

Zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %
Change in relation to previous year in %

Struktura dochodów budżetów JST według rodzajów

Structure of revenue of JST budgets by type

Od 2002 r. dochody jednostek samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego rosną z roku na rok średnio o 7,9%.

W 2018 r. JST zrealizowały dochody ogółem w wysokości 42,4 mld zł. Na tę kwotę w największym stopniu złożyły się dochody miast na prawach powiatu i gmin (z udziałem odpowiednio 47,5% i 37,1%), a w znacznie mniejszym stopniu – powiatów i województwa (8,4% i 7,0%).

Głównym źródłem dochodów JST są dochody własne – w omawianym okresie stanowiły one przeciętnie 62,7% ogółu dochodów. Największy odsetek dochodów własnych jest w budżetach miast na prawach powiatu (średnio 74,7%) i w budżecie województwa (72,3%), mniejszy zaś w budżetach gmin (50,5%) i powiatów (33,5%). Oprócz dochodów własnych, na rachunki JST wpływa subwencja ogólna z budżetu państwa oraz dotacje w kwotach stanowiących średnio 22,1% i 15,1% ogółu dochodów.

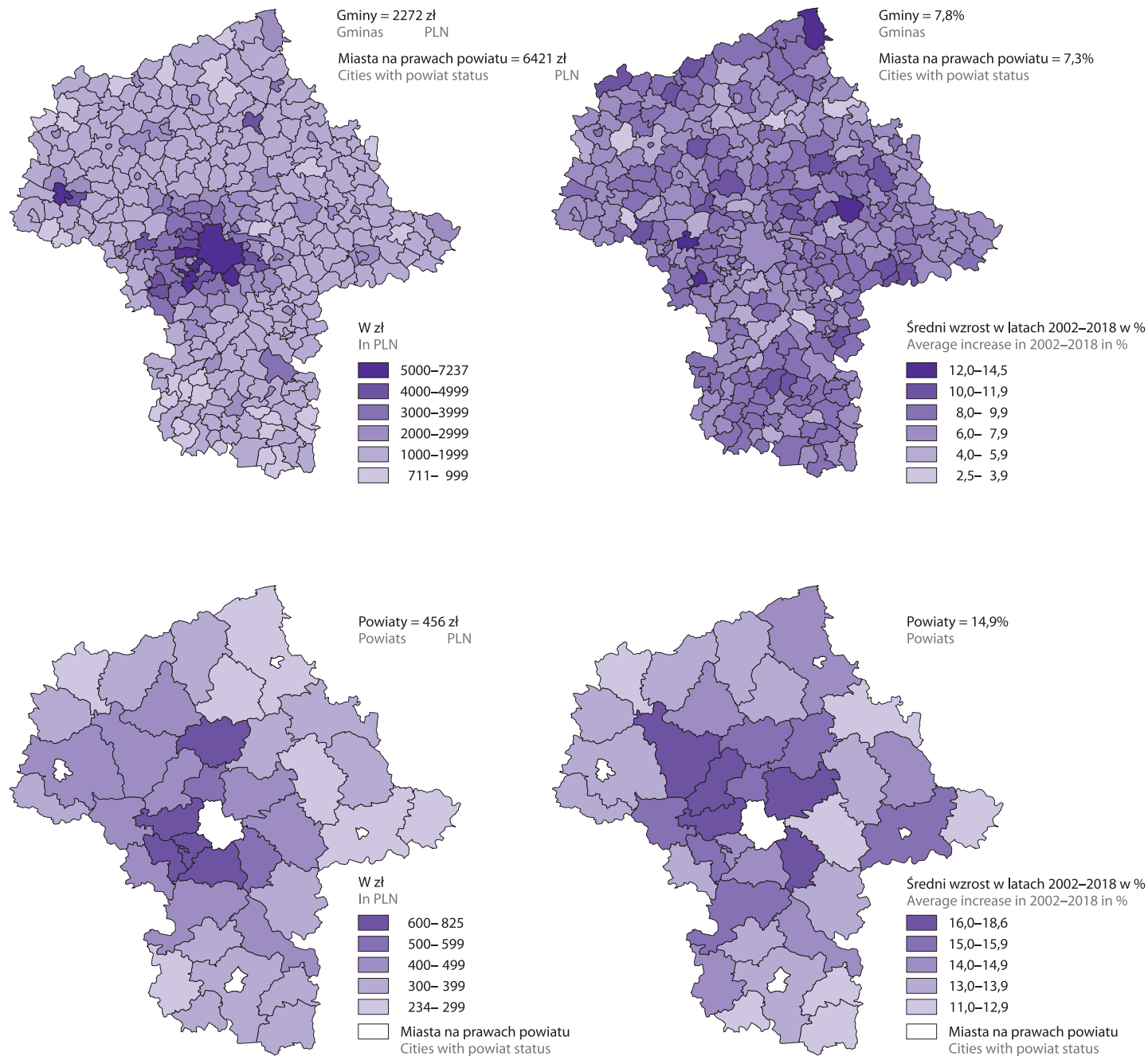
Since 2002, the revenue of local government units of Mazowieckie voivodship have been growing every year by an average of 7,9%.

In 2018, JST realized a total revenue of PLN 42,4 billion. The highest revenue was generated by cities with powiat status and gminas (with respectively 47,5% and 37,1%), and to a much lesser extent – powiats and the voivodship (8,4% and 7,0%).

The main source of revenue of local government units is their own revenue – in the discussed period it constituted on average 62,7% of total revenue. The highest percentage of own revenue is in the budgets of cities with powiat status (on average 74,7%) and in the voivodship's budget (72,3%), and smaller in the budgets of gminas (50,5%) and powiats (33,5%). In addition to own revenue, general subvention from the state budget and grants in amounts constituting, on average, 22,1% and 15,1% of total revenue contribute to the JST accounts.

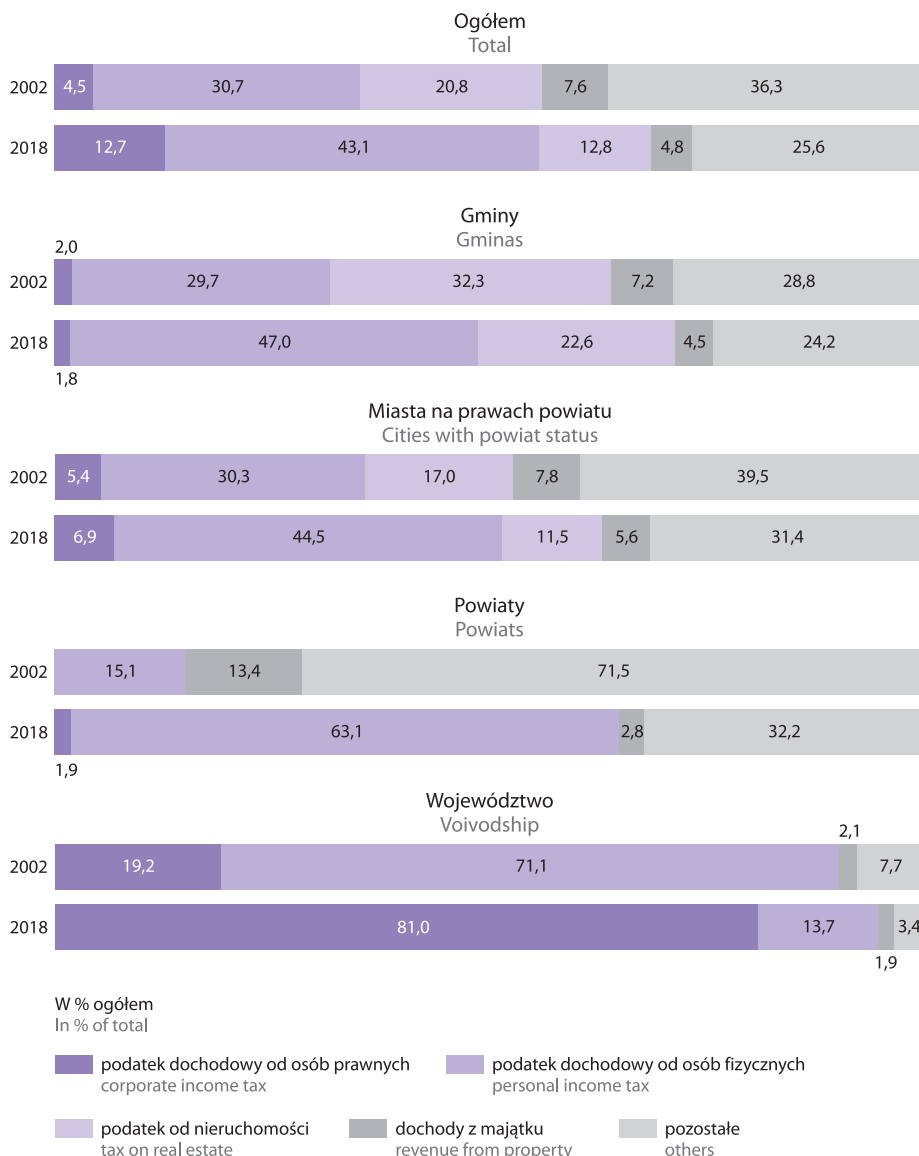
Dochody własne budżetów gmin, powiatów i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2018 r.

Own revenue of gminas, powiats and cities with powiat status budgets per capita in 2018

Struktura dochodów własnych budżetów JST według rodzajów

Structure of own revenue of JST budgets by type

W dochodach własnych jednostek samorządu terytorialnego najważniejszą pozycją jest udział w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT), a w dalszej kolejności podatek od nieruchomości oraz udział w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT). W omawianym okresie wpływ z tytułu udziału w PIT stanowiły średnio 37,4% dochodów własnych, z tytułu podatku od nieruchomości – 14,4%, a z tytułu udziału w CIT – 12,0%.

Porównując strukturę dochodów własnych według rodzajów dla poszczególnych poziomów jednostek samorządu terytorialnego można stwierdzić, że największy udział dochodów z podatku od osób fizycznych wystąpił w budżetach powiatów (średnio 52,2%), a z podatku od osób prawnych – w budżecie województwa (średnio 71,6%). Dla budżetów gmin istotnym źródłem dochodów jest podatek od nieruchomości stanowiący przeciętnie 25,1% dochodów własnych tych jednostek.

Zmiana struktury dochodów własnych budżetów JST, szczególnie widoczna dla powiatów i województwa, jest konsekwencją ustawowej zmiany wysokości udziałów JST we wpływach z podatku dochodowego PIT i CIT.

In the own revenue of local government units, the most important item is the share in personal income tax (PIT), followed by the tax on real estate and share in the corporate income tax (CIT). In the discussed period, revenue from participation in PIT accounted for an average of 37,4% of own revenue, due to tax on real estate – 14,4%, and for participation in CIT – 12,0%.

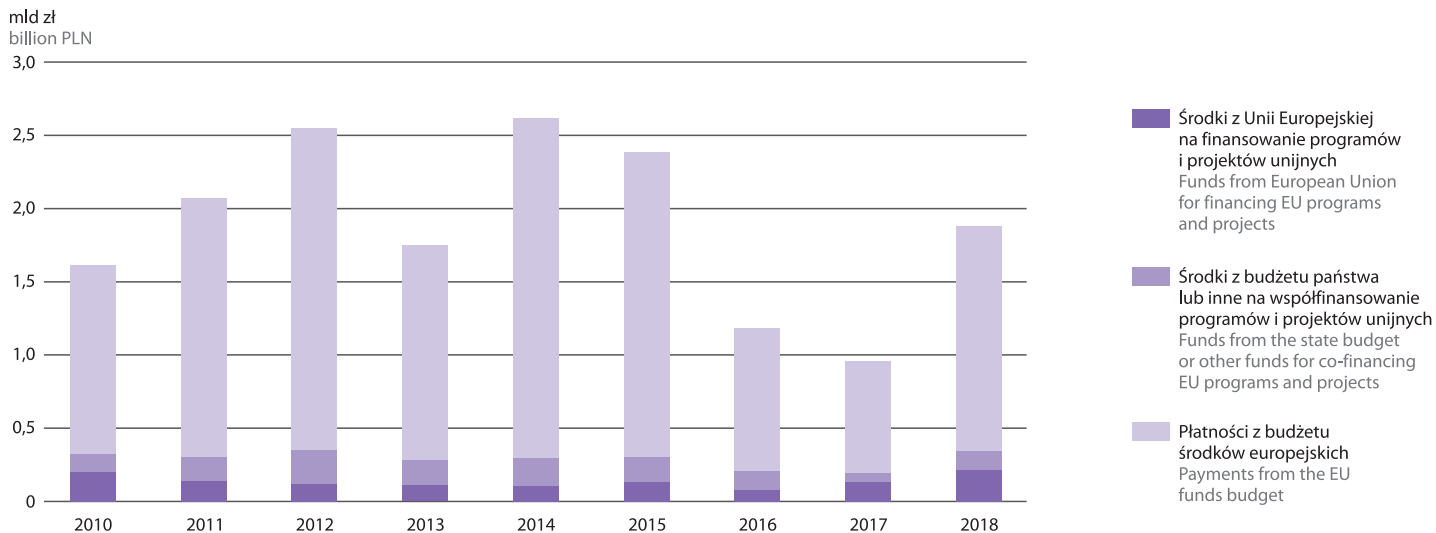
When comparing the structure of own revenue by type for particular levels of local government units, it can be stated that the largest share of personal income tax occurred in powiat budgets (52,2% on average), and from corporate tax – in the voivodship budget (71,6% on average). For gminas' budgets an important source of revenue is a tax on real estate, accounting for an average of 25,1% of own revenue of these units.

The change in the structure of own revenue of JST budgets, especially visible for powiats and the voivodship, is a consequence of the statutory change in the amount of JST shares in PIT and CIT income tax.

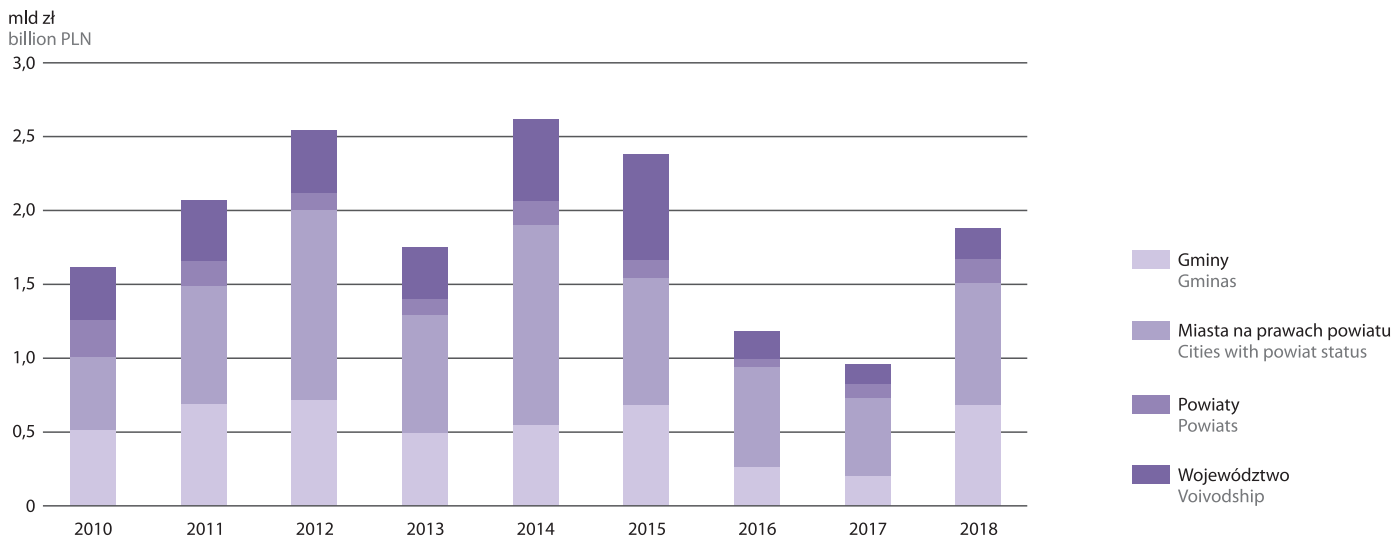
Środki w dochodach budżetów JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Funds in revenue of JST budgets for financing and co-financing EU programs and projects

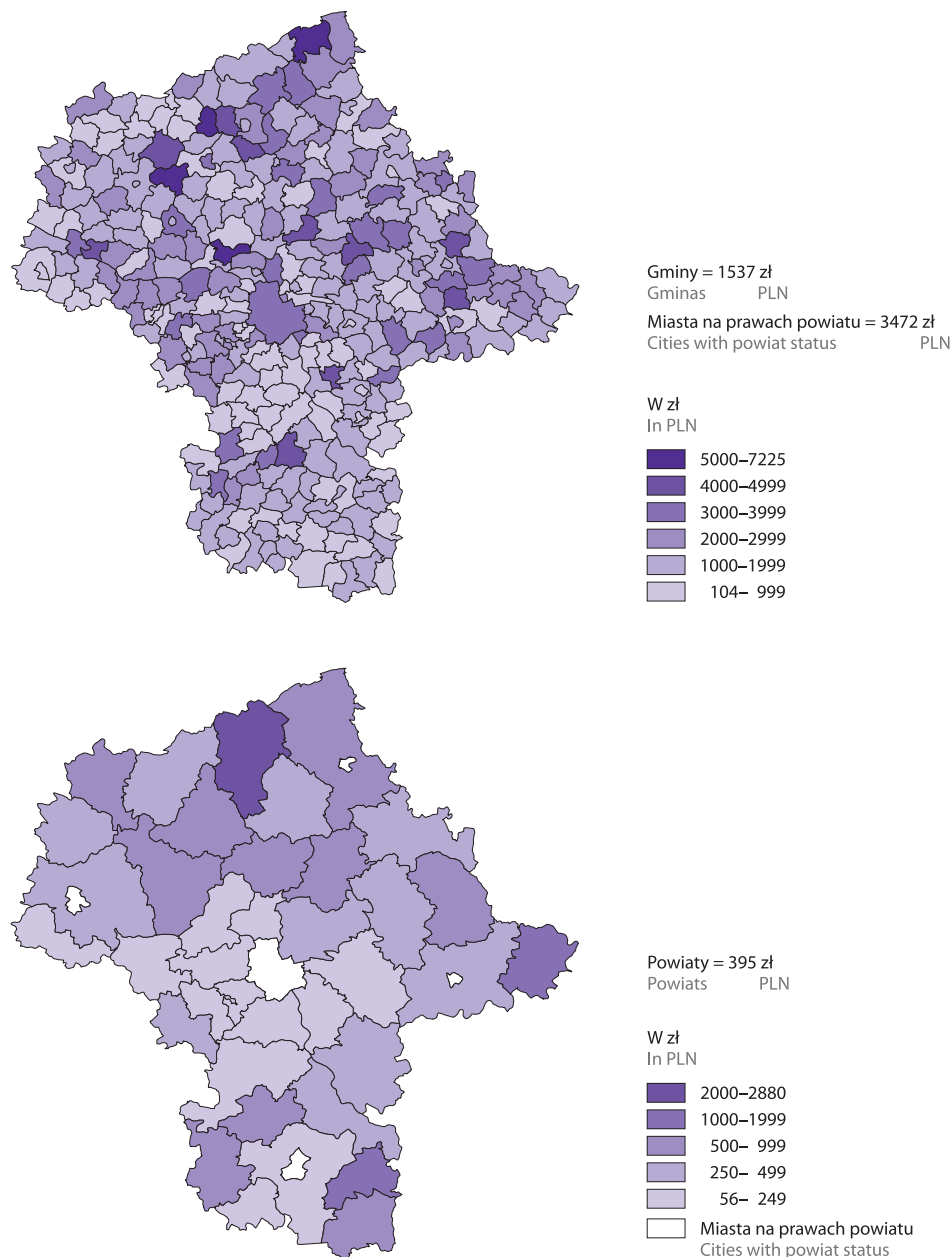
Według rodzajów środków
By type of funds

Według poziomów JST
By JST levels

Na 1 mieszkańca w latach 2010–2018^a
Per capita in 2010–2018^a

W latach 2010–2018 JST otrzymały 17,0 mld zł na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych. Na powyższą kwotę składały się: środki z Unii Europejskiej w wysokości 1,2 mld zł, płatności z budżetu środków europejskich w wysokości 14,4 mld zł oraz środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów z udziałem środków unijnych w wysokości 1,4 mld zł.

Udział omawianych środków w łącznych dochodach JST wyniósł 5,8%; największy był w dochodach województwa, gdzie stanowił 14,7%, a znacznie mniejszy w dochodach miast na prawach powiatu – 5,3%, gmin – 4,7% i powiatów – 4,6%.

W ciągu ostatnich dziewięciu lat relatywnie najwięcej środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych pozyskała gmina Gliniojeck (powiat ciechanowski) – 7225 zł na mieszkańca oraz gmina Pomiechówek (powiat nowodworski) – 6079 zł.

In 2010–2018, JST received PLN 17,0 billion to finance and co-finance EU programs and projects. The above amount consisted of: funds from the European Union in the amount of PLN 1,2 billion, payments from the EU funds budget in the amount of PLN 14,4 billion and funds from the state budget or other for co-financing programs and projects with EU funds in the amount of PLN 1,4 billion.

The share of the discussed funds in total JST revenue was 5,8%; the highest was in the voivodship's revenue, where it accounted for 14,7%, and much smaller in revenue of cities with powiat status – 5,3%, gminas – 4,7% and powiats – 4,6%.

In the last nine years, the highest amount of funds for financing and co-financing EU programs and projects was obtained by the gmina Gliniojeck (ciechanowski powiat) – PLN 7225 per capita and the gmina Pomiechówek (nowodworski powiat) – PLN 6079.

^a Do obliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 30 czerwca 2014 r.

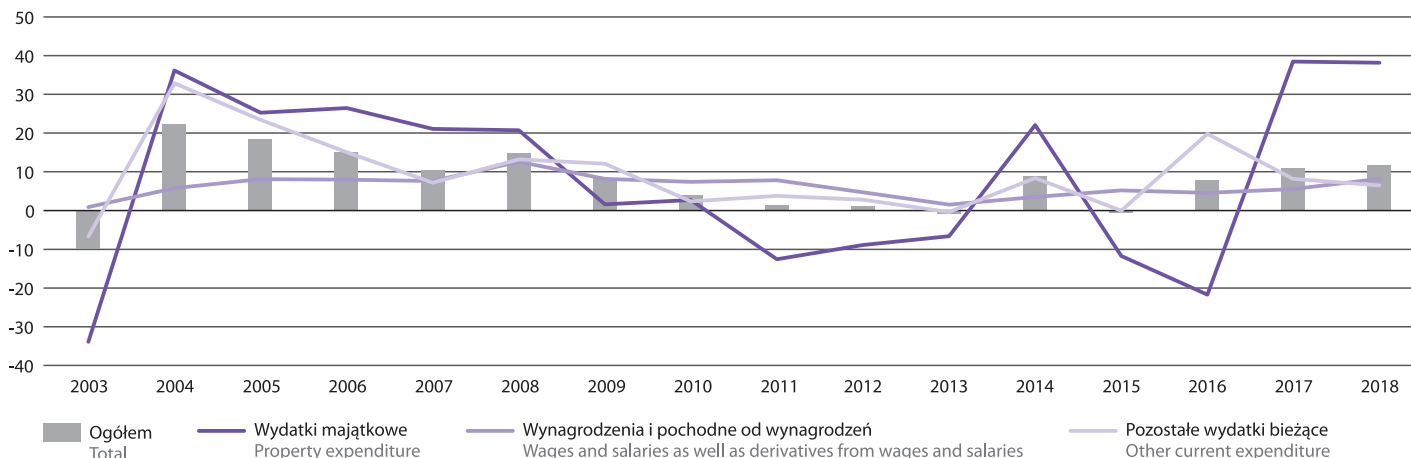
^a In calculation number of population as of 30th June 2014 was taken.

Wydatki budżetów JST według rodzajów

Expenditure of JST budgets by type

Zmiana w stosunku do roku poprzedniego w %

Change in relation to previous year in %

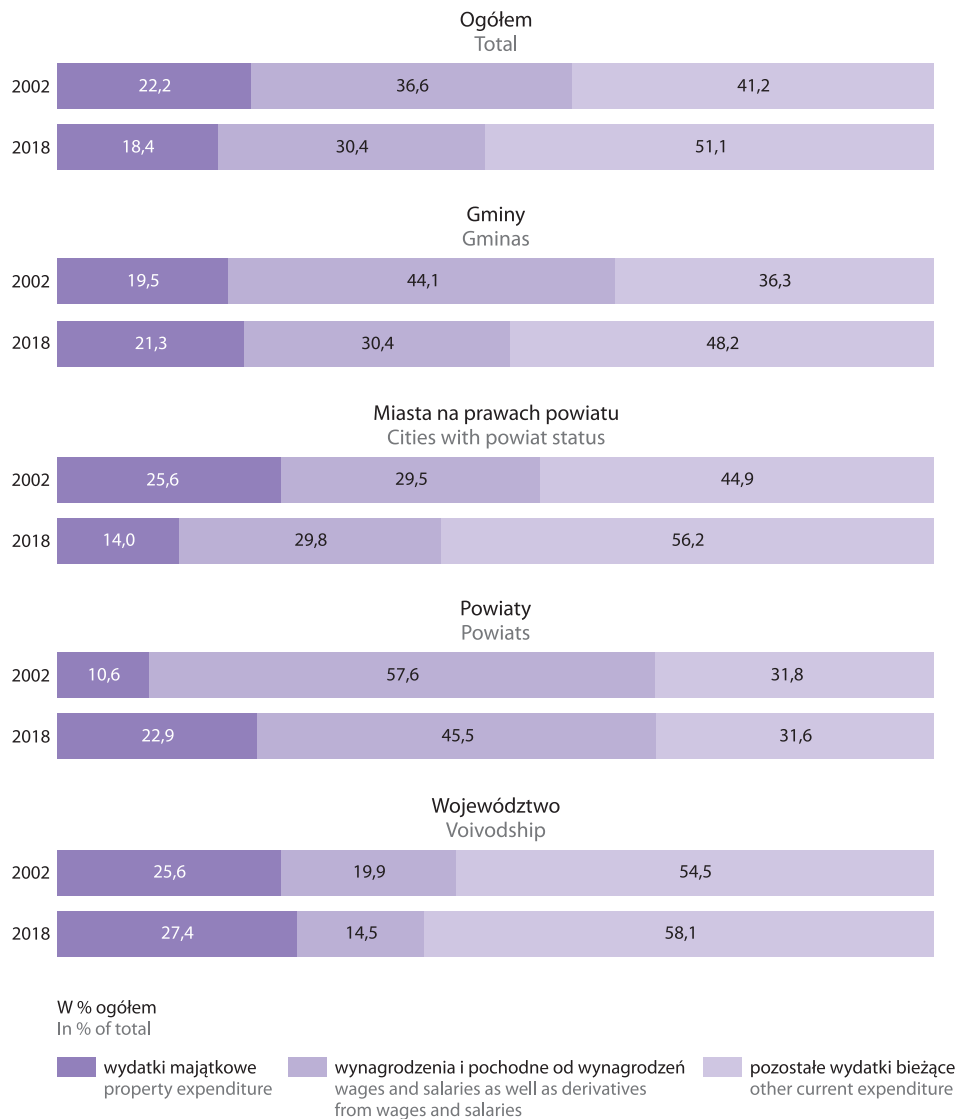
Struktura wydatków budżetów JST według działów

Structure of expenditure of JST budgets by division

W % ogółem
In % of totaltransport i łączność
transport and communicationgospodarka mieszkaniowa
dwelling economyadministracja publiczna
public administrationbezpieczeństwo publiczne
i ochrona przeciwpożarowa
public safety and fire careoświata i wychowanie
educationochrona zdrowia
health carepomoc społeczna i pozostałe zadania
w zakresie polityki społecznej
social assistance and other tasks
in sphere of social policyedukacyjna opieka wychowawcza
educational carerodzina
familygospodarka komunalna i ochrona środowiska
municipal economy and environmental protectionkultura i ochrona dziedzictwa narodowego
culture and national heritagepozostałe
others

Struktura wydatków budżetów JST według rodzajów

Structure of expenditure of JST budgets by type

Głównym obciążeniem dla budżetów JST są wydatki bieżące; w latach 2002–2018 stanowiły one średnio 81,0% ogółu wydatków. Z tej kwoty najczęściej wydano na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (32,6%). Na wydatki majątkowe (w tym inwestycje) przeznaczono 19,0% ogółu wydatków.

W strukturze wydatków JST według działów klasyfikacji budżetowej największy udział mają „Oświata i wychowanie” (średnio 27,1%) oraz „Transport i łączność” (20,5%). Ważną pozycję w wydatkach JST zajmuje również dział „Administracja publiczna” ze średnim udziałem 8,9%.

Warto nadmienić, że od 2017 r. w klasyfikacji budżetowej występuje nowy dział „Rodzina”, którego utworzenie miało na celu jednolite ewidencjonowanie środków przeznaczonych na wsparcie rodziny. W 2018 r. wydatki w tym dziale były o 3,1% wyższe niż przed rokiem, ale ich udział w wydatkach ogółem budżetów JST zmniejszył się o 1,1 p. proc.

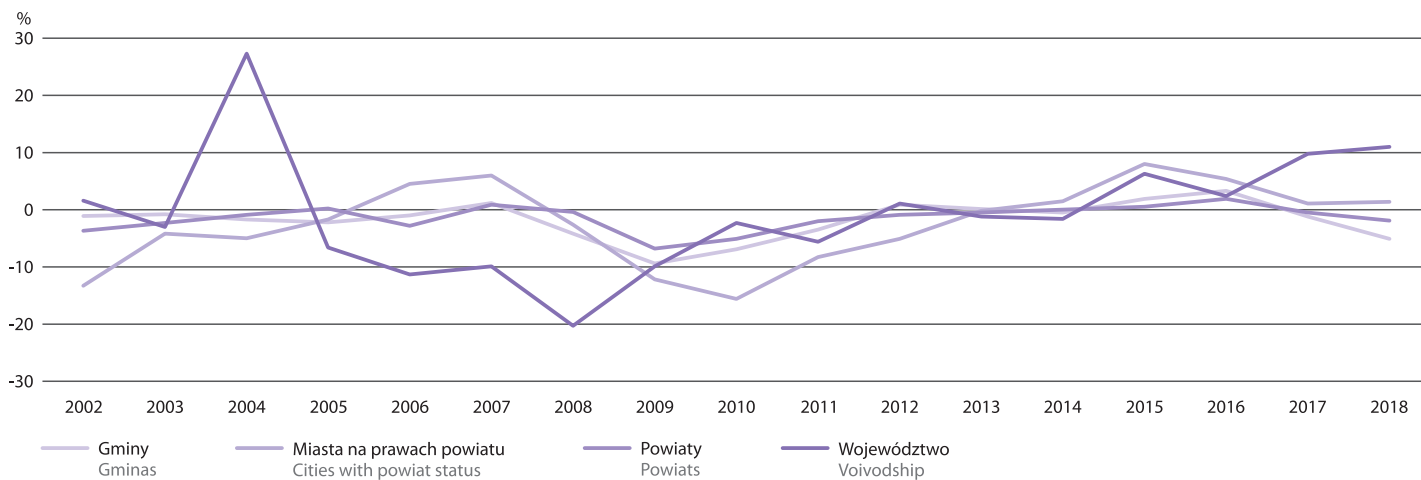
The main burden for JST budgets is current expenditure; in the years 2002–2018 they constituted on average 81,0% of total expenditure. Of this amount, the most was spent on wages and salaries with derivatives (32,6%). For property expenditure (including investments), 19,0% of total expenditure was allocated.

In the structure of local government expenditure according to the division of the budget classification, the largest share have “Education” (27,1% on average) and “Transport and communication” (20,5%). An important item in JST expenditure is also the “Public administration” division with an average share of 8,9%.

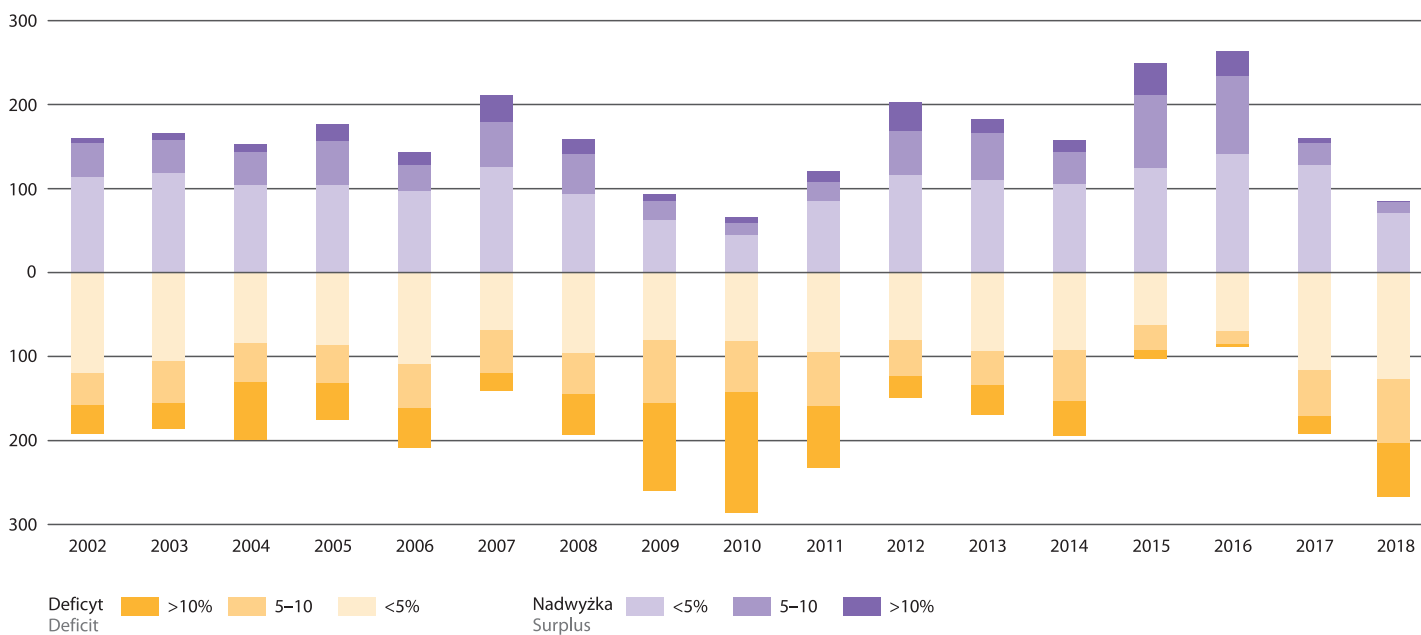
It is worth mentioning that from 2017 in the budget classification there is a new division “Family”, whose creation was aimed at uniform recording of funds allocated for family support. In 2018, expenditure in this division was by 3,1% higher than a year before, but their share in the total expenditure of JST budgets decreased by 1,1 pp.

Relacja wyniku budżetów JST do dochodów ogółem

Ratio of JST budgets result to total revenue

Liczba JST według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem

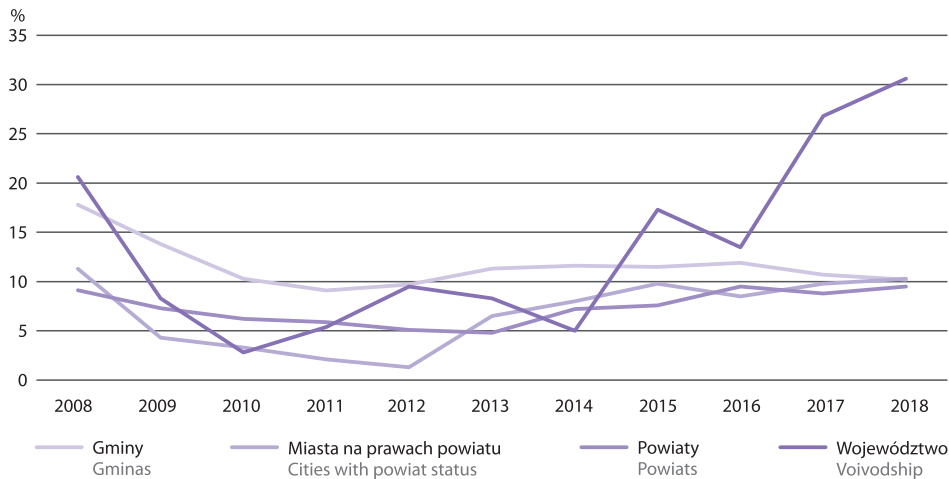
Number of JST by budget result to total revenue ratio

Wynik budżetowy – różnica między dochodami a wydatkami.
Budget result – the difference between revenue and expenditure.

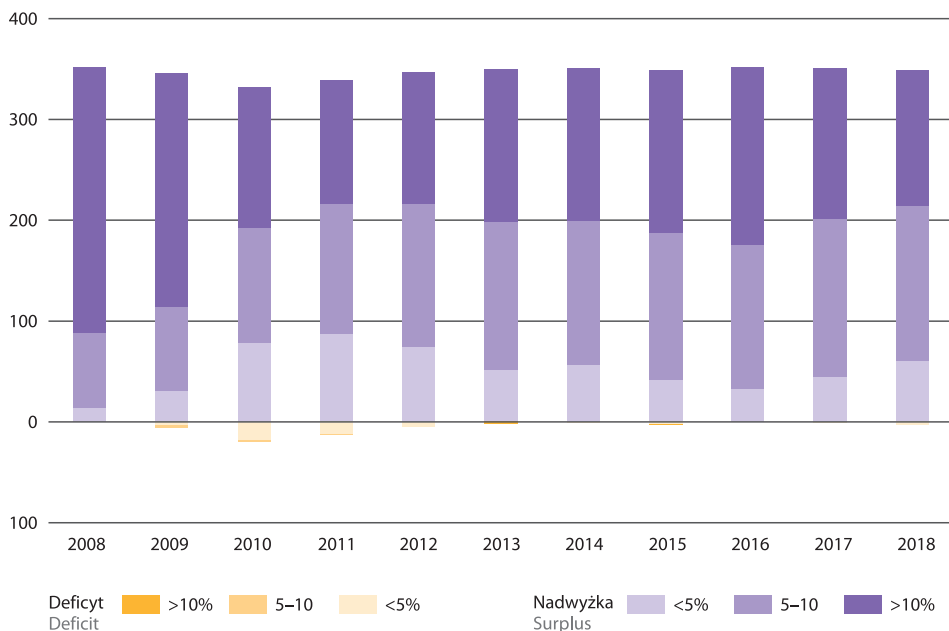
Relacja wyniku operacyjnego budżetów JST do dochodów ogółem

Ratio of JST operating result to total revenue

Liczba JST według relacji wyniku operacyjnego do dochodów ogółem

Number of JST by operating result to total revenue ratio

W porównaniu z 2002 r. poprawiła się sytuacja finansowa JST; o ile w pierwszym roku analizy jednostki te zamknęły rok budżetowy deficytem stanowiącym 7,7% dochodów ogółem, to szesnaście lat później miały deficyt w wysokości 0,7% ogółu dochodów.

W 2018 r. na 352 funkcjonujące w naszym województwie jednostki samorządu terytorialnego w 267 wystąpił deficyt budżetowy, co stanowiło 75,9% ogółu. W 64 jednostkach relacja deficytu do wykonanych dochodów przekroczyła 10%. Nadwyżkę osiągnęło 85 jednostki, przy czym tylko w budżecie województwa nadwyżka przekraczała 10% dochodów.

Porównanie rozkładów JST według wysokości wyniku budżetowego oraz wysokości wyniku operacyjnego pozwala stwierdzić, że w ostatnich latach duża część jednostek wykazuje nierównowagę budżetową (deficyt budżetowy) przy jednoczesnym zachowaniu równowagi finansowej (nadwyżka operacyjna).

In comparison with 2002, the financial situation of JST improved; if in the first year of the analysis, these units closed the budget year with a deficit constituting 7,7% of total revenue, then sixteen years later they had a deficit of 0,7% of total revenue.

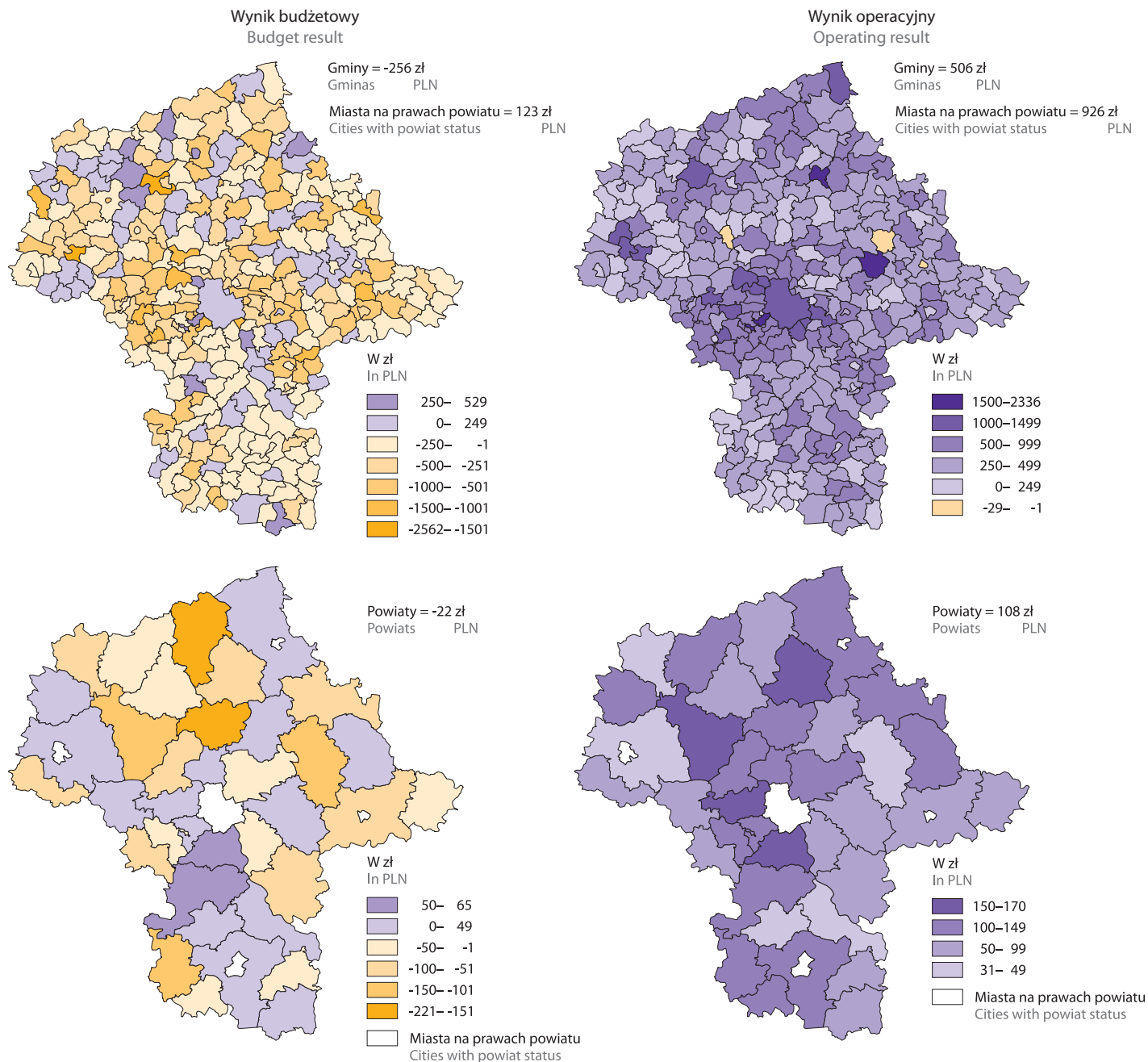
In 2018, out of 352 local government units operating in our voivodship, a budget deficit was in 267 units, which constituted 75,9% of the total. In 64 units, the ratio of the deficit to revenue earned exceeded 10%. The surplus was reached in 85 units, whereas only in the voivodship budget the surplus exceeded 10% of revenue.

Comparison of JST breakdowns according to the amount of the budget result and the amount of the operating result allows to conclude that in recent years a large part of entities has shown budgetary imbalances (budget deficit) while maintaining financial balance (operating surplus).

Wynik operacyjny – różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi.
Operating result – the difference between current revenue and current expenditure.

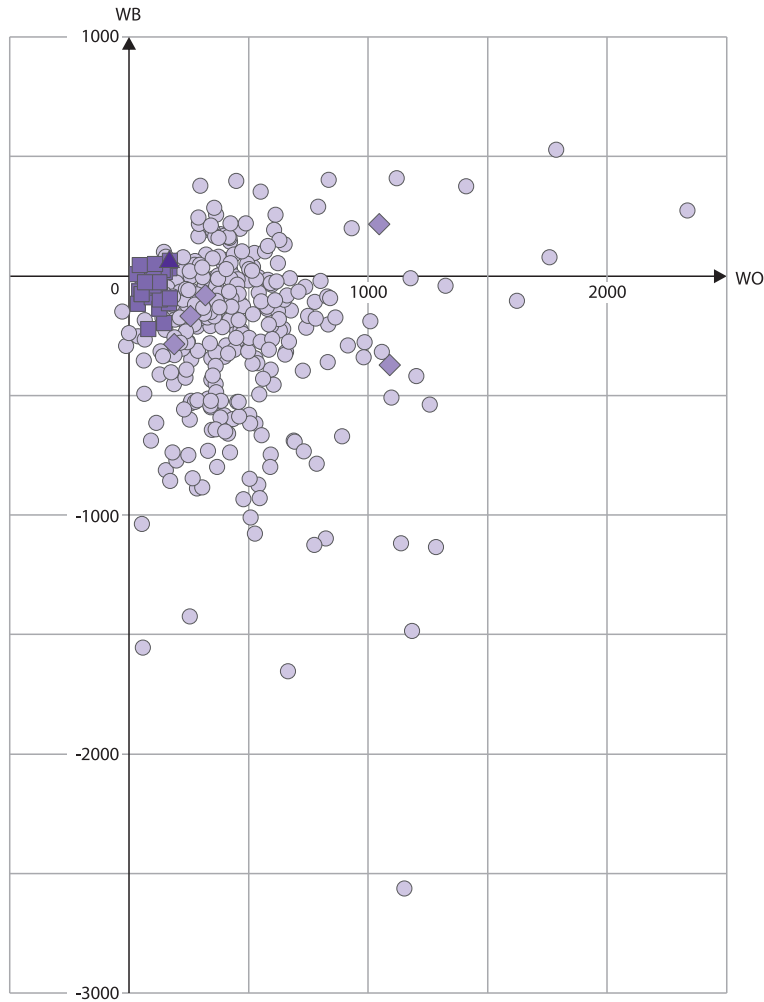
Wyniki budżetów gmin, powiatów i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2018 r.

Result of gminas, powiats and cities with powiat status budgets per capita in 2018

Rozkład JST według wielkości wyniku budżetowego i operacyjnego w 2018 r.

Distribution of JST according to the size of the budget and operating result in 2018

WB – Wynik budżetowy na 1 mieszkańca w zł
Budget result per capita in PLN

WO – Wynik operacyjny na 1 mieszkańca w zł
Operating result per capita in PLN

● Gminy
Gminas

◆ Miasta na prawach powiatu
Cities with powiat status

■ Powiaty
Powiat

▲ Województwo
Voivodship

W 2018 r. tylko 3 jednostki nie miały zachowanej równowagi finansowej. Zdecydowana większość samorządów wypracowała nadwyżkę operacyjną, co oznacza, że samorządy te mogły dochodami bieżącymi pokryć wydatki związane z bieżącym funkcjonowaniem, regulować spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz realizować nowe inwestycje. Warto dodać, że 75,0% ogółu JST osiągnęło nadwyżkę operacyjną pomimo deficytu budżetowego, a 24,1% jednostek miało dodatnie oba rodzaje wyniku.

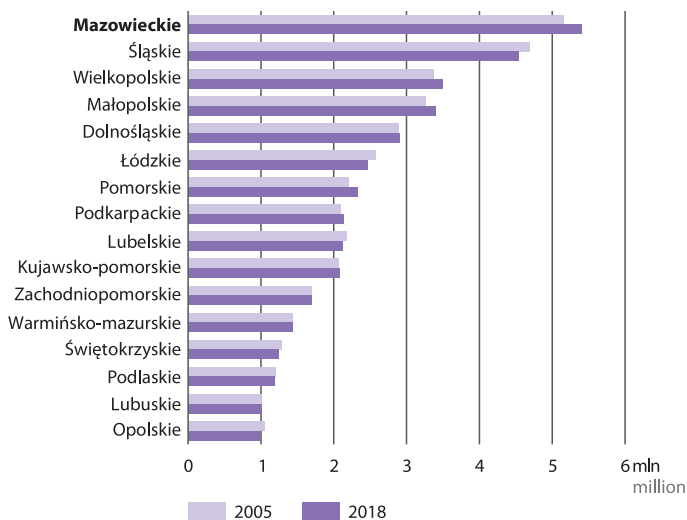
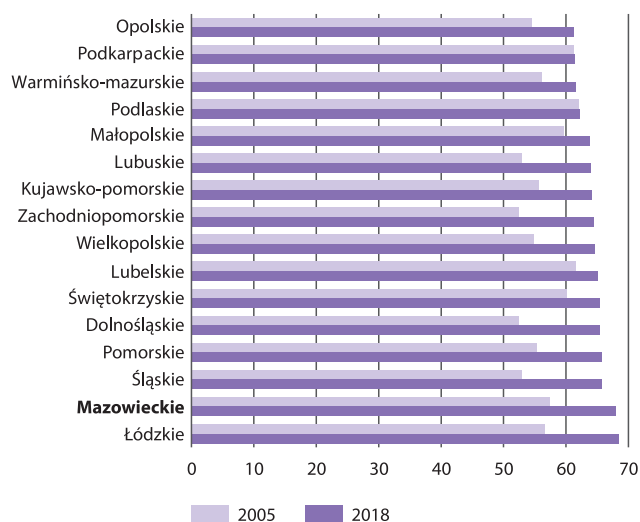
In 2018, only 3 units did not have financial balance. The vast majority of local governments generated an operating surplus, which means that these local governments could cover current expenditure related to the day-to-day operation, regulate the repayment of earlier contracted liabilities and implement new investments. It is worth noting that 75,0% of all JST achieved an operating surplus despite the budget deficit, and 24,1% of units had positive both types of results.

**Mazowieckie na tle
innych województw**

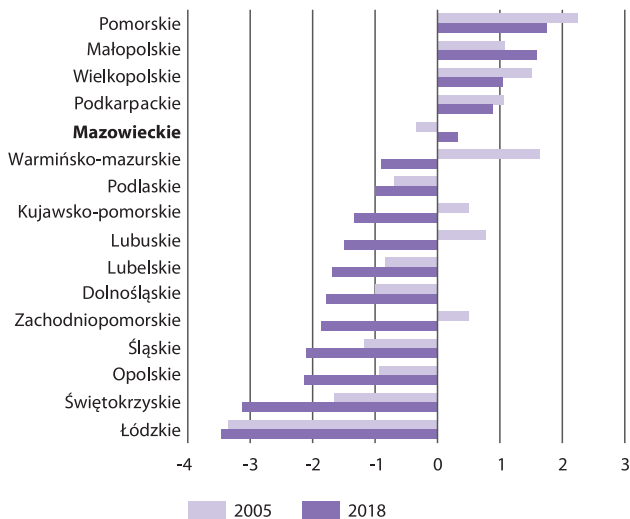
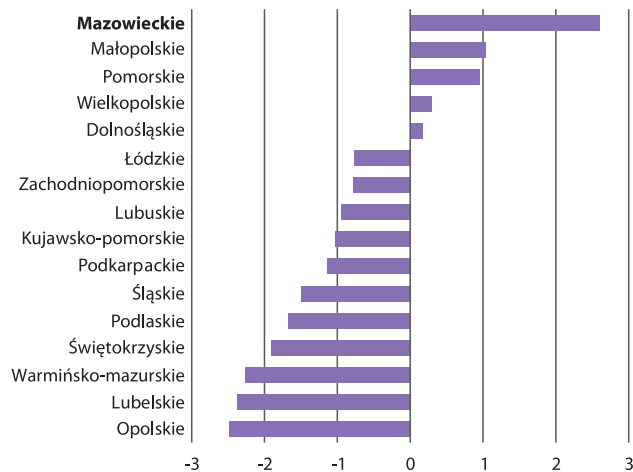
**Mazowieckie on the background
of the other voivodships**

Ludność

Population

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym^a Non-working age population per 100 persons in working age^a**Przyrost naturalny na 1000 ludności**

Natural increase per 1000 population

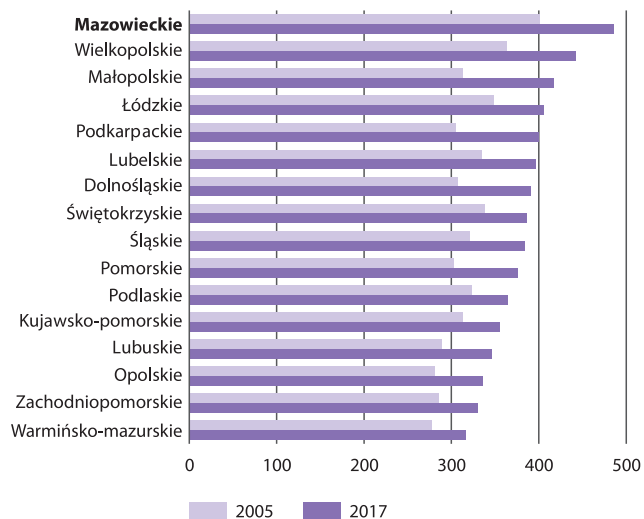
Średnioroczne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych^b na pobyt stały w latach 2005–2018 na 1000 ludności^c Annual average internal and international net migration^b for permanent residence in 2005–2018 per 1000 population^c

a Mężczyźni w wieku 18–64 lata, kobiety – 18–59 lat. b Dla 2015 r. w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. c Do obliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia 2011 r.

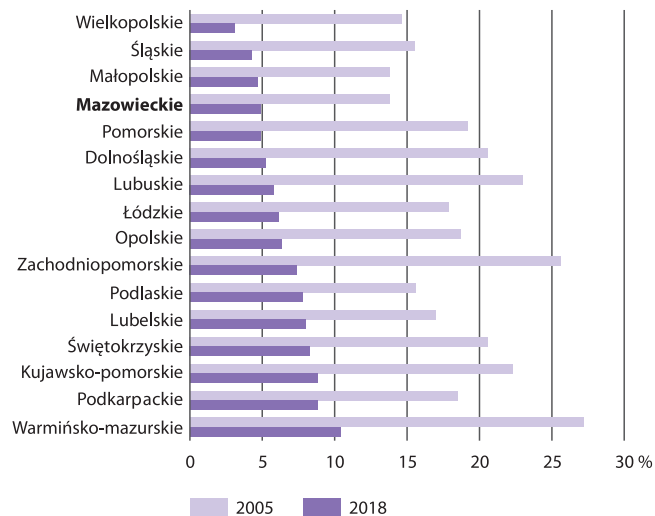
a Males aged 18–64, females – 18–59. b For 2015 in the case of the international migration data for 2014 was adopted. c In calculation number of population as of 31st December 2011 was taken.

Pracujący na 1000 ludności

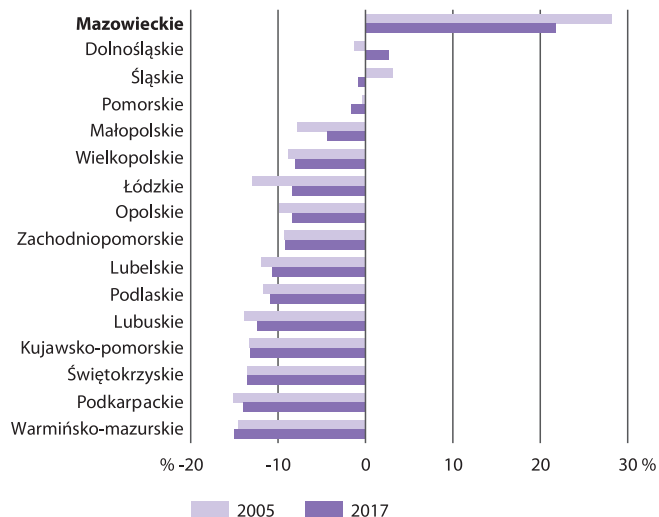
Employed persons per 1000 population

Stopa bezrobocia rejestrowanego

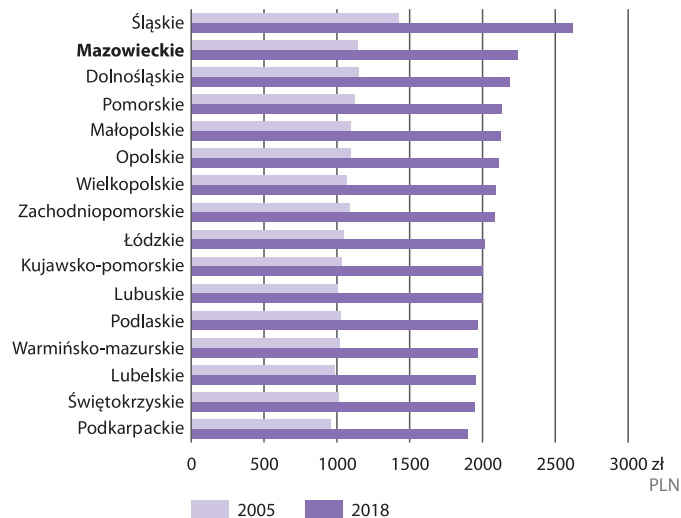
Registered unemployment rate

Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto od przeciętnego wynagrodzenia w kraju

Relative deviations of average monthly gross wages and salaries from the average wages and salaries in country

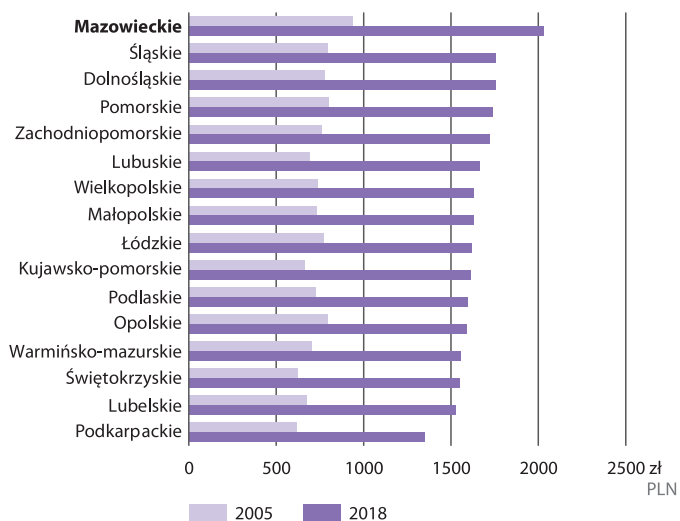
Przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Average monthly gross retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution

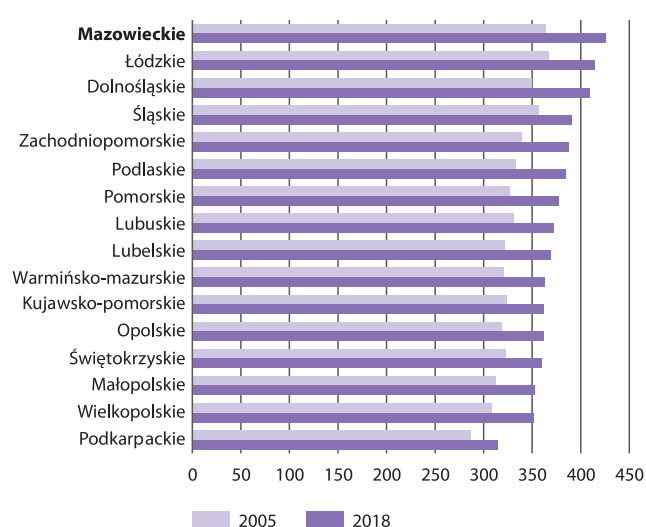
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Average monthly per capita available income in households

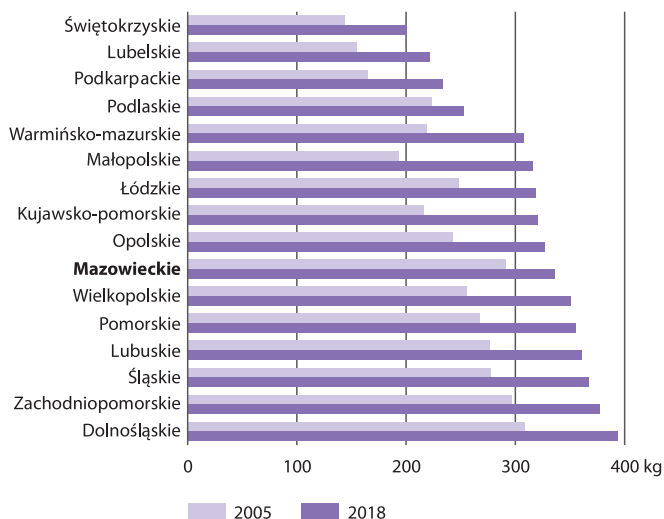
Mieszkania^a na 1000 ludności

Dwellings^a per 1000 population

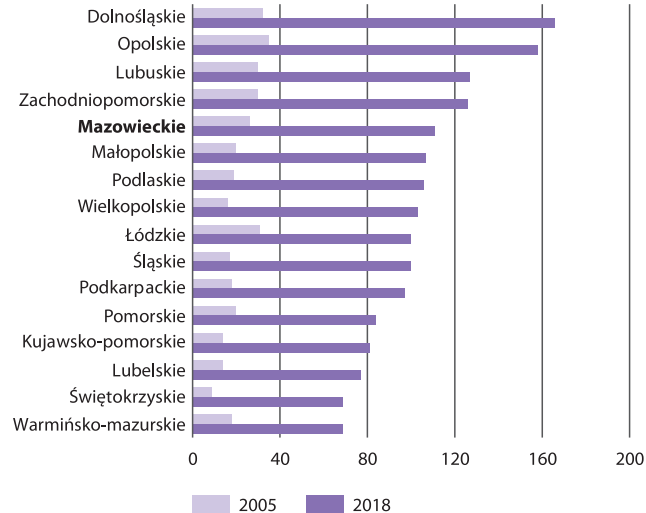
Odpady komunalne zebrane^b na 1 mieszkańca

Municipal waste collected^b per capita

Dzieci w żłobkach^c na 1000 dzieci w wieku do 3 lat

Children in nurseries^c per 1000 children up to age 3

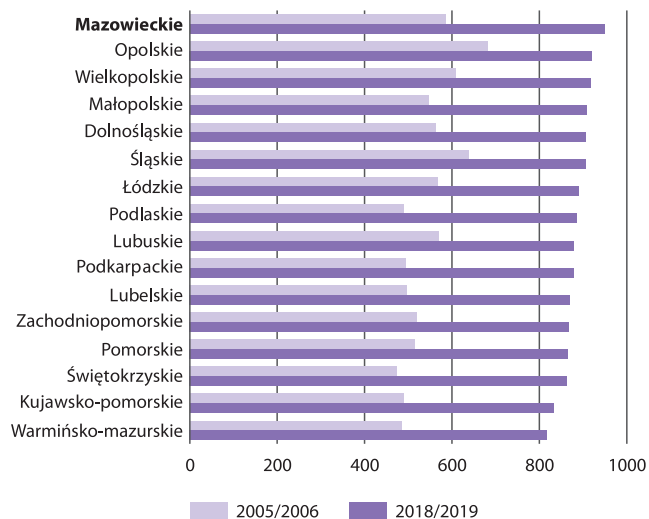

^a Zamieszkane i niezamieszkane, ^b Dane szacunkowe, ^c Łącznie z oddziałami żłobkowymi i klubami dziecięcymi.

^a Inhabited and uninhabited, ^b Estimated data, ^c Including nursery wards and childrens' clubs.

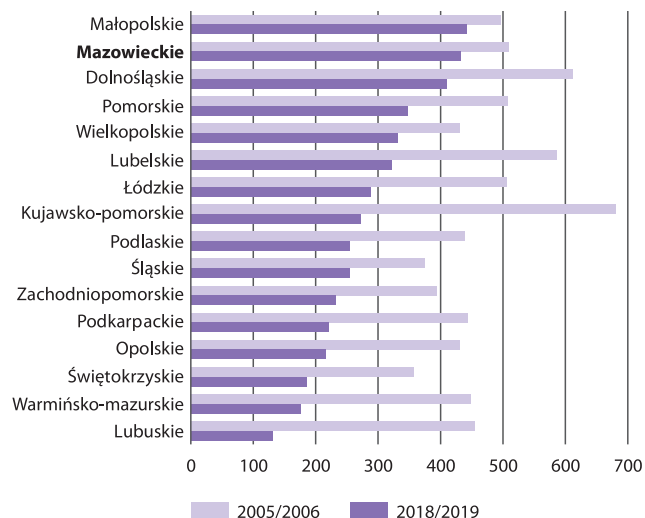
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat

Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6

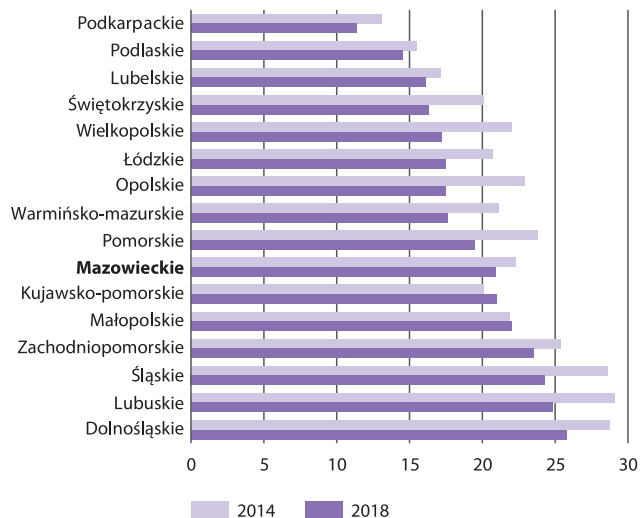
Studenci^a szkół wyższych na 10 tys. ludności

Students^a of higher education institutions per 10 thousand population

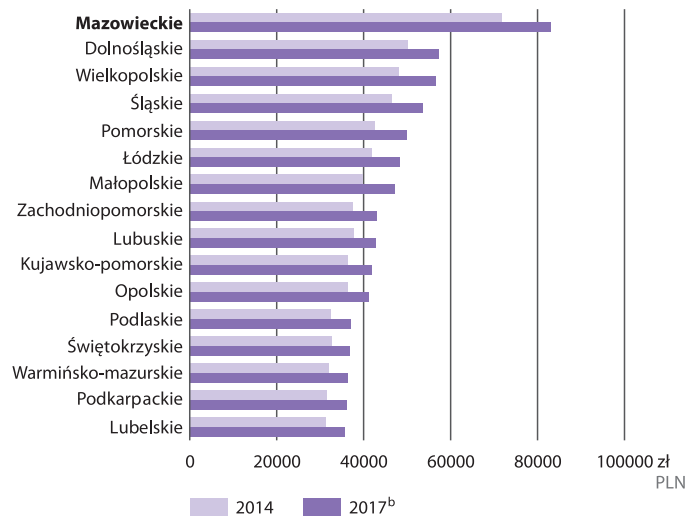
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 1000 ludności

Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings per 1000 population

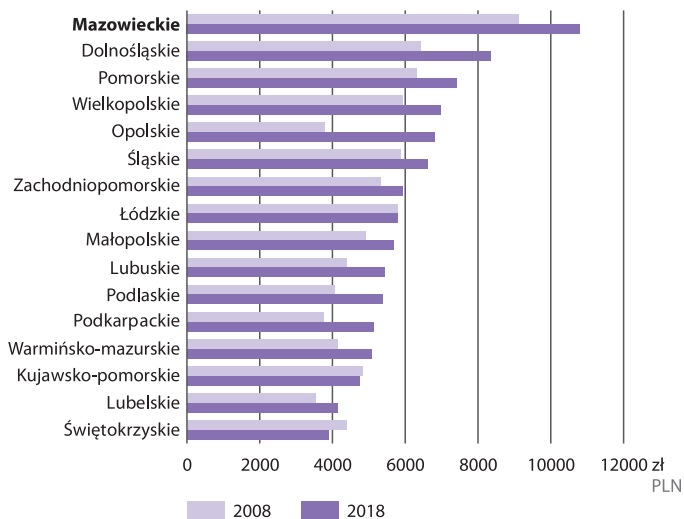
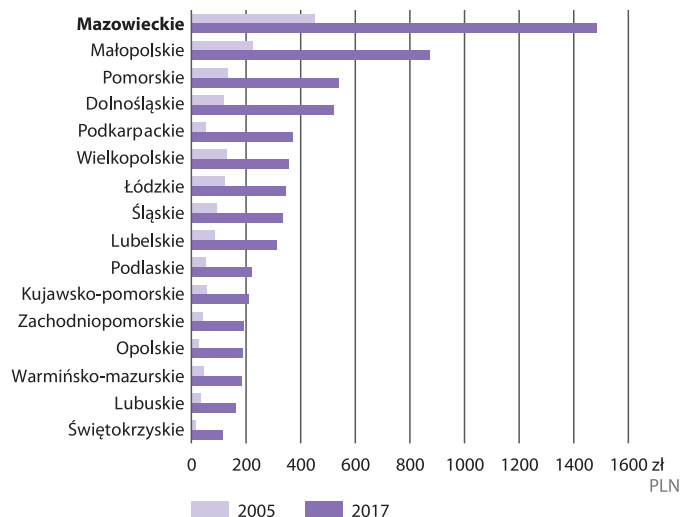
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)

Gross domestic product per capita (current prices)

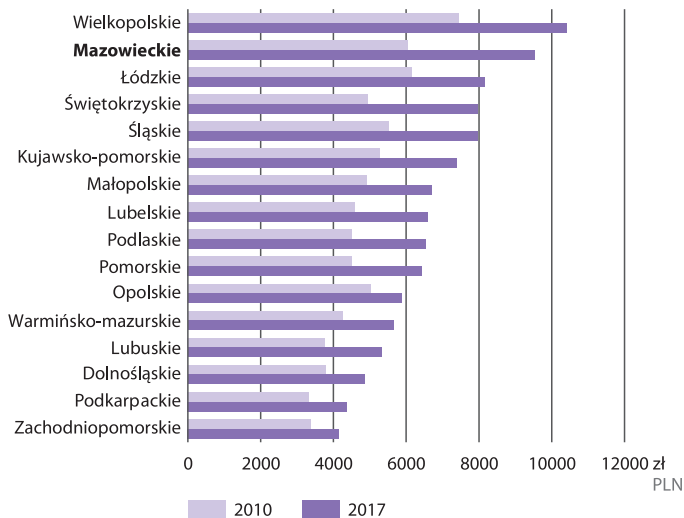

a Bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji. b Wstępny szacunek.

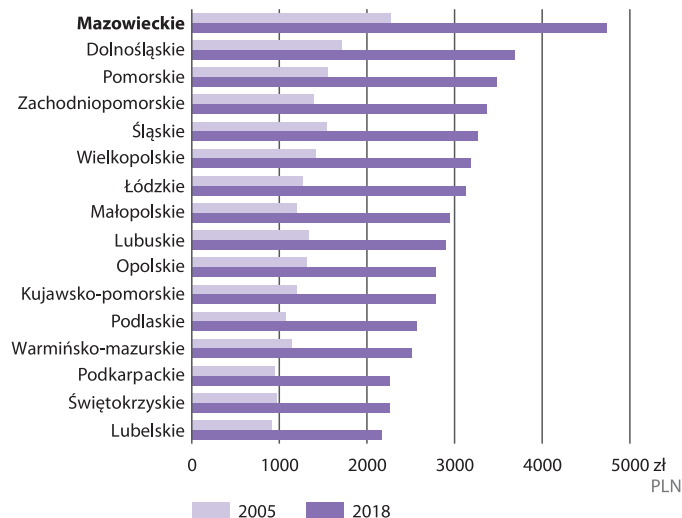
a Excluding academies of the Ministry of National Defence as well as of the Ministry of the Interior and Administration. b Preliminary estimate.

Nakłady inwestycyjne^a na 1 mieszkańca (ceny bieżące)Investment outlays^a per capita (current prices)**Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R)^b na 1 mieszkańca (ceny bieżące)**Gross domestic expenditures on research-development activity (R&D)^b per capita (current prices)**Globalna produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych (ceny stałe roku poprzedniego)**

Gross agricultural output per 1 ha agricultural land (previous year constant prices)

Dochody własne budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca

Own revenue of local government units budgets per capita

a Według lokalizacji inwestycji. b Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych.
a According to investment location. b Internal; excluding depreciation of fixed assets.